

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

Tautsaimniecības Biļetens

8/2020

Saturs

Tautsaimniecības un monetārās norises	2
Kopskats	2
1. Ārējā vide	8
2. Finanšu norises	17
3. Saimnieciskā darbība	24
4. Cenas un izmaksas	30
5. Nauda un kredītu atlikumi	36
6. Fiskālās norises	44
Ielikumi	48
1. Iepriekšējo krīžu negatīvā ietekme uz pasaules tautsaimniecību	48
2. Likviditāte un monetārās politikas operācijas (2020. gada 22. jūlijs–3. novembris)	55
3. Īstermiņa ekonomisko norišu novērtējums Covid-19 pandēmijas laikā	61
4. Izpratne par Covid-19 pandēmijas ietekmi, izmantojot atbilstoši importa apjomam koriģētu euro zonas kopējā pieprasījuma dalījumu	66
5. Norises tūrisma nozarē Covid-19 pandēmijas laikā	71
6. Pandēmijas ilgtermiņa ietekme: vadošo uzņēmumu apsekojumā gūtās atziņas	75
7. Vai vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas dati var būt noderīgi, vērtējot darba samaksas dinamiku Covid-19 pandēmijas laikā?	79
8. 2021. gada budžeta plānu projekti: pārskatīšana Covid-19 krīzes laikā	86
Raksti	
1. <i>The European Exchange Rate Mechanism (ERM II) as a preparatory phase for euro adoption – the case of Bulgaria and Croatia</i> (Eiropas Valūtas kursa mehānisms (VKM II) kā sagatavošanās posms euro ieviešanai: Bulgārija un Horvātija) ¹	
2. <i>The impact of the COVID-19 pandemic on the euro area labour market</i> (Covid-19 pandēmijas ietekme uz euro zonas darba tirgu) ¹	
3. <i>The digital economy and the euro area</i> (Digitālā ekonomika un euro zona) ¹	
Statistika	S1

¹ Raksts pieejams šā izdevuma angļu valodas versijā ECB interneta vietnē.

Tautsaimniecības un monetārās norises

Kopskats

ECB Padome 2020. gada 10. decembra monetārās politikas sanāksmē nolēma pārkalibrēt tās monetārās politikas instrumentus. Ekonomiskā aktivitāte 2020. gada 3. ceturksnī atjaunojās straujāk, nekā gaidīts, un palielinājās vakcīnu ieviešanas izredzes, tomēr koronavīrusa (Covid-19) pandēmija joprojām rada nopietnu apdraudējumu sabiedrības veselībai, kā arī euro zonas un pasaules tautsaimniecībai. Atkārtotais Covid-19 uzliesmojums un ar to saistītie ierobežojošie pasākumi būtiski samazina euro zonas ekonomisko aktivitāti, kas saskaņā ar prognozēm 2020. gada 4. ceturksnī ir sarukusi. Lai gan apstrādes rūpniecības nozarē aktivitāte saglabājusies noturīga, pakalpojumu aktivitāti būtiski ierobežo inficēšanās gadījumu skaita kāpums un jaunie sociālās saskarsmes un pārvietošanās ierobežojumi. Vāja pieprasījuma un nozīmīga darba un preču tirgu resursu pārpalikuma apstākļos inflācija joprojām ir ļoti zema. Kopumā saņemtie dati un Eurosistēmas speciālistu 2020. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses liecina par spēcīgāku pandēmijas īstermiņa ietekmi uz tautsaimniecību un ilgstošāku inflācijas vājumu, nekā iepriekš paredzēts. Tāpēc Padome 2020. gada 10. decembra sanāksmē nolēma pārkalibrēt tās monetārās politikas instrumentus.

Padomes 2020. gada 10. decembra sanāksmē veiktais ekonomiskais un monetārais novērtējums

Tautsaimniecības izaugsme 2020. gada 3. ceturksnī strauji atjaunojās, un 4. ceturksnī sākumā tās izaugsme turpinājās. Tomēr īstermiņa tautsaimniecības perspektīvu aptumšo izaugsmi palēninoši faktori. Lai gan jaunākās ziņas par efektīvu vakcīnu pret koronavīrusu izstrādi radījušas optimismu finanšu tirgū, pandēmija joprojām aptumšo pasaules īstermiņa ekonomiskās izaugsmes perspektīvu. Reaģējot uz straujo jaunu Covid-19 inficēšanās gadījumu skaita kāpumu, īpaši attīstītajās valstīs, valdības atkārtoti ievieš ierobežojošos pasākumus. Tomēr tiek uzskatīts, ka šiem pasākumiem ir mazāk graujoša ietekme uz ekonomisko aktivitāti nekā tiem, kuri tika ieviesti pandēmijas pirmā viļņa laikā. Saskaņā ar Eurosistēmas speciālistu 2020. gada decembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm gaidāms, ka pasaules (neietverot euro zonu) reālais IKP šogad samazināsies par 3.0%, bet 2021., 2022. un 2023. gadā pieaugs attiecīgi par 5.8%, 3.9% un 3.6%. Pasaules tirdzniecības apjoms (neietverot euro zonu) 2020. gadā saruka straujāk nekā reālais IKP, tomēr 2021. gadā gaidāma spēcīgāka globālās tirdzniecības atjaunošanās. Tas galvenokārt atspoguļo spēcīgāku tirdzniecības procikliskumu, sevišķi ekonomiskās lejupslīdes laikā. Gaidāms, ka nesenā infekcijas uzliesmojuma kontekstā šī negatīvā ietekme būs mazāk spēcīga. Globālās ekonomiskās izaugsmes perspektīvas risku līdzsvars šķiet mazāk negatīvs, nekā iepriekš gaidīts, jo ziņas par vairāku vakcīnu pozitīvajiem rezultātiem samazina nelabvēlīgā scenārija īstenošanās iespēju.

Uzlabojoties riska noskaņojumam saistībā ar pozitīvajiem paziņojumiem par vakcīnām, finanšu apstākļi euro zonā kopš Padomes 2020. gada septembra sanāksmes kopumā vēl nedaudz atviegloti. Aplūkojamā periodā (no 2020. gada 10. septembra līdz 9. decembrim) euro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indeksa (EONIA) nākotnes līkne nedaudz svārstījās, tomēr kopumā nemainījās. Tas atspoguļo bažas par Covid-19 straujo izplatīšanos Eiropā, kas ir pretrunā ar pozitīvajām ziņām par vakcīnām. Līkne joprojām ir tikai nedaudz apvērsta īstermiņa galā. Euro zonas valstu valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmes un to starpības šajā periodā būtiski samazinājās, jo bija gaidāms, ka turpināsies monetārās politikas un fiskālā atbalsta pasākumi, kā arī pasaules mērogā uzlabojās riska noskaņojums, īpaši ziņu par veiksmīgiem vakcīnu izmēģinājumiem ietekmē. Riska aktīvu cenas attiecīgi palielinājās. Valūtas tirgos euro kurss ar tirdzniecības apjomu svērtā izteiksmē nedaudz pazeminājās.

Pēc krasā krituma 2020. gada 1. pusgadā euro zonas reālais IKP 3. ceturksnī strauji atjaunojās un pieauga par 12.5% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni, tomēr tas joprojām atradās daudz zemākā līmenī nekā pirms pandēmijas.

Gaidāms, ka kopš oktobra vidus vērotā otrā pandēmijas viļņa un ar to saistītās ierobežojošo pasākumu pastiprināšanas ietekmē ekonomiskā aktivitāte 2020. gada 4. ceturksnī atkal būtiski saruks, lai gan daudz mazāk nekā 2. ceturksnī. Dažādu nozaru ekonomiskās norises joprojām būtiski atšķiras, jaunajiem sociālās saskarsmes un pārvietošanās ierobežojumiem negatīvāk ietekmējot pakalpojumu nozares aktivitāti un mazāk negatīvi – rūpniecības nozares aktivitāti. Lai gan mājsaimniecībām un uzņēmumiem sniegts fiskālās politikas pasākumu atbalsts, patērētāji joprojām ir piesardzīgi, ņemot vērā pandēmiju un tās ietekmi uz nodarbinātību un peļņu. Turklāt ieguldījumus uzņēmējdarbībā negatīvi ietekmē vājākas uzņēmumu bilances un ar tautsaimniecības perspektīvu saistītā nenoteiktība. Raugoties nākotnē, neseno panāktais progress vakcīnu pret Covid-19 izstrādē rada lielāku pārliecību, ka veselības krīze pakāpeniski atrisināsies. Tomēr paies laiks, līdz tiks panākta plaša imunitāte, turklāt nevar izslēgt turpmākus infekcijas uzliesmojumus, kas radītu sabiedrības veselības problēmas un negatīvi ietekmētu tautsaimniecības perspektīvu. Vidējā termiņā labvēlīgiem finansēšanas nosacījumiem, ekspansīvai fiskālajai nostājai un pieprasījuma kāpumam, ko noteiks ierobežojošo pasākumu atcelšana un nenoteiktības mazināšanās, vajadzētu veicināt euro zonas tautsaimniecības atveseļošanu.

Šāds vērtējums pamatā atspoguļots Eurosistēmas speciālistu 2020. gada decembra makroekonomisko iespēju aplēšu bāzes scenārijā euro zonai. Šīs aplēses paredz reālā IKP gada pieaugumu 2020. gadā par -7.3%, 2021. gadā – par 3.9%, 2022. gadā – par 4.2% un 2023. gadā – par 2.1%. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm ekonomiskās aktivitātes īstermiņa perspektīva koriģēta un pazemināta, bet vidējā termiņā tā kopumā atgriezīsies līmenī, kāds prognozēts septembra iespēju aplēšu bāzes scenārijā. Kopumā euro zonas izaugsmes perspektīvas riski joprojām ir lejupvērsti, taču tie ir mazinājušies. Neraugoties uz pozitīvajām ziņām par vakcīnu izmantošanu, riski joprojām ir lejupvērsti, ņemot vērā pandēmijas ietekmi uz ekonomiskajiem un finanšu nosacījumiem.

Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi euro zonas gada inflācija novembrī saglabājās nemainīga (-0.3%). Pamatojoties uz pašreizējo naftas cenu dinamiku un ņemot vērā, ka Vācijā uz laiku samazināta PVN likme, kopējā inflācija, visticamāk, līdz 2021. gada sākumam saglabāsies negatīva. Gaidāms, ka pēc tam tā palielināsies saistībā ar PVN pagaidu samazinājuma termiņa beigām Vācijā un augšupvērstiem enerģijas cenu inflācijas bāzes efektiem. Vienlaikus gaidāms, ka vāja pieprasījuma (īpaši tūrisma nozarē un ar ceļošanu saistītās nozarēs) ietekmē, kā arī zema darba samaksas spiediena un euro efektīvā kursa vēsturiski augstā līmeņa dēļ pamatā esošais cenu spiediens saglabāsies neliels. Pandēmijas ietekmei izzūdēt, vidējā termiņā pieprasījuma atjaunošanās stimulējošas fiskālās un monetārās politikas apstākļos radīs augšupvērstu spiedienu uz inflāciju. Gan uz tirgus instrumentiem, gan uz apsekojumiem balstītie ilgāka termiņa inflācijas gaidu rādītāji joprojām atrodas zemā līmenī.

Šis novērtējums kopumā atspoguļots arī Eurosistēmas speciālistu 2020. gada decembra makroekonomisko iespēju aplēšu euro zonai bāzes scenārijā, paredzot, ka gada inflācija 2020. gadā būs 0.2%, 2021. gadā – 1.0%, 2022. gadā – 1.1% un 2023. gadā – 1.4%. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm inflācijas perspektīva 2020. un 2022. gadam koriģēta un pazemināta. Gaidāms, ka SPCI gada inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) 2020. gadā būs 0.7%, 2021. gadā – 0.8% un 2022. gadā – 1.0%, bet 2023. gadā pieaugs līdz 1.2%.

Koronavīrusa pandēmija turpinājusi ietekmēt monetāro dinamiku euro zonā.

Plašās naudas (M3) pieauguma temps 2020. gada oktobrī kopumā nemainījās (10.5%). Notiekošās Eurosistēmas aktīvu iegādes, kas kļuvušas par galveno naudas piedāvājuma kāpināšanas avotu, veicināja būtisku naudas rādītāju pieaugumu. Ņemot vērā pastiprināto izvēli par labu likviditātei un zemās vislikvidāko M3 sastāvdaļu turēšanas izvēles izmaksas, šaurās naudas rādītājs M1 joprojām ir galvenais plašās naudas pieaugumu noteicošais faktors. Privātajam sektoram izsniegto aizdevumu atlikuma kāpums ir izlīdzinājies, tomēr tā pieauguma temps joprojām ir augstāks nekā pirms Covid-19 pandēmijas. Nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps oktobrī saruka līdz 6.8% (septembrī – 7.1%). Kritums bija vērojams ārkārtas likviditātes vajadzību samazināšanās, vājas ieguldījumu aktivitātes un stingrāku kredītu nosacījumu uzņēmumiem kontekstā. Mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps oktobrī saglabājās nemainīgs (3.1%; tāds pats kā septembrī). Padomes īstenotajiem politikas pasākumiem kopā ar valstu valdību un Eiropas institūciju veiktajiem pasākumiem joprojām būs būtiska loma, nodrošinot labvēlīgākus banku kredītu nosacījumus un piekļuvi finansējumam, īpaši tiem, kurus visvairāk ietekmējušas pandēmijas sekas.

Nozīmīgs fiskālais atbalsts ir mazinājis koronavīrusa pandēmijas būtisko negatīvo ietekmi uz reālo tautsaimniecību. Šā atbalsta fiskālās izmaksas bijušas ļoti lielas visām euro zonas valstīm, lai gan dažādās valstīs tās būtiski atšķiras. Prognozēts, ka ekonomiskās lejupslīdes un fiskālā atbalsta dēļ valdības budžeta deficīts euro zonā 2020. gadā nozīmīgi palielināsies, saskaņā ar Eurosistēmas speciālistu 2020. gada decembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm sasniedzot 8.0% no IKP (2019. gadā – 0.6% no IKP). Paredzams, ka pēc tam budžeta deficīta

rādītājs samazināsies līdz 6.1% no IKP 2021. gadā un līdz 3.9% no IKP un 3.0% no IKP attiecīgi 2022. un 2023. gadā. Gaidāms, ka uzlabojums sāksies, pakāpeniski izbeidzot ierobežojošos ārkārtas pasākumus, savukārt cikliskā komponente būtiski uzlabosies tikai no 2022. gada. Joprojām kritiski svarīga ir vērienīga un koordinēta fiskālā nostāja, ņemot vērā euro zonas tautsaimniecības krasi sarukumu, lai gan fiskālajiem pasākumiem jābūt mērķtiecīgiem un īslaicīgiem. Vienlaikus vājš uzņēmumu un mājsaimniecību pieprasījums un paaugstināts novēlotas atveseļošanās risks jaunu izolācijas pasākumu kontekstā saistībā ar otro pandēmijas vilni prasa turpināt valsts fiskālās politikas atbalstu. "Nākamās paaudzes ES" fonds, kas papildina nacionālajā līmenī īstenotos fiskālos pasākumus, veicinās ātrāku, spēcīgāku un vienotāku atveseļošanu un palielinās ES dalībvalstu ekonomisko noturību un izaugsmes potenciālu, īpaši, ja finansējums tiks izmantots produktīviem valsts izdevumiem apvienojumā ar produktivitāti veicinošu strukturālo politiku.

Monetārās politikas pasākumu pakete

Ņemot vērā no jauna uzliesmojušās pandēmijas izraisītās ekonomiskās sekas un ilgstošu inflācijas vājumu, Padome 2020. gada 10. decembrī veica tās monetārās politikas instrumentu pārkalibrēšanu, lai pandēmijas periodā saglabātu labvēlīgus finansēšanas nosacījumus, balstot ekonomisko aktivitāti un nodrošinot stabilu inflācijas atgriešanos līmenī, kas zemāks par 2%, bet tuvu tam.

1. Padome nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes. Tiek prognozēts, ka tās saglabāsies pašreizējā vai zemākā līmenī līdz brīdim, kad iespēju aplēšu periodā būs vērojama inflācijas perspektīvas stabila virzība uz līmeni, kas ir pietiekami tuvu, bet zem 2%, un šī virzība konsekventi atspoguļosies pamatinflācijas dinamikā.
2. Padome nolēma palielināt pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programmas (PĀAIP) kopējo apjomu par 500 mljrd. euro (līdz 1850 mljrd. euro). Tā arī pagarināja PĀAIP ietvaros veikto neto iegāžu periodu vismaz līdz 2022. gada marta beigām. Jebkurā gadījumā Eurosistēma veiks neto aktīvu iegādes līdz brīdim, kad Padome uzskatīs, ka koronavīrusa kritiskais posms ir beidzies. Lai saglabātu labvēlīgus finansēšanas nosacījumus periodā līdz pagarinātajam termiņam, Eurosistēma turpinās veikt iegādes PĀAIP ietvaros. Tā veiks iegādes elastīgi un atbilstoši tirgus nosacījumiem, lai novērstu finansēšanas nosacījumu stingrības palielināšanos, tādējādi palīdzot kompensēt pandēmijas lejupvērsto ietekmi uz prognozēto inflācijas tendenci. Turklāt iegāžu elastīgums laika, aktīvu grupu un jurisdikciju dalījumā turpinās nodrošināt raitu monetārās politikas transmisiju. Ja labvēlīgus finansēšanas nosacījumus iespējams saglabāt, aktīvu plūsmām nepārsniedzot neto iegāžu periodā noteikto kopējo PĀAIP aktīvu iegāžu apjomu, visu apjomu nav nepieciešams izmantot. Turklāt kopējais apjoms var tikt pārskatīts, ja tas nepieciešams labvēlīgu finansēšanas nosacījumu saglabāšanai, lai palīdzētu novērst pandēmijas šoka negatīvo ietekmi uz inflācijas attīstību. PĀAIP ietvaros veikto aktīvu iegāžu termiņa pagarināšana atspoguļo ilgstošo pandēmijas ietekmi uz tautsaimniecību un inflāciju. Tā nodrošina nepārtrauktu klātbūtni tirgū un noturīgāku Padomes monetārā stimula atbalstu. Labvēlīgu finansēšanas nosacījumu saglabāšana

pandēmijas periodā palīdzēs samazināt nenoteiktību un palielināt uzticēšanos, veicinot patērētāju tēriņus un ieguldījumus uzņēmējdarbībā un, visbeidzot, stiprinot tautsaimniecības atveseļošanos un palīdzot atsvērt pandēmijas lejupvērsto ietekmi uz prognozēto inflācijas tendenci. Visbeidzot, Padome arī nolēma pagarināt PĀAIP ietvaros iegādāto vērtspapīru, kuriem pienācis dzēšanas termiņš, pamatsummas maksājumu atkārtotu ieguldīšanu vismaz līdz 2023. gada beigām. Jebkurā gadījumā PĀAIP portfelis turpmāk tiks pārvaldīts tā, lai izvairītos no atbilstīgas monetārās politikas nostājas traucējumiem.

3. Treškārt, Padome nolēma turpmāk pārkalibrēt trešā ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju (ITRMO III) kopuma nosacījumus. Konkrēti, tā nolēma par 12 mēnešiem (līdz 2022. gada jūnijam) pagarināt periodu, kurā būs piemērojami daudz labvēlīgāki nosacījumi. Turklāt laikposmā no 2021. gada jūnija līdz decembrim Padome veiks trīs papildu operācijas. Padome arī nolēma palielināt kopējo maksimālo summu, ko darījuma partneri varēs aizņemties ITRMO III operācijās, no 50% līdz 55% no to atbilstošo aizdevumu atlikuma. Lai motivētu bankas saglabāt pašreizējo banku kredītu izsniegšanas līmeni, pārkalibrētie ITRMO III aizņemšanās nosacījumi būs pieejami tikai tām bankām, kuras sasniegušas jaunu aizdevumu izsniegšanas mērķi. Pandēmijas dēļ noteikto zemo procentu likmju perioda pagarināšana ITRMO III ietvaros, papildu operāciju veikšana un darījuma partneriem aizņemšanās vajadzībām pieejamās summas palielināšana ļaus saglabāt bankām ļoti labvēlīgus finansējuma nosacījumus. Tas palīdzēs nodrošināt tām iespēju turpināt piedāvāt labvēlīgus aizņemšanās nosacījumus, kā arī bagātīgā apjomā nodrošināt likviditāti aizdevumu izsniegšanai māsaimniecībām un uzņēmumiem.
4. Padome nolēma pagarināt 2020. gada 7. un 22. aprīlī apstiprināto nodrošinājuma atvieglojumu pasākumu kopuma darbības termiņu līdz 2022. gada jūnijam. Šo pasākumu darbības termiņa pagarināšana ļaus arī turpmāk nodrošināt, ka bankas varēs pilnībā izmantot Eurosistēmas likviditātes operācijas, īpaši pārkalibrētās ITRMO. Padome pirms 2022. gada jūnija atkārtoti izvērtēs nodrošinājuma atvieglojumu pasākumus, gādājot, lai netiktu nelabvēlīgi ietekmēta Eurosistēmas darījuma partneru dalība ITRMO III operācijās.
5. Padome arī nolēma 2021. gadā piedāvāt četras papildu pandēmijas ārkārtas ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas (PĀITRO), kas arī turpmāk nodrošinās efektīvu likviditātes aizsargmehānismu.
6. Neto iegādes aktīvu iegādes programmas (AIP) ietvaros turpināsies ar mēneša apjomu 20 mljrd. euro. Padome joprojām paredz, ka mēneša neto aktīvu iegādes AIP ietvaros turpināsies tik ilgi, kamēr tas būs nepieciešams, lai nostiprinātu ECB monetārās politikas procentu likmju stimulējošo ietekmi, un beigsies īsi pirms tam, kad Padome sāks paaugstināt galvenās ECB procentu likmes. Turklāt Padome paredz arī turpmāk pilnībā atkārtoti ieguldīt AIP ietvaros iegādāto vērtspapīru, kuriem pienācis dzēšanas termiņš, pamatsummas maksājumus ilgāku laiku pēc tam, kad tā būs sākusi paaugstināt galvenās ECB procentu likmes, un jebkurā gadījumā tik ilgi, kamēr tas būs nepieciešams, lai uzturētu labvēlīgus likviditātes apstākļus un būtisku stimulējošās monetārās politikas pasākumu apjomu.

7. Eurosistēmas *repo* darījumu iespēja centrālajām bankām (EUREP) un visas pagaidu mijmaiņas darījumu un *repo* darījumu līnijas ar ārpus euro zonas esošo valstu centrālajām bankām tiks pagarinātas līdz 2022. gada martam.
8. Visbeidzot, Padome nolēma turpināt regulārās aizdevumu operācijas, izmantojot fiksētas procentu likmes izsoles procedūru ar pilna apjoma piešķirumu, tik ilgi, kamēr tas būs nepieciešams.

Padomes apstiprinātie monetārās politikas pasākumi veicinās labvēlīgu finansēšanas nosacījumu saglabāšanu pandēmijas periodā, tādējādi atbalstot kredītu plūsmu visām tautsaimniecības nozarēm, nostiprinot ekonomisko aktivitāti un ļaujot saglabāt cenu stabilitāti vidējā termiņā. Vienlaikus saglabājas ļoti liela ar pandēmijas dinamiku un vakcinēšanas uzsākšanas laiku saistīta nenoteiktība. Padome turpinās monitorēt valūtas kursa dinamiku saistībā ar tās iespējamo ietekmi uz vidēja termiņa inflācijas perspektīvu. Tāpēc Padome joprojām ir gatava atbilstoši tās apņēmībai ievērot simetriskuma principu pēc vajadzības koriģēt visus instrumentus, lai nodrošinātu noturīgu inflācijas virzību uz tās mērķi.

1. Ārējā vide

Lai gan jaunākās norises vakcīnu pret koronavīrusu (Covid-19) izstrādē radījušas optimismu finanšu tirgū, pandēmija joprojām aptumšo pasaules īstermiņa ekonomiskās izaugsmes perspektīvu. Reaģējot uz straujo jaunu Covid-19 infekcijas gadījumu skaita kāpumu, īpaši attīstītajās valstīs, valdības atkārtoti ieviešas ierobežojošos pasākumus. Tomēr tiek uzskatīts, ka šiem pasākumiem ir mazāk graujoša ietekme uz ekonomisko aktivitāti salīdzinājumā ar tiem, kuri tika ieviesti pandēmijas pirmā viļņa laikā. Saskaņā ar Eurosistēmas speciālistu 2020. gada decembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm gaidāms, ka pasaules (neietverot euro zonu) reālais IKP šogad saruks par 3.0%, bet 2021., 2022. un 2023. gadā pieaugs attiecīgi par 5.8%, 3.9% un 3.6%. Pasaules (neietverot euro zonu) tirdzniecības apjoms 2020. gadā sarucis straujāk nekā reālais IKP, bet 2021. gadā gaidāma spēcīgāka izaugsmes atjaunošanās. Tas galvenokārt atspoguļo spēcīgāku tirdzniecības procikliskumu, sevišķi ekonomiskās lejupslīdes laikā. Turklāt gaidāms, ka ierobežojošie pasākumi, kas ieviesti, reaģējot uz atkārtoto infekcijas uzliesmojumu, ietekmēs tirdzniecību mazāk negatīvi nekā pandēmijas pirmā viļņa laikā ieviestie pasākumi. Globālās perspektīvas risku līdzsvars šķiet mazāk negatīvs, jo ziņas par vairāku vakcīnu pozitīvajiem rezultātiem samazina Eurosistēmas speciālistu 2020. gada decembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs aplūkotā nelabvēlīgā scenārija īstenošanās iespēju. Tā kā breksita pārrunu rezultāti iespēju aplēšu sagatavošanas brīdī joprojām bija neskaidri, makroekonomisko iespēju aplēšu pamatā ir tehniskais pieņēmums, ka tirdzniecība starp Eiropas Savienību un Apvienoto Karalisti ar 2021. gada 1. janvāri notiks, pamatojoties uz Pasaules Tirdzniecības organizācijas vislielākās labvēlības noteikumiem. Pārējie riski saistīti ar iespējamiem valstu centieniem mazināt atkarību no ārējiem piegādātājiem, diversificējot globālos piegādātājus (iespējams, palielinot noturību) un/vai pārvietojot ražošanu atpakaļ uz savu valsti (negatīvi ietekmējot komplikētās globālās vērtības ķēdes).

Globālā ekonomiskā aktivitāte un tirdzniecība

Pasaules tautsaimniecība 2020. gada 3. ceturksnī piedzīvoja strauju ekonomiskās aktivitātes atjaunošanos, kas bija spēcīgāka, nekā gaidīts. Tā kā saslimušo skaits pakāpeniski samazinājās un ierobežojošie pasākumi tika atcelti, globālā ekonomiskā aktivitāte strauji atjaunojās. Tautsaimniecības atveseļošanās, īpaši attīstītajās valstīs, galvenokārt balstīja privātais patēriņš. Turklāt to veicināja arī krīzes kulminācijas brīdī īstenotais dāsnais politikas atbalsts. Jauno tirgus ekonomikas valstu ekonomisko aktivitāti pozitīvi ietekmēja arī neto eksports saistībā ar ārējā pieprasījuma atjaunošanos. Ķīnā privātie ieguldījumi joprojām bija noteicošais aktivitātes atjaunošanās faktors, un pirmo reizi gada laikā pozitīvu devumu IKP izaugsmē nodrošināja privātais patēriņš. Kopumā pasaules (neietverot euro zonu) reālais IKP palielinājās straujāk, nekā prognozēts ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs.

Saņemtie apsekojumu dati liecina, ka izaugsmes temps 2020. gada

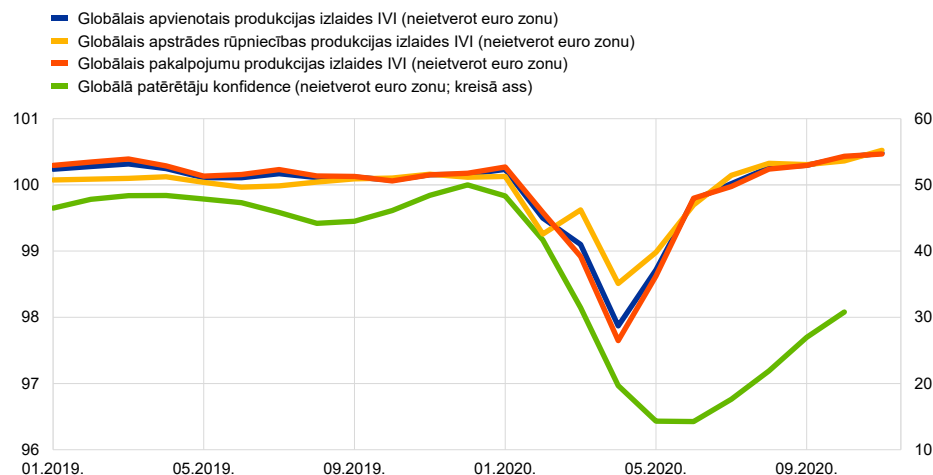
4. ceturkšņa sākumā turpināja palielināties, tomēr patērētāju konfidence

joprojām ir zema. Globālais apvienotais produkcijas izlaides iepirkumu vadītāju indekss (IVI; neietverot euro zonu) novembrī turpināja uzlaboties, sasniedzot 54.8 punktu atzīmi (oktobrī – 54.1). To veicināja labāki rādītāji gan pakalpojumu, gan apstrādes rūpniecības nozarē, liecinot par tautsaimniecības atveseļošanās paplašināšanos (sk. 1. att.). Norises dažādās valstīs bija atšķirīgas, apvienotajam IVI turpinot uzlaboties ASV, bet pasliktinoties Apvienotajā Karalistē. Savukārt Japānā tas kopumā nemainījās, joprojām atrodoties sarūkuma zonā. Runājot par jaunajām tirgus ekonomikas valstīm, apvienotais IVI turpināja palielināties Ķīnā, norādot uz stabilu ekonomiskās aktivitātes kāpumu, bet Indijā un Brazīlijā tas (lai gan no ļoti augsta līmeņa) samazinājās, liecinot par turpmāku ekonomiskās aktivitātes paplašināšanos. Vienlaikus globālā patērētāju konfidence, neraugoties uz 2020. gada 2. ceturksnī reģistrēto zemāko punktu, joprojām atrodas pirms krīzes novērotajā līmenī, liecinot par visai mērenu patēriņa atjaunošanos.

1. attēls

Globālais apvienotais produkcijas izlaides IVI un patērētāju konfidence

(difūzijas indeksi)

Avoti: *Markit* un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada novembrī (IVI) un 2020. gada septembrī (patērētāju konfidence).

Vairāki šķēršļi, īpaši atjaunoto ierobežojošo pasākumu ieviešana, reaģējot uz Covid-19 saslimšanas gadījumu skaita kāpumu, aptumšo tautsaimniecības īstermiņa perspektīvu.

Covid-19 infekcijas atsākšanās negatīvi ietekmē pasaules ekonomisko atveseļošanos. Salīdzinājumā ar pavasarī vēroto valstu valdības reakciju uz Covid-19 pandēmijas otrā viļņa laikā dažādās valstīs ieviestie ierobežojošie pasākumi, lai gan atšķirīgi, ir mērķtiecīgāki un mazāk negatīvi ietekmē ekonomisko aktivitāti. Tomēr gaidāms, ka vīrusa infekcijas atsākšanās negatīvi ietekmēs tirgus dalībnieku rīcību, īpaši nozarēs, kurām raksturīgs tuvs fiziskais kontakts. Turklāt, ja 2021. gada budžeta plānos netiks paredzēts papildu fiskālais stimuls, valdību piešķirtā pagaidu atbalsta pakāpeniskā samazināšana 2020. gada laikā 2021. gadā varētu novest līdz "fiskālās kraujas malai", īpaši attīstītajās valstīs. Visbeidzot, pieņemts, ka paaugstinātā nenoteiktība par tirdzniecības (t.sk.

pakalpojumu tirdzniecības) attiecībām starp Eiropas Savienību un Apvienoto Karalisti pēc pārejas negatīvi ietekmēs izaugsmes perspektīvu.

Globālo finanšu nosacījumu stingrība pēdējos mēnešos neliela svārstīguma apstākļos turpināja mazināties. Riskanto aktīvu atvaseļošanās, kas sākās marta beigās, septembrī uz laiku mitējās, ņemot vērā ar Covid-19 saslimušo skaita kāpumu, paaugstināto nenoteiktību saistībā ar 3. novembrī rīkotajām ASV prezidenta vēlēšanām un sarūkošās izredzes, ka pirms vēlēšanām tiks panākta fiskālā vienošanās. Vēlāk ziņas par vakcīnu drīzu pieejamību izraisīja strauju kapitāla vērtspapīru cenu kāpumu visā pasaulē, bet uzņēmumu un valsts obligāciju peļņas likmju starpības saruka, un ieguldītāji bija mazāk ieinteresēti tādos drošos aktīvos kā zelts un ASV dolāros izteiktie aktīvi, turklāt pēdējais izraisīja arī vispārēju ASV dolāra vērtības kritumu. ASV vēlēšanu rezultāti arī palīdzēja samazināt nenoteiktību un pastiprināja ieguldītāju vēlmi riskēt. Optimismu mazināja tas, ka Covid-19 turpināja strauji izplatīties un tika atkārtoti ieviesti izolācijas pasākumi. Pašlaik gan attīstītajās, gan jaunajās attīstības valstīs globālie finanšu nosacījumi ir ļoti stimulējoši. Tomēr tie joprojām ir ļoti atkarīgi no monetārās politikas atbalsta un jutīgi pret globālo risku.

Pēc 2020. gadā vērotā sarukuma par 3.0% paredzams, ka pasaules (neietverot euro zonu) reālais IKP 2021. gadā atjaunosies, bet 2022. un 2023. gadā tā izaugsme kļūs mērenāka. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm pasaules (neietverot euro zonu) reālā IKP izaugsme 2020. gadam koriģēta un paaugstināta par 0.7 procentu punktiem, ņemot vērā spēcīgāku, nekā prognozēts, kāpumu 2020. gada 3. ceturksnī. Iespēju aplēses 2021. gadam sagatavotas, pamatojoties uz pieņēmumu par ierobežojošo pasākumu pakāpenisku atcelšanu, līdzko iedzīvotājiem kļūs arvien plašāk pieejami un tiks nodrošināti medicīniskie risinājumi, piemēram, vakcīnas. Tomēr dažādos reģionos atvaseļošanās temps atšķiras. Paredzams, ka jaunās tirgus ekonomikas valstīs iespēju aplēšu periodā nodrošinās lielāko devumu pasaules IKP izaugsmes tempa kāpumā. Ķīna veido aptuveni pusi no IKP izaugsmes pēc pandēmijas. Ķīna agrīnā posmā efektīvi ierobežoja vīrusa izplatību un nodrošināja nozīmīgu politikas stimulu, tāpēc tās izaugsme jau 2020. gada vidū atgriezās līmenī, kāds bija vērojams pirms pandēmijas. Saskaņā ar prognozēm Ķīna ir vienīgā lielā tautsaimniecība, kas 2020. gadā panāks pozitīvu izaugsmes tempu. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm gaidāms, ka pasaules (neietverot euro zonu) reālais IKP 2021. un 2022. gadā pieaugs attiecīgi par 5.8% un 3.9% (prognozes koriģētas attiecīgi par -0.4 procentu punktiem un 0.1 procentu punktu). Ņemot vērā Covid-19 šoka sarežģītību, joprojām nav skaidrs, kāda būs tā ilgtermiņa ietekme uz pasaules tautsaimniecību. Konkrētāk, ņemot vērā, ka pandēmija smagāk skārusi darbietilpīgās nozares, ilgtermiņa negatīvā ietekme varētu sākotnēji izpausties zemākā darbaspēka piedāvājumā, bet arī pamatkapitālā, kā tas bija iepriekšējā finanšu krīzē (sk. 1. ielikumu).

ASV Covid-19 infekcijas izplatības atsākšanās un fiskālā stimula apsūkums aptumšo īstermiņa prognozi. 2020. gada 3. ceturksnī reālais IKP gada izteiksmē palielinājās par 33.1% (salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni – par 7.4%). To noteica spēcīga patēriņa un ieguldījumu atjaunošanās, kas savukārt atspoguļojās straujā reālā importa kāpumā. Neraugoties uz ārkārtīgi spēcīgo atvaseļošanos, ASV

ekonomiskās aktivitātes līmenis joprojām ir zemāks nekā pirms pandēmijas. Jaunu Covid-19 saslimšanas un hospitalizācijas gadījumu skaitam pārsniedzot iepriekšējos rekordaugstos rādītājus, vairākos štatos atkārtoti ieviesti pārvietošanās ierobežojumi. Saistībā ar nespēju vienoties par jaunu stimulu paketi fiskālā stimula ietekme uz mājsaimniecību ienākumiem izzūd, un to tikai daļēji kompensē iepriekšējos ceturkšņos izveidoto uzkrājumu izmantošana. Tāpēc gaidāms, ka 2020. gada 4. ceturksnī patēriņš palēnināsies, un par to liecina arī biežāk sniegtie kredītkaršu un debetkaršu datu rādītāji. Darba tirgus apstākļi ir uzlabojušies, tomēr atveseļošanās joprojām ir nepilnīga. Ņemot vērā uz laiku atlaisto darbinieku skaita sarukumu, bezdarba līmenis ir samazinājies. Tomēr jaunu darbvieta skaita joprojām ir ierobežots, liecinot par vāju nodarbinātības pieaugumu tuvākajā laikā. Gada kopējā patēriņa cenu indeksa (PCI) inflācija oktobrī samazinājās līdz 1.2% (septembrī – 1.4%), atspoguļojot enerģijas cenu kritumu, savukārt pārtikas cenas saglabājās nemainīgas. Pamatinflācija oktobrī nedaudz saruka (līdz 1.6%; septembrī – 1.7%), pamatakalpojumu, īpaši medicīnisko pakalpojumu, cenu inflācijas kritumam vairāk nekā kompensējot turpmāku pamatpreču, īpaši lietotu automobiļu un kravas automobiļu, cenu inflācijas kāpumu.

Ķīnā tautsaimniecības atveseļošanās bijusi strauja, un tā aptvērusi arī pakalpojumu nozari. Pēc 2020. gada 2. ceturksnī vērotās straujās atveseļošanās (11.7% pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni) Ķīnas IKP kāpums 3. ceturksnī tupinājās, lai gan lēnāk (2.7% pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni). Izaugsmi pozitīvi ietekmēja galapatēriņš. Lielāka noturība bija vērojama ieguldījumos, kurus veicināja arī infrastruktūras attīstības tēriņiem sniegtais valdības atbalsts, kas palīdzēja uzsākt aktivitāti pēc sākotnējā straujā krituma. Neto eksports sniedza pozitīvu devumu izaugsmē, daļēji atspoguļojot Ķīnas lomu medicīnas un tehnoloģiju preču piegādē visā pasaulē. Mēneša dati liecina par stabilu izaugsmes turpināšanos 4. ceturksnī. Gan apstrādes rūpniecības, gan pakalpojumu izlaides IVI liecina par turpmāku aktivitātes uzlabošanos novembrī. Oktobrī strauji atjaunojās rūpnieciskā ražošana un turpināja nostiprināties mazumtirdzniecība. Gada kopējā inflācija oktobrī samazinājās līdz 0.5% (septembrī – 1.7%), galvenokārt samazinoties pārtikas cenām.

Japānā tautsaimniecības atveseļošanos balstīja iekšzemes un ārējais pieprasījums, tomēr domājams, ka, pieaugot Covid-19 saslimšanas gadījumu skaitam, izaugsmes temps mazināsies. Reālais IKP 2020. gada 3. ceturksnī pieauga par 5.3% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni. Konkrētāk, privāto patēriņu un eksportu veicināja iekšzemē noteikto ierobežojošo pasākumu pakāpeniska atcelšana, izlēmīga politikas reakcija un ārējā pieprasījuma atjaunošanās, bet ieguldījumu aktivitāte arvien paaugstinātas nenoteiktības apstākļos saglabājās ierobežota. Gaidāms, ka atveseļošanās turpināsies, taču lēnākā tempā. Tas daļēji atspoguļo arvien pieaugošās bažas par nesen vēroto straujo jaunu saslimšanas gadījumu skaita kāpumu. Japānas Banka paziņoja, ka tā izveidojusi īpašu noguldījumu iespēju, lai stiprinātu reģionālās finanšu sistēmas noturību, savukārt valdība nesen paziņoja par trešo 2020. fiskālā gada papildbudžetu. Abiem minētajiem pasākumiem vajadzētu balstīt ekonomisko aktivitāti nākamajos ceturkšņos. Gada kopējā PCI inflācija oktobrī turpināja pazemināties, sarūkot līdz –0.4% (septembrī – 0%), tomēr šis kritums lielākoties atspoguļo idiosinkrātiskus

faktorus, piemēram, 2019. gada oktobrī ieviestā PVN likmes paaugstinājuma ietekmes mazināšanos.

Ierobežojošo pasākumu atjaunošanas apstākļos ekonomiskā izaugsme

Apvienotajā Karalistē palēninās. 3. ceturksnī bija vērojama strauja ekonomiskā izaugsme (par 15.5% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni). To veicināja spēcīgs patēriņa kāpums, bet neto eksporta devums bija negatīvs. Tomēr paredzams, ka izaugsmes temps apvēršīsies. Jaunākie apsekojumu dati liecina par būtisku izaugsmes tempa palēnināšanos kopš augusta – jau pirms tam, kad valstī novembrī tika noteikti mēnesi ilgi ierobežojošie pasākumi attiecībā uz nebūtiskajām mazumtirdzniecības, izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu un izklaides nozarēm (aptuveni 12% no pievienotās vērtības tautsaimniecībā). Lai gan šie pasākumi ierobežo aktivitāti mazāk nekā pavasarī īstenotie stingrie ierobežojumi, apvienotais IVI novembrī atkal kļuva negatīvs. Vienlaikus vāja darba tirgus perspektīva ierobežo patēriņu, bet ar tirdzniecības (t.sk. pakalpojumu tirdzniecības) attiecībām pēc pārejas saistītā nenoteiktība joprojām mazina privātos ieguldījumus. Ņemot vērā, ka Eurosistēmas speciālistu 2020. gada decembra makroekonomisko iespēju aplēses tika sagatavotas pirms neseno panāktās breksita vienošanās, aplēšu bāzes scenārijs attiecībā uz Apvienoto Karalisti balstīts uz tehnisko pieņēmumu, ka Apvienotās Karalistes un ES tirdzniecības attiecībās ar 2021. gada 1. janvāri būs piemērojami PTO MFN nosacījumi. Īpaši pieņemts, ka 2020. gada 4. ceturksnī Apvienotajā Karalistē notiks zināma importa krājumu veidošana, kas vēlāk 2021. gada sākumā tiks samazināti. Inflācija oktobrī palielinājās nedaudz straujāk par gaidām, gada kopējai patēriņa cenu inflācijai pieaugot līdz 0.7% salīdzinājumā ar 0.5% iepriekšējā mēnesī. Kāpumu noteica preču cenu pieauguma atjaunošanās no negatīva līmeņa, bet pakalpojumu cenu gada inflācija nemainījās (1.4%). PCI pamatinflācija arī nedaudz palielinājās, sasniedzot 1.5%.

Gaidāms, ka Centrālās Eiropas un Austrumeiropas valstīs tautsaimniecības atveseļošanās īslaicīgi apstāsies, pasliktinoties pandēmijas situācijai.

Ierobežojošo pasākumu atvieglošanas apstākļos ražošanas normalizējās, un reģiona reālais IKP 3. ceturksnī strauji pieauga. Tomēr pandēmija visā reģionā atkal pastiprinājusies, dienā reģistrēto jauno inficēšanās gadījumu skaitam pārsniedzot pirmā viļņa laikā reģistrētos rādītājus. Tā kā pasākumu stingrības rādītāji vairākumā Centrālās Eiropas un Austrumeiropas valstu kļuvuši vēl intensīvāki, paredzams, ka atveseļošanās nav gaidāma līdz 2021. gada sākumam. Vēlāk līdz ar ierobežojumu atvieglošanu un bažu saistībā ar veselību mazināšanos paredzams, ka izaugsme atjaunosies. To veicinās arī vērienīgi fiskālie un monetārie pasākumi. Nākotnē gaidāms, ka aktivitāte līdz 2022. gada sākumam saglabāsies līmenī, kas zemāks nekā 2019. gada beigās.

Paredzams, ka lielajās izejvielu eksportētājvalstīs atveseļošanās temps palēnināsies, ņemot vērā joprojām lielo inficēšanās gadījumu skaitu un mazākas iespējas veikt turpmākus fiskālā atbalsta pasākumus.

Krievijā paredzama tautsaimniecības pieauguma tempa atjaunošanās 3. ceturksnī. To noteiks politikas atbalsts un infekcijas kontroles pasākumu uzlabošana. Turklāt OPEC+¹ īstenotās naftas ražošanas apjoma samazināšanas nosacījumu īslaicīga

¹ OPEC+ ir naftas ražotāju koalīcija, kuru vada Naftas eksportētājvalstu organizācija (OPEC) un Krievija.

atvieglošana veicināja nesen vēroto naftas ražošanas apjoma kāpumu, un galveno tirdzniecības partneru izaugsmes atjaunošanās turpināja veicināt enerģijas eksportu. Tomēr, tā kā jauno inficēšanās gadījumu skaits atkal pieaug, paredzams, ka 4. ceturksnī izaugsmes temps atkal palēnināsies. Brazīlijā tautsaimniecības izaugsme ir atjaunojusies. To veicināja spēcīgi monetārās un fiskālās politikas atbalsta pasākumi, kas bija vieni no apjomīgākajiem visā Latīņamerikā. Tomēr Covid-19 saslimšanas gadījumu skaits joprojām ir augsts. Lai gan daļēja ierobežojošo pasākumu īstenošana mazinājusi sākotnējā šoka ekonomiskās sekas, pati pandēmija pieņēmusies spēcīgai. Augstāki inficēšanās rādītāji vienlaikus ar ierobežotu fiskālo telpu nākotnē arī mazinās ieguldījumu un patēriņa kāpumu un tādējādi arī tautsaimniecības atveseļošanās gaitu, tāpēc īstermiņā un vidējā termiņā prognozēts mērens izaugsmes temps.

Turcijā Covid-19 ekonomiskā ietekme bija spēcīga, bet īslaicīga, un tautsaimniecības atveseļošanās nosaka apstrādes rūpniecības aktivitātes atjaunošanās.

Krasais lēciens (par 15.6% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni) 3. ceturksnī atspoguļo spēcīgu privāto patēriņu un ieguldījumus, ņemot vērā ļoti labvēlīgus finansēšanas apstākļus. Atveseļošanās nosaka apstrādes rūpniecība, lai gan pakalpojumu nozare arī būtiski atguvusies salīdzinājumā ar smago kritumu, kāds tika piedzīvots krīzes virsotnē. Kopumā ekonomiskā aktivitāte Turcijā atgriezusies pirms pandēmijas vērotajā līmenī. Tomēr, tā kā politikas stimuli tiek pakāpeniski samazināti, paredzams, ka izaugsmes temps kļūs mērenāks, īpaši attiecībā uz kredīšanas balstīto privāto patēriņa kāpumu.

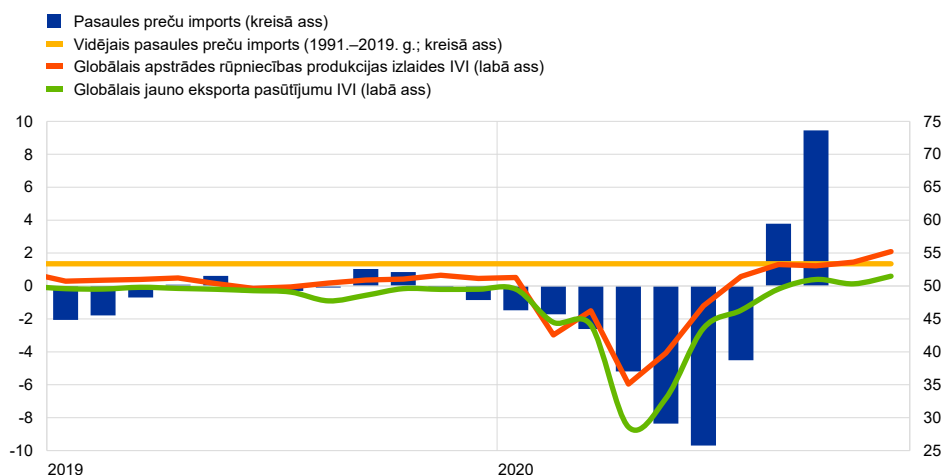
Pasaules (neietverot euro zonu) tirdzniecībā arī 3. ceturksnī vērojams straujš pieaugums, un paredzams, ka 4. ceturksnī tas kļūs mērenāks.

Pasaules (neietverot euro zonu) preču imports septembrī turpināja palielināties (par 3.4% salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi; kāpums augustā – 1.9%). Kopumā šie dati apstiprina spēcīgu pasaules tirdzniecības atveseļošanās 3. ceturksnī (9.4% pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni) pēc 2. ceturksnī vērotā krasā sarukuma par 9.7% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni. Straujais kāpums 3. ceturksnī atspoguļo tautsaimniecības atveseļošanās pamatā esošos faktorus un globālo vērtības ķēžu darbības sakārtošanos, bet pakalpojumu tirdzniecība uzskatāma par pasaules tirdzniecības apjoma kāpumu mazinājošu faktoru, jo atsevišķas nozares (piemēram, tūrisms) Covid-19 šoka ietekmē piedzīvoja sabrukumu. Apsekojumu dati liecina par izaugsmes turpināšanos 4. ceturksnī, bet mērenākā tempā. Globālais (neietverot euro zonu) jauno eksporta pasūtījumu IVI, kas labi korelē ar pasaules tirdzniecības apjoma kāpuma rādītāju, novembrī palielinājās līdz 51.5% (oktobrī – 50.3%).

2. attēls

Apsekojumi un pasaules (neietverot euro zonu) preču tirdzniecība

(kreisā ass: triju mēnešu procentuālās pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējiem trijiem mēnešiem; labā ass: difūzijas indeksi)

Avoti: Markit, CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis un ECB aprēķini.
Piezīmes. Jaunākais novērojums IVI atbilst stāvoklim 2020. gada novembrī un globālajam preču importam – 2020. gada septembrī.
Attēlā norādītie indeksi ir pasaules (neietverot euro zonu) kopējie rādītāji.

Pēc sarukuma par 9.2% 2020. gadā prognozēts, ka pasaules (neietverot euro zonu) tirdzniecība 2021. gadā atveseļosies un 2022. un 2023. gadā pieaugs mērenākā tempā.

Krasais pasaules (neietverot euro zonu) importa apjoma kritums 2020. gadā salīdzinājumā ar ekonomisko aktivitāti atspoguļo tā spēcīgo procikliskumu, īpaši ekonomiskās lejupslīdes laikā. Īslaicīgi globālo piegādes ķēžu pārrāvumi un palielinātās tirdzniecības izmaksas, ko noteica ar Covid-19 pandēmiju saistītie ierobežojošie pasākumi, 2020. gada 1. pusgadā arī negatīvi ietekmēja globālo tirdzniecību. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm pasaules (neietverot euro zonu) tirdzniecības izaugsme 2020. gadam koriģēta un paaugstināta par 4.5 procentu punktiem, ņemot vērā spēcīgo kāpumu 2020. gada 3. ceturksnī. Tas nozīmē, ka salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs prognozēto pasaules importa apjoma kāpums būs augstāks un starpība ar bāzes scenārija trajektoriju pirms Covid-19 krīzes būs mazāka, tomēr atveseļošanās joprojām nebūs pilnīga. Eurosistēmas speciālistu 2020. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses paredz, ka pasaules tirdzniecības apjoms 2021., 2022. un 2023. gadā pieaugs attiecīgi par 7.1%, 3.9% un 3.4%. Prognozēts, ka euro zonas ārējais pieprasījums 2020. gadā samazināsies par 10.7% un 2021. gadā pieaugs par 6.6%, 2022. gadā – par 4.4%, bet 2023. gadā – par 3.4%.

Pasaules tautsaimniecības perspektīva joprojām pakļauta vairākiem riskiem, lai gan ar perspektīvu saistīto risku līdzsvars vērtējams kā labvēlīgāks. Tā kā pasaules tautsaimniecības perspektīvu joprojām aizēno nenoteiktība attiecībā uz laiku, kad veselības krīze tiks pilnībā atrisināta, Eurosistēmas speciālistu 2020. gada decembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs bāzes scenārijs papildināts ar diviem alternatīviem scenārijiem² – labvēlīgu un nelabvēlīgu scenāriju. Var uzskatīt,

² Sīkāku informāciju sk. Eurosistēmas speciālistu 2020. gada decembra makroekonomisko iespēju aplēšu euro zonai ielikumā [Alternatīvie euro zonas tautsaimniecības perspektīvas scenāriji](#).

ka šie scenāriji parāda diapazonu ap bāzes scenārija aplēsi. Ziņas par efektīvu vakcīnu izstrādi palielinājušas ticību, ka pandēmiju iespējams veiksmīgi ierobežot, tāpēc nelabvēlīgā scenārija īstenošanās kļuvusi mazticamāka. Turklāt, tā kā Covid-19 pandēmija atklājusi vairāku valstu atkarību no ārējiem piegādātājiem, var rasties mēģinājumi diversificēt globālos piegādātājus (iespējams, palielinot noturību) un/vai pārvietot ražošanu atpakaļ uz savu valsti (negatīvi ietekmējot komplicētās globālās vērtības ķēdes).

Pasaules cenu norises

Naftas cenas kopš septembra vidus palielinājušās gandrīz par 25%. Pēc spēcīgā kāpuma vasaras mēnešos septembrī un oktobrī naftas cenas nemainījās. Kopš novembra sākuma vērojama naftas cenu palielināšanās, parādoties pozitīvām tendencēm pasaules finanšu tirgos pēc tam, kad arvien lielākas vairāku vakcīnu pieejamības izredzes palielinājušas situācijas normalizēšanās iespējamību 2021. gadā. Tomēr ne Starptautiskā Enerģētikas aģentūra (SEA), ne OPEC līdž 2021. gada beigām neprognozē būtisku naftas pieprasījuma kāpumu. SEA pat paredz, ka naftas pieprasījuma atjaunošanās temps 2020. gada 4. ceturksnī palēnināsies, pieaugot jaunu Covid-19 inficēšanās gadījumu skaitam pasaulē. Kopš marta biržā tirgots naftas nākotnes līgumu cenu līkne liecināja par reportu (t.i., naftas cenas piegādei nākotnē ir augstākas), bet decembra sākumā līkne atkal liecināja par deportu (t.i., naftas cenas piegādei nākotnē ir zemākas).

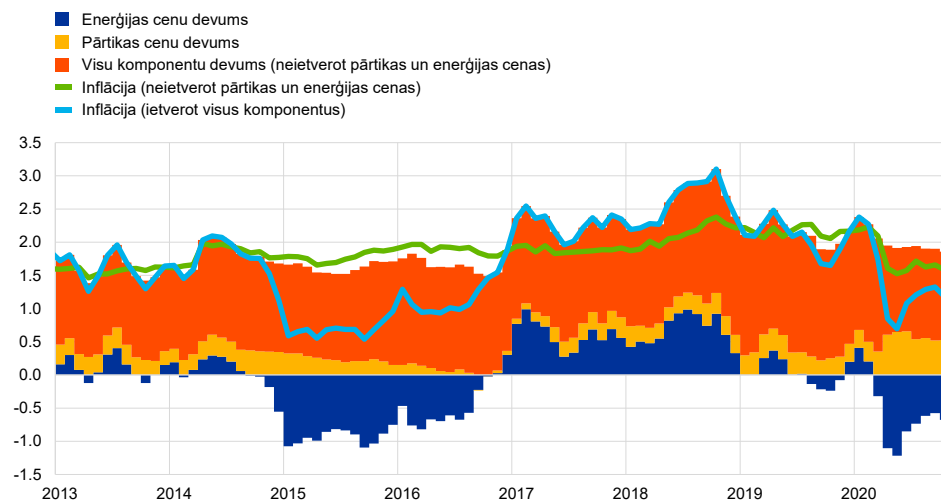
Vāja globālā pieprasījuma apstākļos globālā inflācija joprojām ir neliela.

Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) dalībvalstīs patēriņa cenu gada inflācija oktobrī nedaudz paaugstinājās līdz 1.2%. Pārtikas cenu inflācija stabili turējās 3.6% līmenī, bet enerģijas cenu negatīvais devums kopējās inflācijas attīstībā turpināja palielināties. OECD gada PCI (neietverot pārtikas un enerģijas cenas) oktobrī nedaudz samazinājās (par 0.1 procentu punktu; līdz 1.6%). Attīstīto valstu vidū patēriņa cenu kopējā gada inflācija oktobrī samazinājās ASV, Japānā tā kļuva negatīva (-0.4%), bet Apvienotajā Karalistē un Kanādā palielinājās. Lielāko OECD neietilpstošo jauno tirgus ekonomikas valstu vidū kopējā gada inflācija oktobrī palielinājās Krievijā, Indijā un būtiskāk – Brazīlijā, turpretī Ķīnā tā samazinājās.

3. attēls

OECD patēriņa cenu inflācija

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošu periodu; %; devums; procentu punktos)

Avoti: OECD un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada oktobrī.

Paredzams, ka pasaules inflācijas perspektīva joprojām būs vāja, lai gan nākotnē cenu kāpumu, iespējams, veicinās pieprasījuma atjaunošanās.

Globālās inflācijas perspektīvu galvenokārt noteiks tautsaimniecības atveseļošanās ietekmējošie faktori. Lai gan aizkavētais pieprasījums var veicināt atveseļošanās un palielināt inflācijas kāpumu, piedāvājuma ierobežojumi var strauji izzust, izraisot dezinflācijas spiedienu. Paredzams, ka euro zonas konkurentu eksporta cenu (nacionālajā valūtā) pieaugums 2021. gada sākumā atjaunosies. Gaidāms, ka to noteiks globālās vides uzlabošanās un izejvielu cenu kāpums salīdzinājumā ar 2020. gada aprīlī reģistrēto zemāko līmeni, lai gan prognozēts, ka ražotāju cenu inflācijas devums būs negatīvs, atspoguļojot joprojām nepietiekamo ražošanas jaudu izmantošanas līmeni pasaules tautsaimniecībā. Prognozēts, ka euro zonas konkurentu eksporta cenu inflācija ap 2022. gada sākumu atgriezīsies tās ilgtermiņa vidējā līmenī.

2. Finanšu norises

Aplūkojamā periodā (no 2020. gada 10. septembra līdz 9. decembrim) euro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likme indeksa (EONIA) nākotnes līkne nedaudz svārstījās, tomēr kopumā nemainījās. Apstākļos, kad izskan pozitīvas ziņas par vakcīnām, tas atspoguļo bažas par koronavīrusa (Covid-19) straujo izplatīšanos Eiropā. Tā kā līkne joprojām ir tikai nedaudz apvērsta īstermiņa galā, tā neliecina par nepārprotamām procentu likmju samazinājuma gaidām ļoti tuvā nākotnē. Euro zonas valstu valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmju starpības būtiski samazinājās, jo bija gaidāms, ka turpināsies monetārās politikas un fiskālā atbalsta pasākumi, kā arī pasaules mērogā uzlabojās riska noskaņojums, īpaši ziņu par veiksmīgiem vakcīnu izmēģinājumiem ietekmē. Riska aktīvu cenas attiecīgi palielinājās. Valūtas tirgos euro kurss ar tirdzniecības apjomu svērtā izteiksmē nedaudz samazinājās.

Euro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indekss (EONIA) un jaunā euro īstermiņa etalonlikme (€STR) aplūkojamā periodā vidēji bija attiecīgi –46 bāzes punkti un –55 bāzes punkti.³ Likviditātes pārpalikums palielinājās par 475 mljrd. euro, sasniedzot aptuveni 3456 mljrd. euro. Šīs pārmaiņas galvenokārt atspoguļo aktīvu iegādes pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programmas (PĀAIP) un aktīvu iegādes programmas (APP) ietvaros, kā arī norēķinus par ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijām (ITRMO III) septembrī.

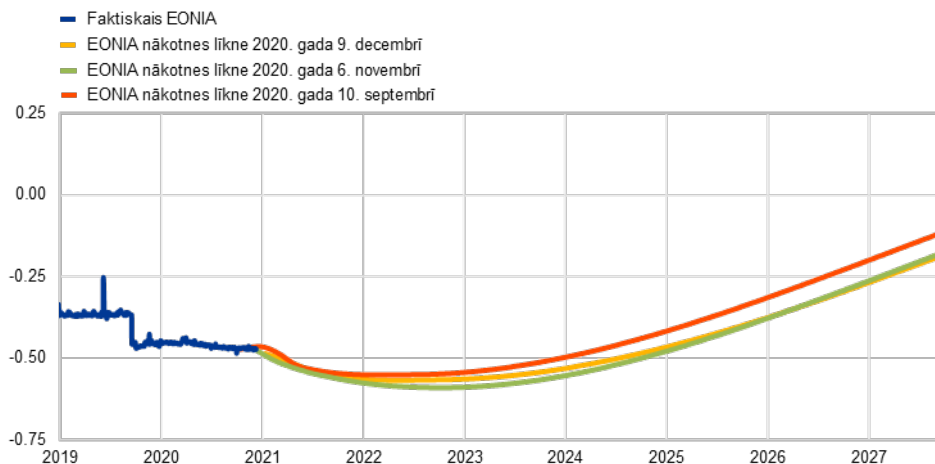
EONIA nākotnes līkne salīdzinājumā ar aplūkojamā perioda sākumu kopumā nav mainījies (sk. 4. att.). Vienlaikus perioda robežās nākotnes līkne acīmredzami svārstījās. Līknes apvērsums aplūkojamā perioda pirmajā pusē atspoguļoja bažas par Covid-19 straujo izplatīšanos Eiropā, bet 9. novembrī, parādoties pirmajam pozitīvajam paziņojumam par vakcīnām, līkne izlīdzinājās. Kopš tā laika līkne kopumā saglabājusies nemainīga. Līknes zemākais punkts (10 bāzes punktu zemāks par pašreizējo EONIA līmeni (–47 bāzes punkti)) atbilst 2022. gada aprīlim. Tādējādi līkne liecina par to, ka finanšu tirgi neieceno drīzu procentu likmju samazinājumu. Turklāt saskaņā ar apsekojumiem un modelētajiem rādītājiem paredzams, ka īstermiņa bezriskā procentu likmes nākamajos mēnešos saglabāsies stabilas.

³ 2019. gada 2. oktobrī tika mainīta EONIA aprēķināšanas metodika. EONIA tagad aprēķina, €STR pieskaitot fiksētu uzcenojumu – 8.5 bāzes punktus. Sk. ECB 2019. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 7 rakstu *Goodbye EONIA, welcome €STR!* ("Ardievu, EONIA! Esi sveicināta, €STR!").

4. attēls

EONIA nākotnes procentu likmes

(gadā; %)

Avoti: Refinitiv un ECB aprēķini.

Euro zonas valstu valdības ilgtermiņa obligāciju peļņas likmes būtiski samazinājās, bet ASV tās nozīmīgi palielinājās (sk. 5. att.).

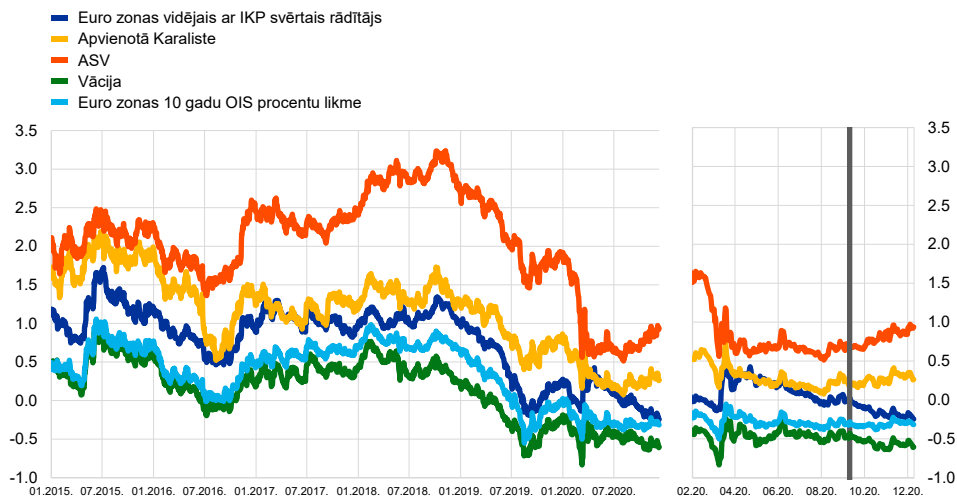
Konkrētāk, euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmju ar IKP svērtais rādītājs kļuva negatīvs, samazinoties par 27 bāzes punktiem (līdz -0.25%). Turpretī ASV valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmes palielinājās par 26 bāzes punktiem (līdz 0.94%). Atšķirīgās norises dažādās jurisdikcijās atspoguļo paaugstinātās gaidas attiecībā uz to, ka ECB palielinās savas aktīvu iegādes PĀAIP ietvaros. Turklāt domājams, ka euro zonas valstu valdības vērtspapīru peļņas likmju samazināšanos veicinājusi "Nākamās paaudzes ES" (NPES) programma un atbalsta instruments bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā (SURE), peļņas likmju starptībām⁴ samazinoties dalībvalstu izaugsmes un fiskālās perspektīvas, kā arī riska noskaņojuma uzlabošanās ietekmē.

⁴ Aplūkojamā periodā notika pirmās piecas Eiropas Komisijas veiktās SURE emisijas ar termiņu no 5 gadiem līdz 30 gadiem un kopsummu 39.5 mjrd. euro. Emisijām bija vēsturiski liels pieprasījums, parakstīšanās apjomam rīkojumu reģistrā vairāk nekā 10 reižu pārsniedzot piedāvājumu.

5. attēls

Valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmes

(gadā; %)

Avoti: Refinitiv un ECB aprēķini.

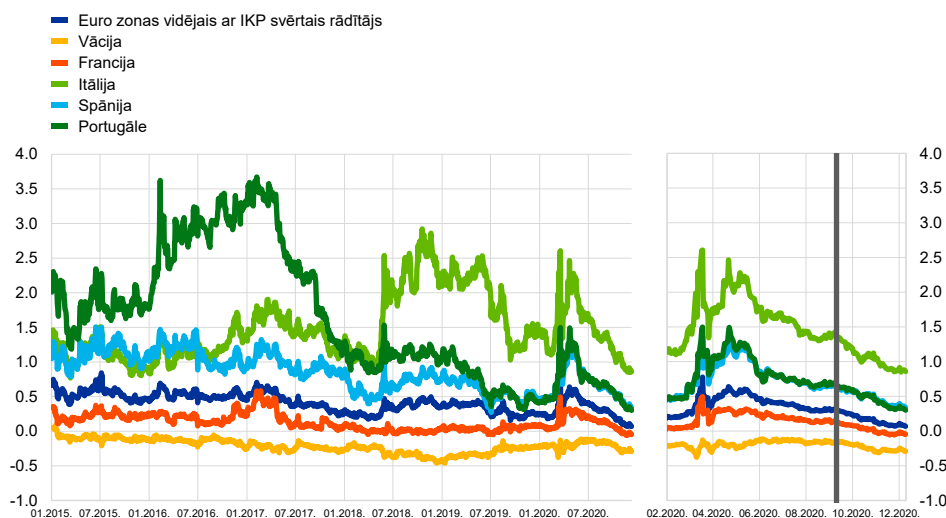
Piezīmes. Vertikālā pelēkā līnija iezīmē aplūkojamā perioda sākumu (2020. gada 10. septembri). Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 9. decembrī.

Euro zonas valstu valdības obligāciju peļņas likmju un uz nakti izsniegto kredītu indeksa mijmaiņas darījumu procentu likmju starpības, paredzot turpmākus monetārā un fiskālā atbalsta pasākumus, kā arī globālā mērogā uzlabojoties riska noskaņojumam, turpināja samazināties (sk. 6. att.). Euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmju ar IKP svērtais rādītājs samazinājās par 24 bāzes punktiem (līdz 0.07%), noslīdot zem līmeņa, kāds bija vērojams pirms pandēmijas. Kritums bija īpaši nozīmīgs Itālijā, Portugālē un Spānijā, kur 10 gadu obligāciju peļņas likmju starpības saruka attiecīgi par 50 bāzes punktiem, 36 bāzes punktiem un 30 bāzes punktiem (līdz 0.86%, 0.30% un 0.34%). Francijā un Vācijā 10 gadu obligāciju peļņas likmju starpības samazinājās mazāk – attiecīgi par 19 bāzes punktiem un 15 bāzes punktiem (līdz –0.05% un –0.29%).

6. attēls

Euro zonas valstu valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmju un uz nakti izsniegto kredītu indeksa mijmaiņas darījumu procentu likmes starpības

(procentu punktos)

Avoti: Refinitiv un ECB aprēķini.

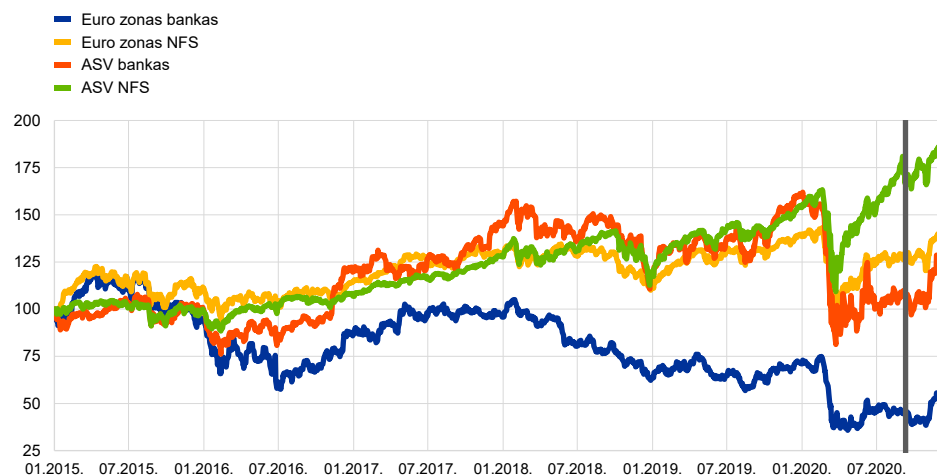
Piezīmes. Starpība aprēķināta, atņemot 10 gadu uz nakti izsniegto kredītu indeksa mijmaiņas darījumu procentu likmi no valdības 10 gadu obligāciju peļņas likmes. Vertikālā pelēkā līnija iezīmē aplūkojamā perioda sākumu (2020. gada 10. septembrī). Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 9. decembrī.

Euro zonas un ASV kapitāla vērtspapīru cenu diapazons aplūkojamā periodā pārsvarā bija stabils, neraugoties uz pandēmijas pastiprināšanos, bet vēlāk, saņemot ziņas par vakcīnām, cenas būtiski pieauga (sk. 7. att.). Akciju cenas balstīja turpmāka īstermiņa peļņas izaugsmes gaidu uzlabošanās, bet ilgāka termiņa peļņas gaidas tika samazinātas, liecinot par makroekonomiskās izaugsmes sarukuma risku un iespējamo pandēmijas izraisīto ilgāka termiņa kaitējumu tautsaimniecībai. Vienlaikus, novembra sākumā sākot parādīties ziņām par vakcīnām, uzlabojās riska noskaņojums, samazinot kapitāla vērtspapīru riska prēmijas un veicinot kapitāla vērtspapīru cenu kāpumu. Kopumā euro zonas un ASV nefinanšu sabiedrību (NFS) kapitāla vērtspapīru cenas pieauga attiecīgi par 9.2% un 10.0%. Ziņas par veiksmīgiem vakcīnu izmēģinājumiem lielā mērā pozitīvi ietekmēja euro zonas un ASV banku kapitāla vērtspapīru cenas, indeksiem attiecīgi pieaugot par 23.1% un 21.9%, daļēji atgūstot kopš pandēmijas sākuma zaudēto (zaudējumi salīdzinājumā ar NFS bija lielāki).

7. attēls

Euro zonas un ASV kapitāla vērtspapīru cenu indeksi

(indekss: 2015. gada 1. janvāris = 100)

Avoti: Refinitiv un ECB aprēķini.

Piezīmes. Vertikālā pelēkā līnija iezīmē aplūkojamā perioda sākumu (2020. gada 10. septembri). Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 9. decembrī.

Investīciju kategorijas uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmju starpības aplūkojamā periodā samazinājās, t.sk. būtiski sarūkot, kad parādījās pirmās ziņas par veiksmīgiem vakcīnu izmēģinājumiem (sk. 8. att.).

Investīciju kategorijas NFS obligāciju un finanšu sektora obligāciju ienesīguma likmju starpības (salīdzinājumā ar bezrisku procentu likmi) saruka attiecīgi par 25 bāzes punktiem un 30 bāzes punktiem, īpaši, samazinoties aptuveni par 5 bāzes punktiem 9. novembrī, kad tirgu pirmo reizi sasniedza ziņas par veiksmīgiem vakcīnas izmēģinājumiem. Kopējais sarukums galvenokārt atspoguļo obligāciju papildu prēmijas sarukumu. Šīs prēmijas ir tas obligāciju ienesīguma likmju starpības komponents, kuru neizskaidro kredītu pamatrādītāji (ko raksturo reitingi un paredzamais saistību neizpildes biežums), kas kopumā bija stabili. Neraugoties uz turpmāku būtisku sarukumu, uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmju starpības joprojām ir nedaudz lielākas nekā pirms pandēmijas. Augsta ienesīguma uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmju starpības aplūkojamā periodā arī būtiski samazinājās.

8. attēls

Euro zonas uzņēmumu obligāciju ienesīguma likmju starpības

(bāzes punktos)

Avoti: *Markit iBoxx* indeksi un ECB aprēķini.

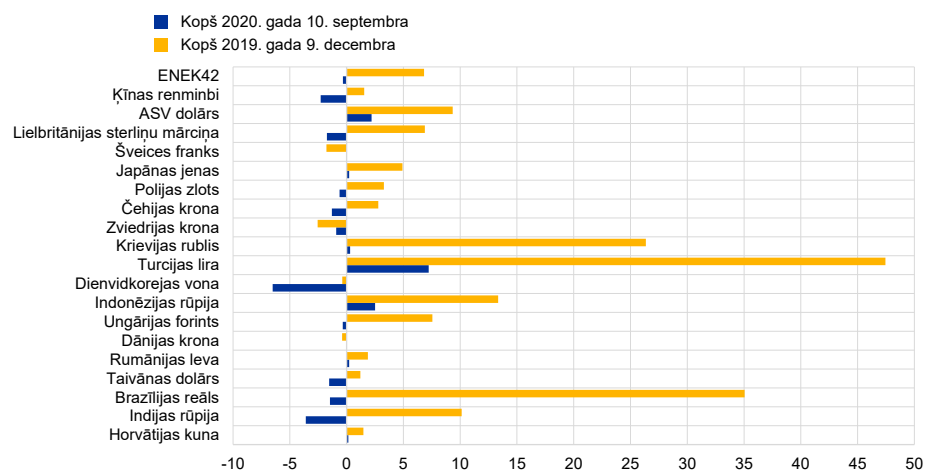
Piezīmes. Starpības aprēķinātas kā aktīvu mijmaiņas darījumu procentu likmju un bezrisku procentu likmes starpības. Indeksi ietver dažādu termiņu obligācijas (kurām līdz termiņa beigām atlicis vismaz 1 gads) ar investīciju kategorijas reitingu. Vertikālā pelēkā līnija iezīmē aplūkojamā perioda sākumu (2020. gada 10. septembrī). Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 9. decembrī.

Valūtas tirgos euro kurss ar tirdzniecības apjomu svērtā izteiksmē nedaudz samazinājās (sk. 9. att.). Euro nominālais efektīvais kurss, ko mēra attiecībā pret euro zonas 42 nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu valūtām, aplūkojamā periodā saruka par 0.3%. Tomēr tas joprojām bija tikai par 1.9% zemāks nekā 2008. gada decembrī sasniegtais vēsturiski augstākais līmenis. Runājot par divpusējo valūtas kursu norisēm, euro kurss joprojām nozīmīgi pieauga attiecībā pret ASV dolāru (par 2.2%), atspoguļojot turpmāku plašu ASV dolāra kursa vājināšanos, uzlabojoties riska noskaņojumam. Šādos apstākļos euro kurss nedaudz palielinājās arī attiecībā pret Japānas jenu (par 0.2%), bet attiecībā pret Šveices franku kopumā nemainījās. Vienlaikus euro kurss vājinājās attiecībā pret Lielbritānijas sterliņu mārciņu (par 1.7%), kā arī pret vairāku lielāko jauno tirgus ekonomikas valstu valūtu, sevišķi attiecībā pret Ķīnas renminbi (par 2.3%) un Korejas vonu (par 6.5%).

9. attēls

Euro kursa pārmaiņas attiecībā pret atsevišķām valūtām

(pārmaiņas; %)

Avots: ECB.

Piezīmes. ENEK42 ir euro nominālais efektīvais kurss attiecībā pret euro zonas 42 nozīmīgāko tirdzniecības partnervalstu valūtām. Pozitīvas (negatīvas) pārmaiņas liecina par euro kursa kāpumu (kritumu). Visas pārmaiņas aprēķinātas, izmantojot 2020. gada 9. decembra valūtu kursus.

3. Saimnieciskā darbība

2020. gada 3. ceturksnī euro zonas reālais IKP salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni būtiski pieauga (par 12.5%). Euro zonas ekonomisko aktivitāti noteica visu pieprasījuma komponentu straujš pieaugums, jo 2020. gada maijā sākās koronavīrusa (Covid-19) pandēmijas ierobežojošo pasākumu atcelšana. To atspoguļoja privātā patēriņa, ieguldījumu un neto tirdzniecības pozitīvais devums IKP izaugsmē. Tomēr 2020. gada 3. ceturksnī IKP līmenis joprojām bija par 4.4% zemāks nekā pirms pandēmijas 2019. gada 4. ceturksnī. Saņemtā informācija par tautsaimniecību, t.sk. apsekojumu un biežāk sniegto rādītāju informācija, liecina par būtisku ekonomiskās aktivitātes sarukumu 2020. gada 4. ceturksnī, kas gan ir stipri mazāks nekā šā gada 2. ceturksnī, jo kopš oktobra vidus atkal ir vērojami strauji pandēmijas uzliesmojumi un nepieciešams atkārtoti ieviest ierobežojošos pasākumus, kas galvenokārt ietekmē pakalpojumu nozari. Lai gan tiek lēsts, ka reālais IKP 2020. gada 4. ceturksnī ir sarucis, izaugsmes perspektīvas 2021. gadam un turpmāk ir cieši saistītas ar pandēmijas attīstību un Covid-19 vakcīnu izmantošanu. Eurosistēmas speciālistu 2020. gada decembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai prognozēts, ka 2020. gadā reālais IKP samazināsies par 7.3%, bet 2021. gadā palielināsies par 3.9%, 2022. gadā – par 4.2% un 2023. gadā – par 2.1%. Salīdzinājumā ar 2020. gada septembra iespēju aplēsēm reālā IKP izaugsme koriģēta un palielināta par 0.7 procentu punktiem 2020. gadā un samazināta par 1.1 procentu punktu 2021. gadā, bet 2022. gadā paredzēts pieaugums par 1.0 procentu punktu, tādējādi vidējā termiņā kopumā atgriežoties līmenī, kas paredzēts septembra aplēšu pamatscenārijā. Lai gan izaugsmes perspektīvas lejupvērstie riski ir mazinājušies, jo ir parādījušies jaunumi par vakcīnu izmantošanu tuvākajā nākotnē, tie joprojām ir lejupvērsti, ņemot vērā pandēmijas ietekmi uz ekonomiskajiem un finansiālajiem apstākļiem.

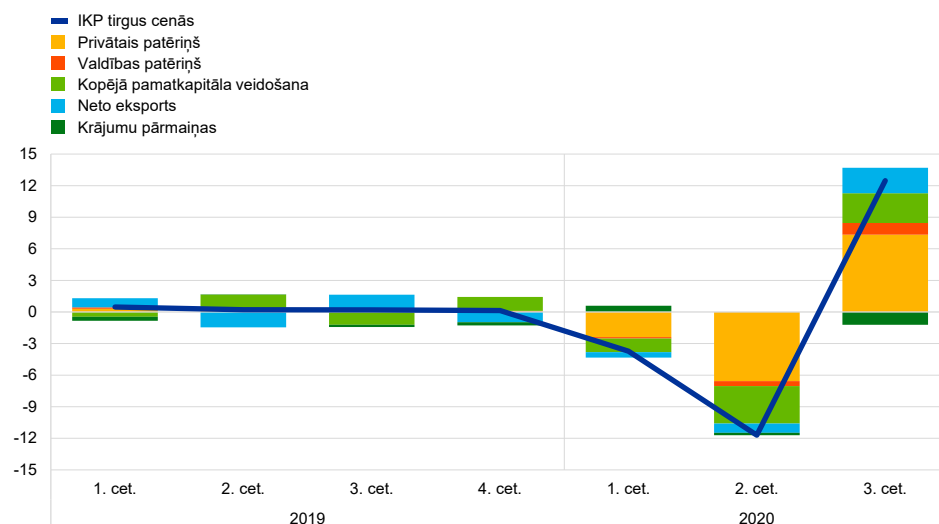
2020. gada 3. ceturksnī bija vērojama strauja euro zonas izaugsmes atjaunošanās, taču tiek lēsts, ka gada pēdējā ceturksnī tā atkal sarukusi.

2020. gada 3. ceturksnī reālais IKP palielinājās par 12.5% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni, daļēji atgūstoties no pamatīgā un dziļā kumulatīvā kritiena par 15.0% gada pirmajā pusē (sk. 10. att.). Kopumā 2020. gada 3. ceturksnī IKP līmenis joprojām bija par 4.4% mazāks nekā 2019. gada 4. ceturksnī. Iekšzemes pieprasījums 2020. gada 3. ceturksnī deva pozitīvu ieguldījumu izaugsmē, savukārt krājumu pārmaiņu ietekme radīja nelielu negatīvu ietekmi. Ārējā sektora norises arī veicināja euro zonas izaugsmi, un par to liecina neto tirdzniecības apjoma pozitīvais devums. Aplūkojot katra pieprasījuma komponenta importa intensitāti, ārējiem faktoriem 2020. gadā bija īpaši spēcīga ietekme uz izaugsmes dinamiku (sk. 4. ielikumu). Ražošanas jomā atjaunošanos 3. ceturksnī noteica gan apstrādes rūpniecība, gan pakalpojumu nozare. Taču bija vērojamas būtiskas atšķirības dažādu nozaru norisēs. Īpaši spēcīgi tas izpaudās pakalpojumu jomā, kur produkcijas apjoms joprojām bija krietni mazāks par līmeni, kāds bija pirms pandēmijas.

10. attēls

Euro zonas reālais IKP un tā sastāvdaļas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; %; devums salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; procentu punktos)

Avots: Eurostat.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 3. ceturksnī.

Situācija darba tirgū 3. ceturksnī nedaudz uzlabojās, ņemot vērā straujo aktivitātes atjaunošanos. 2020. gada 3. ceturksnī nodarbinātība palielinājās par 1.0% pēc sarukuma par 3.0% 2. ceturksnī (sk. 11. att.). Neraugoties uz šo uzlabojumu, 2020. gada 3. ceturksnī nodarbinātība bija par 2.2% zemāka nekā 2019. gada 4. ceturksnī. Nostrādāto stundu skaits joprojām būtiski ietekmē euro zonas darba tirgus korekcijas. Kopējais nostrādāto stundu skaits pēc sarukuma par 13.6% 2. ceturksnī 3. ceturksnī palielinājās par 14.8%, bet joprojām bija par 4.6% mazāks nekā 2019. gada 4. ceturksnī. Oktobrī bezdarba līmenis bija 8.4% pēc tam, kad jūlijā bija sasniedzis 8.7%, un tas joprojām bija aptuveni par 1.2 procentu punktiem lielāks nekā februārī pirms pandēmijas sākuma. Darbvieta saglabāšanas programmas joprojām atbalsta darba tirgu. Tiek lēsts, ka oktobrī darbvieta saglabāšanas programmās iesaistīto nodarbināto skaits bija aptuveni 5% no darbaspēka (samazinājums no aptuveni 18% aprīlī), bet dažās valstīs skaitļi atkal sāk pieaugt, reaģējot uz jaunākajiem izolācijas pasākumiem.⁵

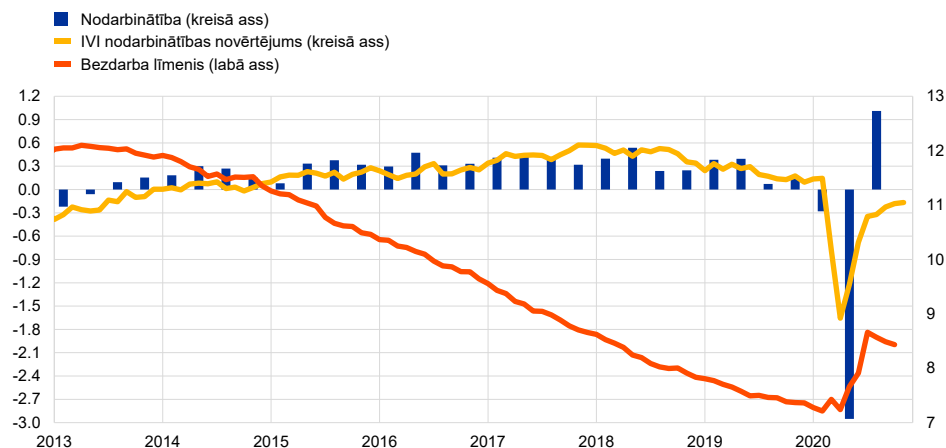
Ir vērojama īstermiņa darba tirgus rādītāju daļēja atjaunošanās, taču tie joprojām liecina par situācijas pasliktināšanos. Iepirkumu vadītāju indeksa (IVI) nodarbinātības novērtējums novembrī nedaudz palielinājās (līdz 48.3; oktobrī – 48.2). Tas ir būtiski pieaudzis kopš aprīļa, kad bija samazinājies līdz vēsturiski viszemākajam līmenim. Tomēr pašreizējais IVI joprojām liecina par nodarbinātības sarukumu, un to var tulkot kā agrīnu norādi par ierobežotām nodarbinātības perspektīvām turpmākajā periodā.

⁵ Sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena" rakstu [The impact of the Covid-19 pandemic on the euro area labour market](#) ("Covid-19 pandēmijas ietekme uz euro zonas darba tirgu").

11. attēls

Euro zonas nodarbinātība, IVI nodarbinātības un bezdarba novērtējums

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; %; difūzijas indekss; darbaspēks; %)

Avoti: Eurostat, Markit un ECB aprēķini.

Piezīmes. IVI izteikts kā novirze no 50, dalīta ar 10. Jaunākie nodarbinātības dati atbilst stāvoklim 2020. gada 3. ceturksnī, IVI dati – stāvoklim 2020. gada novembrī un bezdarba līmeņa dati – stāvoklim 2020. gada oktobrī.

Pēc būtiskas atjaunošanās 3. ceturksnī (14.0% kāpums salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni) patērētāju tēriņi 4. ceturksnī atkal sāka svārstīties.

Oktobrī vieglo automobiļu reģistrācija noturējās tuvu līmenim, kāds tai bija pirms pandēmijas (sarukums par 4.1% salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu), turpretī mazumtirdzniecība palielinājās par 1.5% salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi. Iespējams, ka šie dati vēl neatspoguļo ietekmi, ko radījusi atkārtota ierobežojošo pasākumu ieviešana kopš oktobra vidus. Turpretī patērētāju konfidence novembrī turpināja sarukt, sasniedzot –17.6 salīdzinājumā ar vidēji –14.5 3. ceturksnī. Dažās euro zonas valstīs ilglietojuma preču patēriņš 3. ceturksnī jau nedaudz pārsniedza pirms pandēmijas vēroto līmeni. Taču to aizēnoja negatīvā ietekme, ko rada pakalpojumu patēriņš, kas joprojām ir būtiski zemāks par vēsturiskajām tendencēm. Mājsaimniecības arvien vairāk uztraucas par sava finansiālā stāvokļa pasliktināšanos, tāpēc to nodomi veikt lielākus pirkumus joprojām atrodas zemākajā līmenī kopš valsts parāda krīzes. Ņemot vērā patērētāju piesardzību un stingrākus izolācijas pasākumus, gaidāms, ka 4. ceturksnī atkal palielināsies uzkrājumu veidošanas temps.

Uzņēmējdarbībā veiktie ieguldījumi (ar būvniecību nesaistīti ieguldījumi) 2020. gada 3. ceturksnī ievērojami pieauga (par 13.6% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni), bet 4. ceturksnī atvaseļošanās saruka.

Neraugoties uz straujo pieaugumu, ar būvniecību nesaistīto ieguldījumu apjoms joprojām ir par 15.7% mazāks nekā pirms krīzes. Lai gan kapitālpreču IVI rādītājs oktobrī un novembrī bija pozitīvs (novembrī pieauga līdz 55.6; septembrī – 54.7), gaidāms, ka 4. ceturksnī ieguldījumi samazināsies, jo paredzams, ka pandēmijas otrais vilnis ietekmēs arī uzņēmumu peļņu. Turklāt novembrī turpināja mazināties uzņēmējdarbībā veikto ieguldījumu konfidence, turpretī jaudu izmantošana joprojām ir būtiski zemāka par tās līmeni pirms krīzes, un tas liecina par iespēju paplašināt ražošanu ar esošo pamatkapitālu. Vienlaikus apstrādes rūpniecības samērā lielo noturību pret jaunajiem izolācijas pasākumiem var uzskatīt par pozitīvu zīmi

ieguldījumu perspektīvai īstermiņā. Taču, raugoties tālākā nākotnē, palielināts parāda slogs, ko atspoguļo augstāki sabiedrību sviras rādītāji, rada lejupvērstus riskus ieguldījumu kāpuma atjaunošanai.

Arī mājokļos veikto ieguldījumu (ar mājokļu būvniecību nesaistīto ieguldījumu) kāpums 2020. gada 3. ceturksnī strauji atjaunojās (kāpums par 12.3% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni), bet īstermiņa izaugsmes perspektīva joprojām ir nenoteikta. Straujais kāpums 2020. gada 3. ceturksnī nav uzskatāms par pilnīgu atveseļošanos, jo ieguldījumi mājokļu būvniecībā joprojām bija par 3.8% mazāki nekā 2019. gada beigās. Spēcīgām mājokļu norišu dinamikas atšķirībām dažādās valstīs 2020. gada pirmajos trijos ceturkšņos īstermiņā vajadzētu samazināties, jo visu lielāko euro zonas valstu perspektīvas ir nenoteiktas, kaut gan 4. ceturkšņa sākumā bija vērojami daži pozitīvi signāli. Jaunākie dati par izsniegtajām būvatļaujām liecina par ievērojamu sarukumu gada pirmajā pusē, norādot, ka ieplānoto būvniecības objektu skaits varētu būt mazāks. Oktobrī būvniecības produkcijas izlaides un nekustamā īpašuma pakalpojumu IVI turpināja pasliktināties. Pēc nelielas uzlabošanās oktobrī novembrī būvniecības un nekustamā īpašuma uzņēmumu konfidence samazinājās, jo jauno pasākumu kopums koronavīrusa otrā viļņa izplatības ierobežošanai kopš oktobra vidus negatīvi ietekmēja uzņēmējdarbību. Attiecīgajā periodā būvniecības un nekustamā īpašuma nozares uzņēmumi norādīja, ka to produkcijas apjomu arvien vairāk ietekmē piedāvājuma puses ierobežojumi, īpaši saistībā ar šo uzņēmumu finansiālo situāciju. Eiropas Komisijas veiktā patērētāju apsekojuma dati liecina, ka novembrī pieprasījuma pusē jaunie ierobežojumi un augošā nenoteiktība saistībā ar pandēmijas uzliesmojumu veicināja mājsaimniecību atturēšanos no nozīmīgākiem pirkumiem, t.sk. saistībā ar jaunu un esošo dzīvojamo fondu.

2020. gada 3. ceturksnī euro zonas tirdzniecības apjoms strauji pieauga un pozitīvi ietekmēja IKP izaugsmi, taču nākamajos mēnešos paredzams tā atveseļošanās palēninājums. Lai gan euro zonas reālais preču eksports vairāk nekā atguva iepriekš zaudēto, pieaugot par 20.1% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni, euro zonas reālais pakalpojumu eksports palielinājās tikai par 9.2% (pēc 21.0% krituma). Neto tirdzniecības devums IKP izaugsmē bija nozīmīgi pozitīvs (2.4 procentu punkti). Dati par preču tirdzniecību rāda, ka septembrī bija vērojams visaptverošs eksporta pieaugums. 2020. gada 3. ceturksnī bija vērojams būtisks eksporta ceturkšņa pieaugums relatīvajā izteiksmē rūpniecības preču, kas nav ķīmijas rūpniecības preces, grupā, īpaši mehānismu un transportlīdzekļu iekārtu grupā. Tas īpaši attiecas uz automobiļu eksportu. Taču iespējams, ka atjaunotie izolācijas pasākumi turpmākajos mēnešos traucēs euro zonas tirdzniecības nozares atgūšanos. Lai gan euro zonas jauno eksporta pasūtījumu IVI joprojām liecina par preču tirdzniecības uzlabošanos, novembrī tas tomēr samazinājās līdz 53, turpretī Eiropas Komisijas veiktais eksporta pasūtījumu novērtējums tikai nedaudz pieauga, joprojām palikdams negatīvs. No otras puses, jaunie Covid-19 ierobežojumi apgrūtina pakalpojumu tirdzniecību, kam jau ir nodarīts kaitējums, un pakalpojumu jomā jauno eksporta pasūtījumu IVI turpināja samazināties (līdz 39.2).

Biežāk sniegto rādītāju un jaunāko apsekojumu rezultāti atbilst IKP kritumam 2020. gada pēdējā ceturksnī. Pēdējos mēnešos ir skaidri vērojama lejupvērsta

tendence attiecībā uz biežāk sniegtajiem euro zonas mobilitātes rādītājiem. Līdzīga tendence vērojama arī attiecībā uz apvienoto ierobežojumu stingrības indeksu, kas joprojām atrodas aptuveni vidū starp savu maksimumu aprīlī un pēc tam jūlijā sasniegto zemāko līmeni. Apsekojumu rādītāji liecina par atkārtotu aktivitātes sarukumu, kas galvenokārt ietekmē pakalpojumu nozari. Īpaši tūrisma kontekstā iespējams, ka oktobrī atjaunotie ceļošanas ierobežojumi veicinās ārvalstu tūrisma aizstāšanu ar vietējo tūrisma, kas bija vērojama pirmā pandēmijas viļņa laikā, liecinot par kopēju tūrisma pakalpojumu samazināšanos gada pēdējā ceturksnī (sk. 5. ielikumu). Ātrais apvienotais produkcijas izlaides IVI būtiski samazinājās no 50.0 oktobrī līdz 45.3 novembrī, un to galvenokārt noteica būtisks pakalpojumu indeksa kritums (no 46.9 līdz 41.7). Vienlaikus saruka arī apstrādes rūpniecības izlaides indekss, bet daudz mazāk (no 58.4 līdz 55.3), saglabājot atbilstību aktivitātes pieaugumam. Taču īstermiņa izaugsmes perspektīvu joprojām ietekmē pieaugoša nenoteiktība, īpaši ņemot vērā neparastās pārmaiņas statistiskajās un ekonomiskajās sakarībās Covid-19 pandēmijas laikā (aprakstu par ECB analītisko instrumentu inovācijām, lai novērtētu pandēmijas īstermiņa ietekmi, sk. 3. ielikumā).

Raugoties nākotnē, vidējā termiņa izaugsmes gaidas joprojām ir cieši saistītas ar pandēmijas pakāpenisko attīstību un Covid-19 vakcīnu veiksmīgu izmantošanu.

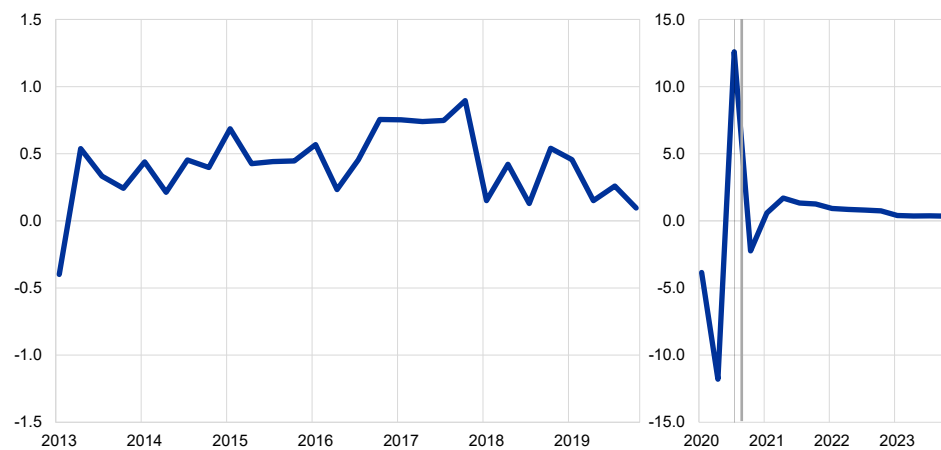
Lai gan drīza vakcīnu izplatīšanas uzsākšana ir būtisks faktors, kas veicina straujas atveseļošanās gaidas, paies laiks, līdz tiks panākta plaša imunitāte un euro zona un pasaules tautsaimniecība varēs atgriezties pie normāliem apstākļiem. Saskaņā ar lielo uzņēmumu apsekojumu, kas tika veikts, lai uzzinātu, kādi ilgtermiņā varētu izskatīties normāli apstākļi, paredzams, ka pandēmija veicinās plašāku digitalizāciju un attālināto darbu ar gaidām par noturīgi augstāku produktivitāti, bet vienlaikus arī ar gaidām par noturīgi zemāku pieprasījumu (sk. 6. ielikumu). Šajā nenoteiktajā vidē un histerēzes risku mazināšanas nolūkā ECB īstenotā stimulējošā monetārā politika turpinās veicināt iekšzemes pieprasījumu, bet notiekošajiem fiskālajiem un nodarbinātības pasākumiem vajadzētu turpināt sekmēt privāto patēriņu.

Eurosistēmas speciālistu 2020. gada decembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai prognozēts, ka 2020. gadā reālais IKP samazināsies par 7.3%, bet 2021. gadā būs vērojams tā pieaugums par 3.9%, 2022. gadā – par 4.2% un 2023. gadā – par 2.1% (sk. 12. att.). Salīdzinājumā ar 2020. gada septembra iespēju aplēsēm reālā IKP izaugsme koriģēta un palielināta par 0.7 procentu punktiem 2020. gadā un samazināta par 1.1 procentu punktu 2021. gadā, bet 2022. gadā paredzēts pieaugums par 1.0 procentu punktu, tādējādi vidējā termiņā kopumā atgriežoties līmenī, kas paredzēts septembra iespēju aplēšu pamatscenārijā. Lai gan izaugsmes perspektīvas lejuvēršie riski ir mazinājušies, jo ir parādījušās ziņas par vakcīnu izmantošanu tuvākajā nākotnē, tie joprojām ir lejuvērši, ņemot vērā pandēmijas ietekmi uz ekonomiskajiem un finansiālajiem apstākļiem.

12. attēls

Euro zonas reālais IKP (t.sk. aplēses)

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; %)

Avoti: Eurostat un "Eurosistēmas speciālistu 2020. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai", kas 2020. gada 10. decembrī publicētas ECB interneta vietnē.

Piezīmes. Ņemot vērā reālo IKP nepieredzēto svārstīgumu 2020. gadā, attēlā periodam no 2020. gada sākuma izmantota atšķirīga ass. Vertikālā līnija norāda aplēšu perioda sākumu. Šajā attēlā nav parādīti iespēju atainošanas diapazoni. Tas atspoguļo to, ka pašreizējais apstākļu diapazonu standarta aprēķināšana (balstoties uz vēsturisko prognožu kļūdām) nedotu ticamu norādi par nepieredzēto nenoteiktību, kas saistīta ar pašreizējām iespēju aplēsēm.

4. Cenas un izmaksas

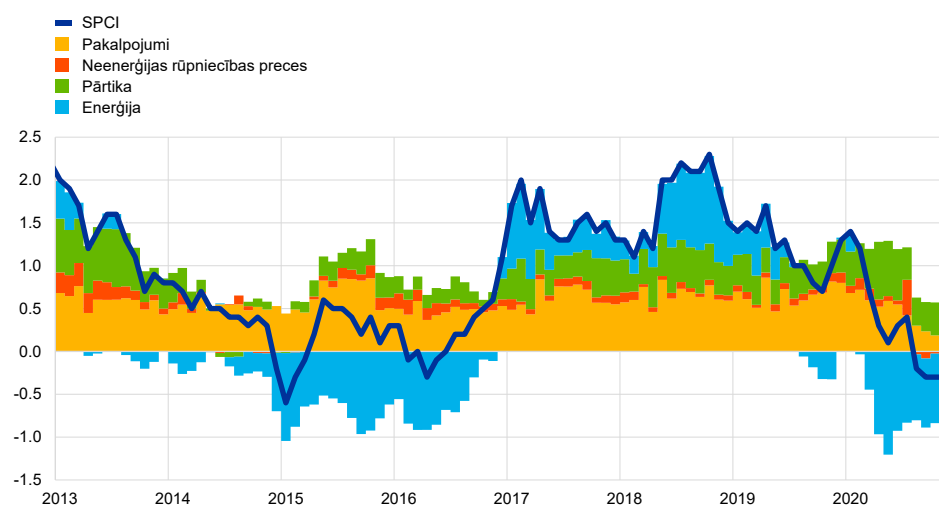
Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi euro zonas gada inflācija novembrī saglabājās nemainīga (-0.3%). Pamatojoties uz naftas cenu dinamiku un ņemot vērā, ka Vācijā uz laiku samazināta PVN likme, kopējā inflācija, visticamāk, līdz 2021. gada sākumam saglabāsies negatīva. Gaidāms, ka pēc tam tā palielināsies saistībā ar PVN pagaidu samazinājuma termiņa beigām Vācijā un augšupvērstiem enerģijas cenu inflācijas bāzes efektiem. Vienlaikus gaidāms, ka vāja pieprasījuma (īpaši tūrisma nozarē un ar ceļošanu saistītās nozarēs) ietekmē, kā arī zema darba samaksas spiediena un euro kursa kāpuma rezultātā pamatā esošais cenu spiediens saglabāsies neliels. Pandēmijas ietekmei izzūdot, vidējā termiņā pieprasījuma atjaunošanās stimulējošas fiskālās un monetārās politikas apstākļos radīs augšupvērstu spiedienu uz inflāciju. Gan uz tirgus instrumentiem, gan uz apsekojumiem balstītie ilgāka termiņa inflācijas gaidu rādītāji joprojām atrodas zemā līmenī. Šis novērtējums kopumā atspoguļots arī Eurosistēmas speciālistu 2020. gada decembra makroekonomisko iespēju aplēšu euro zonai bāzes scenārijā, paredzot, ka gada inflācija 2020. gadā būs 0.2%, 2021. gadā – 1.0%, 2022. gadā – 1.1% un 2023. gadā – 1.4%. Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm inflācijas perspektīva 2020. un 2022. gadam koriģēta un pazemināta.

Kopējā inflācija 2020. gada novembrī saglabājās nemainīga. Nemainīgā inflācija (-0.3%) slēpj nelielas galveno komponentu pārmaiņas – nelielu enerģijas cenu, pārtikas un neenerģijas rūpniecības preču cenu inflācijas sarukumu, no vienas puses, un pakalpojumu cenu inflācijas kāpumu, no otras puses (sk. 13. att.).

13. attēls

Komponentu devums euro zonas kopējā SPCI inflācijā

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

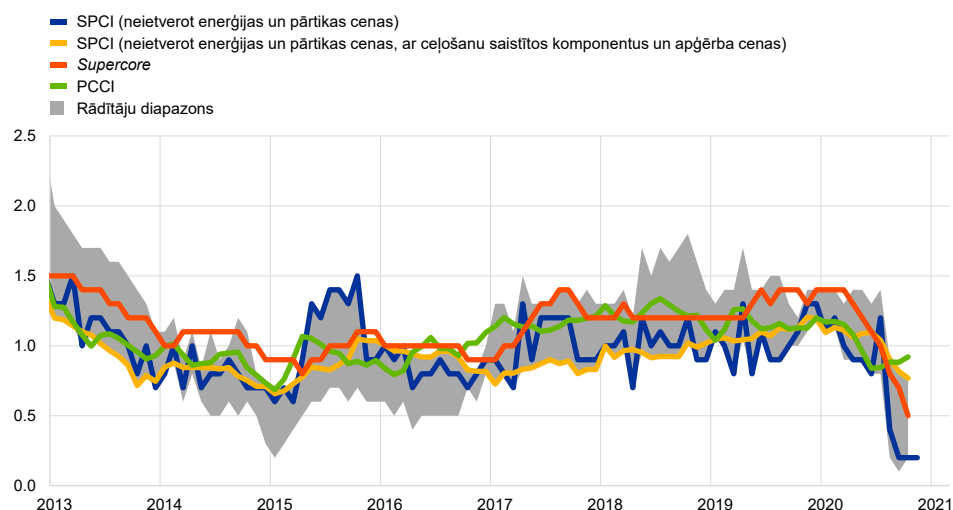
Piezīmes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada novembrī. 2015. gada izaugsmes tempam ir augšupvērstis kropļojums saistībā ar metodoloģiskām pārmaiņām (sk. ECB 2019. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 2 ielikumu "Jauna Vācijas komplekso tūrisma braucienienu cenu indeksa noteikšanas metode un tās ietekme uz SPCI inflāciju").

Pamatinflācijas rādītāji stabilizējās zemā līmenī. SPCI inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) trešo mēnesi pēc kārtas saglabājās nemainīga vēsturiski zemākajā līmenī (novembrī – 0.2%). Nemainīgā inflācija novembrī slēpj pakalpojumu cenu inflācijas pieaugumu līdz 0.6% (oktobrī – 0.4%) un neenerģijas rūpniecības preču inflācijas samazināšanos līdz –0.3% (oktobrī – –0.1%). Citi līdz oktobrim pieejamie pamatinflācijas rādītāji stabilizējās zemā līmenī. SPCI inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas, ar ceļošanu saistītos komponentus un apģērba cenas) un PCCI (*Persistent and Common Component of Inflation*) rādītājs oktobrī saglabājās nemainīgi (attiecīgi 0.8% un 0.9%), bet *Supercore* rādītājs oktobrī pazeminājās līdz 0.5% (septembrī – 0.7%; sk. 14. att.).⁶ Pēdējā laikā novērotie zemie pamatinflācijas rādītāji atspoguļo arī Vācijā kopš 2020. gada jūlija uz laiku samazināto PVN likmi.

14. attēls

Pamatinflācijas rādītāji

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. Jaunākie dati par SPCI (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) atbilst stāvoklim 2020. gada novembrī un par visiem citiem rādītājiem – stāvoklim 2020. gada oktobrī. Pamatinflācijas rādītāji ietver šādus rādītājus: SPCI (neietverot enerģijas cenas), SPCI (neietverot enerģijas un neapstrādātās pārtikas cenas), SPCI (neietverot enerģijas un pārtikas cenas), SPCI (neietverot enerģijas un pārtikas cenas, ar ceļošanu saistītos komponentus un apģērba cenas), SPCI skaitļu kopas vidējo, aprēķinā neietverot lielākās un mazākās vērtības (*trimmed mean*; 10%), SPCI skaitļu kopas vidējo, aprēķinā neietverot lielākās un mazākās vērtības (30%), un SPCI svērtu mediānu. PCCI – *Persistent and Common Component of Inflation*. SPCI (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) 2015. gada izaugsmes tempam ir augšupvērstis kropļojums saistībā ar metodoloģiskām pārmaiņām (sk. ECB 2019. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 2 ielikumumu "Jauna Vācijas komplekso tūrisma braucienienu cenu indeksa noteikšanas metode un tās ietekme uz SPCI inflāciju").

Ar naftas piegādes cenām saistītais spiediens attiecībā uz SPCI neenerģijas rūpniecības precēm nedaudz pastiprinājās.

Importēto nepārtikas patēriņa preču cenu inflācija oktobrī palielinājās līdz –1.2% (septembrī – –1.9%). Iekšzemes nepārtikas patēriņa preču ražotāju cenu inflācija oktobrī bija 0.7% (tāda pati kā septembrī) un atradās tuvu tās ilgtermiņa vidējam rādītājam. Sākotnējos piegādes ķēdes posmos starppatēriņa preču ražotāju cenu gada pārmaiņu temps oktobrī nedaudz pieauga (līdz –1.3%; septembrī – –1.6%), savukārt starppatēriņa preču importa cenu gada pārmaiņu temps oktobrī uzlabojās līdz –2.5% (septembrī –

⁶ Sīkāku informāciju par šo un citiem pamatinflācijas rādītājiem sk. ECB 2018. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 raksta *Measures of underlying inflation for the euro area* ("Euro zonas pamatinflācijas rādītāji") 2. un 3. ielikumā.

-3.0%). Gan nepārtikas patēriņa preču, gan starppatēriņa preču importa cenu inflācijas dinamika, iespējams, vismaz daļēji atspoguļo to, ka oktobrī neturpinājās euro kursa kāpums (salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu).

Darba samaksas spiediena norises ir neskaidras valdības atbalsta pasākumu ietekmes uz atlīdzību dēļ. Atlīdzības vienam nodarbinātajam un atlīdzības par vienu nostrādāto stundu dinamiku raksturoja būtiskas svārstības un atšķirības starp attiecīgajiem rādītājiem pirmajos trijos 2020. gada ceturkšņos. Atlīdzības vienam nodarbinātajam gada kāpuma temps 2020. gada 3. ceturksnī palielinājās līdz 0.6% (2020. gada 2. un 1. ceturksnī un 2019. gada 4. ceturksnī – attiecīgi -4.7%, 0.6% un 1.7%). Savukārt atlīdzība par vienu nostrādāto stundu 2020. gada 1. un 2. ceturksnī gada izteiksmē pieauga attiecīgi līdz 4.3% un 9.3% (2019. gada 4. ceturksnī – 2.0%), bet 2020. gada 3. ceturksnī samazinājās līdz 3.0% (sk. 15. att.). Šīs atšķirīgās norises atspoguļo saīsinātā darba laika un darbinieku atlaišanas uz laiku programmu ietekmi. Šo programmu ietvaros nodarbinātie saglabāja darbinieka statusu, taču saņēma tikai daļu no ierastās atlīdzības, un faktiski nostrādāto stundu skaits uz vienu nodarbināto strauji saruka. Saistībā ar aktivitātes atjaunošanos šo ietekmi 3. ceturksnī daļēji nomainīja pretēja tendence. Tomēr atlīdzības vienam nodarbinātajam sarukums ir lielāks par faktisko darba ienākumu zudumu, jo vairāku valstu statistikā valdības atbalsts atspoguļots kā pārvedumi, nevis atlīdzība.⁷ Vienošanās ceļā noteiktā darba samaksa, ko tieši neietekmē nostrādāto stundu dinamika un darbvietu saglabāšanas programmu ietvaros piešķirto pabalstu reģistrēšanas veids, 2020. gada 3. ceturksnī samazinājās līdz 1.6% (2020. gada 1. un 2. ceturksnī – attiecīgi 1.9% un 1.7%). Lai gan šis sarukums ir neliels, jāņem vērā, ka dati joprojām atspoguļo pirms pandēmijas panāktās vienošanās.⁸

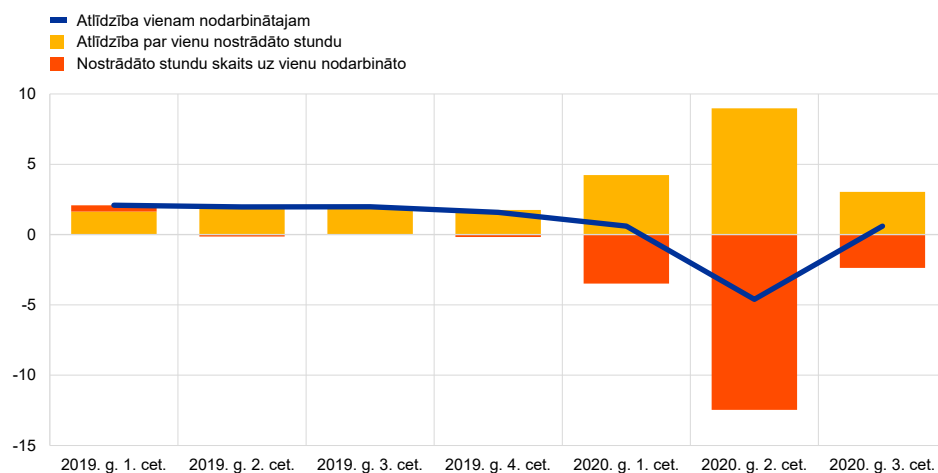
⁷ Sīkāku informāciju sk. ECB 2020. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 ielikumā "Saīsinātā darba laika programmas un to ietekme uz algām un rīcībā esošajiem ienākumiem".

⁸ Sīkāku informāciju sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena" ielikumā "Vai vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas dati var būt noderīgi, vērtējot darba samaksas dinamiku Covid-19 pandēmijas laikā?"

15. attēls

Atlīdzības vienam nodarbinātajam sadalījums atlīdzībā par nostrādāto stundu un atlīdzībā par nostrādāto stundu skaitu

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktos)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

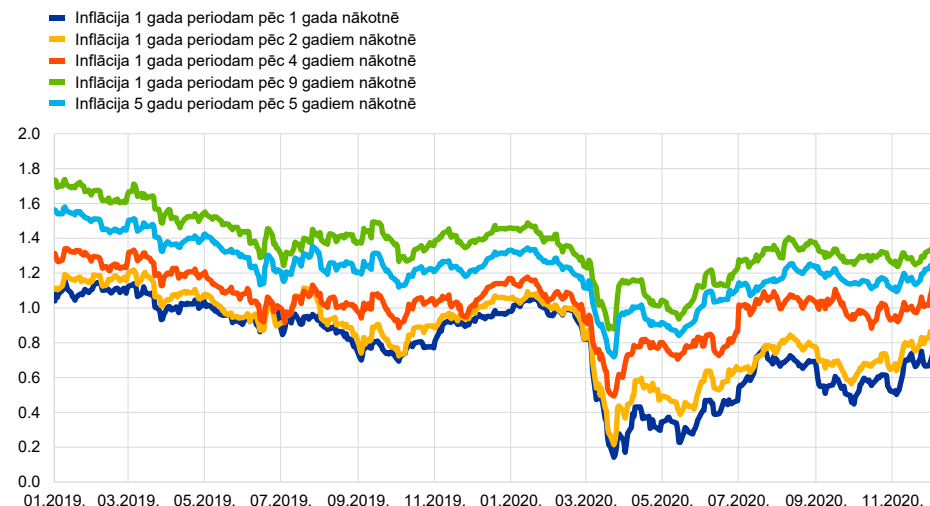
Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 3. ceturksnī.

Pēc pozitīvajām ziņām par veiksmīgiem koronavīrusa (Covid-19) vakcīnu testēšanas rezultātiem, kas noteica globālā riska noskaņojuma uzlabošanos, uz tirgus instrumentiem balstītie inflācijas gaidu rādītāji nedaudz palielinājās, tomēr tie joprojām bija ļoti zemā līmenī (10. septembris–9. decembris). Atkārtotu izolācijas pasākumu dēļ oktobra beigās uz tirgus instrumentiem balstītie inflācijas gaidu rādītāji sāka pasliktināties, taču pēc pirmā paziņojuma par veiksmīgiem Covid-19 vakcīnas testēšanas rezultātiem novembra sākumā un vairākiem līdzīgiem paziņojumiem vēlāk rādītāji būtiski uzlabojās. Piemēram, 5 gadu nākotnes inflācijai piesaistīto mijmaiņas darījumu procentu likme pēc 5 gadiem nākotnē 2020. gada 9. decembrī bija 1.25% un pamatā iekļāvās no 2019. gada vidus līdz pandēmijas sākumam vērotajā diapazonā. Lai gan īsākā termiņā uz tirgus instrumentiem balstītie inflācijas gaidu rādītāji līdz šim bijuši nedaudz stabilāki nekā pandēmijas pirmā viļņa laikā, kopējā uz tirgus instrumentiem balstīto inflācijas gaidu rādītāju nākotnes tendence joprojām norāda uz ilgu zemas inflācijas periodu. Uz apsekojumiem balstītie inflācijas gaidu rādītāji atradās vēsturiski zemā līmenī. Saskaņā ar ECB apsekojumu *Survey of Professional Forecasters* par 2020. gada 4. ceturksni, kas veikts 2020. gada oktobra pirmajā nedēļā, un jaunākajām *Consensus Economics* un *Euro Zone Barometer* publikācijām oktobrī arī ilgāka termiņa inflācijas gaidu rādītāji, kuru pamatā ir apsekojumi, janvārī atradās vēsturiski zemā līmenī.

16. attēls

Uz tirgus instrumentiem balstītie inflācijas gaidījumi

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Thomson Reuters un ECB aprēķini.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 9. decembrī.

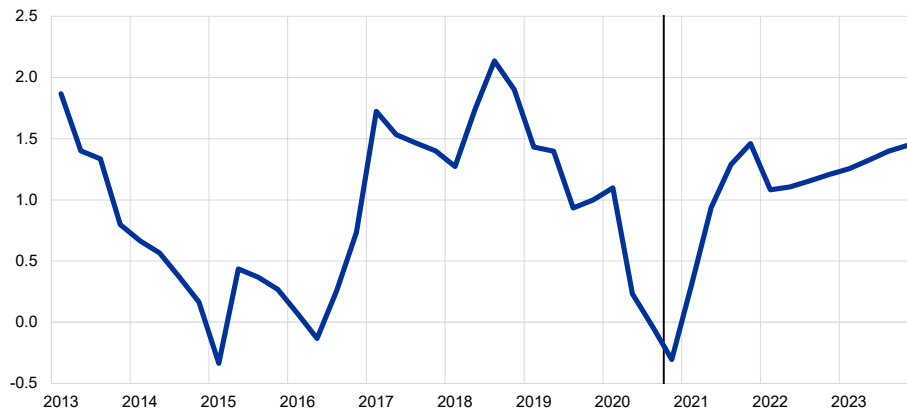
Saskaņā ar Eurosistēmas speciālistu 2020. gada decembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm kopējā inflācija prognožu periodā pakāpeniski palielināsies.

Pamataplēse norāda, ka kopējā SPCI inflācija 2020. gadā būs vidēji 0.2%, 2021. gadā – 1.0%, 2022. gadā – 1.1% un 2023. gadā – 1.4% (sk. 17. att.). Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm SPCI inflācijas iespēju aplēse 2020. gadam koriģēta un pazemināta par 0.1 procentu punktu, 2021. gadam nav mainīta, bet 2022. gadam koriģēta un pazemināta par 0.2 procentu punktiem, pamatojoties uz saņemto SPCI inflācijas (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) datu pasliktināšanos un lejuvērstu inflācijas spiediena korekciju (salīdzinājumā ar iepriekšējām iespēju aplēsēm) nozīmīga, bet arvien sarūkoša preču un darbaspēka tirgus resursu pārpalikuma apstākļos. Situācijas uzlabošanās 2021. gadā lielākoties atspoguļo SPCI enerģijas cenu inflācijas bāzes efektu ietekmi saistībā ar straujo naftas cenu kritumu Covid-19 uzliesmojuma sākumā, kā arī samazinātās PVN likmes atcelšanu Vācijā. Vidējā termiņā gaidāms kopējās inflācijas pakāpenisks kāpums, galvenokārt atspoguļojot nelielu SPCI inflācijas (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) devuma pieaugumu, tomēr tas joprojām ir samērā lēns. Gaidāms, ka SPCI inflācija (neietverot enerģijas un pārtikas cenas) 2020. gadā būs 0.7%, 2021. gadā – 0.8% un 2022. gadā – 1.0%, bet 2023. gadā pieaugs līdz 1.2%.

17. attēls

Euro zonas SPCI inflācija (t.sk. aplēses)

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avoti: Eurostat un "Eurosistēmas speciālistu 2020. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai", kas 2020. gada 10. decembrī publicēts ECB interneta vietnē.

Piezīmes. Vertikālā līnija norāda aplūkojamā perioda sākumu. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 3. ceturksnī (faktiskie dati) un stāvoklim 2023. gada 4. ceturksnī (aplēses). Eurosistēmas speciālistu 2020. gada decembra makroekonomiskajās iespēju aplēsēs euro zonai ietvertie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 25. novembrī.

5. Nauda un kredītu atlikumi

Monetārā dinamika euro zonā joprojām atspoguļoja koronavīrusa (Covid-19) pandēmijas ietekmi. Īstenojot monetārās politikas pasākumus un dodot priekšroku likvidiem aktīviem, monetāro rādītāju pieaugums oktobrī stabilizējās līmenī, kas bija divas reizes augstāks nekā pirms pandēmijas. Iekšzemes kredīti joprojām bija galvenais naudas piedāvājuma kāpināšanas avots, un to noteica nefinanšu sabiedrībām (NFS) izsniegtie aizdevumi un Eurosistēmas veiktās valdības obligāciju neto iegādes. Laikus veiktie un apjomīgie monetāro, fiskālo un uzraudzības iestāžu īstenotie pasākumi veicinājuši kredītu plūsmu ar labvēlīgiem nosacījumiem euro zonas tautsaimniecības nozarēm. Uzņēmumu kopējā ārējā finansējuma pieaugums 2020. gada 3. ceturksnī izlīdzinājās. Mazie un vidējie uzņēmumi (MVU), kas ir būtiski atkarīgi no banku finansējuma, norādīja uz nelielu ārējā finansējuma pieejamības uzlabošanu no aprīļa līdz oktobrim, bet turpmākajos mēnešos paredz tās pasliktināšanos. Uzņēmumu kopējās parāda finansējuma izmaksas pašlaik tuvojas līmenim, kāds bija pirms pandēmijas, jo uz tirgus instrumentiem balstītā parāda izmaksas atkal samazinājās un banku aizdevumu procentu likmes joprojām bija tuvu vēsturiski zemākajam līmenim. Tomēr varētu būt vērojams augšupvērsti spiediens uz banku aizdevumu procentu likmēm, jo kredītriska vides pasliktināšanās apgrūtina banku bilances un peļņit spēju.

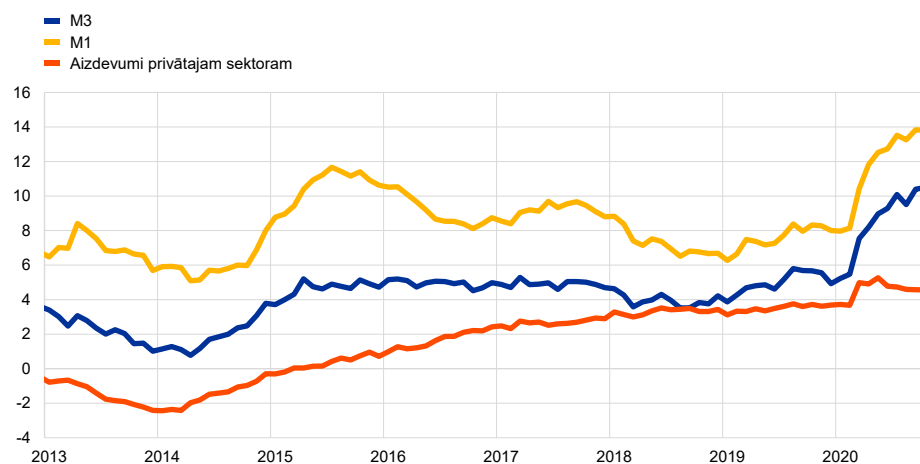
Plašās naudas pieauguma temps oktobrī kopumā saglabājās nemainīgs.

Covid-19 pandēmija turpināja nelabvēlīgi ietekmēt monetāro dinamiku, tāpēc priekšroka galvenokārt tika dota likvidākiem instrumentiem. Plašās naudas rādītāja M3 gada pieauguma temps oktobrī nedaudz palielinājās, sasniedzot 10.5% (septembrī – 10.4%), stabilizējoties līmenī, kas bija divas reizes augstāks nekā pirms pandēmijas (sk. 18. att.). Turklāt vislikvidākā šaurās naudas rādītāja M1, kas ietver noguldījumus uz nakti un skaidro naudu apgrozībā, gada pieauguma temps oktobrī stabili saglabājās augstā līmenī (13.8%), tādējādi būtiski veicinot M3 kāpumu. Šīs norises atspoguļo augošās nenoteiktības apstākļos uzņēmumu un mājsaimniecību veidotās likviditātes drošības rezerves, bet mājsaimniecību gadījumā – arī nelielos ierobežotāku patēriņa iespēju dēļ veidotos piespiedu uzkrājumus. Monetāro rādītāju būtisko pieaugumu noteica arī vērīenīgie ECB, uzraudzības iestāžu un valstu valdību īstenotie atbalsta pasākumi, lai tautsaimniecībā nodrošinātu pietiekamu likviditāti pandēmijas ekonomisko seku pārvarēšanai.

18. attēls

M3, M1 un aizdevumi privātajam sektoram

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; sezonāli un ar kalendāro ietekmi izlīdzināti dati)

Avots: ECB.

Piezīmes. Aizdevumu atlikumi koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas, vērtspapīrošanas darījumu un naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā ietekmei. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada oktobrī.

Būtisks noguldījumu uz nakti atlikuma kāpums joprojām atspoguļo lielu

noteiktību. Noguldījumu uz nakti, kas bija galvenais M3 pieaugumu noteicošais faktors, atlikuma gada pieauguma temps oktobrī joprojām bija samērā stabils (lai gan vēl ļoti augsts; 14.3%). Tas, ka naudas līdzekļu turētāji deva priekšroku noguldījumiem uz nakti, turpināja atspoguļot piesardzības apsvērumus un ļoti zemu procentu likmju līmeni, kas nosaka šādu instrumentu turēšanas izvēles izmaksu sarukumu (īpaši salīdzinājumā ar citiem noguldījumiem, kuru likviditāte ir zemāka). Noguldījumu atlikuma pieaugumu galvenokārt noteica uzņēmumu un mājsaimniecību noguldījumu turējumi. Dažādās valstīs atšķirās uzņēmumu noguldījumu turējumu pieaugums, atspoguļojot atšķirības, cik lielā apjomā tika apmierinātas uzņēmumu likviditātes vajadzības un kādā veidā tika īstenoti un cik vērienīgi bija atbalsta pasākumi. Turklāt skaidrās naudas apgrozībā gada kāpuma temps oktobrī kopumā bija stabils (10.7%). Savukārt citiem īstermiņa noguldījumiem un tirgojamiem finanšu instrumentiem joprojām bija neliela ietekme uz M3 gada kāpuma tempu, atspoguļojot zemu procentu likmju līmeni un investoru peļņas iespēju meklējumus.

Palielinoties Eurosistēmas neto aktīvu iegāžu devumam, iekšzemes kredīti joprojām bija galvenais naudas piedāvājuma kāpināšanas avots.

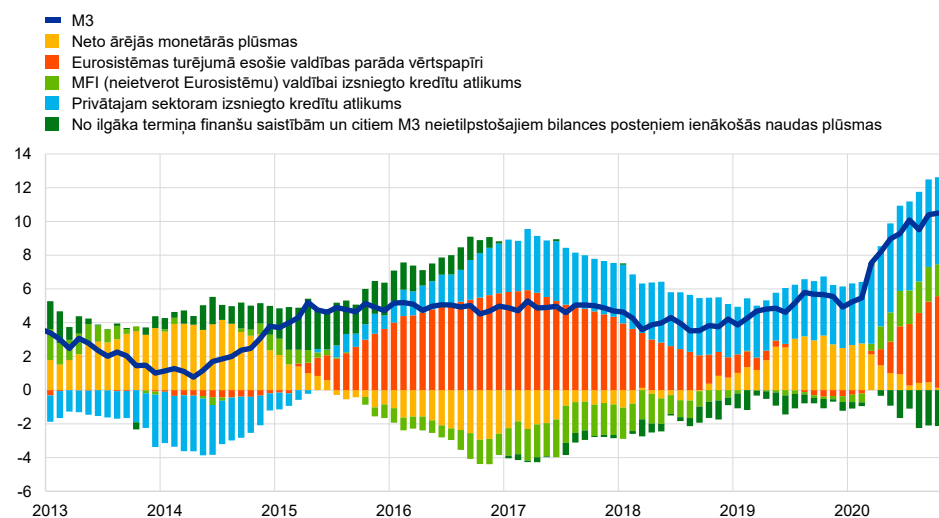
No M3 neietilpstošo bilances posteņu viedokļa privātajam sektoram izsniegtie kredīti no 2018. gada sākuma līdz 2020. gada septembrim bijis galvenais M3 pieauguma virzītājfaktors (sk. stabiņu zilo daļu 19. att.). Tomēr 2020. gada oktobrī ECB aktīvu iegādes programmas (AIP) un pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programmas (PĀAIP) ietvaros Eurosistēmas veiktās valdības vērtspapīru neto iegādes veidoja M3 pieauguma lielāko daļu (sk. stabiņu sarkano daļu 19. att.). Vienlaikus pēdējo mēnešu laikā samazinājās banku sektora (neietverot Eurosistēmu) valsts sektoram izsniegto kredītu plūsma (sk. stabiņu gaiši zaļo daļu 19. att.). Neto ārējās monetārās plūsmas 12 mēnešos līdz oktobrim bija kopumā līdzsvarotas (sk. stabiņu dzelteno daļu 19. att.), savukārt ilgāka termiņa finanšu saistībām un citiem M3

neietilpstošajiem bilances posteņiem bija negatīva ietekme uz monetāro rādītāju pieaugumu (sk. stabiņu tumši zaļo daļu 19. att.). To galvenokārt noteica citu M3 neietilpstošo bilances posteņu (īpaši atpirkšanas līgumu) dinamika, savukārt labvēlīgi ITRMO nosacījumi turpināja veicināt banku finansējuma aizstāšanu, tādējādi neto izteiksmē tika dzēstas banku emitētās ilgtermiņa obligācijas.

19. attēls

M3 un tajā neietilpstošie bilances posteņi

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %; devums; procentu punktos; sezonāli un ar kalendāro ietekmi izlīdzināti dati)

Avots: ECB.

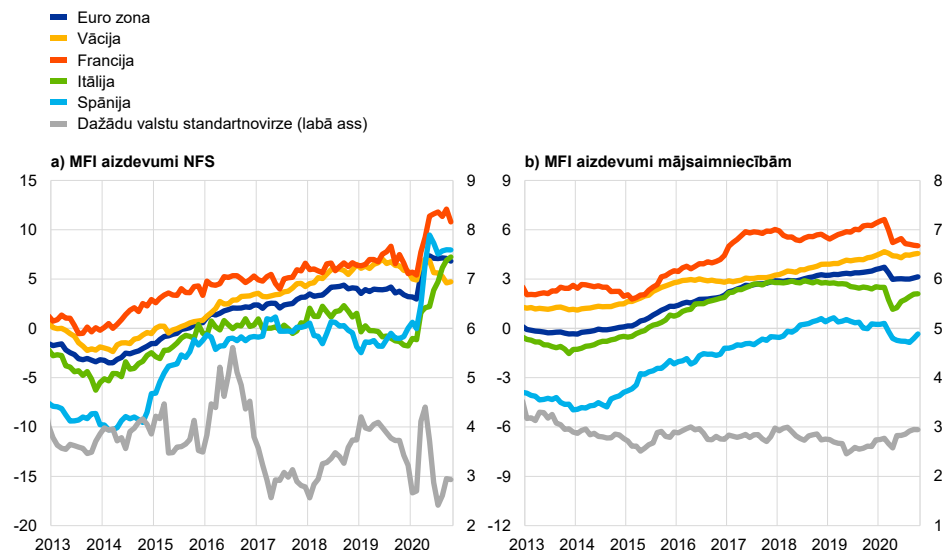
Piezīmes. Privātajam sektoram izsniegto kredītu atlikums ietver privātajam sektoram izsniegto MFI aizdevumu atlikumu un euro zonas ne-MFI privātā sektora emitēto MFI parāda vērtspapīru turējumus. Kā tāds tas ietver arī "Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programmas" un PĀAIP ietvaros Eurosistēmas veiktās ne-MFI parāda vērtspapīru iegādes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada oktobrī.

Privātajam sektoram izsniegto aizdevumu plūsmas samazinājās. Privātajam sektoram izsniegto monetāro finanšu iestāžu (MFI) aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps oktobrī nemainījās (4.6%), un tas ir par 1 procentu punktu augstāks rādītājs nekā pirms pandēmijas uzliesmojuma (sk. 18. att.). Īsāka termiņa dinamika tomēr norāda uz sarukumu – par to liecina kopš jūnija vērojamās būtiski mazākās aizdevumu mēneša plūsmas. Kredītu atlikuma pieaugumu joprojām lielākoties noteica uzņēmumiem izsniegto aizdevumu atlikums – tā gada kāpuma temps oktobrī bija 6.8% (septembrī – 7.1%), savukārt mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma pieauguma temps saglabājās stabils (3.1%; sk. 20. att.). Uzņēmumiem izsniegto aizdevumu gada kāpuma tempa sarukums bija vērojams ārkārtas likviditātes vajadzību samazināšanās, vājas ieguldījumu aktivitātes un stingrāku kredītu standartu kontekstā. Uzņēmumu atkarība no ilgāka termiņa aizdevumiem turpināja palielināties uz īstermiņa aizdevumu rēķina. Atšķirīgā uzņēmumiem un mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu dinamika atspoguļo Covid-19 krīzes specifiku, kas noteikusi uzņēmumu naudas plūsmu sarukumu un likusi tiem vairāk paļauties uz ārējo finansējumu.

20. attēls

MFI aizdevumi atsevišķās euro zonas valstīs

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)

Avots: ECB.

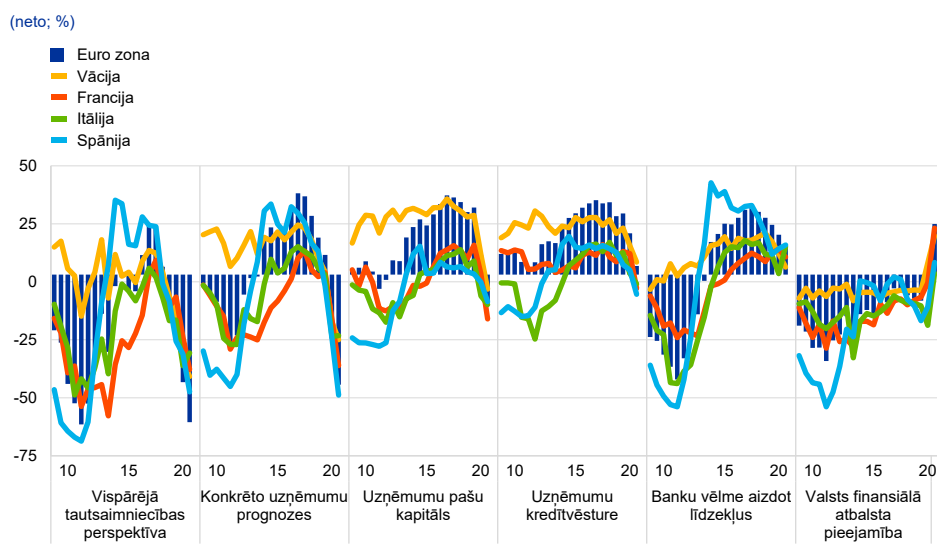
Piezīmes. Aizdevumu atlikumi koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei; NFS gadījumā aizdevumu atlikumi koriģēti arī atbilstoši naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā ietekmei. Dažādu valstu standartnovirzi aprēķina, izmantojot fiksētu 12 euro zonas valstu izlasi. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada oktobrī.

Mazie un vidējie uzņēmumi (MVU) norādīja uz nelielu ārējā finansējuma pieejamības uzlabošanos pēdējo sešu mēnešu laikā salīdzinājumā ar 2020. gada sākumu, taču paredz tā turpmāku pasliktināšanos.

2020. gada novembra "Apsekojuma par finansējuma pieejamību uzņēmumiem" (SAFE) rezultāti liecina, ka MVU pirmo reizi kopš 2009. gada norādīja uz valsts finansējuma pieejamības uzlabošanos, ko noteica valsts finansiālā atbalsta programma. Tas savukārt liecina, ka vairāku valstu valdību iniciatīvām Covid-19 pandēmijas laikā nodrošināt banku izsniegtajiem aizdevumiem valsts garantijas ir bijusi labvēlīga ietekme uz šiem uzņēmumiem (sk. 21. att.). Vienlaikus uzņēmumi uzskatīja, ka finansējuma pieejamību negatīvi ietekmējusi ne tikai vispārējā tautsaimniecības perspektīva, bet arī konkrēto uzņēmumu perspektīva un kapitāla pozīcija. Euro zonas uzņēmumi ziņoja arī par būtisku dažādās valstīs un nozarēs plaši vērojamo apgrozījuma un peļņas kritumu. Tā kā, uzņēmumiem cenšoties novērst izveidojušos likviditātes trūkumu, būtiski palielinājās pieprasījums pēc ārējā finansējuma, finansējuma deficīts (pieprasījuma pēc ārējā finansējuma un ārējā finansējuma pieejamības starpība) turpināja nedaudz palielināties. Turklāt SAFE rezultāti arī liecināja, ka MVU un (mazāk) lielie uzņēmumi paredzēja lielākās daļas ārējā finansējuma avotu (īpaši banku aizdevumu un kredītlīniju) pieejamības pasliktināšanos.

21. attēls

Faktori, kas ietekmē ārējā finansējuma pieejamību MVU

Avots: ECB (SAFE).

Piezīme. Dati attiecas uz apsekojuma datiem no tā 3. kārtas (2010. gada marts–septembris) līdz 23. kārtai (2020. gada aprīlis–2020. gada oktobris).

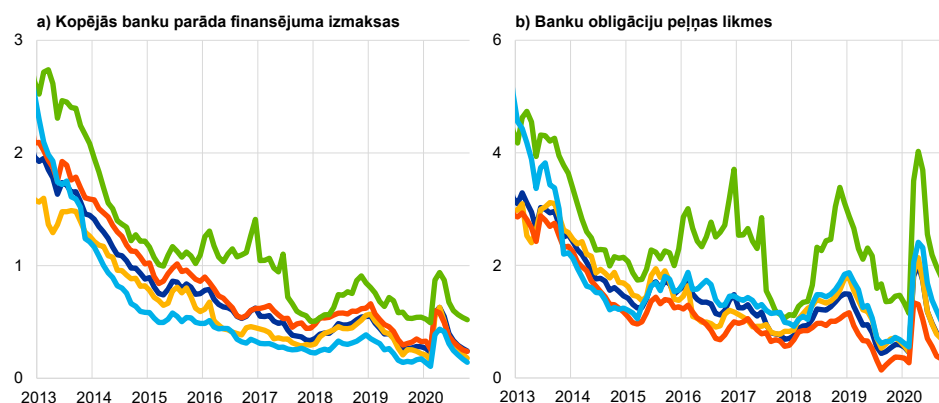
Bankām ir labvēlīgi finansējuma nosacījumi, bet kredītrisks nelabvēlīgi ietekmē to bilances un peļņit spēju. Euro zonas kopējās banku parāda finansējuma izmaksas, kas pēc Covid-19 uzliesmojuma bija palielinājušās, tuvojās 2020. gada februārī novērotajam vēsturiski zemākajam līmenim (sk. 22. att.). Tas bija galvenokārt saistīts ar obligāciju peļņas likmju kritumu, ko veicināja ECB monetārās politikas pasākumi. ECB AIP un PĀAIP labvēlīgi ietekmē obligāciju peļņas likmes, kas pozitīvi ietekmē arī banku emitēto vērtspapīru cenas. Turklāt bankas daļēji aizstāja uz tirgus instrumentiem balstīto finansējumu ar ITRMO, tādējādi radot lejupvērstu spiedienu uz banku obligāciju peļņas likmēm. Visbeidzot, ECB trešās "Nodrošināto obligāciju iegādes programmas" (NOIP3) īstenošana tiešā veidā pozitīvi ietekmē nodrošināto banku obligāciju cenas. Turklāt euro zonas banku noguldījumu procentu likmes, kas veido banku parāda finansējuma lielāko daļu, 2020. gada oktobrī joprojām bija vēsturiski zemākajā līmenī, tādējādi labvēlīgi ietekmējot banku parāda finansējuma nosacījumus. Euro zonas bankas kopš Covid-19 krīzes sākuma arvien biežāk to turētajiem NFS noguldījumiem piemērojušas negatīvas procentu likmes. Vienlaikus lielas daļas banku noguldījumu, īpaši mazo klientu noguldījumu, procentu likmes joprojām atrodas pie nulles robežas, tādējādi samazinoties banku neto procentu likmju starpībai. Lai gan bankas gūst labumu no labvēlīgiem finansējuma nosacījumiem, aizņēmēju kredītspējas pasliktināšanās pandēmijas dēļ negatīvi ietekmē to peļņit spēju un kapitāla pozīciju. Saskaņā ar 2020. gada oktobra [euro zonas banku veiktās kredītēšanas apsekojumu](#) bankas 2020. gada 3. ceturksnī noteikušas stingrākus kredītu standartus, atspoguļojot paaugstinātu riska uztveri pandēmijas dēļ.

22. attēls

Kopējās banku parāda finansējuma izmaksas

(noguldījumu un uz nenodrošinātiem tirgus instrumentiem balstīta parāda finansējuma kopējās izmaksas; gadā; %)

— Euro zona
— Vācija
— Francija
— Itālija
— Spānija

Avoti: ECB, *Markit iBoxx* un ECB aprēķini.

Piezīmes. Noguldījumu kopējās izmaksas aprēķina kā jauno darījumu procentu likmju noguldījumiem uz nakti, noguldījumiem ar noteiktu termiņu un noguldījumiem ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu, kas svērti ar to attiecīgo atlikumu, vidējo rādītāju. Banku obligāciju procentu likmes attiecas uz augstākās prioritātes obligāciju mēneša vidējo rādītāju. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada oktobrī.

Banku aizdevumu procentu likmes joprojām ir ļoti labvēlīgas, bet gaidāms augšupvērstis spiediens.

Uzņēmumiem izsniegto banku aizdevumu kopējās procentu likmes joprojām bija tuvu vēsturiski zemākajam līmenim (1.53%), savukārt mājsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegto aizdevumu procentu likmes sasniedza jaunu vēsturiski zemāko līmeni, sarūkot līdz 1.36% (sk. 23. att.). Šī norise bija plaši vērojama euro zonas valstīs. Turklāt pavisam neliela un liela apjoma banku aizdevumu procentu likmju starpība stabilizējās līmenī, kas bija zemāks nekā pirms pandēmijas. Vienlaikus pandēmijas būtiskā ekonomiskā ietekme uz uzņēmumu ieņēmumiem, mājsaimniecību nodarbinātības iespējam un aizņēmēju kopējo kredītspēju joprojām radīja augšupvērstu spiedienu uz banku aizdevumu procentu likmēm. Banku aizdevumu procentu likmju labvēlīgā reakcija uz pandēmiju līdz šim, šķiet, atspoguļojusi divus faktoros. Pirmkārt, ECB, banku uzraudzības iestāžu un valdību pandēmijas šoka procikliskās ietekmes uz kredītu piedāvājumu kompensēšanas nolūkā īstenoto pasākumu efektivitāte. Šajā ziņā valdības sniegto aizdevumu garantiju shēmu piemērošanas jomas paplašināšana dažās valstīs vismaz līdz 2021. gada jūnijam turpinās pasargāt banku aizdevumu procentu likmes no nelabvēlīgas aizņēmēju kredītriska dinamikas. Otrkārt, banku aizdevumu procentu likmju relatīvā īstermiņa neelastība, jo bankas, lai uzturētu attiecības ar klientiem, īslaicīgi absorbē nelielas izmaksu komponentu svārstības.

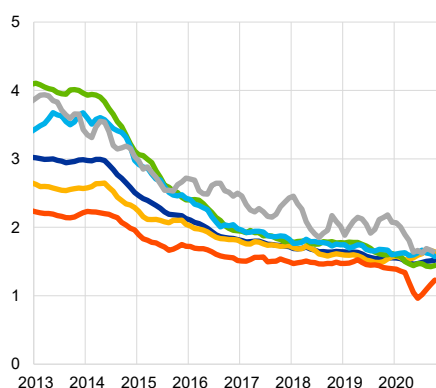
23. attēls

Banku aizdevumu kopējās procentu likmes atsevišķās euro zonas valstīs

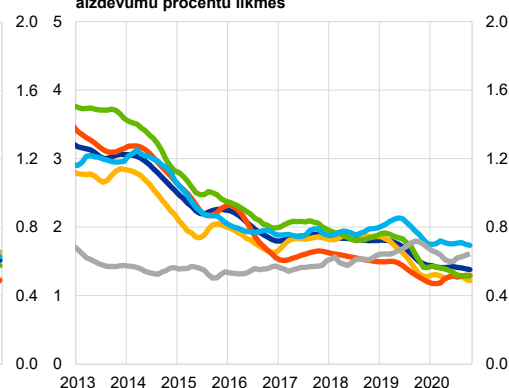
(gadā; %; triju mēnešu slidošie vidējie)

— Euro zona
— Vācija
— Francija
— Itālija
— Spānija
— Dažādu valstu standartnovirze (labā ass)

a) NFS izsniegto aizdevumu procentu likmes

b) Mājsaimniecībām mājokļa iegādei izsniegto aizdevumu procentu likmes

Avots: ECB.

Piezīmes. No bankām saņemto aizdevumu kopējo izmaksu rādītāju aprēķina, nosakot kopējās īstermiņa un ilgtermiņa procentu likmes, izmantojot jauno darījumu apjomu 24 mēnešu slidošo vidējo rādītāju. Dažādu valstu standartnovirzi aprēķina, izmantojot fiksētu 12 euro zonas valstu izlasi. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada oktobrī.

Tiek lēsts, ka euro zonas NFS kopējā ārējā finansējuma gada plūsma

2020. gada 3. ceturksnī izlīdzinājās.

Šī stabilizēšanās atspoguļo banku aizdevumu atlikuma un parāda vērtspapīru neto emisijas apjoma sarukumu šajā pašā ceturksnī. 2. ceturksnī tas bija sasniedzis vēsturiski augstāko līmeni (sk. 24. att. a) paneli). Ņemot vērā inficēšanās ar Covid-19 sarukumu, izolācijas pasākumu stingrības mazināšanas ietekmē uzņēmumu darbības līdzekļu plūsmu kritums 3. ceturksnī īslaicīgi palēninājās un to būtiskās finansējuma vajadzības saruka. Ārējā finansējuma samazināšanās bija saistīta arī ar uzņēmumu likviditātes drošības rezervju veidošanu gada iepriekšējos mēnešos (no marta līdz jūnijam), tāpēc pieprasījums pēc aizdevumiem 3. ceturksnī bija mazāks. Vienlaikus 3. ceturksnī bija vērojams atsevišķu, galvenokārt tehnoloģiju nozares, uzņēmumu kotēto akciju neto emisijas apjoma pieaugums. 3. ceturksnī saglabājās neliels nebanku (ne-MFI) aizdevumu apjoms. Kopējā ārējā finansējuma plūsmas 2020. gada 3. ceturksnī kopumā bija lielākas nekā ceturksņa vidējais rādītājs laikposmā no 2016. gada līdz 2019. gadam, un to noteica labvēlīgi finansēšanas nosacījumi. NFS ārējā finansējuma, kas ietver banku veikto kreditēšanu, parāda vērtspapīru emisiju tirgū un kapitāla vērtspapīru finansējumu, kopējā nominālā cena oktobra beigās bija 4.5% (sk. 24. att. b) paneli). Tas bija aptuveni par 40 bāzes punktiem zemāks rādītājs nekā 2020. gada martā sasniegtais augstais līmenis un par 40 bāzes punktiem augstāks nekā 2020. gada jūnijā, kad tas bija vēsturiski viszemākais. No marta līdz jūnijam vēroto sarukumu noteica straujais kapitāla vērtspapīru izmaksu un uz tirgus instrumentiem balstītā parāda finansējuma izmaksu kritums. Tiek lēsts, ka finansējuma kopējā cena no oktobra beigām līdz atsauces perioda beigām (2020. gada 9. decembrim) samazinājās aptuveni par 15 bāzes punktiem (līdz

4.4%), un to noteica uz tirgus instrumentiem balstītā parāda finansējuma izmaksu un kapitāla vērtspapīru izmaksu sarukums.

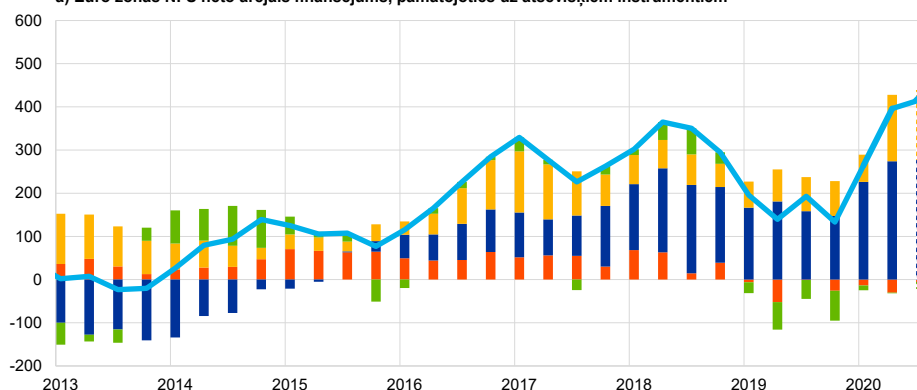
24. attēls

Euro zonas NFS ārējais finansējums

(gada plūsmas; mljrd. euro (a) panelis); gadā; % (b) panelis))

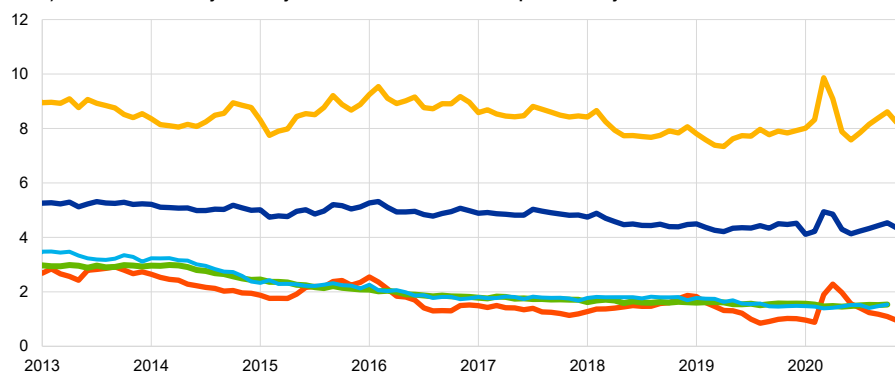
- MFI aizdevumi NFS (korģēti dati)
- NFS parāda vērtspapīru neto emisijas apjoms
- NFS kotēto akciju neto emisijas apjoms
- Ne-MFI aizdevumi NFS (izslēdzot vērtspapīrošanas darījumu ietekmi)
- Kopā

a) Euro zonas NFS neto ārējais finansējums, pamatojoties uz atsevišķiem instrumentiem

- Kopējās finansējuma izmaksas
- Kapitāla vērtspapīru izmaksas
- Uz tirgus instrumentiem balstīta parāda izmaksas
- Kredīšanas īstermiņa izmaksu rādītājs
- Kredīšanas ilgtermiņa izmaksu rādītājs

b) Euro zonas NFS ārējā finansējuma nominālās izmaksas komponentu dalījumā

Avoti: Eurostat, Dealogic, ECB, Merrill Lynch, Bloomberg, Thomson Reuters un ECB aplēses.

Piezīmes. a) panelis. Ārējais finansējums definēts kā MFI aizdevumu, parāda vērtspapīru neto emisijas apjoma, kotēto akciju neto emisijas apjoma un ne-MFI izsniegto aizdevumu summa. MFI aizdevumi korģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas, vērtspapīrošanas darījumu un naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā ietekmei. Ne-MFI aizdevumi ietver citu finanšu iestāžu un apdrošināšanas sabiedrību un pensiju fondu izsniegtos aizdevumus, neietverot vērtspapīrotus aizdevumus. Svītrotais stabiņš un gaiši zilais rombs norāda īstermiņa prognozi 2020. gada 3. ceturksnim. b) panelis. NFS kopējās finansējuma izmaksas aprēķina kā banku aizdevumu izmaksu, uz tirgus instrumentiem balstīta parāda izmaksu un kapitāla vērtspapīru izmaksu vidējo svērtu rādītāju, pamatojoties uz to attiecīgajiem atlikumiem. Tumši zilais rombs norāda īstermiņa prognozi 2020. gada novembrī kopējām finansējuma izmaksām, pieņemot, ka banku aizdevumu procentu likmes saglabājas nemainīgas 2020. gada oktobrī vērotajā līmenī. Jaunākie euro zonas kontu dati a) panelī atbilst stāvoklim 2020. gada 2. ceturksni; 2020. gada 3. ceturksņa aplēses balstās uz ECB bilances posteņu un vērtspapīru datiem un Dealogic. Jaunākie dati b) panelī atbilst stāvoklim 2020. gada 9. decembrī (uz tirgus instrumentiem balstīta parāda izmaksām; dienas datu mēneša vidējais rādītājs), 2020. gada 4. decembrī (kapitāla vērtspapīru izmaksām; nedēļas dati) un 2020. gada oktobrī (aizdevumu izmaksām; mēneša dati).

6. Fiskālās norises

Nozīmīgs fiskālais atbalsts gan ar automātisko stabilizatoru, gan euro zonas valdību diskrecionāro pasākumu palīdzību ir mazinājis koronavīrusa (Covid-19) pandēmijas būtisko negatīvo ietekmi uz reālo tautsaimniecību. Šā atbalsta fiskālās izmaksas bijušas ļoti būtiskas visām euro zonas valstīm, lai gan dažādās valstīs tās nozīmīgi atšķiras. Prognozēts, ka ekonomiskās lejupslīdes un fiskālā atbalsta dēļ valdības budžeta deficīts euro zonā 2020. gadā nozīmīgi palielināsies, saskaņā ar Eurosistēmas speciālistu 2020. gada decembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm sasniedzot 8.0% no IKP (2019. gadā – 0.6% no IKP). Paredzams, ka pēc tam deficīta rādītājs samazināsies līdz 6.1% no IKP 2021. gadā un attiecīgi līdz 3.9% no IKP un 3.0% no IKP turpmākajos divos gados. Gaidāms, ka uzlabojums sāksies, pakāpeniski izbeidzot ārkārtas pasākumus, savukārt cikliskā komponente būtiski uzlabosies tikai no 2022. gada. Atspoguļojot fiskālos pasākumus un ekonomiskās situācijas pasliktināšanos, aplēsts, ka euro zonas kopējā parāda rādītājs 2020. gadā ir strauji palielinājies un visaugstākais būs 2021. gadā, un tikai pēc tam ļoti lēnām samazināsies. Joprojām kritiski svarīga ir vērienīga un koordinēta fiskālā nostāja, ņemot vērā euro zonas tautsaimniecības kraso sarukumu, lai gan fiskālajiem pasākumiem, kas veikti, reaģējot uz pandēmijas ārkārtas stāvokli, jābūt maksimāli mērķtiecīgiem un īslaicīgiem. Vienlaikus vājš uzņēmumu un mājsaimniecību pieprasījums un paaugstināts novēlotas atveseļošanās risks jaunu izolācijas pasākumu kontekstā saistībā ar otro pandēmijas vilni prasa turpināt valsts fiskālās politikas atbalstu. "Nākamās paaudzes ES" (NPES) fonds, kas papildina nacionālā līmeņa fiskālos pasākumus, veicinās ātrāku, spēcīgāku un vienotāku atveseļošanos un palielinās ES dalībvalstu ekonomisko noturību un izaugsmes potenciālu, īpaši, ja finansējums tiks izmantots produktīviem valsts izdevumiem apvienojumā ar produktivitāti veicinošu strukturālo politiku.

Eurosistēmas speciālistu 2020. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses paredz, ka euro zonas valsts valdības budžeta bilance 2020. gadā būtiski samazināsies, bet pēc tam pakāpeniski atjaunosies.⁹ Pamatojoties uz šīm prognozēm, paredzams, ka euro zonas valdības budžeta deficīts palielināsies no 0.6% no IKP 2019. gadā līdz 8.0% no IKP 2020. gadā, bet tad saruks līdz 6.1% 2021. gadā un tad līdz 3.9% un 3.0% attiecīgi 2022. un 2023. gadā (sk. 25. att.). Budžeta bilances samazināšanās 2020. gadā galvenokārt saistīta ar cikliski koriģētās sākotnējās bilances pasliktināšanos ekonomiskā atbalsta pasākumu kontekstā aptuveni 4.5% no IKP apjomā. Lielāko daļu šā apjoma veido papildu izdevumi, konkrēti, pārvedumu un subsīdiju veidā uzņēmumiem un mājsaimniecībām, t.sk. izmantojot saīsināta darba laika vai dīkstāves programmas. Samazinājums radies arī lielas negatīvas cikliskās komponentes dēļ atbilstoši krasam euro zonas izlaides apjoma sarukumam.¹⁰ Prognozēts, ka pēc tam sekojošo budžeta bilances uzlabošanās sākotnēji veicinās cikliski koriģētās sākotnējās bilances nostiprināšanās, tā kā daļa no ārkārtas pasākumiem, sākot ar 2021. gadu,

⁹ Sk. "Eurosistēmas speciālistu 2020. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses euro zonai", kas 2020. gada 10. decembrī publicētas ECB interneta vietnē.

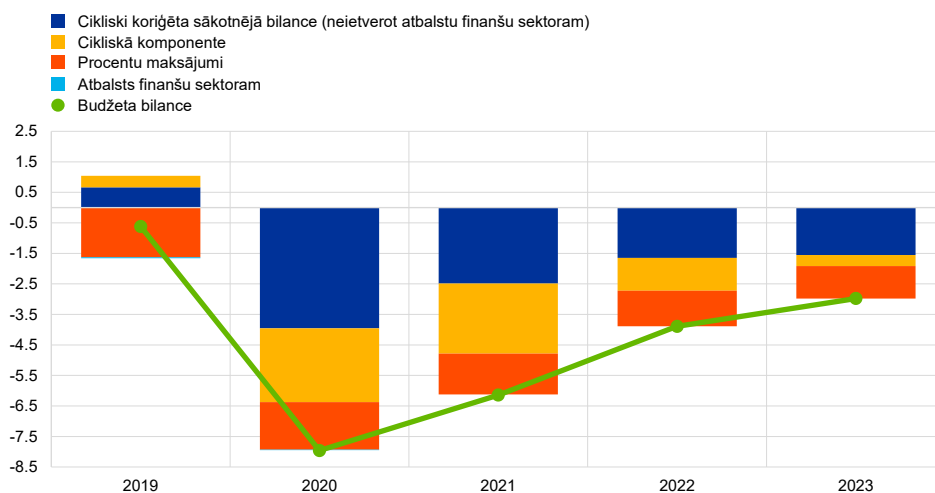
¹⁰ Jāatzīmē, ka pašlaik cikla dekompozīcija un tendence saistītas ar neparasti augstu nenoteiktību.

tiks pakāpeniski pārtraukti. Gaidāms, ka ekonomiskās attīstības cikla ietekme būtiski uzlabosies tikai no 2022. gada un saglabāsies negatīva visā iespēju aplēšu periodā. Taču šīs fiskālās prognozes saistītas ar ārkārtīgi lielu nenoteiktību ne tikai attiecībā uz NPES izdevumu apjomu, laiku un sastāvu, bet arī vispārīgāk, jo, pandēmijai attīstoties, ekonomiskajai politikai ir jāreaģē.

25. attēls

Budžeta balance un tās komponenti

(% no IKP)

Avoti: ECB un Eurosistēmas speciālistu 2020. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses.
Piezīme. Dati attiecas uz euro zonas valstu kopējo valdības sektoru.

Papildus fiskālajam atbalstam savai tautsaimniecībai euro zonas valstis ir sniegušas apjomīgas aizdevumu garantiju paketes, lai uzlabotu uzņēmumu likviditāti. Kopumā šo garantiju apjoms sasniedz aptuveni 17% no visas euro zonas IKP, bet katrā valstī to summa būtiski atšķiras. Aizdevumu garantijas ir valdību iespējamās saistības, tāpēc tās papildus palielinās valsts izdevumus jebkurā apjomā, kādā tiks pieprasīta garantiju saistību izpilde, kas savukārt palielina valsts parādu.

Salīdzinājumā ar ECB speciālistu 2020. gada septembra makroekonomiskajām iespēju aplēsēm euro zonas fiskālā perspektīva 2020. gadam prognozēta mazāk negatīva, taču 2021. un 2022. gadam – negatīvāka. Euro zonas valstu valdības budžeta bilance kā daļa no IKP ir pārskatīta un palielināta 2020. gadā par 0.8 procentu punktiem un samazināta 2021. gadā un 2022. gadā attiecīgi par 1.2 procentu punktiem un 0.3 procentu punktiem. Zemāku fiskālo deficītu 2020. gadā galvenokārt nosaka mazāk negatīva cikliski koriģētā bilance, bet arī nedaudz mazāk negatīva cikliskā komponente. Gaidāms, ka nākamo divu gadu laikā aina mainīsies uz pretējo, kad gan cikliski koriģētajai budžeta bilancei, gan cikliskajai komponentei vajadzētu būt negatīvākām, nekā iepriekš paredzēts.

Kopējā fiskālā nostāja 2020. gadā bijusi ļoti ekspansīva, bet 2021. un 2022. gadā prognozēts mērens atbalsta samazinājums, tā kā ārkārtas

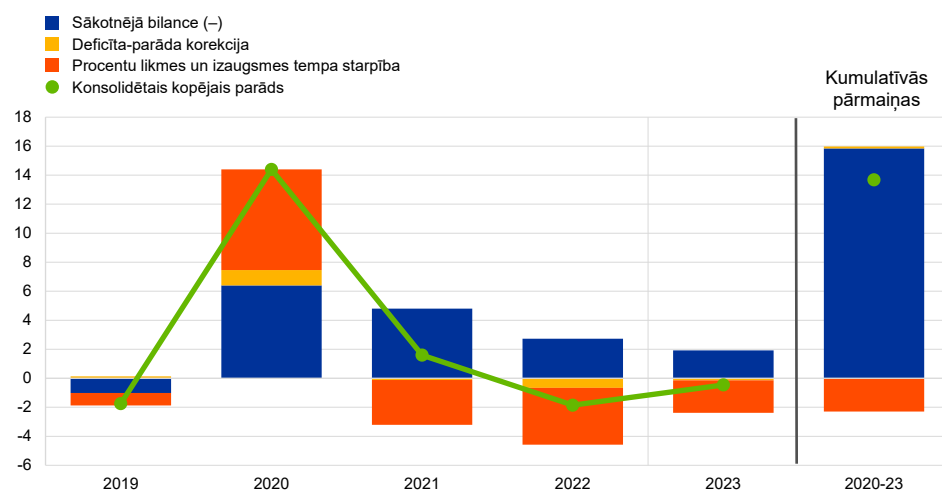
pasākumi pakāpeniski tiks izbeigti.¹¹ Tiek lēsts, ka fiskālā nostāja 2019. gadā bijusi nedaudz ekspansīva, bet gaidāms, ka 2020. gadā tā būs ļoti stimulējoša, sasniedzot 4.8% no IKP. Savukārt prognozēts, ka tā 2021. un 2022. gadā kļūs mēreni stingrāka (attiecīgi par 1.5% no IKP un 0.8% no IKP) un 2023. gadā būs kopumā neitrāla. Šāda dinamika atspoguļo pakāpenisku pandēmijas ārkārtas stāvokļa pasākumu izbeigšanu no 2021. gada. Neraugoties uz pakāpenisko stingrības palielināšanos, saglabāsies būtiski negatīva kopējā fiskālā bilance, fiskālajiem instrumentiem turpinot atbalstīt tautsaimniecības atveseļošanu visā prognožu periodā.

Euro zonas kopējā valsts parāda attiecība pret IKP 2020. gadā strauji kāpa, un paredzams, ka 2021. gadā tā sasniegs augstāko rādītāju – aptuveni 100% no IKP –, bet pēc tam ļoti pakāpeniski saruks. Valsts parāda attiecības palielināšanās 2020. un 2021. gadā attiecīgi par 14.5 procentu punktiem un 1.5 procentu punktiem lielā mērā atspoguļo augsto sākotnējo budžeta deficītu un 2020. gadā – ļoti negatīvo procentu likmju un izaugsmes tempa starpību. 2020. gadā valsts parāda attiecības kāpumu nosaka arī nozīmīga deficīta-parāda korekcija ar pandēmiju saistītu politikas pasākumu, piemēram, likviditātes atbalsta uzņēmumiem un mājsaimniecībām, dēļ. 2022. un 2023. gadā sarūkošo, bet joprojām nozīmīgo sākotnējo budžeta deficītu ar uzviju kompensēs labvēlīgas procentu likmju un izaugsmes tempa starpības ietekme, jo paredzams, ka ekonomiskā aktivitāte atjaunosies, kā arī negatīva deficīta-parāda korekcija 2022. gadā (sk. 26. att.). Tādējādi gaidāms, ka iespēju aplēšu perioda beigās 2023. gadā valsts parāds atbildīs 97.8% no IKP.

26. attēls

Valsts parāda pārmaiņas noteicošie faktori

(procentu punktos no IKP)

Avoti: ECB un Eurosistēmas speciālistu 2020. gada decembra makroekonomiskās iespēju aplēses.

Piezīme. Dati attiecas uz euro zonas valstu kopējo valdības sektoru.

¹¹ Fiskālā nostāja atspoguļo uz tautsaimniecību vērsto fiskālās politikas stimulu virzību un apjomu papildus valsts finanšu automātiskajai reakcijai uz ekonomiskās attīstības ciklu. Šajā gadījumā to mēra kā cikliski koriģētas sākotnējās bilances rādītāja pārmaiņas, neietverot valdības atbalstu finanšu sektoram. Sīkāk par euro zonas fiskālās nostājas jēdzienu sk. ECB 2016. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 rakstā *The euro area fiscal stance* ("Euro zonas fiskālā nostāja").

Lai atjaunotu pirms krīzes sasniegto budžeta bilances līmeni, būs nepieciešams krietns laika periods. Budžeta nesabalansētības samazināšana balstās arī uz atveseļošanās tempu 2021. gadā, īpaši pēc pozitīvajām ziņām par vairākām Covid-19 vakcīnām. Turklāt Eiropas Savienībā īstenotajiem koordinētajiem fiskālajiem pasākumiem vajadzētu kļūt par stimulu tautsaimniecības izaugsmei. Vienlaikus labvēlīgi finansēšanas nosacījumi turpina ierobežot parāda apkalpošanas izmaksas. Turpmāk tomēr būs svarīgi, lai atjaunotos stabils ES dalībvalstu fiskālais stāvoklis, t.sk. ar zemāku valdības parādu, kad ekonomiskā aktivitāte būs atsākusies.¹²

¹² Vairāk par 2021. gada budžeta plāna projektiem un Eiropas Komisijas atzinumiem sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena" ielikumā "2021. gada budžeta plānu projekti: pārskatīšana Covid-19 krīzes laikā".

Ielikumi

1. Iepriekšējo krīžu negatīvā ietekme uz pasaules tautsaimniecību

Sagatavojušas Natalija Martina Fuentesas (*Natalia Martín Fuentes*) un Izabella Modera (*Isabella Moder*)

Koronavīrusa (Covid-19) pandēmija ir nepieredzēts šoks pasaules tautsaimniecībai.

Pirmkārt, šokam ir vairāki slāņi, ko veido piedāvājuma šoks, kuru izraisīja ārkārtas situācija sabiedrības veselības jomā (t.i., stingru izolācijas pasākumu ieviešana), un pieprasījuma šoks, kuru izraisīja bezdarba pieaugums un paaugstināta nenoteiktība. Otrkārt, šoks ir izraisījis daudzšķautņainu un apjomīgu politikas reakciju, kas mazinājusi negatīvo ietekmi uz ekonomisko aktivitāti, bet varētu saasināt pasaules tautsaimniecībā esošo nelīdzsvarotību un radīt bažas par pārmērīgi lielu valsts un privāto parādu un nepieciešamību to nākotnē samazināt. Visbeidzot, izolācijas pasākumu ieviešana un daļas patērētāju uzvedības pārmaiņas īpaši smagi skārušas atsevišķas nozares, un šādi pasākumi un pārmaiņas, iespējams, saglabāsies vismaz līdz brīdim, kas būs īstenots efektīvs medicīniskais risinājums.

Ņemot vērā Covid-19 šoka sarežģītību, jāapsver tā ietekme uz pasaules tautsaimniecības ilgtermiņa izaugsmes potenciālu.

Šajā ielikumā aplūkotas iepriekšējās krīzes un transmisijas kanāli, pa kuriem tiek ietekmēta potenciālā izlaide.¹³ Analīze ir pakļauta lielai nenoteiktībai, jo potenciālā izlaide ir nenovērots mainīgais. Turklāt Covid-19 krīze daudzējādā ziņā ir unikāla, un iepriekšējās krīzes, iespējams, neļauj ticamā veidā spriest par esošās krīzes paliekošo ietekmi uz pasaules tautsaimniecību, īpaši tāpēc, ka tās ilgums, kas ir viens no galvenajiem potenciālās negatīvās ietekmes izvērtēšanas parametriem, joprojām nav zināms.

Ekonomikas literatūrā apstrīdēts tradicionālais uzskats, ka ekonomiskās attīstības cikla svārstības neietekmē ilgtermiņa attīstību.

Piemēram, plaši pētīta un apspriesta parādība ir darba tirgus histerēzes ietekmes pastāvēšana (t.i., pastāvīga šoku ietekme uz bezdarbu).¹⁴ Turklāt jaunākā literatūra, kuru iedvesmojusi gausā atgūšanās pēc globālās finanšu krīzes, parāda, ka recesijas izraisa pastāvīgu vai negatīvu ietekmi uz IKP līmeni,¹⁵ jo cikliski notikumi ietekmē tautsaimniecības piedāvājuma pusi pa vairākiem kanāliem, tādējādi veidojot ilgtermiņa tendenci.

¹³ Sk. arī ECB 2020. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 7 rakstu [The impact of COVID-19 on potential output in the euro area](#) ("Covid-19 ietekme uz euro zonas potenciālo izlaidi").

¹⁴ Sk., piemēram, Blanchard, O. J., Summers, L. H. [Hysteresis and the European Unemployment Problem](#). NBER Working Papers, No. 1950, National Bureau of Economic Research, 1986.

¹⁵ Sk., piemēram, Cerra, V., Fatás, A., Saxena, S. C. [Hysteresis and Business Cycles](#), CEPR Discussion Papers, No. DP14531, 2020; Jordà, O., Schularick, M., Taylor, A. M. [Disasters Everywhere: The Costs of Business Cycles Reconsidered](#). Federal Reserve Bank of San Francisco Working Papers, No. 2020-11, 2020; un Bluedorn, J., Leigh, D. [Is the Cycle the Trend? Evidence from the Views of International Forecasters](#). IMF Working Papers, No. 18/163, 2018.

Iepriekšējo krīžu negatīvās ietekmes novērtējums ļauj spriest, kā Covid-19 šoks varētu ietekmēt potenciālo izlaidi.¹⁶ Iepriekšējo epidēmiju vietējo prognožu analīze liecina, ka sākotnējā ietekme uz potenciālās izlaides līmeni ir samērā īslaicīga, ar tendenci izzust divu gadu laikā pēc epidēmijas beigām (sk. A attēla augšējo kreiso daļu).¹⁷ Taču jāņem vērā tas, ka analīzē aplūkotās iepriekšējās epidēmijas lielākoties bija lokāli notikumi, kas nav salīdzināmi ar plašu globālu pandēmiju.¹⁸ Tāpēc tiek vērtēta divu papildu eksogēna tipa krīžu ietekme uz potenciālo izlaidi, t.i., 1973.–1974. gada naftas embargo, ko noteica Naftas eksportētāju valstu organizācija (OPEC) un ko var uzskatīt par eksogēnu negatīvu piedāvājuma puses šoku mērķa valstīm,¹⁹ un lielāko karu ietekme²⁰. Rezultāti liecina, ka naftas embargo negatīvi ietekmēja potenciālo izlaidi tikai pirmajā gadā pēc šoka (augšējā labā daļa). Savukārt lielāko karu analīzes rezultāti (apakšējā kreisā daļa) liecina, ka pēc būtiskas sākotnējās ietekmes vērojama tendence, ka ekonomiskā atveseļošanās pēc kara ir strauja, bez ilgākas (t.i., vairāk nekā četrus gadus ilgas) negatīvas ietekmes. Taču ļoti plašie konfidences intervāli norāda uz būtiskām atšķirībām karu ilgtermiņa ietekmē.

¹⁶ Šie rezultāti ir balstīti uz vietējām prognozēm no paneļdatu modeļa, kas aptver 117 valstu laikposmā no 1970. gada līdz 2017. gadam. Neatkarīgie mainīgie atspoguļo katra gada kumulatīvo potenciālās izlaides izaugsmi. Regresori ietver četru nobīžu autoregresīvos locekļus, attiecīgo notikumu fiktīvos mainīgos, kā arī valstu noteikto ietekmi. Datu avoti par potenciālo izlaidi un tās attiecīgajiem apakškomponentiem ir *Penn World Tables*, bet par finanšu krīzēm – Laeven, L., Valencia, F. *Systemic Banking Crises Revisited*. IMF Working Papers, No. 18/206, 2018.

¹⁷ Iepriekšējās epidēmijas ietver SARS (2003), cūku gripu (2009–2010), MERS (2013), Ebolas vīrusu (2014–2015) un Zikas vīrusu (2016). Valstis tiek uzskatītas par skartām, ja tajās reģistrēts vismaz desmit gadījumu.

¹⁸ Sk. arī Jordā, Ö., Singh, S. R., Taylor, A. M. *Longer-Run Economic Consequences of Pandemics*. Federal Reserve Bank of San Francisco Working Papers, No. 2020-09, 2020, kurā tika konstatētas kopš 14. gadsimta vērotu 15 lielāko pandēmiju radītas būtiskas ilgtermiņa makroekonomiskās sekas.

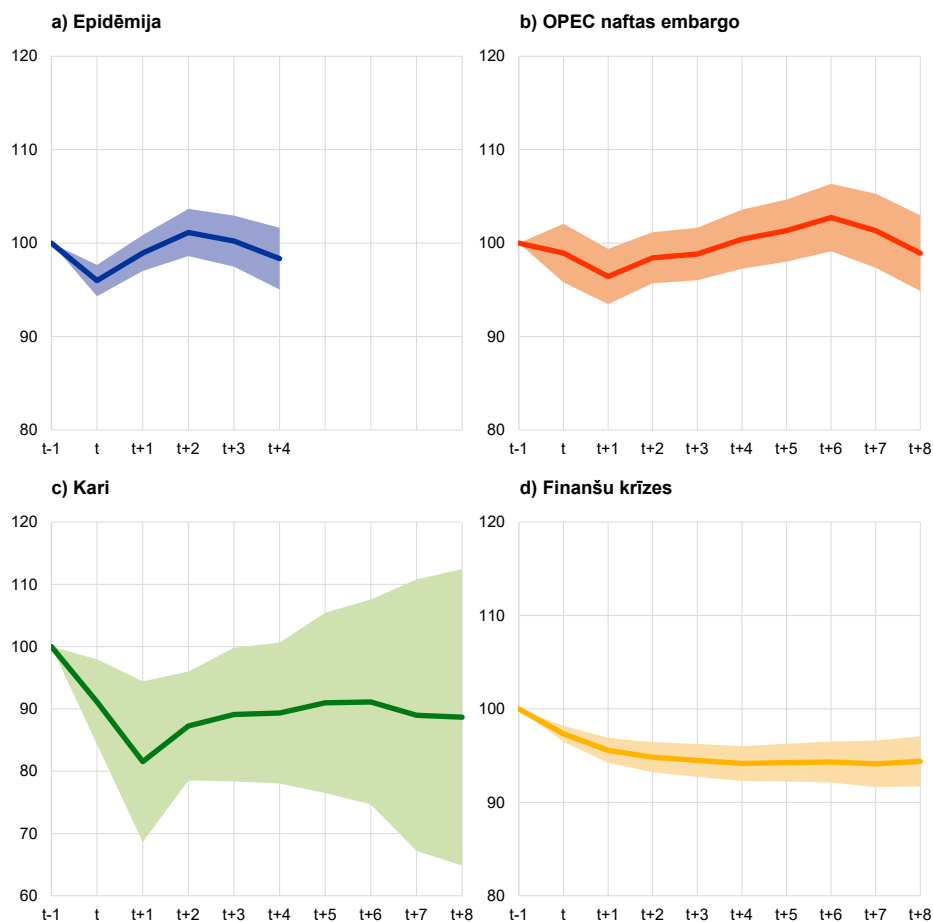
¹⁹ Aplēses izlase ietver šādas valstis, kurām OPEC noteica naftas embargo: Kanāda, Japāna, Nīderlande, Portugāle, Dienvidāfrika, Apvienotā Karaliste un ASV. OPEC naftas embargo tikai īslaicīgi ietekmēja valstis, kurām bija noteikts embargo (salīdzinājumā ar valstīm, kurām nebija noteikts embargo), tomēr pastāvīgais naftas cenu kāpums 20. gs. 70. gadu naftas cenu šoku dēļ, īpaši otrā naftas cenu šoka dēļ, iespējams, atstāja noturīgāku ietekmi uz globālo potenciālo izlaidi. Sk. arī ECB 2020. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 7 rakstu *The impact of COVID-19 on potential output in the euro area* ("Covid-19 ietekme uz euro zonas potenciālo izlaidi").

²⁰ Izlasē ietverti šādi kari: Libānas pilsoņu karš (1975–1990), Līča karš Irākā (1990–1991), Dienvidslāvijas kari (1991–1999), Sjerraleones pilsoņu karš (1991–2002), Otrais Kongo karš (1999–2003), Irākas karš (2003–2011), Sīrijas pilsoņu karš (2011–joprojām) un Irākas pilsoņu karš (2014–2017).

A attēls

Iepriekšējo epidēmiju un citu krīžu negatīvā ietekme uz potenciālās izlaides līmeni

(rādītāji)

Avoti: ECB aprēķini, pamatojoties uz *Penn World Tables* datiem un L. Lāvena (*L. Laeven*) un F. Valensijas (*V. Valencia*) datiem (sk. 4. zemspītras piezīmi).

Piezīmes. Nepārtrauktās līnijas norāda attiecīgā notikuma ietekmi gadā t uz potenciālās izlaides līmeni līdz pat periodam $t+8$, t.i., astoņus gadus pēc notikuma beigām, un iekrāsotie laukumi atspoguļo 95% konfidences intervālu. Potenciālās izlaides ietekme aplēsta, izmantojot vietējo prognožu pieeju un pamatojoties uz globāliem paneļdatiem, kas ietver visus notikumus vienkopus, četrām potenciālās izlaides pieauguma nobīdēm, lai kontrolētu endogenitāti, un valstu noteikto ietekmi. Tā kā lielākā daļa analizē aplūkoto epidēmiju notikušas samērā nesen, izlase ļauj aprēķināt to ietekmi tikai līdz četriem gadiem pēc epidēmijas beigām. Potenciālo izlaidi definē kā tautsaimniecības ražošanas jaudai atbilstošu izlaidi.

Turpretī finanšu krīzes ir saistītas ar ļoti noturīgu potenciālās izlaides līmeņa

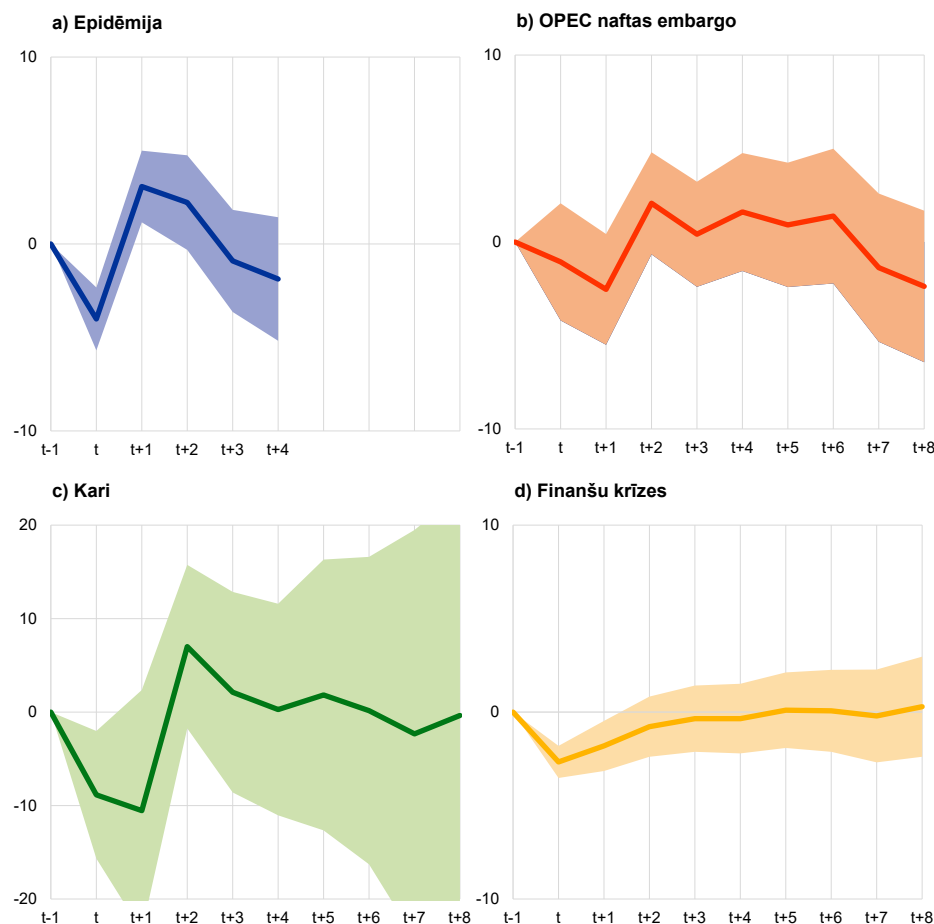
lejupslīdi.

Saskaņā ar minēto jaunāko literatūru iepriekšējo finanšu krīžu rezultāti (endogēnu krīžu, t.i., tādu krīžu, kuras izraisījusi ekonomiskās nelīdzsvarotības uzkrāšanās, piemēri) liecina par aptuveni 5% kritumu pat pēc astoņiem gadiem. To apliecina tas, ka finanšu krīžu izraisītās recesijās pēc recesijas beigām nav vērojams izaugsmes tempu pārsniegums; tas norāda uz ilgstošu negatīvu ietekmi uz potenciālā ražošanas apjoma līmeni (sk. B att.). Tas ir atšķirīgi no eksogēnām krīzēm (t.i., epidēmijām, OPEC embargo un kariem), kurās sākotnējam sarukumam seko lielāks pieauguma temps nekā parasti, ļaujot tautsaimniecības potenciālajai izlaidi atgriezties savas ilgtermiņa tendences līknē.

B attēls

Iepriekšējo epidēmiju un citu krīžu ietekme uz potenciālās izlaides kāpumu

(pieauguma temps; %)

Avoti: ECB aprēķini, pamatojoties uz *Penn World Tables* datiem un L. Lāvena un F. Valensijas datiem (sk. 4. zemspiltras piezīmi). Piezīmes. Nepārtrauktās līnijas norāda attiecīgā notikuma ietekmi gadā t uz potenciālās izlaides pieauguma tempu līdz pat periodam t+8, t.i., astoņus gadus pēc notikuma beigām, un iekrāsotie laukumi atspoguļo 95% konfidences intervālu. Potenciālās izlaides ietekme aplēsta, izmantojot vietējo prognožu pieeju un pamatojoties uz globāliem paneļdatiem, kas ietver visus notikumus vienkopus, četrām potenciālās izlaides pieauguma nobīdēm, lai kontrolētu endogenitāti, un valstu noteikto ietekmi. Tā kā lielākā daļa analizē aplūkoto epidēmiju notikušas samērā nesēn, izlase ļauj aprēķināt to ietekmi tikai līdz četriem gadiem pēc epidēmijas beigām. Potenciālo izlaidi definē kā tautsaimniecības ražošanas jaudai atbilstošu izlaidi.

Pierādījumi liecina, ka recesijas periodā pēc finanšu krīzes ietekme uz pamatkapitālu izpaužas īpaši ilgi.²¹ Ir noderīgi novērtēt agrāko finanšu krīžu

ietekmi uz atsevišķiem potenciālās izlaides komponentiem. Sākumā finanšu krīze ietekmē visus trīs ražošanas funkcijas piedāvājuma puses komponentus (sk. C att.). Negatīvā ietekme uz kopējo faktoru ražīgumu un darbaspēka ieguldījumu sāk mazināties aptuveni pēc trijiem gadiem, savukārt negatīvā ietekme uz pamatkapitālu turpinās un ir finanšu krīžu negatīvās ilgtermiņa ietekmes pamatā.

²¹ Tā kā iepriekš iztīrīta īstermiņa ietekme uz potenciālo izaugsmi, tālāk lielumā nav aplūkota epidēmiju, OPEC embargo un karu ietekme uz atsevišķiem piedāvājuma puses komponentiem, jo tā nav nedz īslaicīga, nedz nenozīmīga. Vienīgais izņēmums ir epidēmijas negatīvā ietekme uz darbaspēka piedāvājumu (t.sk. cilvēkkapitālu), kas laika gaitā pastiprinās. Secinājumi par epidēmijas ietekmi kopumā līdzinās nesēnā Pasaules Bankas pētījuma secinājumiem. Sk. Dieppe, A. (ed.) *Global Productivity: Trends, Drivers, and Policies*, Pasaules Banka, 2020.

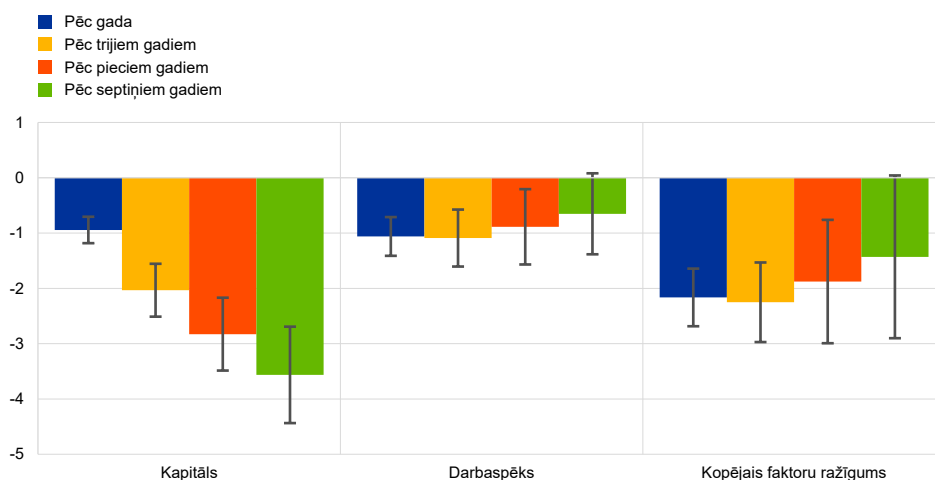
Nemot vērā iepriekšējās finanšu krīzēs novēroto, Covid-19 varētu negatīvi ietekmēt pamatkapitālu.

Covid-19 ietekmē kapitāla vērtība, iespējams, pastiprināti samazinājusies. Tas īpaši attiecas uz tādām krīzes skartām kapitālietilpīgām nozarēm kā aviopārvadājumu nozare, kur daļa pamatkapitāla varētu novecot, kā arī citām nozarēm, kuras saskārušās ar pieprasījuma šoka radītām grūtībām. Turklāt, ņemot vērā valstu finanšu konsolidācijas vajadzības pēc krīzes un apgrūtinātas uzņēmumu ekonomiskās izaugsmes iespējas, krīzei varētu sekot ilgstošs nepietiekamu ieguldījumu periods.²²

C attēls

Finanšu krīžu ietekme uz potenciālās izlaides piedāvājuma puses komponentiem

(kumulatīvie izaugsmes tempi)

Avoti: ECB aprēķini, pamatojoties uz *Penn World Tables* datiem un L. Lāvena un F. Valensijas datiem (sk. 4. zemsvirtras piezīmi). Piezīmes. Stabiņi parāda finanšu krīžu ietekmi uz attiecīgajiem piedāvājuma puses komponentiem vairākus gadus pēc krīzes beigām. Kļūdas stabiņi atspoguļo 95% konfidences intervālu. Ietekme uz potenciālo izlaidi aplēsta, izmantojot vietējo prognožu pieeju un pamatojoties uz globāliem paneļdatiem, kas ietver visus notikumus vienkopus, četrām potenciālās izlaides pieauguma nobīdēm, lai kontrolētu endogenitāti, un valstu noteikto ietekmi. Potenciālo izlaidi definē kā tautsaimniecības ražošanas jaudai atbilstošu izlaidi.

Covid-19 izraisītais šoks visvairāk ietekmējis darbietilpīgas nozares, tāpēc sākotnējā ietekme uz darbaspēka piedāvājumu varētu būt spēcīgāka

salīdzinājumā ar iepriekšējo finanšu krīžu ietekmi. Izņemot transporta nozari, pārējās nozares, kuras visvairāk ietekmējuši Covid-19 izplatību ierobežojošie pasākumi (t.i., mazumtirdzniecība, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi, izklaide un atpūta), parasti ir vairāk darbietilpīgas nekā kapitālietilpīgas (sk. D att.). Vienlaikus skartajām nozarēm pārdoto starppatēriņa preču apjoma sarukuma dēļ netiešu ietekmi, iespējams, izjuta pat nozares, uz kurām neattiecas izolācijas pasākumi.²³ Nodarbinātības krituma ilglaicīgums būs atkarīgs no tā, cik ātri notiks strādājošo pārvietošana starp nozarēm un uzņēmumiem. Pandēmijas radītās sekas darba tirgū, piemēram, nodarbināto skaita kritums, ko noteicis tādu darba ņēmēju

²² 2020. gada 1. pusgadā globālās investīcijas (neietverot euro zonu) samazinājās aptuveni par 11%, t.i., vairāk nekā pēc globālās finanšu krīzes (no 2008. gada 3. ceturkšņa līdz 2009. gada 1. ceturksnim globālās investīcijas saruka kopumā par 8%). Saskaņā ar OECD iespēju aplēsēm globālo investīciju apjoms 2021. gada 4. ceturksnī joprojām būs par 4% mazāks nekā 2019. gada 4. ceturksnī (datu pamatā ir Austrālijas, Kanādas, Japānas, Korejas, Apvienotās Karalistes un ASV nesvērtais vidējais rādītājs). Sk. *OECD Economic Outlook No 107 – Single-hit scenario – Edition 2020/1*, *OECD Economic Outlook: Statistics and Projections* (database), OECD, 2020.

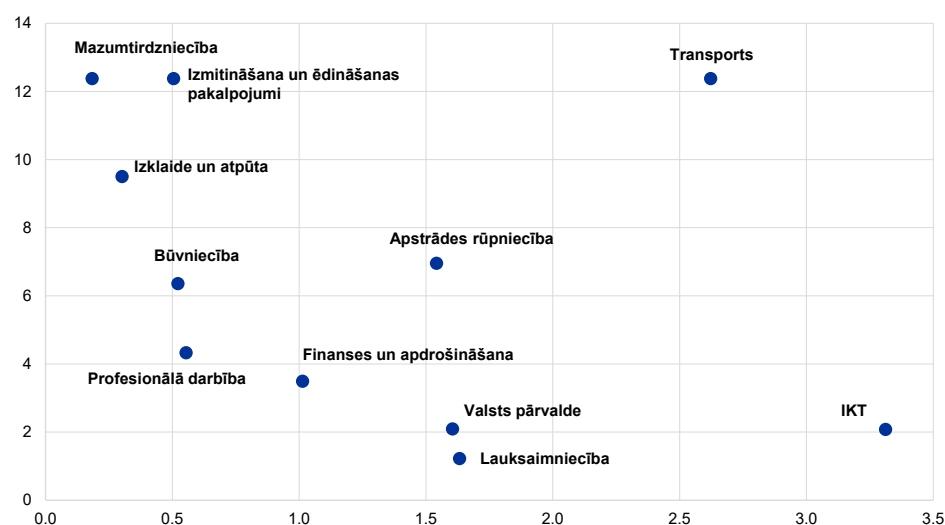
²³ Sk. Laeven, L. *Pandemics, Intermediate Goods, and Corporate Valuation*. CEPR Discussion Papers, No. DP15022, 2020.

skaita pieaugums, kuri zaudējuši cerības atrast darbu, vai ierobežotākas globālās migrācijas plūsmas uz attīstītājām valstīm, varētu izraisīt ilgstošu darbaspēka sarukumu. Nodarbināto skaita kritums, kā arī plašas skolu slēgšanas ietekme uz cilvēkkapitāla uzkrāšanu varētu saasināt nepietiekama darbaspēka piedāvājuma problēmu.²⁴ Vienlaikus jāatzīst, ka šis kritums ir atkarīgs no politikas reakcijas un no tā, cik veiksmīgi darbaspēka tirgus politikas spēš mazināt šos faktorus.²⁵

D attēls

Nozaru zaudējumi Covid-19 izplatību ierobežojošo pasākumu dēļ un kapitālietilpības/darbietilpības rādītājs

(x ass: pamatkapitāls uz vienu nodarbināto; y ass: pievienotās vērtības zaudējumu aplēsēs, %)

Avoti: ECB aprēķini un ES KLEMS datubāze.

Piezīmes. Nozaru zaudējumi, kas radušies Covid-19 izolācijas pasākumu dēļ, balstīti ECB speciālistu aplēsēs par sistēmiski nozīmīgu pasaules valstu izlasi un aprēķināti kā nesvērtais vidējais rādītājs. Kapitālietilpības/darbietilpības rādītājs aprēķināts kā 2017. gada pamatkapitāls, kas dalīts ar katras nozares darbaspēka ieguldījumu (ko izsaka kā nodarbināto skaitu 2017. gadā), pamatojoties uz 19 valstu izlases nesvērto vidējo rādītāju.

Visbeidzot, Covid-19 krīze varētu negatīvi ietekmēt arī ražīgumu, tomēr pastiprināta digitālo tehnoloģiju ieviešana varētu radīt pozitīvu ietekmi ilgākā termiņā. Covid-19 krīze varētu ietekmēt kopējo faktoru ražīgumu vairākos veidos.

Pirmkārt, Covid-19 dēļ uz laiku varētu nebūt pieejami nozaru ar zemu ražīgumu resursi, un ražīgo resursu pārvietošana uz strauji augošām nozarēm, iespējams, prasīs laiku.²⁶ Turklāt inovācijām varētu kaitēt pētniecības un attīstības izdevumu samazināšana gan valsts sektorā konsolidācijas vajadzību dēļ, gan privātajā sektorā paaugstinātas nenoteiktības dēļ. Inovācijas un zināšanu tālāknošanu varētu kavēt arī globālo vērtības ķēžu pārvietošana atpakaļ uz savu valsti pēc Covid-19 krīzes. Vienlaikus pastiprināta digitālo tehnoloģiju izmantošana

²⁴ Sk. Burgess, S., Sievertsen, H. H. *Schools, skills, and learning: The impact of COVID-19 on education*. VoxEU, 2020, kur apgalvots, ka "pat samērā īss skolas kavējuma periods ietekmēs prasmju attīstību".

²⁵ Sk. ECB 2020. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 5 ielikumu *A preliminary assessment of the impact of the COVID-19 pandemic on the euro area labour market* ("Iepriekšējais Covid-19 pandēmijas ietekmes uz euro zonas darba tirgu novērtējums").

²⁶ Tomēr, kad tas būs noticis, šāda resursu pārvietošana uz ražīgākām nozarēm varētu labvēlīgi ietekmēt kopējo ražīgumu. Turklāt Covid-19 izraisītais šoks varētu spēcīgāk ietekmēt uzņēmumus ar zemu ražīgumu, tādējādi būtībā pozitīvi ietekmējot kopējo ražīgumu. Sk. ECB 2020. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 7 raksta *The impact of COVID-19 on potential output in the euro area* ("Covid-19 ietekme uz euro zonas potenciālo izlaidi") 2. ielikumu.

Covid-19 krīzes laikā varētu paātrināt pasaules tautsaimniecības digitālo transformāciju un tādējādi pozitīvi ietekmēt kopēju faktoru ražīgumu.²⁷

²⁷ Atbildot uz ECB veiktā euro zonas vadošo uzņēmumu apsekojuma jautājumu par pandēmijas ilgtermiņa ietekmi piedāvājuma pusē, respondenti visbiežāk minējuši lielāku attālināta darba īpatsvaru un digitalizācijas paātrināšanos (sk. šā "Tautsaimniecības Biļetena" ielikumu "[Pandēmijas ilgtermiņa ietekme: vadošo uzņēmumu apsekojumā gūtās atziņas](#)").

2. Likviditāte un monetārās politikas operācijas (2020. gada 22. jūlijs–3. novembris)

Sagatavojuši Saimons Forsaits (*Simon Forsyth*) un Ross Mērfijs (*Ross Murphy*)

Šajā ielikumā aplūkotas ECB monetārās politikas operācijas un likviditātes norises 2020. gada piektajā un sestajā rezervju prasību izpildes periodā (attiecīgi no 2020. gada 22. jūlija līdz 15. septembrim un no 16. septembra līdz 3. novembrim). Šajā periodā stabilizējās ar gada iepriekšējos mēnešos koronavīrusa (Covid-19) uzliesmojuma izraisīto krīzi saistītais tirgus svārstīgums. Centrālo banku izziņotie pasākumi vasarā turpināja sniegt atbalstu tirgus funkcionēšanai.

Centrālo banku likviditātes līmenis banku sistēmā 2020. gada piektajā un sestajā rezervju prasību izpildes periodā turpināja palielināties. To lielā mērā noteica norēķinu veikšana par ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperāciju trešo kopumu (ITRMO III) un aktīvu iegādes programmas (AIP) un pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programmas (PĀAIP) ietvaros veiktās aktīvu iegādes.

Likviditātes vajadzības

Aplūkojamā periodā vidējais banku sistēmas dienas likviditātes vajadzību apjoms, ko definē kā neto autonomo faktoru un rezervju prasību summu, bija 2044.5 mljrd. euro. Tas bija par 109.8 mljrd. euro vairāk nekā vidēji 2020. gada trešajā un ceturtajā rezervju prasību izpildes periodā (sk. A tabulas sadaļu "Cita ar likviditāti saistīta informācija"). Neto autonomie faktori palielinājās par 107.3 mljrd. euro (līdz 1901.6 mljrd. euro), bet obligāto rezervju prasības pieauga par 2.6 mljrd. euro (līdz 142.9 mljrd. euro).

Valdības noguldījumi aplūkojamā periodā nepārprotami joprojām bija galvenais likviditāti samazinošais faktors. Turpinājās valdības noguldījumu atlikuma kāpuma tendence, lai gan salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu pieauguma temps samazinājās. Valdības noguldījumi vidēji pieauga par 146.7 mljrd. euro (līdz 727.9 mljrd. euro). Euro zonas valstu valdības noguldījumu apjoms sasniedza rekordaugstu līmeni, aplūkojamā periodā vidēji veidojot vairāk nekā 11% Eurosistēmas bilances (iepriekšējā aplūkojamā periodā – aptuveni 9%, bet gada pirmajos divos rezervju prasību izpildes periodos – 6%). Likviditāti palielinošie faktori pieauga par 41.6 mljrd. euro, tikai daļēji kompensējot valdības noguldījumu atlikuma kāpuma ietekmi. Konkrētāk, euro denominētie tīrie aktīvi palielinājās par 83.7 mljrd. euro, ko daļēji dzēsa tīro ārējo aktīvu sarukums par 42.1 mljrd. euro (sk. A tabulas sadaļu "Aktīvi").

Kopumā ar monetārās politikas operāciju starpniecību nodrošinātais kopējais likviditātes piedāvājums aplūkojamā periodā joprojām krietni pārsniedza neto autonomo faktoru noteikto likviditātes samazinājumu.

A tabula

Eurosistēmas likviditātes situācija

Saistības

(vidējie rādītāji; mljrd. euro)

	Pašreizējais aplūkojamais periods: 2020. gada 22. jūlijs–2020. gada 3. novembris						Iepriekšējais aplūkojamais periods: 2020. gada 6. maijs–2020. gada 21. jūlijs	
	Piektais un sestais rezervju prasību izpildes periods		Piektais rezervju prasību izpildes periods: 22. jūlijs–15. septembris		Sestais rezervju prasību izpildes periods: 16. septembris–3. novembris		Trešais un ceturtais rezervju prasību izpildes periods	
Autonomie likviditātes faktori	2998.3	(+149.0)	2976.9	(+37.5)	3022.9	(+46.0)	2849.3	(+339.1)
Banknotes apgrozībā	1384.9	(+27.3)	1381.2	(+15.6)	1389.1	(+7.9)	1357.6	(+58.1)
Valdības noguldījumi	729.7	(+146.7)	712.9	(+41.7)	749.0	(+36.0)	583.0	(+261.5)
Citi autonomie faktori ¹	883.7	(–25.1)	882.8	(–19.7)	884.8	(+2.0)	908.8	(+19.5)
Pieprasījuma noguldījumu kontu atlikums, kas pārsniedz obligāto rezervju prasības	2562.7	(+529.6)	2483.3	(+278.6)	2653.5	(+170.2)	2033.1	(+437.5)
Obligāto rezervju prasības²	142.9	(+2.6)	142.4	(+1.2)	143.6	(+1.2)	140.4	(+4.7)
Noguldījumu iespēja	435.4	(+104.8)	413.2	(+57.2)	460.7	(+47.5)	330.5	(+72.3)
Likviditāti samazinošās precizējošās operācijas	0.0	(+0.0)	0.0	(+0.0)	0.0	(+0.0)	0.0	(+0.0)

Avots: ECB.

Piezīmes. Visi skaitļi tabulā noapaļoti līdz tuvākajam 0.1 mljrd. euro. Skaitļi iekavās norāda uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo vai rezervju prasību izpildes periodu.

1) Aprēķina kā pārvērtēšanas kontu atlikuma, pārējo euro zonas rezidentu prasību un saistību, kā arī kapitāla un rezervju summu.

2) "Obligāto rezervju prasības" ir papildpostenis, kas neparādās Eurosistēmas bilancē, tāpēc to nevajadzētu iekļaut kopējo saistību aprēķinā.

Aktīvi

(vidējie rādītāji; mljrd. euro)

	Pašreizējais aplūkojamais periods: 2020. gada 22. jūlijs–2020. gada 3. novembris						Iepriekšējais aplūkojamais periods: 2020. gada 6. maijs–2020. gada 21. jūlijs	
	Piektais un sestais rezervju prasību izpildes periods		Piektais rezervju prasību izpildes periods: 22. jūlijs–15. septembris		Sestais rezervju prasību izpildes periods: 16. septembris–3. novembris		Trešais un ceturtais rezervju prasību izpildes periods	
Autonomie likviditātes faktori	1097.0	(+41.6)	1097.9	(+26.9)	1096.0	(–1.9)	1055.4	(+22.6)
Tīrie ārējie aktīvi	865.2	(–42.1)	865.9	(–5.3)	864.4	(–1.6)	907.3	(+60.5)
Euro denominētie tīrie aktīvi	231.8	(+83.7)	232.0	(+32.2)	231.6	(–0.4)	148.2	(–37.9)
Monetārās politikas instrumenti	5020.5	(+728.6)	4897.3	(+338.0)	5161.4	(+264.1)	4291.9	(+824.7)
Atklātā tirgus operācijas	5020.5	(+728.6)	4897.3	(+338.0)	5161.4	(+264.1)	4291.9	(+824.7)
Izsoļu operācijas	1625.9	(+419.8)	1573.7	(+182.6)	1685.6	(+111.9)	1206.1	(+464.3)
GRO	1.3	(+0.7)	1.3	(+0.5)	1.3	(–0.0)	0.6	(–0.4)
ITRO ar termiņu 3 mēneši	1.6	(–0.6)	2.0	(–0.3)	1.1	(–0.8)	2.2	(–0.9)
ITRMO II operācijas	40.4	(–242.4)	45.9	(–124.1)	34.0	(–11.9)	282.8	(–188.3)
ITRMO III operācijas	1582.7	(+890.8)	1524.5	(+436.1)	1649.1	(+124.6)	691.9	(+541.5)
Pārejas posma ITRO	–	(–228.6)	–	(–129.6)	–	(+0.0)	228.6	(+112.4)
Tiešo darījumu portfeļi	3394.6	(+308.8)	3323.6	(+155.3)	3475.8	(+152.2)	3085.8	(+360.4)
Pirmā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma"	0.5	(–0.2)	0.5	(–0.1)	0.5	(–0.0)	0.6	(–0.5)
Otrā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma"	2.8	(–0.1)	2.8	(–0.0)	2.8	(–0.1)	2.9	(–0.0)
Trešā "Nodrošināto obligāciju iegādes programma"	285.8	(+3.5)	285.0	(+1.2)	286.8	(+1.9)	282.3	(+9.3)
"Vērtspapīru tirgu programma"	33.1	(–3.6)	34.0	(–1.1)	32.0	(–2.0)	36.7	(–5.5)
"Ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru iegādes programma"	29.6	(–1.2)	29.9	(–0.8)	29.3	(–0.6)	30.8	(+0.9)
"Valsts sektora aktīvu iegādes programma"	2283.2	(+53.1)	2268.6	(+24.0)	2299.9	(+31.4)	2230.2	(+79.4)
"Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programma"	232.3	(+15.3)	227.2	(+6.3)	238.2	(+11.0)	217.0	(+18.0)
Pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programma	527.3	(+242.0)	475.6	(+125.8)	586.3	(+110.7)	285.3	(+258.7)
Aizdevumu iespēja uz nakti	0.0	(–0.0)	0.0	(+0.0)	0.0	(–0.0)	0.0	(–0.0)

Avots: ECB.

Piezīmes. Visi skaitļi tabulā noapaļoti līdz tuvākajam 0.1 mljrd. euro. Skaitļi iekavās norāda uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo vai rezervju prasību izpildes periodu.

Cita ar likviditāti saistīta informācija

(vidējie rādītāji; mljrd. euro)

	Pašreizējais aplūkojamais periods: 2020. gada 22. jūlijs–2020. gada 3. novembris						Iepriekšējais aplūkojamais periods: 2020. gada 6. maijs–2020. gada 21. jūlijs	
	Piektais un sestais rezervju prasību izpildes periods		Piektais rezervju prasību izpildes periods: 22. jūlijs–15. septembris		Sestais rezervju prasību izpildes periods: 16. septembris–3. novembris		Trešais un ceturtais rezervju prasību izpildes periods	
Kopējās likviditātes vajadzības ¹	2044.5	(+109.8)	2021.6	(+11.6)	2070.7	(+49.2)	1934.7	(+321.3)
Neto autonomie faktori ²	1901.6	(+107.3)	1879.2	(+10.4)	1927.2	(+48.0)	1794.3	(+316.6)
Likviditātes pārpalikums ³	2998.0	(+634.5)	2896.5	(+335.8)	3114.1	(+217.6)	2363.6	(+509.8)

Avots: ECB.

Piezīmes. Visi skaitļi tabulā noapaļoti līdz tuvākajam 0.1 mljrd. euro. Skaitļi iekavās norāda uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo vai rezervju prasību izpildes periodu.

1) Aprēķina kā "Neto autonomo faktoru" un "Obligāto rezervju prasību" summu.

2) Aprēķina kā pasīvu pusē esošo "Autonomo likviditātes faktoru" un aktīvu pusē esošo "Autonomo likviditātes faktoru" starpību. Šīs tabulas mērķiem "Neto autonomajiem faktoriem" pievieno arī pozīciju "Posteņi norēķinu procesā".

3) Aprēķina kā "Pieprasījuma noguldījumu kontu atlikuma, kas pārsniedz obligāto rezervju prasības" un "Noguldījumu iespējas" izmantošanas apjoma summu, no kuras atskaitīts "Aizdevumu iespējas uz nakti" izmantošanas apjoms.

Procentu likmju norises

(vidējie rādītāji; %)

	Pašreizējais aplūkojamais periods: 2020. gada 22. jūlijs–2020. gada 3. novembris						Iepriekšējais aplūkojamais periods: 2020. gada 6. maijs–2020. gada 21. jūlijs	
	Piektais un sestais rezervju prasību izpildes periods		Piektais rezervju prasību izpildes periods: 22. jūlijs–15. septembris		Sestais rezervju prasību izpildes periods: 16. septembris–3. novembris		Trešais un ceturtais rezervju prasību izpildes periods	
GRO	0.00	(+0.00)	0.00	(+0.00)	0.00	(+0.00)	0.00	(+0.00)
Aizdevumu iespēja uz nakti	0.25	(+0.00)	0.25	(+0.00)	0.25	(+0.00)	0.25	(+0.00)
Noguldījumu iespēja	-0.50	(+0.00)	-0.50	(+0.00)	-0.50	(+0.00)	-0.50	(+0.00)
EONIA ¹	-0.468	(-0.01)	-0.467	(-0.00)	-0.469	(-0.00)	-0.460	(-0.01)
€STR	-0.553	(-0.01)	-0.552	(+0.00)	-0.554	(-0.00)	-0.545	(-0.01)

Avots: ECB.

Piezīmes. Skaitļi iekavās norāda uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo vai rezervju prasību izpildes periodu.

1) No 2019. gada 1. oktobra aprēķināts kā euro īstermiņa procentu likme (€STR) plus 8.5 bāzes punkti. Euro uz nakti izsniegto kredītu vidējās procentu likmes indekss (EONIA) un €STR pārmaiņu atšķirības radušās noapaļošanas rezultātā.

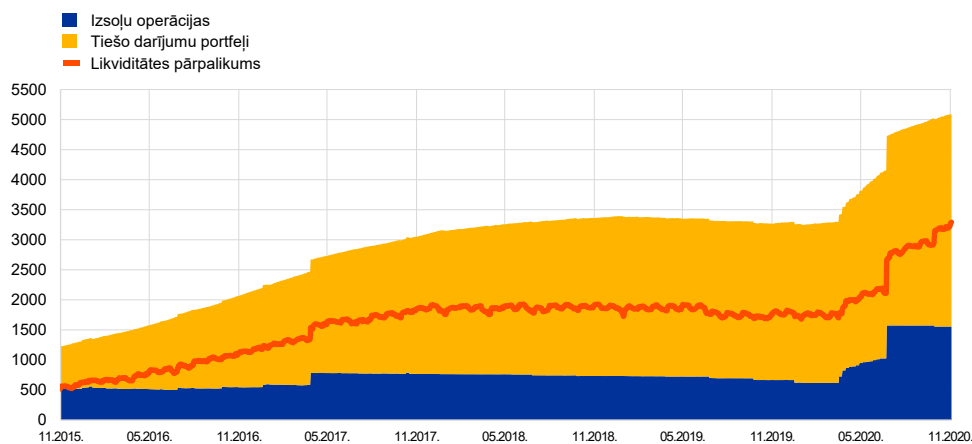
Ar monetārās politikas instrumentiem nodrošinātā likviditāte

Vidējais likviditātes apjoms, kas nodrošināts ar monetārās politikas instrumentiem, pieauga par 728.6 mljrd. euro, sasniedzot 5050.5 mljrd. euro (sk. A att.). Vairāk nekā pusi (58%) šā likviditātes palielinājuma noteica kredītoperācijas saistībā ar ITRMO III piešķirumu, bet atlikušos 42% – tiešo aktīvu iegāžu ietekme.

A attēls

Atklātā tirgus operācijās nodrošinātās likviditātes un likviditātes pārpalikuma dinamika

(mljrd. euro)

Avots: ECB.

Piezīme. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 3. novembrī.

Ar Eurosistēmas kredītooperāciju starpniecību nodrošinātais vidējais likviditātes apjoms aplūkojamā periodā palielinājās par 419.8 mljrd. euro. To lielā mērā noteica norēķinu veikšana par ITRMO III ceturto un piekto operāciju.

Ar ITRMO III starpniecību nodrošināto vidējo palielinājumu par 890.8 mljrd. euro daļēji kompensēja ITRMO II dzēšana un brīvprātīgās pirmstermiņa atmaksas, darījuma partneriem pārejot uz ITRMO III ar finansiāli izdevīgākiem nosacījumiem, kā arī dzēšanas termiņu sasniegušās pārejas posma ilgāka termiņa refinansēšanas operācijas (ITRO). Vidēji atmaksu apjoms ITRMO II programmas ietvaros bija 242.4 mljrd. euro. Pārejas posma ITRO, ko 2020. gada 12. martā ieviesa kā pārejas instrumentu, lai nodrošinātu tūlītēju pieeju finansējumam ar īpaši labvēlīgiem nosacījumiem, vienlaikus ļaujot nodrošināt raitāku līdzekļu pārvirzīšanu uz ITRMO III, arī sasniedza dzēšanas termiņu, darījuma partneriem pārejot uz ITRMO III, kopumā nodrošinot palielinājumu par 228.6 mljrd. euro. Aplūkojamā periodā ECB veica arī trešo, ceturto un piekto (no kopumā septiņām) jaunajām pandēmijas ārkārtas ilgāka termiņa refinansēšanas operācijām (PĀITRO), kas tika izziņotas 2020. gada aprīlī. Šo operāciju mērķis ir veicināt naudas tirgu raitu darbību, nodrošinot efektīvu atbalsta mehānismu naudas tirgus procentu likmēm. PĀITRO palielināja likviditāti par 7.5 mljrd. euro. Galveno refinansēšanas operāciju (GRO) un ITRO ar termiņu 3 mēneši devums bija nenozīmīgs (kopējais pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu bija vidēji 0.1 mljrd. euro).

Vienlaikus tiešo darījumu portfeļi palielinājās par 308.8 mljrd. euro (līdz 3394.6 mljrd. euro). To noteica neto iegāžu turpināšana AIP un PĀAIP ietvaros.

Vidējie aktīvu turējumi PĀAIP ietvaros sasniedza 527.3 mljrd. euro, salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu pieaugot par 242.0 mljrd. euro. Aktīvu iegādēm PĀAIP ietvaros bija būtiski lielākais pieaugums no visām aktīvu iegādes programmām. Tai sekoja "Valsts sektora aktīvu iegādes programma" (VSAIP) un "Uzņēmumu sektora aktīvu iegādes programma" (USAIP) (vidējais pieaugums

attiecīgi par 53.1 mljrd. euro (līdz 2283.2 mljrd. euro) un 15.3 mljrd. euro (līdz 232.3 mljrd. euro)).

Likviditātes pārpalikums

Vidējais likviditātes pārpalikums palielinājās par 634.5 mljrd. euro (līdz 2998.0 mljrd. euro; sk. A att.). Banku pieprasījuma noguldījumu kontu atlikumi, kas pārsniedz obligāto rezervju prasības, pieauga par 529.6 mljrd. euro (līdz 2562.7 mljrd. euro), savukārt vidējais izmantotais noguldījumu iespējas apjoms palielinājās par 104.8 mljrd. euro (līdz 435.4 mljrd. euro). Likviditātes pārpalikuma daļējs atbrīvojums no negatīvās atlīdzības piemērošanas noguldījumu iespējas procentu likmes apmērā attiecas tikai uz pieprasījuma noguldījumu kontu atlikumu. Tāpēc bankām ir ekonomiski izdevīgāk turēt rezerves savos pieprasījuma noguldījumu kontos, nevis izmantot noguldījumu iespēju.

Procentu likmju norises

Likviditātes pārpalikuma palielināšanās ietekmē €STR aplūkojamā periodā salīdzinājumā ar iepriekšējo aplūkojamo periodu vidēji samazinājās par 0.8 bāzes punktiem. €STR aplūkojamā periodā bija vidēji –55.3 bāzes punkti (iepriekšējā aplūkojamā periodā – vidēji –54.5 bāzes punkti).²⁸ Galvenās ECB politikas procentu likmes, t.sk. noguldījumu iespējas, galveno refinansēšanas operāciju un aizdevumu iespējas uz nakti procentu likmes, aplūkojamā periodā netika mainītas.

²⁸ EONIA, kas kopš 2019. gada oktobra tiek aprēķināts kā €STR plus fiksēta procentu likmju starpība (8.5 bāzes punkti), mainījās paralēli €STR.

3. Īstermiņa ekonomisko norišu novērtējums Covid-19 pandēmijas laikā

Sagatavojuši Nikolo Batistīni (*Niccolò Battistini*), Gabe de Bonts (*Gabe de Bondt*), Roberto de Santiss (*Roberto A. De Santis*) un Lorena Saisa (*Lorena Saiz*)

Pēkšņā un dziļā recesija, ko izraisīja koronavīrusa (Covid-19) uzliesmojums, noteikusi nepieciešamību pielāgot euro zonas reālā IKP pieauguma prognozēšanai reālajā laikā izmantotos standarta instrumentus.

Covid-19 smagās ekonomiskās sekas izraisījušas sajukumu vispārattītajās statistiskajās un ekonomiskajās sakarībās.²⁹ Tādējādi standarta īstermiņa prognozēšanas modeļi nav spējuši uztvert nedz 2020. gada pirmajos divos ceturkšņos vērotā sarūkuma apjomu (samazinājums par 3.7% un 11.8% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni attiecīgi 1. un 2. ceturksnī), nedz arī 3. ceturksnī pieredzēto atveseļošanos (pieaugums par 12.6%). Šīs neparastās dinamikas atspoguļošanai bija nepieciešams uzlabot euro zonas reālā IKP prognozēšanai reālajā laikā tradicionāli izmantoto instrumentu klāstu. Šajā ielikumā aprakstītas četras ECB speciālistu izstrādātas pieejas, ar kurām skaidro Covid-19 pandēmijas specifiskās īpašības un ietekmi.

Pirmajā pieejā izmanto valstīs īstenoto dažādo ierobežojošo pasākumu informatīvo saturu.

Ar vienkāršas metodoloģijas palīdzību novērtē vairākās valstīs pandēmijas ierobežošanai īstenoto pasākumu ekonomisko ietekmi uz iedzīvotāju uzvedību.³⁰ Izmantojot apkopotu (*pooled*) paneļa regresiju (t.s. pandēmijas pārrobežu modeli), novērtē sakarību starp ierobežojošiem pasākumiem, kurus mēra ar Oksfordas ierobežojumu stingrības indeksu (*Oxford Stringency Index*; OSI), un reālo IKP.³¹ Pamatojoties uz visu euro zonas valstu 2020. gada pirmo triju ceturkšņu datiem, šķiet, ka lineārs modelis pietiekami labi piemērots, lai atspoguļotu sakarības starp reālo IKP un OSI nevienmērīgu dažādās valstīs (sk. A. att.). Pandēmijas pārrobežu modeļa reālā laika novērtējumi liecināja, ka euro zonas reālais IKP 2020. gada 2. ceturksnī samazinājies par 7.9% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni, bet vēlāk 3. ceturksnī palielinājies par 6.3% (sk. B att.).

²⁹ Sk. arī Lenza, M., Primiceri, G. E. *How to estimate a VAR after March 2020*. Working Paper Series, No. 2461, ECB, 2020. gada augusts.

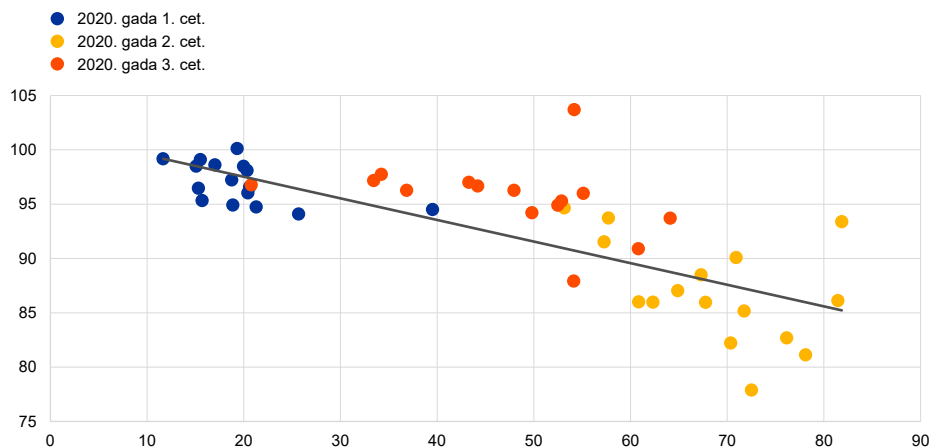
³⁰ Stikāku informāciju sk. ECB 2020. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 3 ielikumā *Alternative scenarios for the impact of the COVID-19 pandemic on economic activity in the euro area* ("COVID-19 ietekmes uz euro zonas ekonomisko aktivitāti alternatīvie scenāriji").

³¹ Sk. arī Hale, T., Angrist, N., Cameron-Blake, E., Hallas, L., Kira, B., Majumdar, S., Petherick, A., Phillips, T., Tatlow, H., Webster, S. *Oxford COVID-19 Government Response Tracker*. Blavatnik School of Government, 2020.

A attēls

Reālais IKP un Oksfordas ierobežojumu stingrības indekss dažādās euro zonas valstīs 2020. gadā

(x ass: indekss; 2019. gada 4. ceturkšņa reālais IKP = 100; y ass: indekss; maksimums = 100)

Avoti: Eurostat, Hale u.c. (2020) un ECB speciālistu aprēķini.

Piezīmes. Līnija attēlā norāda apkopotās paneļa regresijas lineāro tendenci (t.i., pieskaņotās vērtības), pamatojoties uz 19 euro zonas valstu datiem gada pirmajos trijos ceturkšņos. Slīpuma koeficients parāda OSI aplēsto elastīgumu attiecībā pret reālo IKP.

Otrajā pieejā izmanto biežāk sniegto rādītāju informatīvo saturu, jo šie rādītāji spēj ātri atspoguļot pēkšņas ekonomisko apstākļu pārmaiņas.

Lai gan mēneša rādītāji ļoti labi sniedz informāciju par pašreizējo ekonomisko stāvokli, tie tiek publiskoti ar zināmu aizkavēšanos. Nestandarta dienas vai nedēļas dati (piemēram, kredītkaršu maksājumu, elektroenerģijas patēriņa un mobilitātes dati) nodrošinājuši savlaicīgāku priekšstatu par pandēmijas ekonomisko ietekmi. Tomēr, tā kā šajos datos var būt daudz nederīgas informācijas, tie pieejami ierobežotā laika periodā un pakļauti sarežģītām sezonālām tendencēm, tie jāaplūko ar zināmu piesardzību.³² Ņemot vērā šos novērtējuma sarežģījumus, euro zonas reālā IKP īstermiņa prognozēšanas standarta instrumentu klāsts paplašināts, lai ietvertu informāciju par nedēļas kredītkaršu maksājumiem.³³ Šī papildu informācija, kas daļēji parāda reālā laika norises divos pandēmijas vissmagāk skartajos IKP komponentos (t.i., pakalpojumu nozares aktivitātē piedāvājuma pusē un privātajā patēriņā izdevumu pusē), uzlabojusi standarta īstermiņa prognozēšanas modeļu sniegumu. Pretēji standarta modeļos prognozētajam nelielajam sarukumam un kāpumam pielāgotie īstermiņa prognozēšanas modeļi liecināja par to, ka euro zonas reālais IKP 2020. gada 2. ceturksnī samazinājies vidēji par 7.0%, bet 3. ceturksnī strauji palielinājies par 8.4% (sk. B att.).

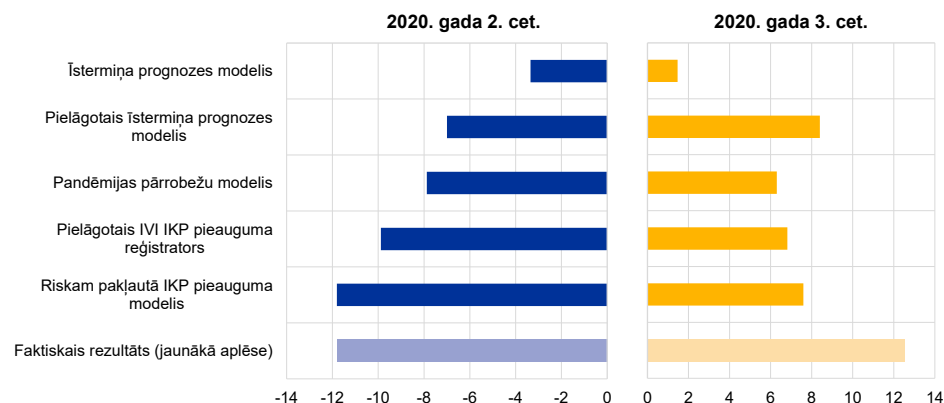
³² Sk. Hinge, D. COVID-19 policy-making and the need for high-speed data. *centralbanking.com*, 2020. gada augusts.

³³ Sk. ECB 2020. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 2 rakstu Bañbura, M., Saiz, L. *Short-term forecasting of euro area economic activity at the ECB* ("ECB veiktā euro zonas ekonomiskās aktivitātes īstermiņa prognozēšana").

B attēls

Euro zonas reālā IKP kāpuma prognozes, izmantojot nestandarta modeļus

(%; pieauguma temps salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni)

Avoti: Eurostat, Hale et al. (2020), IHS Markit, ECB un ECB speciālistu aprēķini.
Piezīmes. Pielāgotais īstermiņa prognožu modelis ietver informāciju par nedēļas kredītkaršu maksājumiem un citus standarta rādītājus, kas bija pieejami 15 dienas pirms provizorisks IKP ātrās aplēses publicēšanas. Koriģētais IVI IKP reģistrators (*tracker*) ir nelineārs uz apvienoto produkcijas izlaides IVI balstīts nosacījums, kurā ņemtas vērā gan šā indeksa ceturkšņa pārmaiņas, gan iepriekšējais IKP pieaugums. Riskam pakļautā IKP pieauguma modelī izmanto 2020. gada 2. ceturkšņa nosacītā sadalījuma kreisās puses galējo 5% iznākumu un, ņemot vērā paredzamo straujo atveseļošanos, 2020. gada 3. ceturkšņa nosacītā sadalījuma labās puses galējo 1% iznākumu. Visas norādītās reālā IKP prognozes ir reālā laika aplēses.

Trešā pieeja ietver pielāgojumus lineārajā sakarībā starp IKP un iepirkumu vadītāju indeksu (IVI).

Uz apsekojumiem balstītais apvienotais produkcijas izlaides IVI ir mēneša difūzijas indekss ar robežām no 0 līdz 100, kur 50 norāda uz to, ka apstrādes rūpniecības un pakalpojumu nozares uzņēmumos iepriekšējā mēnesī nav notikušas nekādas izlaides un sniegto pakalpojumu apjoma pārmaiņas. Pirms pandēmijas euro zonas reālā IKP ceturkšņa pieauguma pārmaiņu prognozēšanā samērā labi darbojās IVI lineārais nosacījums (t.i., t.s. "reālā IKP pieauguma reģistrators").³⁴ Tomēr šī sakarība kopš Covid-19 izraisītās krīzes sākuma vairs nedarbojas. Lai iegūtu visu iespējamo informatīvo saturu no IVI, tika veikti divu veidu pielāgojumi. Pirmajā pielāgojumā ņēma vērā tikai 2020. gada pirmo divu ceturkšņu reālā IKP pieauguma sadalījuma kreisās puses galējo daļu. Tādējādi iegūtais uz IVI balstītais reģistrators nosacījums reālajā laikā prognozēja euro zonas reālā IKP sarukumu par 2.7% un 9.8% attiecīgi 2020. gada 1. un 2. ceturksnī. Bija gaidāms arī, ka ar IVI lineāro nosacījumu nebūs iespējams pilnvērtīgi novērtēt paredzamo elastīgo pieauguma atjaunošanos 3. ceturksnī. Tāpēc veiktajā otrajā pielāgojumā izmantoja arī informāciju, ko sniedz IVI pārmaiņas, par sākumpunktu nosakot iepriekšējā ceturkšņa IKP pieaugumu.³⁵ No šā pielāgojuma izriet aplēse, ka 2020. gada 3. ceturksnī gaidāms 6.1% IKP kāpums (sk. B att.).

³⁴ Lineārais IVI nosacījums nozīmē, ka IKP pieaugums vienāds ar 10% no (ceturkšņa vidējās) IVI starpības ar 50. Sīkāku informāciju par šo uz IVI balstīto IKP pieauguma reģistrators nosacījumu sk. De Bondt, G. J. *A PMI-based real GDP tracker for the euro area*. *Journal of Business Cycle Research*, Springer, Centre for International Research on Economic Tendency Surveys (CIRET), vol. 15(2), December, 2019, pp. 147–170.

³⁵ Nelineārs IVI nosacījums, ko piemēro mēneša datiem, lineāro nosacījumu papildina ar apvienotā produkcijas izlaides IVI otrajā pakāpē, lineāro nosacījumu koriģējot no 10% uz 15% (visa pamatā ir kvantīles regresijas aplēses pirms Covid-19 pandēmijas, izmantojot 10% zemāko pieauguma vērtību). Nelineārs IVI nosacījums, piemērojot attiecību, nozīmē to, ka reālā IKP pieaugums vienāds ar reālā IKP pieaugumu iepriekšējā ceturksnī, kas reizināts ar uz IVI balstīta rādītāja kārtējā ceturkšņa vērtības attiecību pret tā vērtību iepriekšējā ceturksnī. Šis uz IVI balstītais rādītājs vienāds ar 15% no IVI (ceturkšņa vidējās vērtības) starpības ar 50, no kuras atņemti 5% no šīs pašas starpības iepriekšējā ceturksnī.

Ceturtajā pieejā iegūst informāciju no sadalījuma galējo daļu notikumiem, izmantojot nelineāru modeli. Recesijas un ekspansijas periodos tautsaimniecības mainīgie rādītāji reaģē nevienmērīgi. Lai ņemtu vērā reakcijas nelinearitāti, izmantots riskam pakļautā IKP pieauguma modelis, kas lieto kvantiles regresijas, lai piesaistītu katru reālā IKP pieauguma kvantili (piemēram, 5. procentili) izvēlētajiem makroekonomiskajiem (piemēram, apvienotais produkcijas izlaidis IVI) un finanšu mainīgajiem rādītājiem.³⁶ Finanšu mainīgajiem rādītājiem izmantots sistēmiskā stresa saliktais rādītājs (CISS) un uzņēmumu vērtspapīru procentu likmju starpības, ar ko mēra finanšu stresu un riska prēmijas. Reālā IKP pieauguma gaidāmā vērtība nosacītā sadalījuma kreisās puses galējos 5% iznākumu tika izmantota, lai prognozētu neparasto aktivitātes sarukumu 2020. gada pirmajos divos ceturkšņos. Turpretī gaidāmo vērtību nosacītā sadalījuma labās puses galējo 1% iznākumu izmantoja, lai prognozētu iepriekš nepieredzēto spēcīgo reālā IKP kāpuma atjaunošanos 3. ceturksnī. Atbilstoši galējos iznākumus noteicošo notikumu raksturam ekonomiskās aktivitātes dinamiku 2020. gada pirmajos trijos ceturkšņos pietiekami labi reālajā laikā atspoguļoja reālā IKP pieauguma sadalījuma galējās kvantiles (sk. C att.). Šo blīvumu gaidāmās vērtības, kas aprēķinātas iepriekš minētajiem sadalījuma galējo vērtību apgabaliem, raksturo riskam pakļautā IKP pieauguma modeļa prognozes. Šīs vērtības liecināja par spēcīgu euro zonas reālā IKP sarukumu par 2.9% un 11.8% attiecīgi 2020. gada 1. un 2. ceturksnī, kam sekoja straujš kāpums par 7.6% 3. ceturksnī (sk. B att.).³⁷

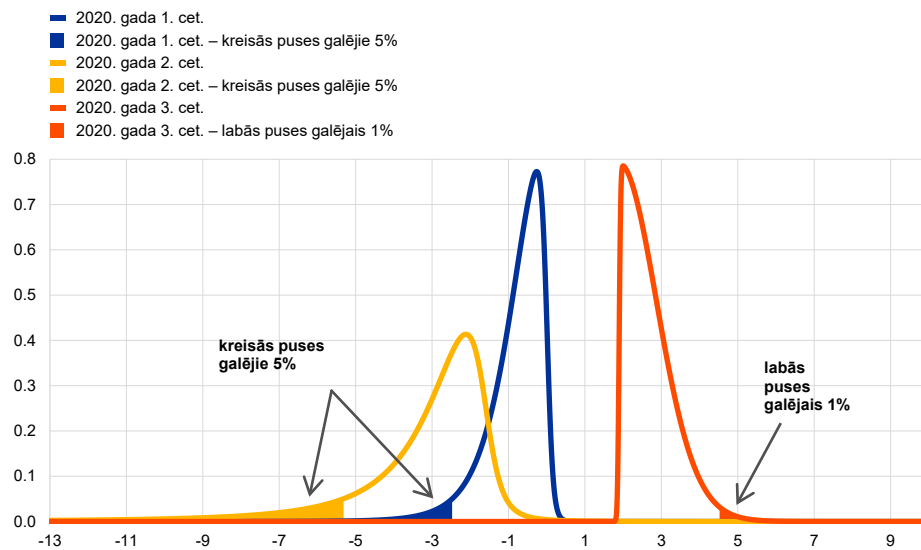
³⁶ Sk. Adrian, T., Boyarchenko, N., Giannone, D. *Vulnerable Growth*, *American Economic Review*, vol. 109 (4), 2019, pp.1263–1289. Par piemērošanu pandēmijas apstākļos, izmantojot paneli, sk. De Santis, R. A., Van der Veken, W. *Macroeconomic risks across the globe due to the Spanish Flu*, Working Paper Series, No. 2466, ECB, 2020. gada novembris. Par piemērošanu euro zonai sk. arī Figueres, J. M., Jarociński, M. *Vulnerable growth in the euro area: Measuring the financial conditions*. *Economic Letters*, vol. 191, June 2020.

³⁷ Nosacītā sadalījuma labās puses galējie 5% iznākumu prognozē reālā IKP pieaugumu par 5.6% 2020. gada 3. ceturksnī.

C attēls

Euro zonas reāla IKP pieauguma riskam pakļautā vērtība 2020. gadā

(y ass: varbūtības blīvums; x ass: %; reālā IKP ceturkšņa pieauguma temps)

Avoti: Eurostat un ECB speciālistu aprēķini.

Kopumā, ņemot vērā ārkārtīgi augsto nenoteiktības līmeni, minētās četras pieejas samērā labi atspoguļo atsevišķas pandēmijas specifiskās iezīmes.

Pirmo divu pieeju rezultātā iegūtās reālā laika prognozes joprojām ir zemākas par ļoti stāvo faktisko V formas tendenci, tomēr tās efektīvāk parāda norišu simetriju 2020. gada 2. un 3. ceturksnī. Nākamās divas pieejas samērā labi atspoguļoja aktivitātes straujā krituma apmēru 2. ceturksnī, taču tās nepilnīgi konstatēja spēcīgo kāpumu 3. ceturksnī, kas, iespējams, skaidrojams ar IVI asimetrisko reakciju.

Nestandarta pieejas euro zonas īstermiņa ekonomisko norišu prognozēšanā Covid-19 pandēmijas apstākļos jāizmanto uzmanīgi.

No vienas puses, dažiem instrumentiem ir kopīgas *ad hoc* īpašības novērtējuma (piemēram, galējo kvantiļu izvēle) un modeļa specifiskā pielāgojuma (piemēram, IVI IKP pieauguma reģistrators) ziņā, atspoguļojot krīzes ietekmi. No otras puses, dažus nestandarta datus (piemēram, biežāk sniegtos rādītājus, Oksfordas ierobežojumu stingrības indeksu) raksturo sarežģītas sezonālās tendences vai ļoti īsas izlases. Tas nozīmē, ka katra atsevišķā instrumenta izmantošana rūpīgi jāapsver, īpaši pārdomājot nepieciešamo pielāgojuma veidu. Daži no šiem instrumentiem konkrēti pielāgoti pandēmijas izraisītajam šokam un var kļūt lieki, tautsaimniecības dinamikai normalizējoties. Neraugoties uz trūkumiem, minētie instrumenti būtiski uzlabojuši euro zonas reālā IKP reālā laika novērtēšanā izmantoto standarta instrumentu klāstu, un tie tiks lietoti arī turpmāk, lai sniegtu informāciju, kas nepieciešama ECB speciālistu makroekonomisko iespēju aplēsēs izklāstīto un ietvērto spriedumu pamatošanai un pandēmijas otrā vilņa ietekmes uz tautsaimniecību novērtēšanai. Tā kā atgriešanās pie normāliem apstākļiem īstermiņā nešķiet ticama, paredzams, ka aprakstītās pieejas, kas pielāgotas Covid-19 pandēmijas apstākļiem, turpinās būt noderīgas reālā IKP pieauguma prognozēšanā, līdz tiks panākta plaša sabiedrības imunitāte.

4. Izpratne par Covid-19 pandēmijas ietekmi, izmantojot atbilstoši importa apjomam koriģētu euro zonas kopējā pieprasījuma dalījumu

Sagatavojuši Mālina Andersone (*Malin Andersson*), Leila Beka (*Leyla Beck*) un Jikjao Suna (*Yiqiao Sun*)

Šajā ielikumā aprakstīta alternatīva metode IKP dalījumam, ņemot vērā to, ka katrs pieprasījuma komponents ietver importēto preču un pakalpojumu apjomu. IKP standarta dalījums iekšzemes izlietojuma komponentos un neto eksportā ļauj novērtēt izaugsmi noteicošo iekšzemes faktoru un ārējo faktoru attiecību. Šādā dalījumā neto eksports parasti tiek aprēķināts, importa kopapjoma devumu kā vienu kopsummā atņemot no eksporta kopapjoma. Tomēr patiesībā imports sniedz ieguldījumu visos atsevišķajos IKP komponentos, t.i., arī krājumu pārmaiņās un iekšzemes pieprasījumā, un vairāk investīciju pieaugumā nekā privātā un valdības patēriņa kāpumā. Tāpēc šādas standarta nacionālo kontu prakses iespējas ir ierobežotas, jo tā palielina tīrā iekšzemes patēriņa ieguldījumu IKP izaugsmē, vienlaikus samazinot ārējo faktoru ietekmi uz iekšzemes ekonomisko aktivitāti.

Izmantojot atbilstoši importa apjomam koriģētu IKP rādītāju, importa apjoms tiek sadalīts pa visiem izlietojuma komponentiem un no tiem atņemts atsevišķi, pamatojoties uz attiecīgo komponenta importa intensitāti. Šī alternatīvā metode var palīdzēt skaidrot divus ar citādām metodēm neparādītus koronavīrusa (Covid-19) izraisītā šoka izplatīšanās mehānismus. Pirmkārt, metode ņem vērā tiešā un starppatēriņa importa no ārpus euro zonas esošajām valstīm ietekmi uz iekšzemes pieprasījumu (kas arī cietis no globālajiem ierobežojošajiem pasākumiem), aplūkojot faktisko importa intensitāti komponenta līmenī. Otrkārt, metode parāda ārējo faktoru nozīmi eksportā, kas kļūst labāk saskatāma, ja no ārpus euro zonas esošo valstu eksporta kopapjoma tiek atņemta tikai ar eksportu saistītā ārpus euro zonas esošo valstu importa daļa. Šajā ielikumā sniegti pierādījumi par importa intensitātes nozīmi, vērtējot euro zonas ekonomiskās izaugsmes dinamiku veidojošās sastāvdaļas pandēmijas laikā. Tālāk aprakstīta paplašināta analīze, pamatojoties uz nozaru rādītāju aizstājējiem, lai pandēmijas periodā visus izlietojuma komponentus koriģētu atbilstoši importa intensitātei.

Euro zonas IKP dalījums, kas koriģēts atbilstoši ārpus euro zonas esošo valstu importa intensitātei³⁸, liecina, ka iekšzemes pieprasījuma importa saturs 2020. gadā bijis svarīgs iekšzemes pieprasījuma dinamiku pastiprinošs faktors. Pamatojoties uz tradicionālo IKP nacionālo kontu definīciju, euro zonas iekšzemes pieprasījuma devums euro zonas izlaides kumulatīvajā sarukumā par

³⁸ Atbilstoši importa apjomam koriģētais IKP izlietojuma dalījums liecina par eksporta uz ārpus euro zonas esošajām valstīm nozīmi atveseļošanās procesā kopš 2013. gada; sk. *The importance of external and domestic stimuli for the economic upturn in the euro area. Monthly Report, Deutsche Bundesbank, Frankfurt* pie Mainas, 2017. gada augusts. Atbilstoši importa apjomam koriģētajam pieprasījuma sastāvam bijusi arī nozīmīga loma tirdzniecības dinamikā pasaules finanšu krīzes laikā (Bussière, M., Callegari, G., Chironi, F., Sestieri, G., Yamano, N. *Estimating Trade Elasticities: Demand Composition and the Trade Collapse of 2008–2009. American Economic Journal*, vol. 5, No. 3, pp. 118–151).

15.0% 2020. gada 1. pusgadā un par 12.5% salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni 2020. gada 3. ceturksnī bija attiecīgi 14.0 procentu punkti un 11.3 procentu punkti (sk. A att. a) daļu). Koriģējot 2020. gada izlietojuma komponentus atbilstoši to 2019. gada importa intensitātei, redzams, ka 1. pusgadā ekonomisko zaudējumu nozīme tīrajā iekšzemes pieprasījuma komponentā ir mazāka, bet eksportā – lielāka (sk. A att. b) daļu). Tālāk sekojošajā pieauguma atjaunošanās posmā iekšzemes pieprasījums, pamatojoties uz šo metodi, palielinājies mazāk nekā saskaņā ar tradicionālo dalījumu. Kopumā salīdzinājums atklāj, ka ielaides un izlaides savstarpējo saikņu dēļ euro zonas tautsaimniecība pandēmijas laikā ārējiem šokiem bijusi pakļauta vairāk, nekā par to liecina tradicionālais dalījums.³⁹ Tas tāpēc, ka imports ar pasaules vērtības ķēžu starpniecību ir cieši atkarīgs no iekšzemes ražošanas shēmām. Turklāt ārējie šoki var izplatīties un palielināties, jo ielaides un izlaides saikņu esamība var papildināt nozaru savstarpējo ietekmi.⁴⁰ IKP komponentu tiešā un starppatēriņa importa intensitāti iespējams aprēķināt, pamatojoties uz *Eurostat* sniegtajiem euro zonas gada ielaides un izlaides datiem⁴¹, kas pieejami par laikposmu no 2005. gada līdz 2019. gadam. Iegūtās aplēses liecina, ka importa intensitāte bijusi īpaši augsta eksportā un investīcijās, nedaudz mazāka – privātajā patēriņā un īpaši maza – valdības patēriņa izdevumos (sk. B att. a) daļu). Tā ir arī būtiski lielāka apstrādes rūpniecībā nekā pakalpojumu nozarē.

³⁹ Tas atbilst agrākajiem secinājumiem par globālo vērtības ķēžu nozīmi globālās tirdzniecības darbībā pandēmijas laikā (sk. ECB 2020. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 5 ielikumu *The great trade collapse of 2020 and the amplification role of global value chains* ("Lielais tirdzniecības sabrukums 2020. gadā un negatīvo ietekmi pastiprinošās globālās vērtības ķēdes")).

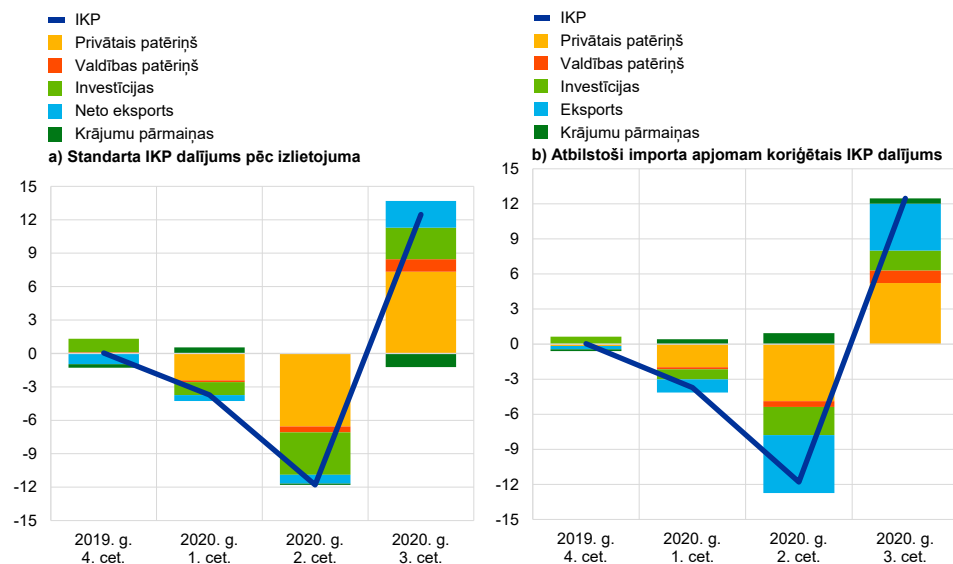
⁴⁰ Sk., piemēram, Guerrieri, V., Lorenzoni, G., Straub, L., Werning, I. *Macroeconomic Implications of COVID-19: Can Negative Supply Shocks Cause Demand Shortages?* NBER Working Paper Series, No. w26918, National Bureau of Economic Research, 2020; Acemoğlu, D., Akcigit, U., Kerr, W. *Networks and macroeconomic shocks*. *VoxEU*, 2016.

⁴¹ *Eurostat* simetriskie ielaides un izlaides dati atsevišķu produktu dalījumā par 2005.–2019. gadu ļauj aprēķināt importa intensitāti gan pieprasījuma komponentu, gan nozaru dalījumā.

A attēls

Euro zonas reālā IKP izaugsme un tās komponenti kopš 2019. gada 4. ceturkšņa

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; %; devums; procentu punktus)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. a) daļa: standarta metode IKP dalījumam pēc izlietojuma ir nacionālo kontu datus izmantotā metode. Lai aprēķinātu neto eksporta devumu IKP izaugsme, no eksporta uz ārpus euro zonas esošajām valstīm tiek atņemts ārpus euro zonas esošo valstu importa kopapjoms. b) daļa: atbilstoši importa apjomam koriģētais IKP dalījums tiek aprēķināts trijos soļos. Pirmkārt, katra izlietojuma komponenta gada importa intensitāte tiek aprēķināta, izmantojot Eurostat sniegtos euro zonas simetriskos ielaides un izlaides datus produktu grupu dalījumā. Otrkārt, importa intensitāti izmanto kā svarus, lai aplēstu patiesās nominālās ārpus euro zonas esošo valstu importa plūsmas attiecībā uz kopējo privāto patēriņu, valdības patēriņu, investīcijām un eksportu. Tā kā importa īpatsvaru krājumu pārmaiņas nav iespējams aprēķināt, pieņem, ka importa īpatsvars ir 50%. Treškārt, aplēstās importa plūsmas atsevišķi atņem no katra izlietojuma komponenta gan nominālajā, gan reālajā izteiksmē un aprēķina atbilstoši importa apjomam koriģēto katru komponenta devumu izaugsme. Jāatzīmē, ka kopējās nominālās importa plūsmas, kas aprēķinātas, pamatojoties uz ielaides un izlaides datiem, ne vienmēr atbilst nacionālo kontu kopējām importa plūsmām. Tas nozīmē, ka, lai aprēķinātu galējo atbilstoši importam apjomam koriģēto IKP dalījumu, nepieciešami papildu pieņēmumi.

Pandēmijas laikā ārpus euro zonas esošo valstu importa intensitāte, visticamāk, ir mainījusies.

A attēla b) daļā parādītās atbilstoši importa apjomam veiktās korekcijas pamatā ir periodā pirms krīzes sasniegtie importa intensitātes rādītāji un pieņēmums, ka pandēmija neietekmē iekšzemes pieprasījuma importa intensitāti. Tomēr, lai gan parastos apstākļos importa intensitāte bijusi samērā stabila, recesiju laikā tā parasti mainās būtiskāk (sk. B att. a) daļu).⁴² Parastos apstākļos pakāpeniskas augšupejas tendence atspoguļotu globalizācijas pieaugumu, pagarinātas globālās vērtības ķēdes un starptautisko specializāciju, kas noved pie tā, ka tirdzniecības izaugsmes temps pārsniedz iekšzemes pieprasījuma pieauguma tempu.⁴³

⁴² Sk. Bems, R., Johnson, R. C., Yi, K.-M. *Demand Spillovers and the Collapse of Trade in the Global Recession*. IMF Working Papers, No. WP/10/142, 2010. gada jūnijs.

⁴³ Sk. Kranendonk, H., Verbruggen, J. *Decomposition of GDP Growth in Some European Countries and the United States*. *De Economist*, vol. 156, No. 3, Springer, 2008, pp. 295–306.

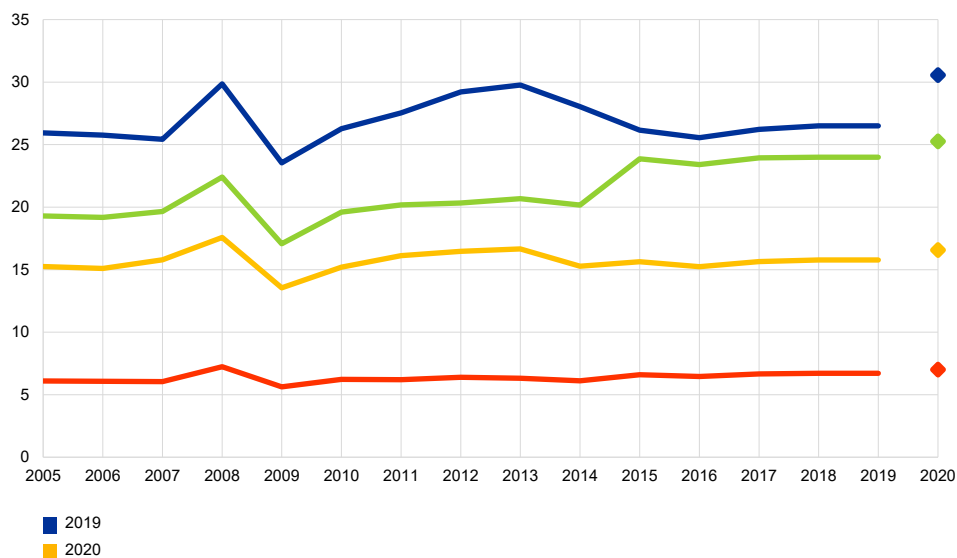
B attēls

Importa intensitāte dažādos IKP izlietojuma komponentos un galvenajās nozarēs

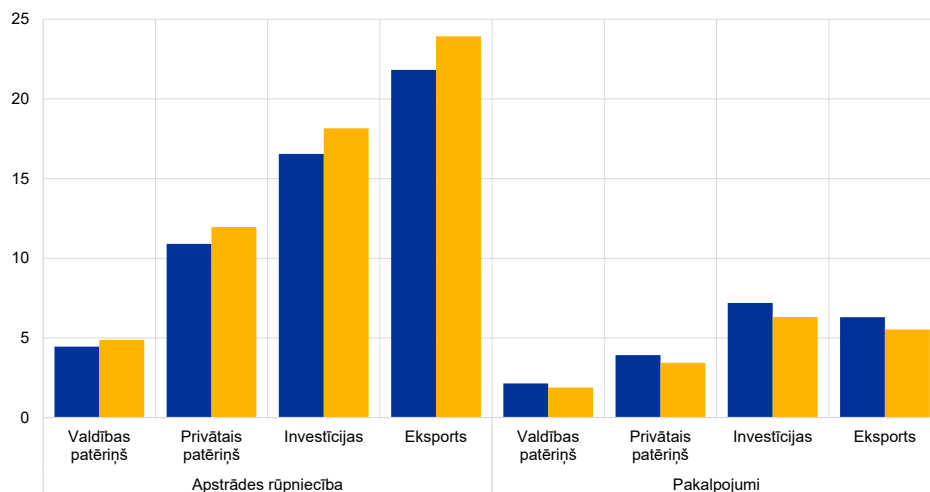
(%; devums; procentu punktos)

- Eksports
- Privātais patēriņš
- Valdības patēriņš
- Investīcijas

a) Importa intensitāte dažādos izlietojuma komponentos

b) Apstrādes rūpniecības un pakalpojumu nozares devums importa intensitātē dažādos izlietojuma komponentos

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. a) daļā importa intensitāte izteikta kā tiešā un starppatēriņa importa intensitātes summa. Ar rombiem apzīmētā 2020. gada importa intensitāte ir tuvinājums, kas aprēķināts, pamatojoties uz importa attiecības pret pievienoto vērtību pārmaiņām visos izlietojuma komponentos, kā par to liecina faktiskie tirdzniecības un pievienotās vērtības dati par pirmajiem trijiem 2020. gada ceturkšņiem. 2020. gada vērtības b) daļā ir rādītāju aizstājēji attiecīgajam apstrādes rūpniecības un pakalpojumu nozares devumam kopējā importa intensitātē visos izlietojuma komponentos. Dati par 2020. gadu pamatojas uz 2020. gada pirmo triju ceturkšņu vidējiem datiem. Lauksaimniecības un būvniecības nozares devuma apjoms dažādu izlietojuma komponentu importa intensitātē un tā pārmaiņas ir būtiski mazākas, tāpēc tās nav ņemtas vērā.

Šķiet, ka apstrādes rūpniecības ārpus euro zonas esošo valstu importa intensitāte Covid-19 pandēmijas laikā nedaudz pieaugusi, bet pakalpojumu nozarē tā samazinājusies. Tā kā Eurostat ielaidis un izlaidis dati par 2020. gadu vēl nav pieejami, to vietā par attiecīgās importa intensitātes rādītājiem izmantota

nozares līmeņa ārpus euro zonas esošo valstu importa attiecība pret pievienoto vērtību galvenajās nozarēs, lai novērtētu pandēmijas iespējamo ietekmi līdz pat 2020. gada 3. ceturksnim.⁴⁴ Interesanti ir tas, ka šie dati parāda: kopumā pandēmijas laikā (t.i., ietverot 3. ceturkšņa atveseļošanos) apstrādes rūpniecības pievienotā vērtība visā tautsaimniecībā ieviesto ierobežojošo pasākumu izraisītā piedāvājuma šoka ietekmē būtiski pazeminājās, bet importa sarukums bija mazāks. Tas nozīmē, ka importa intensitāte apstrādes rūpniecības nozarē palielinājās (sk. B att. b) daļu). Turpretī pakalpojumu nozarē ārpus euro zonas esošo valstu importa kopējais kritums periodā pārsniedza pievienotās vērtības zudumu, jo tūrisma un ceļojumu nozarei⁴⁵ bija sevišķi negatīva ietekme uz importu. Tā kā apstrādes rūpniecības nozarei visu izlietojuma komponentu īpatsvars importa saturā ir daudz lielāks nekā pakalpojumu nozarei, kopējā importa intensitāte 2020. gada pirmajos trijos ceturkšņos palielinājās. Tomēr šim iespējamam importa satura kāpumam nebūtu būtiskas ietekmes uz atbilstoši importa apjomam koriģēto IKP dalījumu salīdzinājumā ar A att. b) daļā parādīto.

Noslēgumā var secināt, ka importa intensitātes izmantošana, lai noteiktu iekšzemes un ārējo devumu euro zonas izaugsmē, liecina, ka ārējais devums absolūtajā izteiksmē 2020. gada pirmajos trijos ceturkšņos bija lielāks, nekā uz to norāda tradicionālais dalījums, bet iekšzemes pieprasījuma nozīme – mazāka. Rādītāja aizstājējs, kura pamatā ir jaunākie dati par apstrādes rūpniecības un pakalpojumu nozares devuma pārmaiņām pandēmijas laikā, liecina, ka importa intensitāte krīzes laikā kopumā, iespējams, palielinājusies. Tomēr šīm pārmaiņām importa saturā nebūtu būtiskas ietekmes uz atbilstoši importa apjomam koriģēto dalījumu.

⁴⁴ Labāku priekšstatu par importa intensitātes attīstību būs iespējams gūt pēc *Eurostat* ielaides un izlaides tabulu publicēšanas par 2020. gadu, kas varētu notikt 2021. gada vasarā.

⁴⁵ Sk. ECB "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 ielikumu "[Covid-19 ierobežojošo pasākumu ietekme uz ceļojumu pakalpojumu tirdzniecību](#)" un šā "[Tautsaimniecības Biļetena](#)" ielikumu "[Norises tūrisma nozarē Covid-19 pandēmijas laikā](#)".

5. Norises tūrisma nozarē Covid-19 pandēmijas laikā

Sagatavojuši Vanesa Gunnella (*Vanessa Gunnella*), Georgijs Krustevs (*Georgi Krustev*) un Tobiass Šūlers (*Tobias Schuler*)

Krasa un būtiska mobilitātes ierobežošana, kas izraisīja tūrisma un ceļojumu pakalpojumu tirdzniecības un nerezidentu patēriņa sarukumu, kļuvusi par koronavīrusa (Covid-19) pandēmijas spilgtāko iezīmi. Izolācijas un sociālās distancēšanās pasākumu ietekmē strauji samazinājās citkārt stabilais pakalpojumu patēriņš. Šajā ielikumā analizētas norises tūrisma nozarē, iztirzāta to atšķirīgā ietekme uz patēriņu dažādās valstīs un aplūkota tūrisma un ceļojumu pakalpojumu nozares aktivitātes atjaunošanās tuvākās nākotnes perspektīva.

Tūrisma un ceļojumu pakalpojumu nozares lejupslīde, atspoguļojot ar cilvēku pārvietošanos pār robežām saistītos ierobežojumus un nenoteiktību (piemēram, karantīnas pasākumu dēļ), noteica nerezidentu patēriņa sarukumu. Tā ietekme redzama, vērtējot atšķirību starp iekšzemes patēriņu un nacionālo patēriņu (sk. A att. a) paneli). Iekšzemes patēriņš ietver nerezidentu patēriņu, savukārt nacionālais patēriņš ietver tikai rezidentu patēriņu.⁴⁶ Piemēram, nerezidentu iekšzemes patēriņš Itālijā un Spānijā 2020. gada 2. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu saruka vairāk nekā par 90%. Līdzīgs bija arī šo valstu rezidentu patēriņa izdevumu ārvalstīs kritums, kas būtiski pārsniedza nacionālā patēriņa samazinājuma rādītāju.

Nemot vērā pārrobežu ceļojumu pakalpojumu sarukumu, patēriņa starpība – iekšzemes patēriņš, kas nerezidentu neto izdevumu dēļ pārsniedz nacionālā patēriņa līmeni, – 2020. gada 2. ceturksnī gandrīz izzuda (sk. A attēla b) paneli).⁴⁷ Citiem vārdiem sakot, tūrisms Covid-19 pandēmijas laikā pastiprināja šoka negatīvo ietekmi valstīs, kuras ir ceļojumu pakalpojumu neto eksportētājas (t.i., valstīs, kuras uzņem daudz tūristu, piemēram, Spānijā, Grieķijā un Portugālē), jo tajās krasi samazinājās iekšzemes privātais patēriņš, un mazināja šoka negatīvo ietekmi valstīs, kuras ir ceļojumu pakalpojumu neto importētājas (piemēram, Vācijā).⁴⁸ Konkrētāk, valstīs, kuras ir ceļojumu pakalpojumu neto kreditori, nerezidentu patēriņa izdevumu sarukums noteica straujāku iekšzemes patēriņa samazināšanos salīdzinājumā ar nacionālo patēriņu, savukārt pretēja situācija bija vērojama valstīs, kuras pirms Covid-19 pandēmijas bija ceļojumu pakalpojumu neto debitori. Par šādu tendenci liecina arī krasā to valstu ceļojumu tirdzniecības bilances

⁴⁶ Nacionālā privātā patēriņa izdevumu (PPI) jēdziens ietver kādas valsts rezidentu privātā patēriņa izdevumus neatkarīgi no tā, vai šie izdevumi rodas iekšzemē vai ārvalstīs. Nacionālā PPI jēdziens tiek lietots, lai nacionālo kontu datus ietvertu datus par māsaimniecību kopējo privāto patēriņu IKP izdevumu pusē. Iekšzemes PPI papildina nacionālā PPI jēdzienu ar ārvalstu rezidentu izdevumu iekšzemē, no kuriem atskaitīti iekšzemes rezidentu izdevumi ārvalstīs, neto bilanci. Sīkāku informāciju par šo jēdzienu atšķirībām sk. ECB 2020. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 5 raksta *Consumption of durable goods in the euro area* ("Ilglietojuma preču patēriņš euro zonā") 1. ielikumu.

⁴⁷ Patēriņa starpība (kā definēts šajā ielikumā) – t.i., atšķirība starp iekšzemes PPI un nacionālā PPI – papildus tūristu tēriņiem ietver citus pārrobežu pakalpojumu tirdzniecības izdevumus, piemēram, izglītības un veselības izdevumus.

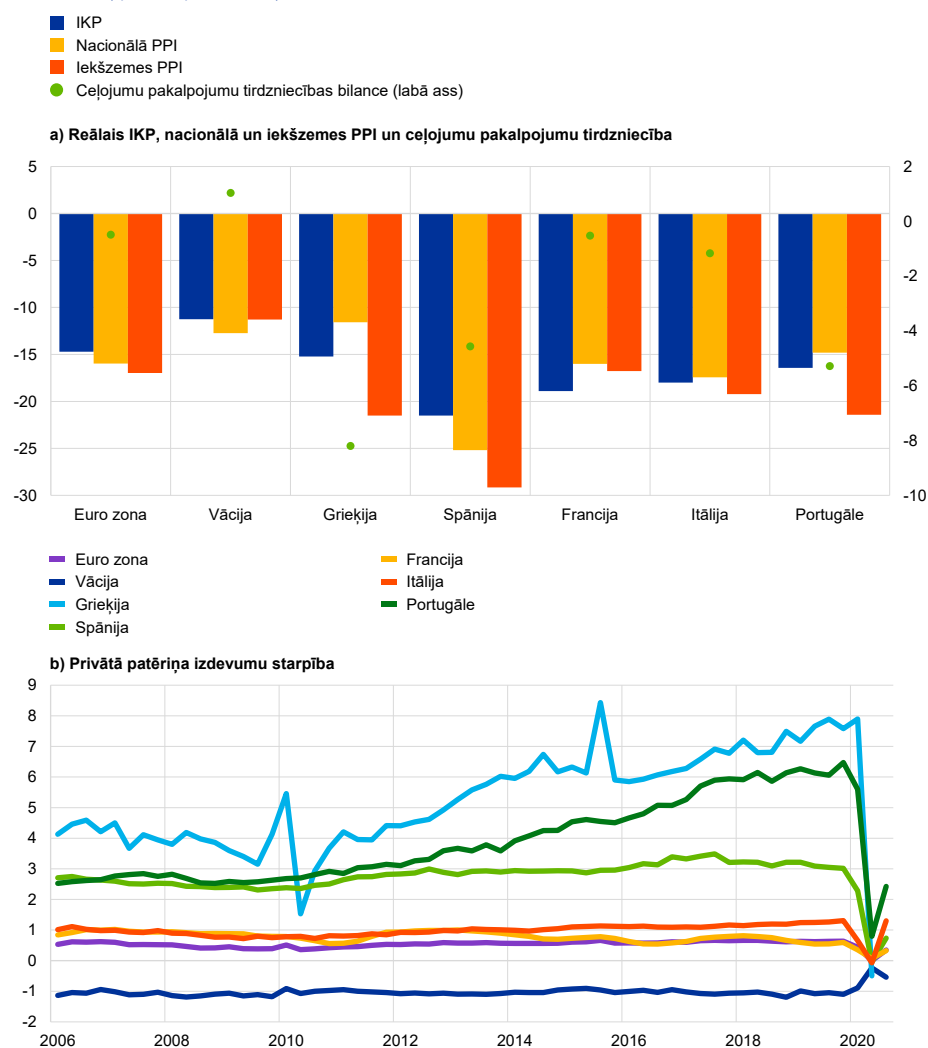
⁴⁸ Sīkāku informāciju par ceļojumu un tūrisma pakalpojumiem kā euro zonas pakalpojumu tirdzniecības sastāvdaļu sk. ECB 2020. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 ielikumā "Covid-19 ierobežojošo pasākumu ietekme uz ceļojumu pakalpojumu tirdzniecību".

pasliktināšanās, kuras ir ceļojumu pakalpojumu neto eksportētājas, un to valstu bilances uzlabošanās, kuras ir neto importētājas (sk. A att. a) paneli). Dati, kas pieejami par 2020. gada 3. ceturksni, liecina par patēriņa starpības daļēju un nepilnīgu atgriešanos pirms pandēmijas novērotajā līmenī.

A attēls

Nacionālā un iekšzemes privātā patēriņa izdevumi (PPI) un ceļojumu pakalpojumu tirdzniecība

(a) panelis: pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošu periodu; % (kreisā ass) un IKP īpatsvars (labā ass) 2020. gada 2. ceturksnī; b) panelis: īpatsvars IKP)

Avoti: Eurostat un ECB speciālistu aprēķini.

Piezīmes. Euro zona atspoguļo euro zonas kopējo rādītāju. a) panelī ceļojumu pakalpojumu tirdzniecības bilance parādīta kā īpatsvars IKP. b) panelī PPI starpību aprēķina kā atšķirību starp iekšzemes PPI un nacionālā PPI, kas atbilst ārvalstu rezidentu izdevumu iekšzemē, no kuriem atskaitīti iekšzemes rezidentu izdevumi ārvalstīs, neto bilancei. b) panelī jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 3. ceturksnī (izņemot Grieķiju). 2020. gada 3. ceturksņa aplēses euro zonai balstās uz daļēji pieejamo informāciju par euro zonas valstīm (neietverot datus par Grieķiju un Luksemburgu).

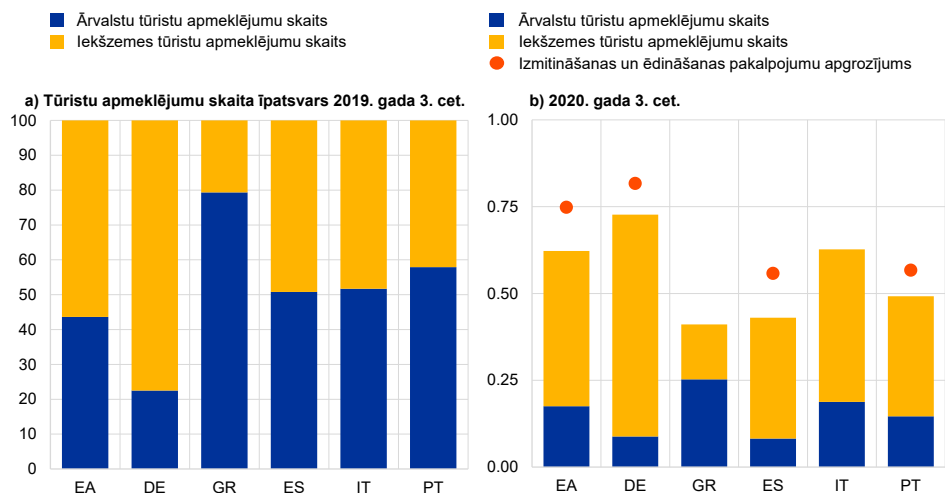
Neraugoties uz ārvalstu tūrisma nozares aktivitātes daļēju atjaunošanos, dati liecina, ka tās rādītāji 2020. gada 3. ceturksnī saglabājās zemā līmenī. Dati par tūristu apmeklējumu skaitu joprojām norādīja uz ļoti mazu ārvalstu tūristu apmeklējumu skaitu salīdzinājumā ar situāciju pirms Covid-19 uzliesmojuma (sk. B att. b) paneli). Savukārt situācija vietējā tūrisma jomā saglabājās samērā stabila,

un šī nozare spēja daļēji kompensēt ārvalstu tūristu trūkumu, lai gan nozares aktivitāte joprojām bija zemākā līmenī nekā 2019. gadā. Vasarā pieprasītāki bija tuvo maršrutu galamērķi, un vairāku valstu valdības uzsāka veicināšanas pasākumu īstenošanu.⁴⁹ Tomēr jaunākie pieejamie dati liecina par trauslu un nepilnīgu aktivitātes atjaunošanos. Tūristu apmeklējumu skaits euro zonā bija mazāks par divām trešdaļām no iepriekšējā gada līmeņa. Tūrisma aktivitāte valstīs, kuras apmeklē liels ārvalstu tūristu skaits, piemēram, Grieķijā un Portugālē (sk. B att. a) paneli), joprojām ir daudz zemāka nekā parasti. Pieauga (taču saglabājās ļoti zemā līmenī) arī restorānu un (mazāk) izmitināšanas pakalpojumu apgrozījums, un to veicināja vietējie tūristi un iedzīvotāji.

B attēls

Tūristu apmeklējumu skaits un pakalpojumu apgrozījums

(a) panelis: % no kopējā skaita; b) panelis: rādītājs attiecībā pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni)

Avots: Eurostat.

Piezīmes. Pamatojoties uz pieejamajiem datiem, tūristu apmeklējumu skaita rādītājs Grieķijas gadījumā attiecas uz augustu un septembri. Izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumu apgrozījuma rādītāji Grieķijai un Itālijai nav pieejami.

Pēc plašā atkārtotā Covid-19 uzliesmojuma vairākums euro zonas valstu kopš 2020. gada oktobra atsākušas ierobežojumu noteikšanu.

Lielākās daļas valstu viesiem jāveic Covid-19 tests vai jānododas karantīnā, savukārt iebraukšana tajās atļauta tikai no tām ārpus ES esošajām valstīm, kuras tiek uzskatītas par drošām.⁵⁰ Vairākuma euro zonas valstu valdības atkārtoti noteica komandantstundu un slēdza tūrisma apskates objektus un atpūtas vietas, piemēram, muzejus, teātrus, bārus un restorānus. Kopš oktobra atkārtoti noteiktie ceļošanas ierobežojumi, iespējams, nozīmēs to, ka ārvalstu tūrisma aizstāšana ar vietējo tūrisma tuvākajā laikā turpinās ietekmēt tūrisma pakalpojumu dinamiku. Jaunākie ierobežojumi var arī mainīt krīzes ģeogrāfisko ietekmi uz nozari, jo šoreiz smagāk tiks skarti ziemas tūrisma galamērķi.

⁴⁹ Lai veicinātu vietējo tūrisma, Itālijā un Grieķijā tika īstenoti finansiālā atbalsta pasākumi, savukārt citu valstu valdības uzsāka reklāmas kampaņu īstenošanu. Sk. Pasaules Tūrisma organizācija, *Understanding Domestic Tourism and Seizing its Opportunities*, UNWTO Briefing Note – Tourism and COVID-19, No 3, Madride, 2020. gada septembris.

⁵⁰ Eiropas Savienības Padome kā norādi publicējusi epidemioloģiski drošo ārpus ES esošo valstu sarakstu. Tas tiek regulāri pārskatīts un nepieciešamības gadījumā aktualizēts. Daudzas euro zonas valstis sarakstā ietvertajām valstīm atceļošanas ierobežojumus.

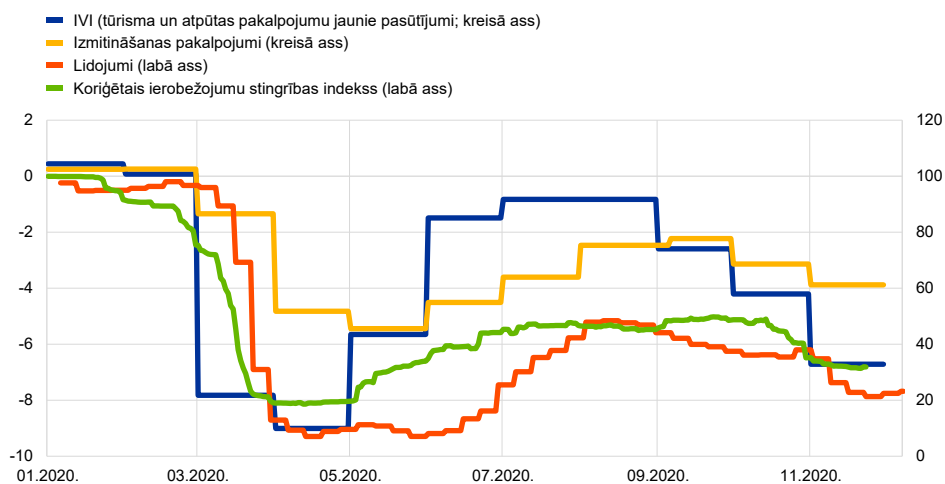
Uz nākotni vērstie rādītāji liecina par atkārtotu tūrisma nozares aktivitātes palēnināšanos, ko noteikuši atkal ieviestie ierobežojumi (sk. C att.).

Ceļošanas aizliegumu, ierobežojumu un atkārtotu izolācijas pasākumu dēļ (attēlā parādīti ar zaļu līniju) ceļojumu pakalpojumu apjoms pēc vasaras samazinājās, un konfidences efekti būtiski ietekmē rezervāciju apjomu. To parāda euro zonas valstīs vērotā lidojumu kapacitātes pieauguma samazināšanās (sarkanā līnija). Saskaņā ar jaunākajiem datiem lidojumu kapacitāte pašlaik ir aptuveni 25% no līmeņa, kāds bija pirms Covid-19 pandēmijas. Uz nākotni vērstie rādītāji, piemēram, jauno pasūtījumu IVI, tūrisma un atpūtas pakalpojumu nozarē novembrī atkal samazinājās un joprojām atrodas sarūkuma zonā. Arī konfidences rādītāji izmitināšanas nozarē joprojām ir zemi, saglabājoties daudz zemākā līmenī par to vēsturisko vidējo rādītāju – par to liecina attiecīgais Eiropas Komisijas konfidences rādītājs.

C attēls

Jaunākās norises tūrisma nozarē

(kreisā ass: standartizēts indekss; labā ass: %; rādītājs attiecībā pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu)

Avoti: Markit, Haver, Eiropas Komisija, OAG, Eurostat un Oxford COVID-19 Government Response Tracker.

Piezīmes. IVI attiecas uz ES. Izmitināšanas pakalpojumu apjomu raksturo Eiropas konfidences rādītājs. Lidojumu dati attiecas tikai uz Vāciju, Spāniju, Franciju un Itāliju. Ierobežojumu stingrības indekss ir dažādu euro zonas valstu vidējais rādītājs, kas svērts ar tūristu apmeklējumu skaita īpatsvaru 2019. gadā. Koriģētais ierobežojumu stingrības indekss (vērtība 100, kur 100 ir ierobežojumu stingrības maksimālā robeža) tiek uzrādīts, lai vērtības pieaugums atbilstu ierobežojumu stingrības mazināšanai un kritums – tās palielināšanai.

6. Pandēmijas ilgtermiņa ietekme: vadošo uzņēmumu apsekojumā gūtās atziņas

Sagatavojuši Eduardo Maki (*Eduardo Maqui*) un Ričards Moriss (*Richard Morris*)

Šajā ielikumā apkopoti rezultāti, kas gūti ECB veiktajā vadošo euro zonas uzņēmumu *ad hoc* apsekojumā, kurā aplūkota koronavīrusa (Covid-19) pandēmijas ilgtermiņa ietekme uz tautsaimniecību. Lai gan Covid-19 pandēmija paātrinājusi pēdējos gadsimtos lielāko īstermiņa ekonomiskās aktivitātes kritumu, tā izraisījusi arī uzņēmumu darbības un patērētāju uzvedības pārmaiņas – dažas no tām, iespējams, saglabāsies arī pēc pašreizējās krīzes. Tās savukārt ilgtermiņā varētu ietekmēt tādas rādītājus kā izlaides apjoms, nodarbinātība un cenas, kā arī saikni starp tiem.⁵¹

Apsekojuma galvenais mērķis bija noskaidrot, kā vadošie euro zonas uzņēmumi vērtē Covid-19 pandēmijas ilgtermiņa ietekmi uz to uzņēmējdarbību. Šā apsekojuma kontekstā ilgtermiņš definēts kā "jaunā normālā situācija, kurā, piemēram, vakcīnas izstrādāšanas vai efektīvākas ārstēšanas rezultātā tautsaimniecība vairs nebūs pakļauta nozīmīgam satricinājumam un/vai krasām pārmaiņām vīrusa vai tā izplatības ierobežošanas pasākumu dēļ". Apsekojums tika sadalīts trijās daļās. Pirmajā daļā tika uzdots jautājums, kāda varētu būt Covid-19 pandēmijas ilgtermiņa ietekme (ja tāda būtu) uz respondentu uzņēmējdarbību, piemēram, to darbības organizāciju vai tirgiem, kuros tie darbojas. Otrajā daļā respondenti tika aicināti norādīt, vai viņi piekrīt vai nepiekrīt apgalvojumu kopumam attiecībā uz pandēmijas noteiktās "jaunās normālās situācijas" skaidrojumiem. Trešajā daļā tika uzdoti jautājumi par gaidāmo ilgtermiņa ietekmi uz tādiem rādītājiem kā pārdošanas apjoms, nodarbinātība un cenas. Atbildes tika saņemtas no 72 vadošajiem nefinanšu uzņēmumiem, no kuriem industriālie uzņēmumi veidoja aptuveni 60% un pakalpojumu uzņēmumi – 40%. Interpretējot rezultātus, jāņem vērā, ka šo uzņēmumu darbības diapazons un sadalījums, visticamāk, ļauj tiem salīdzinājumā ar citiem uzņēmumiem efektīvāk reaģēt uz pandēmijas radītajām grūtībām.

Attiecībā uz pandēmijas ilgtermiņa ietekmi piedāvājuma pusē visbiežāk minēts lielāks attālināta darba īpatsvars un straujāka digitalizācija. Respondentiem tika lūgts īsumā norādīt (secībā pēc nozīmības) ne vairāk kā trīs veidus, kādos pandēmijai varētu būt ilgtermiņa ietekme uz viņu uzņēmējdarbību, piemēram, darbības organizāciju vai tirgiem, kuros tie darbojas. A attēlā apkopotas atbildes uz šo atvērto jautājumu. Vairāk nekā 40% respondentu norādīja uz pastiprinātu "mājas biroja" izmantošanu, un gandrīz tikpat daudz respondentu pauda, ka pandēmijas dēļ viņu uzņēmumā paātrināta digitālo tehnoloģiju ieviešana, kam būs ilgtermiņa ietekme uz uzņēmuma darbību. Aptuveni piektā daļa respondentu norādīja, ka viņu uzņēmumos retāk tiks organizēti komandējumi un/vai biežāk rīkotas virtuālās

⁵¹ Agrāko pandēmiju ilgtermiņa ietekmes un to salīdzinājuma ar kariem jaunāko pētījumu sk. Jordā, Ō., Singh, S. R., Taylor, A. M. *The Longer-Run Economic Consequences of Pandemics*. Federal Reserve Bank of San Francisco, Working Paper Series, No. 9, 2020.

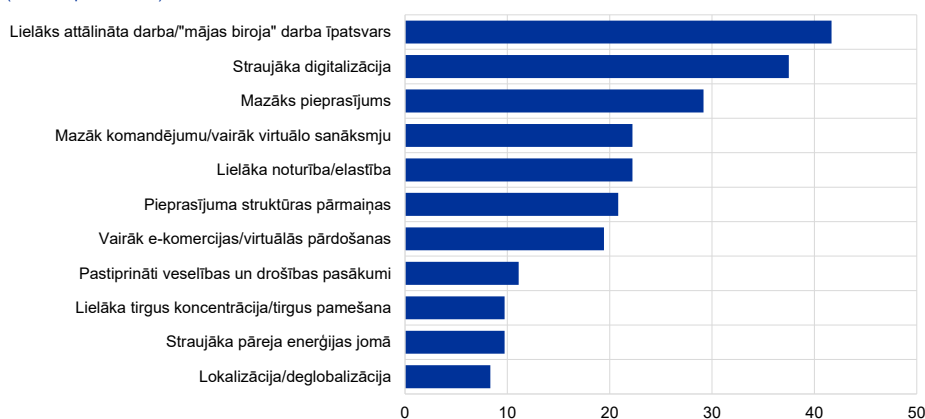
sanāksmes, un līdzīgs respondentu skaits atzina, ka pieaugusi e-komercijas vai (nozārēs, kuras raksturo uzņēmumu darījumi ar uzņēmumiem) virtuālās pārdošanas nozīme. Aptuveni piektā daļa respondentu uzsvēra, ka ar pandēmiju saistīto pasākumu dēļ viņu uzņēmums ilgtermiņā kļūs noturīgāks un/vai elastīgāks.

Būtiska respondentu daļa atzina, ka īpašas bažas viņiem rada pieprasījuma sarukums un/vai pieprasījuma struktūras pārmaiņas. Gandrīz 30% respondentu norādīja, ka zemāks pieprasījums pēc viņu produktiem vai pakalpojumiem ir viens no galvenajiem pandēmijas ilgtermiņa ietekmes aspektiem, savukārt vairāk nekā 20% respondentu norādīja uz paliekošām pieprasījuma struktūras pārmaiņām. Šķiet, šīs atbildes lielākoties atspoguļo viedokli, ka dažas pandēmijas apstākļos ieviestās privāto un darba paradumu pārmaiņas – īpaši plašāka uzņēmējdarbības veikšana un lielāks patēriņš tiešsaistē un ar to saistītā samazinātā nepieciešamība ceļot – saglabāsies.

A attēls

Vadošo uzņēmumu norādītie galvenie pandēmijas ilgtermiņa ietekmes aspekti

(% no respondentiem)

Piezīmes. Respondentiem uzdots šāds aptaujas jautājums: "Kāda varētu būt Covid-19 pandēmijas ilgtermiņa ietekme (ja tāda būtu) uz jūsu uzņēmējdarbību (piemēram, darbības organizāciju vai tirgiem, kuros darbojaties)? Lūdzu, uzskaitiet ne vairāk kā trīs ietekmes aspektus secībā pēc nozīmības!". Pēc tam atbildes tika grupētas kategorijās.

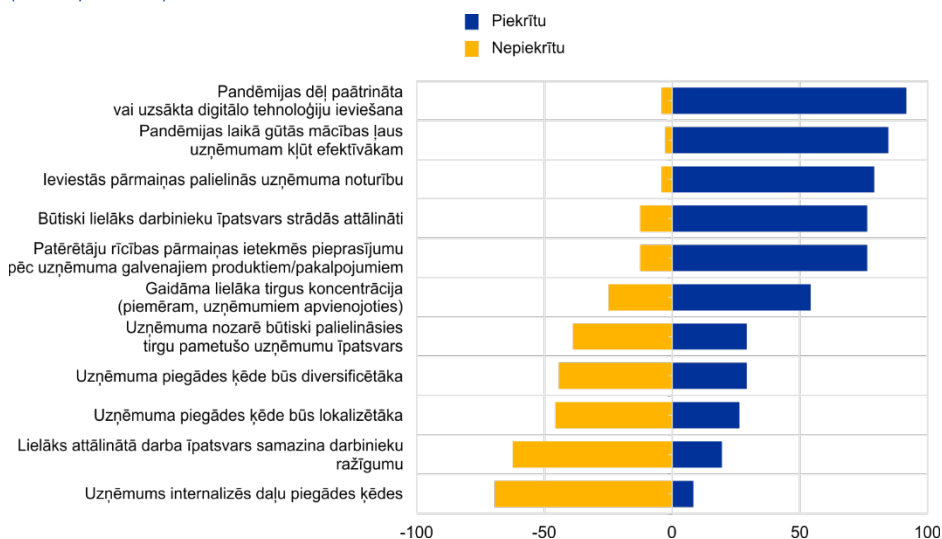
Vairāk nekā trīs ceturtdaļas respondentu piekrita apgalvojumam, ka viņu uzņēmums pēc pandēmijas būs efektīvāks un noturīgāks. B attēlā apkopotas respondentu atbildes uz jautājumu, vai viņi piekrīt vai nepiekrīt apgalvojumu kopumam ar mērķi apzināt pandēmijas radītās "jaunās normālās situācijas" atsevišķus skaidrojumus. Vairāk nekā 75% piekrita, ka pandēmijas laikā gūtās zināšanas paaugstinās uzņēmuma efektivitāti un ieviestās pārmaiņas stiprinās tā noturību. Deviņi no desmit respondentiem apstiprināja, ka viņi paātrinājuši digitālo tehnoloģiju un/vai automatizācijas ieviešanu, bet vairāk nekā trīs ceturtdaļas piekrita apgalvojumam, ka būtiski lielāka daļa darbinieku turpinās strādāt attālināti. Aptuveni 60% nepiekrita apgalvojumam, ka lielāks attālinātā darba īpatsvars samazina darbinieku ražīgumu, un tikai 20% piekrita šim apgalvojumam. Šajā ziņā kā negatīvs aspekts minēts tas, ka samazinājušās neformālas, personiskas saziņas iespējas, taču norādītas arī vairākas priekšrocības, t.sk. mazāk zaudēta laika pārvietošanās

dēļ, iespēja veiksmīgāk apvienot privātos un darba pienākumus un labāka pieejamība.⁵²

B attēls

Pārbaudītie pandēmijas ilgtermiņa ietekmes skaidrojumi

(% no respondentiem)

Piezīmes. Respondentiem uzdots šāds aptaujas jautājums: "Lūdzu, norādiet, vai piekrītat vai nepiekrītat tālāk minētajiem apgalvojumiem par Covid-19 pandēmijas ilgtermiņa ietekmi!". Respondentu atbilžu iespējas: 1) piekrītu, 2) nepiekrītu vai 3) neesmu pārliecināts(-a) vai nav attiecināms. Attēlā atbildēm "piekrītu" piešķirta vērtība 1 un atbildēm "nepiekrītu" piešķirta vērtība -1.

Saskaņā ar sniegtajām atbildēm pandēmijas ietekmē varētu ilgtermiņā mainīties patērētāju uzvedība un palielināties tirgus koncentrācija, bet tās ietekme uz piegādes ķēdēm varētu būt daudz mazāka. Trīs ceturtdaļas

respondentu piekrita apgalvojumam, ka pandēmijas izraisītās patērētāju uzvedības pārmaiņas ilgtermiņā ietekmētu pieprasījumu pēc uzņēmuma galvenā produkta vai pakalpojuma. Vairāk nekā puse respondentu uzskatīja, ka viņu nozarē būs vērojama pastiprināta tirgus koncentrācija (ceturtā daļa respondentu nepiekrita šim apgalvojumam) un uzņēmumi biežāk pieņems lēmumu apvienoties, nevis pamest tirgu. Jautāti par pandēmijas ilgtermiņa ietekmi uz piegādes ķēdēm, vairākums to uzņēmumu respondentu, uz kuriem šis jautājums ir attiecināms, nepiekrita apgalvojumam, ka viņu piegādes ķēde tiks vairāk diversificēta vai lokalizēta; pārliecinoši lielākā daļa neuzskatīja, ka viņu uzņēmums meklē iespēju internalizēt lielāku piegādes ķēdes daļu.

Lielākā daļa respondentu uzskatīja, ka pandēmijai būs pozitīva ilgtermiņa ietekme uz ražīgumu, bet tās ietekme uz nodarbinātību būs negatīva. Lūgti novērtēt vispārējo ilgtermiņa ietekmi uz atsevišķiem rādītājiem, 60% respondentu norādīja, ka viņu uzņēmuma vai nozares ražīgums palielināsies, un gandrīz viens no respondentiem neuzskatīja, ka pandēmijas ietekmē ražīgums ilgtermiņā samazināsies. Turpretī 55% paredzēja negatīvu ilgtermiņa ietekmi uz nodarbinātību un tikai 10% prognozēja pozitīvu ietekmi. Tas, šķiet, atspoguļo faktu, ka uzņēmumi

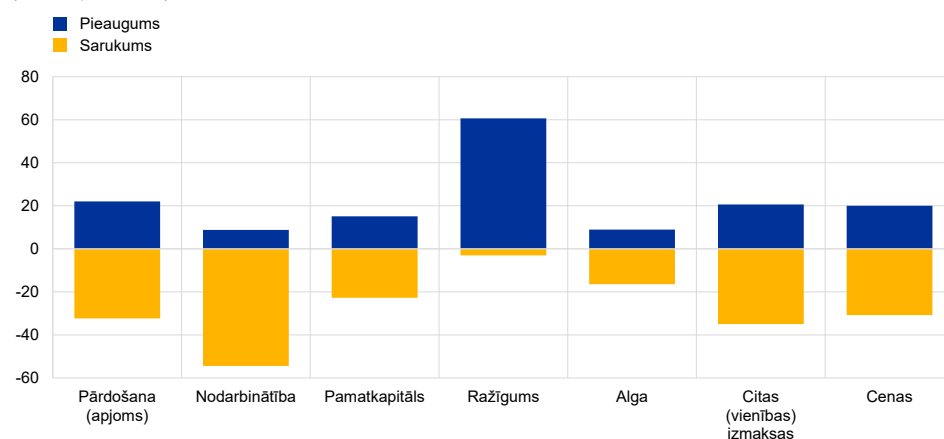
⁵² Piemēram, norādīts, ka, veicot darbu attālināti, darbinieki gandrīz vienmēr ir pieejami, bet iepriekš darbinieki bijuši mazāk pieejami pārvietošanās vai komandējumu dēļ. Minēts arī, ka dažas funkcijas, piemēram, pārdošana, veicot tās virtuāli, kļuvušas daudz efektīvākas.

iemācījušies saglabāt ražošanu, neraugoties uz darbaspēka ieguldījuma ierobežojumiem sociālās distancēšanās noteikumu dēļ, un identificēt saistītos efektivitātes guvumus. Vienlaikus samērā maz respondentu uzskatīja, ka pandēmijai būs jebkāda ilgtermiņa ietekme uz viņu uzņēmuma pamatkapitālu. Respondentu skatījumā paredzamā pandēmijas ilgtermiņa ietekme uz pārdošanas apjomu, cenām un izmaksām kopumā bija tikai nedaudz negatīva, bet vairākums respondentu norādīja, ka viņi neparedz nekādu ilgtermiņa ietekmi (vai nav pārliecināti par to).

C attēls

Pandēmijas ilgtermiņa ietekme uz uzņēmumu rādītājiem respondentu skatījumā

(% no respondentiem)

Piezīmes. Respondentiem uzdots šāds aptaujas jautājums: "Kā savā uzņēmumā/nozarē vērtējat Covid-19 pandēmijas kopējo ilgtermiņa ietekmi uz tālāk minētajiem rādītājiem?". Respondentu atbilžu iespējas: 1) pieaugums, 2) sarukums, 3) nekādu pārmaiņu vai 4) nezinu. Attēlā atbildēm "pieaugums" piešķirta vērtība 1 un atbildēm "sarukums" piešķirta vērtība -1.

7. Vai vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas dati var būt noderīgi, vērtējot darba samaksas dinamiku Covid-19 pandēmijas laikā?

Sagatavojuši Gerrits Kesters (*Gerrit Koester*), Nikola Benati (*Nicola Benatti*) un Aurelians Vlads (*Aurelian Vlad*)

Koronavīrusa (Covid-19) pandēmijas ekonomisko seku un ar to saistītās politikas reakcijas dēļ sarežģīti interpretēt darba tirgus, t.sk. darba samaksas, norises. Piemēram, pēdējos ceturkšņos novērotās būtiskās nostrādāto stundu skaita uz vienu nodarbināto pārmaiņas, kā arī saīsinātā darba laika programmu plašā īstenošana un statistiskās uzskaites problēmas apgrūrina tādu darba samaksas rādītāju kā "atlīdzība par nostrādāto stundu" un "atlīdzība vienam nodarbinātajam" interpretāciju.⁵³ ECB izmantotais vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas rādītājs atspoguļo kolektīvas vienošanās ceļā noteikto darba samaksu, un šie īpašie faktori to tieši neietekmē.⁵⁴ Turklāt šis rādītājs parasti tiek publicēts aptuveni mēnesi agrāk nekā darba samaksas rādītāji, kuru pamatā ir nacionālo finanšu kontu ceturkšņa dati. Tomēr jāatzīmē iespējamā pandēmijas ietekme uz vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas rādītāja iezīmēm, jo vienošanās par darba samaksu pandēmijas laikā notikusi retāk nekā normālos apstākļos. Šajā ielikumā aplūkota vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas rādītāja nozīme, novērtējot un prognozējot darba samaksas attīstību pašreizējos apstākļos.

Lai gan vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas dati pieejami savlaicīgāk, vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas pieaugums parasti reaģē uz darba tirgus apstākļu pārmaiņām ar nelielu nobīdi. Parasti paiet zināms laiks, kamēr bezdarba līmeņa pārmaiņas, kas atspoguļo darbaspēka trūkumu darba tirgū, ietekmē vienošanās ceļā noteikto darba samaksu. Tāpēc vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas rādītājs parasti reaģē uz cikliskām darba tirgus norisēm ar vairāku ceturkšņu nobīdi (sk. A att.). To nosaka vienošanās par darba samaksu procesi lielajās euro zonas valstīs (parasti nozaru līmenī), kur darba samaksa tiek fiksēta ar atšķirīgiem sākuma datumiem un uz dažādiem periodiem, kas bieži pārsniedz 1 gadu. Ņemot vērā šo institucionālo iezīmi, nesenā vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas kāpuma dinamika vēl neatspoguļo pandēmijas izraisīto būtisko darba tirgus pārmaiņu lielo ietekmi. Gada kāpuma temps 2020. gada 1., 2. un 3. ceturksnī saruka attiecīgi līdz 1.9%, 1.7% un 1.6%, daļēji atspoguļojot bāzes efektu ietekmi. Piemēram, 2020. gada 3. ceturkšņa zemo rādītāju daļēji noteikusi 2019. gada

⁵³ Šie jautājumi jau aplūkoti iepriekšējos ECB "Tautsaimniecības Biļetena" izdevumos. Sk. ECB 2020. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 4 ielikumu "Saīsinātā darba laika programmas un to ietekme uz algām un rīcībā esošajiem ienākumiem" un šā "Tautsaimniecības Biļetena" raksta *The impact of the COVID-19 pandemic on the euro area labour market* ("Covid-19 pandēmijas ietekme uz euro zonas darba tirgu") ielikumu *Developments in compensation per hour and per employee since the start of the COVID-19 pandemic* ("Atlīdzības par vienu nostrādāto stundu un atlīdzības vienam nodarbinātajam dinamika kopš Covid-19 pandēmijas sākuma").

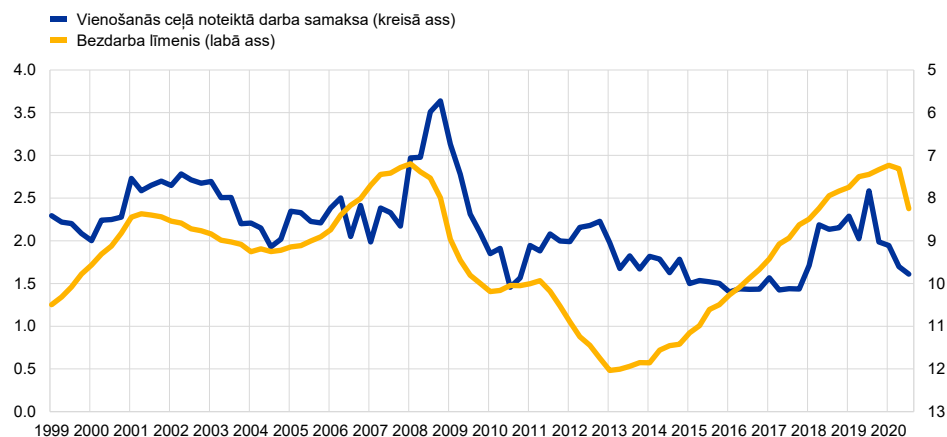
⁵⁴ ECB kopš 2001. gada sagatavojusi vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas rādītāju, pamatojoties uz nesaskaņotiem valstu līmeņa datiem, lai noteiktu iespējamu darba samaksas spiedienu. Sīkāku informāciju sk. ECB 2002. gada septembra "Mēneša Biļetena" ielikumā *Monitoring wage developments: an indicator of negotiated wages* ("Algu dinamikas monitorēšana: vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas rādītājs").

3. ceturkšņa augšupvērstā ietekme saistībā ar tolaik Vācijā veiktiem īpašiem maksājumiem.⁵⁵

A attēls

Vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas un bezdarba līmeņa dinamika

(kreisā ass: pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, labā ass: %)

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

Piezīmes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 3. ceturksnī. Labā ass ir apvērsta.

Vienošanās par darba samaksu pirms pandēmijas uzliesmojuma joprojām kopumā nosaka vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas rādītāja jaunākās norises.

Rādītāja ceturkšņa pārmaiņas liecina, ka 2020. gadā vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas dinamika līdz šim kopumā atbildusi kopš 1999. gada vērotajai tendencei (sk. B att.). Vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas pārmaiņas parasti notiek katra gada 1. ceturksnī. Tas attiecas gan uz vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas rādītāja vidējām pārmaiņām, gan uz rādītāja vidējām absolūtajām pārmaiņām. Tas, ka arī vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas rādītāja (atspoguļo kāpuma un sarukuma vidējo absolūto vērtību) vidējās absolūtās pārmaiņas koncentrējas gada 1. ceturksnī, liecina, ka vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas pārmaiņas tiešām lielākoties notiek katra gada sākumā.

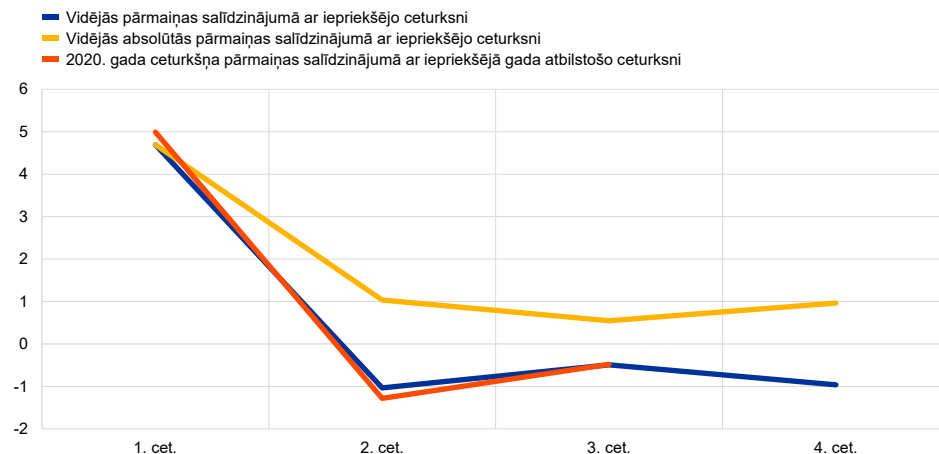
Detalizētāka informācija parāda, ka 2020. gada 1. ceturksnī gandrīz viss vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas pieaugums vērojams janvārī, t.i., pirms pandēmijas uzliesmojuma. Tā kā vienošanās par darba samaksu notiek galvenokārt gada sākumā, pandēmijas ietekme uz vienošanās ceļā noteikto darba samaksu varētu sākt izpausties tikai 2021. gada sākumā, kad vairākās euro zonas valstīs tiks pārskatīta liela daļa darba samaksas līgumu.

⁵⁵ Sīkāku informāciju sk. *Deutsche Bundesbank* 2019. gada novembra publikācijas *Monthly Report* 71. sēj., Nr. 11, 8. lpp.

B attēls

Vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas pārmaiņu sezonālais raksturs

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni; analizētais periods: 1999.–2020. gads, ja nav norādīts citādi)

Avoti: ECB iekšējās aplēses un ECB aprēķini.

Piezīmes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 3. ceturksnī. Absolūtās pārmaiņas iegūtas, saskaitot kāpuma un sarukuma absolūtās vērtības.

Pašreizējos apstākļos darba samaksas nobīdi varētu ietekmēt uz nākotni vērstā informācija.

Darba samaksas nobīdi var noteikt kā faktiskās algas kāpuma tempa, ko raksturo viena nodarbinātā bruto darba samaksas pieauguma temps, un vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas pieauguma tempa starpību.⁵⁶

Pamatojoties uz šo pieeju, pirmajos trijos 2020. gada ceturkšņos vērotā negatīvā darba samaksas nobīde (sk. C att.) atspoguļo to, ka uzņēmumu faktiskais algu fonds kopumā bija mazāks valdības atbalsta pasākumu, mazāk izmaksāto prēmiju un paaugstinājumu amatā un citu faktoru ietekmē. Tomēr darba samaksas nobīdes aprēķinu neizbēgami ietekmē nodarbinātības struktūras un vidējā nostrādāto stundu skaita uz vienu nodarbināto pārmaiņas, kas pašreizējos apstākļos ir ļoti būtiskas. Nodarbinātības struktūras pārmaiņas, iespējams, skaidrojamas ar pandēmijas izraisīto darbvieta skaita samazināšanos, īpaši pakalpojumu nozarē, kurā ir relatīvi vairāk darbvieta ar zemāku darba samaksu. Šā darbvieta skaita sarukuma ietekmē mehāniski paaugstinājies vidējais algu līmenis, kompensējot negatīvo ietekmi uz kopējo darba samaksas nobīdi.⁵⁷ Darba samaksas nobīde liecina, ka darba tirgus situācijas pasliktināšanās, nodarbinātajiem ar pašlaik samazinātu darba stundu skaitu kļūstot par bezdarbniekiem, varētu radīt lejupvērstu spiedienu uz vienošanās ceļā noteikto darba samaksu.

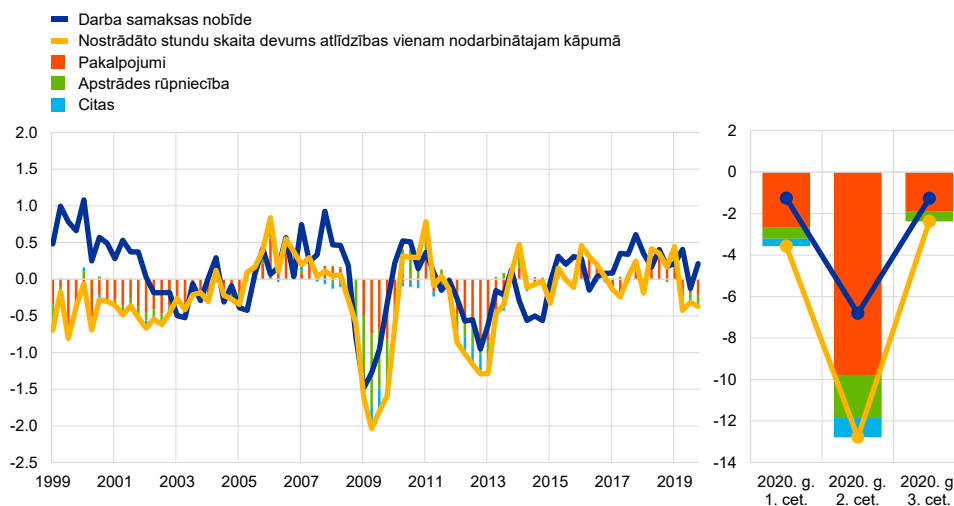
⁵⁶ Tas nozīmē, ka kopējo darba samaksas pieaugumu, ko mēra ar atbildību vienam nodarbinātajam, veido vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas pieaugums, darba samaksas nobīde un sociālās apdrošināšanas iemaksu pārmaiņu ietekme, kur pēdējo definē kā atbildības vienam nodarbinātajam gada pieauguma tempa un viena nodarbinātā bruto darba samaksas gada pieauguma tempa starpību.

⁵⁷ Sīkāku informāciju par nodarbinātības struktūras ietekmi sk., piemēram, Crust, E. E., Daly, M. C., Hobijn, B. *The Illusion of Wage Growth*. FRBSF Economic Letter, Federal Reserve Bank of San Francisco, August 2020, un ECB 2019. gada "Tautsaimniecības Biļetena" Nr. 8 rakstā *The effects of changes in the composition of employment on euro area wage growth* ("Nodarbinātības struktūras pārmaiņu ietekme uz euro zonas darba samaksas kāpumu").

C attēls

Darba samaksas nobīde un nostrādāto stundu skaita devums atlīdzības vienam nodarbinātajam pieaugumā

(devums; procentu punktos)

Avoti: Eurostat, ECB un ECB aprēķini.

Piezīmes. Jaunākie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 3. ceturksnī. "Citas" attiecas uz visām pārējām nozarēm. Ailēs atspoguļots kopējā nostrādāto stundu skaita devums atlīdzības vienam nodarbinātajam pieaugumā pakalpojumu, apstrādes rūpniecības un citu nozaru dalījumā.

Pašreizējo vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas pieaugumu joprojām nosaka pirms pandēmijas panāktās vienošanās par darba samaksu. Tāpēc, prognozējot faktiskās darba samaksas kāpumu nākotnē, attiecīgo datu informatīvā lietderība ir ierobežota. Pandēmijas ietekme uz vienošanās ceļā noteikto darba samaksu, iespējams, lielākoties izpaudīsies tikai 2021. gadā, kad euro zonā tiks pārskatīta liela daļa algas līgumu. Darba samaksas nobīdes dinamika, kā arī nostrādāto stundu skaita un bezdarba līmeņa dati ļauj spriest par apstākļiem, kādos notiek vienošanās par darba samaksu. Detalizētāki dati, piemēram, vienošanās ceļā noteiktās darba samaksas kāpuma dati nozaru dalījumā, būtu noderīgi, analizējot euro zonas darba samaksas norises sīkāk.

8. 2021. gada budžeta plānu projekti: pārskatīšana Covid-19 krīzes laikā

Sagatavojuši **Stefans Harutunjans** (*Stephan Haroutunian*), **Sebastiāns Hauptmeiers** (*Sebastian Hauptmeier*) un **Stefans Osterlohs** (*Steffen Osterloh*)

Eiropas Komisija 2020. gada 18. novembrī publicēja atzinumus par euro zonas valstu 2021. gada budžeta plānu projektiem. Atšķirībā no iepriekšējiem gadiem un koronavīrusa (Covid-19) pandēmijas kontekstā šā gada Eiropas Komisijas novērtējumam bija kvalitatīvs raksturs un tas nekoncentrējās uz fiskālo noteikumu skaitlisko izpildi. To noteica vispārējās izņēmuma klauzulas⁵⁸ aktivizēšana, kas ļauj dalībvalstīm noteiktās konkrētās, definētās situācijās (piemēram, nopietnas ekonomiskās lejupslīdes periodos euro zonā vai Savienībā kopumā) novirzīties no Stabilitātes un izaugsmes paktā noteiktajām korekcijas prasībām. Tā vietā Komisijas novērtējums balstījās uz konkrētām valstīm adresētiem fiskālajiem ieteikumiem, ko 2020. gada 20. jūlijā pieņēma Padome, kā arī uz Komisijas septembrī izdotajiem norādījumiem, kas vēstules veidā tika nosūtīti visām dalībvalstīm, norādot, ka vispārējā izņēmuma klauzula darbosies arī 2021. gadā, lai nodrošinātu nepieciešamo fiskālās politikas atbalstu. Komisija novērtējumā arī paskaidroja, ka pēc tam, kad to ļaus ekonomiskie apstākļi, dalībvalstīm vajadzētu īstenot fiskālo politiku ar mērķi sasniegt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli un nodrošināt parāda atmaksājamību, vienlaikus veicinot investīcijas. Lai saskaņotu nepieciešamību nodrošināt makroekonomisko stabilizāciju ar vienlaicīgu fiskālās ilgtspējas nodrošināšanu vidējā termiņā, Komisija paziņoja, ka atbalsta pasākumiem vajadzētu būt mērķtiecīgiem un ieviestiem uz laiku, jo pastāvīgi pasākumi, kurus nefinansē ar kompensējošiem pasākumiem, var ietekmēt fiskālo ilgtspēju vidējā termiņā.

Budžeta plānu projekti norāda uz pasākumu sastāva maiņu – no ārkārtas pasākumiem uz tautsaimniecības atveseļošanas pasākumiem 2021. gadā, taču vēl pilnībā neatspoguļo "Nākamās paaudzes ES" (NPES) atbalstu. Eiropas Komisijas vērtējumā dalībvalstis, reaģējot uz pandēmiju, ir īstenojušas vērienīgus fiskālos pasākumus, kuru apjoms sasniedz 4.2% no IKP 2020. gadā un 2.4% no IKP 2021. gadā. Fiskālo pasākumu paketēs 2020. gadā galvenokārt bija ārkārtas pasākumi ar mērķi atvieglot krīzes tiešo ietekmi, t.i., lai risinātu sabiedrības veselības situāciju un ierobežotu negatīvo ietekmi uz tautsaimniecību. Saskaņā ar Komisijas novērtējumu šādi ārkārtas pasākumi tika veikti aptuveni 80% apmērā no 2020. gada fiskālo pasākumu pakešu kopapjoma euro zonas līmenī. Prognozēts, ka, sākot ar 2021. gadu, pasākumi, kas saistīti ar ārkārtas atbalsta sniegšanu, pakāpeniski vairs netiks īstenoti, un notiks pāreja uz tautsaimniecības atlabšanas atbalsta

⁵⁸ Klauzula tika ieviesta 2011. gadā kā daļa no Stabilitātes un izaugsmes pakta sešu tiesību aktu kopuma reformas. Klauzulu var aktivizēt nestandarta notikuma gadījumā, kas ir ārpus iesaistītās dalībvalsts kontroles un kam ir liela ietekme uz valdības finanšu stāvokli, vai arī nopietnas ekonomiskās lejupslīdes periodos euro zonā vai Savienībā kopumā. Kad klauzula ir aktivizēta, tā ļauj dalībvalstīm uz laiku nepildīt fiskālās korekcijas prasības, ko nosaka Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvā un korektīvā daļa, ja, to darot, vidējā termiņā netiek apdraudēta fiskālā ilgtspēja.

pasākumiem. Eiropas Komisijas budžeta plānu projektu novērtējumā norādīti tādi atvēršanas pasākumi kā netiešo nodokļu samazināšana un valdības investīciju palielināšana, kas veidos vairāk nekā 60% no 2021. gada fiskālajiem pasākumiem. Paredzams, ka 2021. gadā sāks īstenot NPES un īpaši tās centrālo elementu – Atvēršanas un noturības mehānismu. Taču, ņemot vērā sagatavošanās darbu stāvokli, īpaši attiecībā uz nacionālajiem tautsaimniecības atvēršanas un noturības plāniem, tikai neliela daļa no ieņēmumiem un izdevumiem, kas saistīti ar šo mehānismu, ir atspoguļota Eiropas Komisijas rudens prognozē un dažos budžeta plānu projektos.

Eiropas Komisija norādīja, ka 2021. gada budžeta plānu projekti kopumā atbilst Padomes pieņemtajiem fiskālās politikas ieteikumiem, bet uzsvēra riskus, ja tiek plānots, ka pasākumi būs pastāvīgi. Tās vērtējumā vairākumā euro zonas valstu 2021. gadā plānoti (galvenokārt) pagaidu pasākumi, un tikai Francijas, Itālijas, Lietuvas⁵⁹ un Slovērijas plāni norāda uz pasākumiem, kas, šķiet, nebūs pagaidu vai kam nebūs atbilstošu kompensējošu pasākumu. Attiecībā uz Beļģiju, Grieķiju, Spāniju, Franciju, Itāliju un Portugāli Eiropas Komisija atzīmēja, ka, "ņemot vērā valdības parāda līmeni un lielas atmaksājāmības problēmas, vidējā termiņā .. ir svarīgi nodrošināt, lai, veicot atbalsta pasākumus no budžeta līdzekļiem, vidējā termiņā tiktu saglabāta fiskālā ilgtspēja". Lielā nenoteiktība apgrūtinā pasākumu izvērtējumu, jo vairāk tāpēc, ka ne vienmēr var atšķirt pagaidu un vairāk strukturālus pasākumus, jo valstis pasākumus veic, reaģējot uz krīzes viļņveida attīstību.

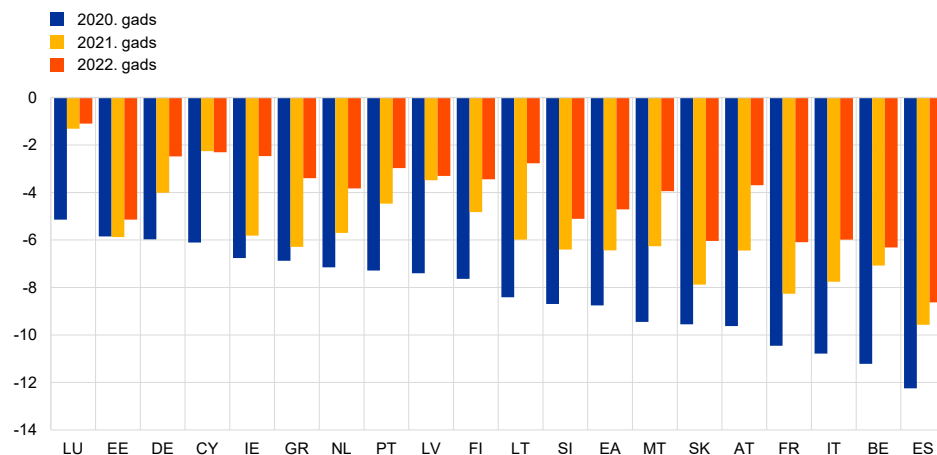
Komisijas novērtējums jāskata, ņemot vērā Covid-19 šoka nopietnības un fiskālā atbalsta pasākumu nozīmīgo un atšķirīgo ietekmi uz valsts finansēm, kā arī lielo nenoteiktību. Gaidāms, ka vidēji aptuveni 30% no 2020. gadā prognozētās budžeta pasliktināšanās tiks atgūti 2021. gadā, budžeta deficīta rādītājiem saglabājoties virs 3% no IKP sliekšņa visās euro zonas valstīs, izņemot Luksemburgu un Kipru (sk. A att.). Saskaņā ar prognozēm 2021. gadā Spānijai, Francijai, Itālijai un Slovērijai būs augstākais budžeta deficīts, pārsniedzot 7.5% no IKP. Balstoties uz nemainīgas politikas pieņemumu, 2022. gadā budžeta deficīts saglabāsies virs 3% sliekšņa 13 euro zonas dalībvalstīs. Turklāt gaidāms, ka Covid-19 šoks vispēcīgāk skars daudz valstu, kurām krīzes sākumā bija augsti parāda attiecības rādītāji (aptuveni 100% no IKP un vairāk), pieaugot to parāda līmenim (sk. B att.). Prognozēts, ka 2022. gadā tikai piecās euro zonas valstīs parāda rādītāji saglabāsies zemāki par Māstrihtas 60% no IKP atsaucis vērtības, t.i., Igaunijā, Latvijā, Lietuvā, Luksemburgā un Maltā.

⁵⁹ Lietuva iesniedza uz nemainīgas politikas scenāriju balstītu budžeta plāna projektu.

A attēls

Valdības budžeta bilance (2020–2022)

(% no IKP)

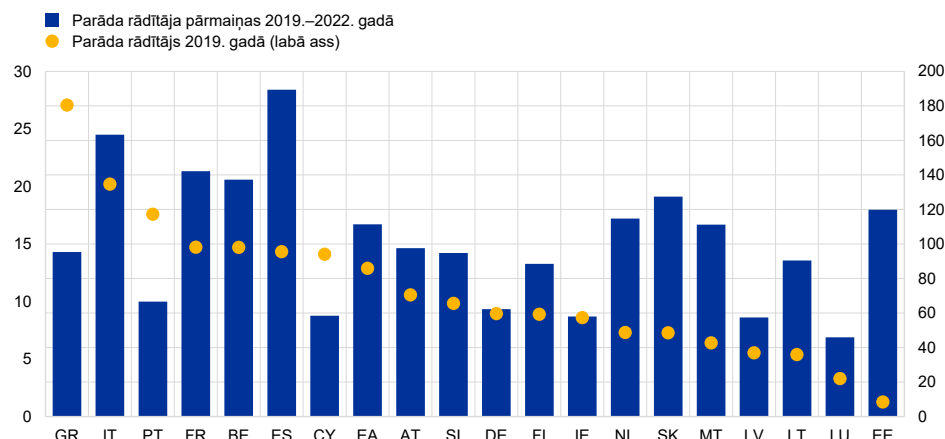

Avoti: Eiropas Komisija (AMECO datubāze) un ECB aprēķini.

B attēls

Valdības bruto parāds (2019–2022)

(% no IKP)

Avoti: Eiropas Komisija (AMECO datubāze) un ECB aprēķini.

Eiropas Komisija pašlaik neplāno sākt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, reaģējot uz 3% no IKP budžeta deficīta atsaucēs vērtības un valsts parāda normas pārsniegšanu. Pašlaik (kopš 2020. gada aprīļa) tikai Rumānija ir pakļauta pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūrai (PDP). Novembra paketē Komisija paziņoja, ka, ņemot vērā "Covid-19 uzliesmojuma izraisīto ārkārtīgi lielo nenoteiktību un tā ārkārtējo makroekonomisko un fiskālo ietekmi, t.sk. attiecībā uz ticamu fiskālās politikas virziena izstrādi, .. lēmums par to, vai pakļaut dalībvalstis pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūrai, nebūtu jāpieņem". Ar šādu pašu pamatojumu Eiropas Komisija norādīja, ka pašlaik nevar pieņemt nekādu lēmumu par turpmākiem soļiem Rumānijas PDP, ko uzsāka 2020. gada aprīlī, balstoties uz 2019. gada budžeta deficītu. Taču tās vērtējumā Rumānijā "svarīgi fiskālās situācijas pamatcēloņi, kas pastāvēja jau pirms pandēmijas sākšanās 2020. gadā, nav

mainījušies". Eiropas Komisija pārskatīs papildu PDP atvēršanu 2021. gada pavasarī, balstoties uz apstiprinātiem 2020. gada datiem un savu 2021. gada pavasara prognozi.

Ņemot vērā kraso euro zonas tautsaimniecības sarukumu, joprojām izšķiroša ir ambicioza un koordinēta fiskālā nostāja, līdz būs sasniegta noturīga atveseļošanās, kas ļaus atjaunot piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli.

Pēc ļoti ekspansīvas fiskālās nostājas 2020. gadā Eiropas Komisijas 2020. gada rudens prognoze liecina par ārkārtas pasākumu pakāpenisku izbeigšanu ar fiskālā atbalsta palīdzību. Tomēr paredzams, ka tie joprojām būs būtiski, ieviešot jaunus pasākumus ar mērķi atbalstīt atveseļošanos. Kamēr saglabāsies ārkārtas situācija veselības jomā un atveseļošanās nebūs kļuvusi pašpietiekama, būs svarīgi pagarināt pagaidu pasākumus, lai izvairītos no "kraujas malas" efekta. Neraugoties uz to, ir izšķiroši svarīgi, lai pasākumi ir savlaicīgi, pagaidu un mērķtiecīgi, lai tie sniegtu fiskālo atbalstu visefektīvākajā veidā, taču lai to ietekme uz budžeta stāvokli neturpinātos periodā pēc krīzes, tādējādi nodrošinot fiskālo ilgtspējību. Kad epidemioloģiskā un ekonomiskā situācija ļaus, uzmanība būtu jāvērs uz fiskālās politikas īstenošanu ar mērķi sasniegt piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli, vienlaikus veicinot investīcijas. Šajā ziņā NPES sniedz iespēju atbalstīt investīcijas un veicināt noturīgu tautsaimniecības atveseļošanos.

Statistika

Saturs

1. Ārējā vide	S2
2. Finanšu norises	S3
3. Saimnieciskā darbība	S8
4. Cenas un izmaksas	S14
5. Nauda un kredītu atlikumi	S18
6. Fiskālās norises	S23

Stikāka informācija

ECB statistiskie dati pieejami un lejupielādējami Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/
"Tautsaimniecības Biļetena" nodaļas "Statistika" dati pieejami Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004813
Visaptverošs "Statistikas Biļetens" pieejams Statistisko datu noliktavā:	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000004045
Metodoloģiskās definīcijas pieejamas "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmēs":	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000023
Stikāka informācija par aprēķiniem pieejama "Statistikas Biļetena" "Tehniskajās piezīmēs":	http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=10000022
Terminu skaidrojumi un saīsinājumi pieejami ECB statistikas terminu vārdnīcā:	www.ecb.europa.eu/home/glossary/html/glossa.en.html

Tabulās lietotie apzīmējumi

-	datu nav/dati nav izmantojami
.	dati vēl nav pieejami
...	nulle vai vērtība neņemams
(p)	provizorisks dati
s.i.	sezonāli izlīdzināts
s.n.	sezonāli neizlīdzināts

1. Ārējā vide

1.1. Galveno tirdzniecības partnervalstu IKP un PCI

	IKP ¹⁾ (pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu; %)						PCI (pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)						
	G20	ASV	Apvienotā Karaliste	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona	OECD valstis		ASV	Apvienotā Karaliste (SPCI)	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona ²⁾ (SPCI)
							Kopā	Neietverot pārtiku un enerģiju					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2017	3.8	2.3	1.7	1.7	6.8	2.6	2.3	1.9	2.1	2.7	0.5	1.6	1.5
2018	3.6	3.0	1.3	0.6	6.6	1.9	2.6	2.1	2.4	2.5	1.0	2.1	1.8
2019	2.8	2.2	1.3	0.3	6.1	1.3	2.1	2.2	1.8	1.8	0.5	2.9	1.2
2019 IV	0.4	0.6	0.1	-1.9	1.6	0.1	1.9	2.1	2.0	1.4	0.5	4.3	1.0
2020 I	-3.5	-1.3	-2.5	-0.5	-10.0	-3.7	2.1	2.2	2.1	1.7	0.5	5.0	1.1
II	-6.9	-9.0	-19.8	-8.3	11.7	-11.7	0.9	1.6	0.4	0.6	0.1	2.7	0.2
III	.	7.4	15.5	5.3	2.7	12.5	1.3	1.7	1.2	0.6	0.2	2.3	0.0
2020 jūn.	-	-	-	-	-	-	1.1	1.6	0.6	0.6	0.1	2.5	0.3
jūl.	-	-	-	-	-	-	1.2	1.7	1.0	1.0	0.3	2.7	0.4
aug.	-	-	-	-	-	-	1.3	1.6	1.3	0.2	0.2	2.4	-0.2
sept.	-	-	-	-	-	-	1.3	1.7	1.4	0.5	0.0	1.7	-0.3
okt.	-	-	-	-	-	-	.	.	1.2	0.7	-0.4	0.5	-0.3
nov. ³⁾	-	-	-	-	-	-	-0.3

Avoti: Eurostat (3., 6., 10. un 13. aile); SNB (9., 11. un 12. aile); OECD (1., 2., 4., 5., 7. un 8. aile).

1) Sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati.

2) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

3) Euro zonas rādītājs ir aplēse, pamatojoties uz provizoriskiem valstu datiem, kā arī uz jaunāko informāciju par enerģijas cenām.

1.2. Galveno tirdzniecības partnervalstu iepirkumu vadītāju indekss un pasaules tirdzniecība

	Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi; s.i. dati)									Preču imports ¹⁾		
	Apvienotais iepirkumu vadītāju indekss						Globālais iepirkumu vadītāju indekss ²⁾			Pasaule	Attīstītās valstis	Jaunās tirgus ekonomikas valstis
	Pasaule ²⁾	ASV	Apvienotā Karaliste	Japāna	Ķīna	Papildpostenis: euro zona	Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi	Jauni eksporta pasūtījumi			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2017	53.2	54.3	54.7	52.5	51.8	56.4	53.8	53.8	52.8	5.9	4.0	8.0
2018	53.4	55.0	53.3	52.1	52.3	54.6	53.1	53.8	50.8	4.4	3.3	5.6
2019	51.7	52.5	50.2	50.5	51.8	51.3	50.3	52.2	48.8	-0.5	-0.3	-0.8
2019 IV	51.3	51.9	49.5	49.2	52.6	50.7	51.3	51.3	49.5	-0.9	-2.2	0.6
2020 I	46.1	47.9	47.4	44.4	42.0	44.2	46.7	45.9	46.0	-2.6	-2.0	-3.3
II	37.9	37.3	30.5	31.5	52.6	31.3	40.6	36.9	35.0	-9.7	-9.2	-10.3
III	51.9	53.1	57.5	45.6	54.7	52.4	52.6	51.7	48.9	9.4	9.1	9.9
2020 jūn.	47.7	47.9	47.7	40.8	55.7	48.5	47.0	48.0	43.6	-9.7	-9.2	-10.3
jūl.	50.2	50.3	57.0	44.9	54.5	54.9	51.4	49.8	46.3	-4.5	-4.7	-4.3
aug.	52.6	54.6	59.1	45.2	55.1	51.9	53.3	52.4	49.5	3.8	2.5	5.2
sept.	53.0	54.3	56.5	46.6	54.5	50.4	53.1	52.9	51.0	9.4	9.1	9.9
okt.	54.1	56.3	52.1	48.0	55.7	50.0	53.6	54.3	50.3	.	.	.
nov.	54.8	58.6	49.0	48.1	57.5	45.3	55.2	54.7	51.5	.	.	.

Avoti: Markit (1.–9. aile); CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis un ECB aprēķini (10.–12. aile).

1) Pasaules un attīstīto valstu datus nav ietverta euro zona. Gada un ceturkšņa dati attiecas uz pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu (%); mēneša dati attiecas uz triju mēnešu pārmaiņām salīdzinājumā ar iepriekšējiem trijiem mēnešiem (%). Visi dati ir sezonāli izlīdzināti.

2) Neietverot euro zonu.

2. Finanšu norises

2.1. Naudas tirgus procentu likmes

(gadā; %; perioda vidējie rādītāji)

	Euro zona ¹⁾						ASV	Japāna
	Euro īstermiņa procentu likme (€STR) ²⁾	Noguldījumi uz nakti (EONIA)	Noguldījumi ar termiņu 1 mēnesis (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 6 mēneši (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 12 mēnešu (EURIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (LIBOR)	Noguldījumi ar termiņu 3 mēneši (LIBOR)
	1	2	3	4	5	6	7	8
2017	-	-0.35	-0.37	-0.33	-0.26	-0.15	1.26	-0.02
2018	-0.45	-0.36	-0.37	-0.32	-0.27	-0.17	2.31	-0.05
2019	-0.48	-0.39	-0.40	-0.36	-0.30	-0.22	2.33	-0.08
2020 maijs	-0.54	-0.46	-0.46	-0.27	-0.14	-0.08	0.40	-0.03
jūn.	-0.55	-0.46	-0.49	-0.38	-0.22	-0.15	0.31	-0.05
jūl.	-0.55	-0.46	-0.51	-0.44	-0.35	-0.28	0.27	-0.05
aug.	-0.55	-0.47	-0.52	-0.48	-0.43	-0.36	0.25	-0.05
sept.	-0.55	-0.47	-0.52	-0.49	-0.46	-0.41	0.24	-0.09
okt.	-0.55	-0.47	-0.54	-0.51	-0.49	-0.47	0.22	-0.10
nov.	-0.56	-0.47	-0.54	-0.52	-0.51	-0.48	0.22	-0.10

Avoti: Refinitiv un ECB aprēķini.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām; sk. "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmes".

2) ECB pirmo reizi publicēja euro zonas īstermiņa procentu likmi (€STR) 2019. gada 2. oktobrī, atspoguļojot tirdzniecības aktivitāti 2019. gada 1. oktobrī. Dati par iepriekšējiem periodiem attiecas uz €STR (izstrādes procesā), kura tika publicēta tikai informācijas vajadzībām un kuru nebija paredzēts izmantot kā etalonlikmi vai atsauces likmi nekādos tirgus darījumos.

2.2. Peļņas likmju līknes

(perioda beigās; likmes – % gadā; procentu likmju starpības – procentu punktos)

	Tagadnes darījumu procentu likmes					Procentu likmju starpības			Nākotnes darījumu tūlītējās procentu likmes			
	Euro zona ^{1), 2)}					Euro zona ^{1), 2)}	ASV	Apvienotā Karaliste	Euro zona ^{1), 2)}			
	3 mēnešu	1 gada	2 gadu	5 gadu	10 gadu	10 gadu – 1 gada	10 gadu – 1 gada	10 gadu – 1 gada	1 gada	2 gadu	5 gadu	10 gadu
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
2017	-0.78	-0.74	-0.64	-0.17	0.52	1.26	0.67	0.83	-0.66	-0.39	0.66	1.56
2018	-0.80	-0.75	-0.66	-0.26	0.32	1.07	0.08	0.51	-0.67	-0.45	0.44	1.17
2019	-0.68	-0.66	-0.62	-0.45	-0.14	0.52	0.34	0.24	-0.62	-0.52	-0.13	0.41
2020 maijs	-0.57	-0.60	-0.63	-0.61	-0.36	0.24	0.48	0.14	-0.64	-0.69	-0.42	0.12
jūn.	-0.57	-0.64	-0.69	-0.69	-0.45	0.19	0.50	0.14	-0.71	-0.77	-0.52	0.03
jūl.	-0.58	-0.65	-0.71	-0.72	-0.49	0.16	0.42	0.07	-0.73	-0.80	-0.57	-0.04
aug.	-0.58	-0.62	-0.66	-0.63	-0.37	0.25	0.58	0.30	-0.68	-0.71	-0.43	0.15
sept.	-0.62	-0.64	-0.69	-0.71	-0.50	0.15	0.56	0.20	-0.69	-0.78	-0.58	-0.04
okt.	-0.71	-0.75	-0.80	-0.81	-0.60	0.15	0.75	0.27	-0.81	-0.88	-0.68	-0.17
nov.	-0.72	-0.72	-0.75	-0.75	-0.55	0.17	0.73	0.32	-0.75	-0.81	-0.62	-0.13

Avots: ECB aprēķini.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām; sk. "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmes".

2) ECB aprēķinu pamatā ir EuroMTS Ltd. sniegtie dati un Fitch Ratings noteiktie kredītreitings.

2.3. Akciju tirgus indeksi

(indeksu līmeņi izteikti punktos; perioda vidējie rādītāji)

	Dow Jones EURO STOXX indeksi											ASV	Japāna	
	Etalons		Galveno tautsaimniecības nozaru indeksi									Standard & Poor's 500	Nikkei 225	
	Broad indekss	50	Pamat-izejvielas	Patēriņa pakalpojumi	Patēriņa preces	Nafta un gāze	Finanses	Rūpniecība	Tehnoloģijas	Komunālie pakalpojumi	Telekomunikācijas			Veselības aprūpe
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
2017	376.9	3 491.0	757.3	268.6	179.3	107.4	182.3	605.5	468.4	272.7	339.2	876.3	2 449.1	20 209.0
2018	375.5	3 386.6	766.3	264.9	172.6	115.8	173.1	629.5	502.5	278.8	292.9	800.5	2 746.2	22 310.7
2019	373.6	3 435.2	731.7	270.8	183.7	111.9	155.8	650.9	528.2	322.0	294.2	772.7	2 915.5	21 697.2
2020 maijs	322.1	2 909.3	678.1	251.2	150.1	76.9	109.3	539.7	576.8	307.1	249.9	829.2	2 919.6	20 543.3
jūn.	353.9	3 237.4	733.8	212.2	160.9	82.7	124.7	604.7	637.2	341.5	264.2	866.9	3 104.7	22 486.9
jūl.	362.0	3 316.3	773.2	206.2	161.6	79.3	125.9	617.5	681.3	358.0	262.7	877.5	3 207.6	22 529.5
aug.	361.8	3 297.7	785.5	207.6	161.9	78.9	123.8	641.3	677.3	355.8	253.6	841.5	3 391.7	22 874.2
sept.	359.2	3 260.7	800.6	215.7	162.0	75.4	119.0	638.1	669.1	347.2	245.9	822.8	3 365.5	23 306.9
okt.	355.1	3 180.4	784.7	220.4	162.0	69.8	112.9	641.0	660.8	350.5	240.0	809.1	3 418.7	23 451.4
nov.	377.7	3 391.8	824.1	238.4	167.0	80.5	130.3	692.7	653.1	364.4	249.2	820.1	3 549.0	25 384.9

Avots: Refinitiv.

2. Finanšu norises

2.4. Mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu un to noguldījumu MFI procentu likmes (jaunajiem darījumiem)^{1), 2)} (gadā; %; perioda vidējā procentu likme, ja nav norādīts citādi)

	Noguldījumi				Automātiski atjaunojamie aizdevumi un norēķinu kontu debeta atlikumi	Norēķinu kartes procentu aizdevumi	Patēriņa kredīts			Aizdevumi individuālā darba veicējiem un līgumsabiedrībām bez juridiskās personas statusa	Kredīti mājokļa iegādei					Aizņemšanās izmaksu saliktais rādītājs
	Uz nakti	Ar brīdina termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Ar noteikto termiņu				Procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā		APRC ³⁾		Procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā				APRC ³⁾	
			Līdz 2 gadiem	Ilgāk par 2 gadiem			Mainīgā procentu likme, līdz 1 gadam	Ilgāk par 1 gadu			Mainīgā procentu likme, līdz 1 gadam	1–5 gadi	5–10 gadu	Ilgāk par 10 gadiem		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
2019 nov.	0.03	0.42	0.23	0.73	5.61	16.49	5.36	5.53	6.26	2.21	1.43	1.59	1.61	1.48	1.80	1.47
dec.	0.03	0.42	0.22	0.78	5.58	16.55	5.36	5.28	5.87	2.09	1.46	1.58	1.43	1.39	1.75	1.41
2020 janv.	0.02	0.42	0.27	0.73	5.62	16.55	5.55	5.69	6.23	2.21	1.46	1.52	1.43	1.40	1.73	1.43
febr.	0.02	0.36	0.32	0.70	5.63	16.60	5.48	5.58	6.13	2.20	1.43	1.54	1.38	1.36	1.71	1.41
marts	0.02	0.36	0.30	0.64	5.61	16.19	5.49	5.45	5.89	2.06	1.39	1.54	1.35	1.35	1.65	1.39
apr.	0.02	0.36	0.22	0.73	5.39	16.06	3.62	5.50	5.55	1.99	1.30	1.54	1.36	1.43	1.67	1.44
maijs	0.02	0.36	0.23	0.70	5.27	16.06	4.14	5.30	5.65	1.83	1.47	1.58	1.40	1.41	1.70	1.42
jūn.	0.02	0.35	0.23	0.71	5.29	16.01	4.43	5.14	5.57	1.87	1.44	1.64	1.38	1.39	1.68	1.42
jūl.	0.02	0.35	0.22	0.74	5.17	15.91	4.75	5.27	5.71	2.00	1.43	1.58	1.34	1.38	1.67	1.40
aug.	0.02	0.35	0.19	0.71	5.21	15.89	5.35	5.35	5.89	1.91	1.42	1.61	1.31	1.40	1.67	1.40
sept.	0.02	0.35	0.18	0.71	5.24	15.85	5.08	5.25	5.75	1.94	1.39	1.61	1.31	1.37	1.66	1.38
okt. ^(p)	0.02	0.35	0.20	0.69	5.17	15.84	5.06	5.26	5.80	2.03	1.37	1.58	1.27	1.36	1.65	1.36

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

3) Gada izmaksu efektīvā procentu likme (APRC).

2.5. Nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu un to noguldījumu MFI procentu likmes (jaunajiem darījumiem)^{1), 2)}

(gadā; %; perioda vidējā procentu likme, ja nav norādīts citādi)

	Noguldījumi			Automātiski atjaunojamie aizdevumi un norēķinu kontu debeta atlikumi	Citi aizdevumi apjoma un procentu likmes darbības sākotnējā perioda dalījumā									Aizņemšanās izmaksu saliktais rādītājs
	Uz nakti	Ar noteikto termiņu			Līdz 0.25 milj. euro			0.25–1 milj. euro			Vairāk par 1 milj. euro			
		Līdz 2 gadiem	Ilgāk par 2 gadiem		Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	Mainīgā procentu likme, līdz 3 mēnešiem	3 mēneši–1 gads	Ilgāk par 1 gadu	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
2019 nov.	0.02	-0.04	0.39	2.06	2.02	2.36	2.13	1.59	1.55	1.41	1.14	1.34	1.29	1.55
dec.	0.01	0.00	0.42	2.09	2.01	2.28	2.08	1.58	1.54	1.39	1.26	1.21	1.37	1.56
2020 janv.	0.01	-0.06	0.34	2.09	2.17	2.31	2.10	1.63	1.57	1.44	1.11	1.25	1.28	1.55
febr.	0.00	-0.12	0.33	2.07	1.99	2.29	2.11	1.57	1.54	1.41	1.11	1.22	1.25	1.52
marts	0.00	-0.08	0.25	2.00	1.90	2.17	1.97	1.57	1.52	1.47	1.15	1.09	1.18	1.46
apr.	0.00	-0.06	0.31	1.99	2.00	1.17	1.70	1.61	0.93	1.48	1.22	1.12	1.26	1.47
maijs	0.00	-0.10	0.39	1.91	1.87	1.22	1.62	1.54	0.87	1.56	1.23	1.07	1.31	1.45
jūn.	0.00	-0.12	0.32	1.96	1.89	1.51	1.79	1.55	1.15	1.50	1.23	1.17	1.42	1.49
jūl.	0.00	-0.18	0.27	1.87	1.98	1.86	1.86	1.60	1.31	1.51	1.23	1.17	1.38	1.51
aug.	0.00	-0.20	0.39	1.85	1.88	1.90	1.94	1.57	1.40	1.49	1.29	1.30	1.20	1.51
sept.	0.00	-0.20	0.26	1.90	1.95	2.11	1.94	1.54	1.44	1.49	1.22	1.32	1.31	1.51
okt. ^(p)	0.00	-0.21	0.45	1.84	1.94	2.16	1.96	1.56	1.47	1.50	1.23	1.43	1.39	1.53

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru.

2. Finanšu norises

2.6. Euro zonas rezidentu emitētie parāda vērtspapīri emitentu sektoru un sākotnējo termiņu dalījumā (mljrd. euro; mēneša laikā veiktie darījumi un apgrozībā esošais apjoms perioda beigās; nominālvērtībā)

	Apgrozībā esošais apjoms						Emisiju bruto apjoms ¹⁾							
	Kopā	MFI (ietverot Euro- sistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI		Valdība		Kopā	MFI (ietverot Euro- sistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI		Valdība			
			Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	Centrālā valdība	Pārējā valdība			Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Ne- finanšu sabied- rības	Centrālā valdība	Pārējā valdība		
													FIS	FIS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Istermiņa														
2017	1 240	519	155	.	70	438	57	367	167	54	.	37	79	31
2018	1 217	504	170	.	72	424	47	389	171	66	.	41	76	35
2019	1 283	550	181	.	84	406	61	415	177	80	.	47	73	38
2020 apr.	1 478	527	185	.	117	537	111	553	150	89	.	65	171	78
maijs	1 596	522	184	.	129	617	144	545	163	81	.	60	159	81
jūn.	1 671	536	190	.	119	673	153	517	199	82	.	46	139	50
jūl.	1 668	514	158	.	122	728	146	476	181	59	.	41	156	39
aug.	1 666	505	154	.	121	744	142	383	153	56	.	29	112	34
sept.	1 688	511	162	.	113	756	146	452	180	62	.	43	127	40
Ilgtermiņa														
2017	15 353	3 560	3 059	.	1 223	6 866	643	247	66	73	.	18	83	7
2018	15 746	3 688	3 162	.	1 247	7 022	627	228	64	68	.	15	75	6
2019	16 313	3 818	3 398	.	1 321	7 151	626	247	69	74	.	20	78	7
2020 apr.	16 709	3 943	3 418	.	1 373	7 326	648	460	135	70	.	54	180	20
maijs	16 878	3 945	3 416	.	1 407	7 447	663	341	58	52	.	50	162	19
jūn.	17 104	3 973	3 452	.	1 433	7 569	676	424	100	94	.	38	172	20
jūl.	17 106	3 936	3 162	.	1 445	7 890	673	304	55	66	.	32	140	12
aug.	17 192	3 930	3 172	.	1 443	7 969	678	162	21	45	.	3	85	8
sept.	17 319	3 949	3 214	.	1 460	8 006	692	313	65	79	.	26	124	19

Avots: ECB.

1) Lai dati būtu salīdzināmi, gada dati ir gada mēnešu vidējais rādītājs.

2.7. Parāda vērtspapīru un kotēto akciju pieauguma temps un apgrozībā esošais apjoms (mljrd. euro; pārmaiņas; %)

	Parāda vērtspapīri						Kotētās akcijas				
	Kopā	MFI (ietverot Euro- sistēmu)	Sabiedrības, kas nav MFI		Valdība		Kopā	MFI	Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	
			Finanšu sabiedrības (neietverot MFI)	Nefinanšu sabiedrības	Centrālā valdība	Pārējā valdība					
											FIS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Apgrozībā esošais apjoms											
2017	16 593.2	4 079.8	3 214.5	.	1 293.4	7 304.7	700.9	7 950.7	612.5	1 245.6	6 092.6
2018	16 962.4	4 192.8	3 331.6	.	1 318.7	7 445.8	673.5	7 023.5	465.0	1 099.2	5 459.2
2019	17 595.7	4 368.2	3 578.3	.	1 405.5	7 557.2	686.5	8 587.9	538.4	1 410.7	6 638.8
2020 apr.	18 186.9	4 470.6	3 603.6	.	1 490.4	7 863.6	758.7	6 966.3	340.0	1 081.6	5 544.7
maijs	18 473.9	4 467.0	3 600.5	.	1 535.4	8 063.6	807.3	7 273.2	359.5	1 115.6	5 798.1
jūn.	18 775.5	4 508.9	3 642.3	.	1 552.3	8 242.3	829.6	7 510.3	388.4	1 171.0	5 950.8
jūl.	18 773.6	4 450.2	3 319.5	.	1 566.6	8 618.4	818.9	7 436.1	376.7	1 149.4	5 910.1
aug.	18 858.2	4 434.9	3 326.2	.	1 563.8	8 713.2	820.0	7 723.5	395.0	1 191.3	6 137.2
sept.	19 007.9	4 459.6	3 375.9	.	1 572.7	8 761.7	838.0	7 555.9	364.9	1 147.9	6 043.1
Pieauguma temps											
2017	1.3	-0.5	0.1	.	6.0	2.2	0.4	1.0	6.1	2.8	0.2
2018	1.9	1.7	3.0	.	3.3	1.9	-4.3	0.7	0.3	2.4	0.4
2019	3.1	3.8	5.0	.	5.6	1.5	1.8	0.0	0.5	0.0	0.0
2020 apr.	4.4	3.4	4.6	.	6.9	4.2	7.7	0.0	0.1	0.0	0.0
maijs	5.9	3.2	4.1	.	10.2	6.4	16.3	0.0	0.0	0.1	0.0
jūn.	7.3	4.5	4.6	.	11.7	8.2	20.3	0.0	-0.2	0.1	0.0
jūl.	7.3	3.2	4.1	.	12.0	9.2	19.2	0.1	-0.3	0.3	0.1
aug.	7.7	2.8	4.5	.	12.2	10.2	18.0	0.3	-0.1	0.5	0.3
sept.	8.0	2.7	5.0	.	11.7	10.6	20.9	0.8	-0.1	2.1	0.7

Avots: ECB.

2. Finanšu norises

2.8. Euro efektīvie kursi¹⁾

(perioda vidējie; indekss: 1999. gada 1. ceturksnis = 100)

	EEK19						EEK42	
	Nominālais kurss	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar PCI	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar RCI	Reālā IKP deflators	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar VDIAR	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar VDIAR	Nominālais kurss	Reālais kurss, kas iegūts, deflējot ar PCI
	1	2	3	4	5	6	7	8
2017	97.5	93.5	92.4	89.1	80.5	94.1	112.4	91.9
2018	100.0	95.7	94.0	90.5	80.8	95.5	117.3	95.1
2019	98.2	93.3	92.9	88.7	79.1	92.8	115.5	92.4
2019 IV	97.7	92.4	92.6	88.4	78.1	92.0	114.9	91.4
2020 I	97.5	91.8	92.3	88.1	78.6	92.6	115.2	91.2
II	98.8	93.1	93.3	88.1	78.3	92.1	118.1	93.4
III	101.2	94.9	95.2	.	.	.	121.7	95.6
2020 jūn.	99.8	94.0	94.1	-	-	-	119.1	94.1
jūl.	100.5	94.6	94.6	-	-	-	120.3	94.9
aug.	101.6	95.1	95.6	-	-	-	122.4	96.0
sept.	101.6	95.0	95.5	-	-	-	122.5	95.9
okt.	101.4	94.8	95.0	-	-	-	122.4	95.7
nov.	100.7	94.2	94.2	-	-	-	121.6	95.0
	<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (%)</i>							
2020 nov.	-0.7	-0.7	-0.9	-	-	-	-0.7	-0.7
	<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>							
2020 nov.	3.3	2.1	2.0	-	-	-	6.1	4.1

Avots: ECB.

1) Tirdzniecības partnervalstu grupu definīciju un citu informāciju sk. "Statistikas Biļetena" "Vispārējās piezīmēs".

2.9. Divpusējie valūtu kursi

(perioda vidējie; nacionālās valūtas vienības par 1 euro)

	Kīnas renminbi	Horvātijas kuna	Čehijas krona	Dānijas krona	Ungārijas forints	Japānas jena	Polijas zlots	Lielbritānijas sterliņu mārciņa	Rumānijas leva	Zviedrijas krona	Šveices franks	ASV dolārs
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2017	7.629	7.464	26.326	7.439	309.193	126.711	4.257	0.877	4.5688	9.635	1.112	1.130
2018	7.808	7.418	25.647	7.453	318.890	130.396	4.261	0.885	4.6540	10.258	1.155	1.181
2019	7.735	7.418	25.670	7.466	325.297	122.006	4.298	0.878	4.7453	10.589	1.112	1.119
2019 IV	7.801	7.439	25.577	7.471	331.933	120.323	4.287	0.861	4.7666	10.652	1.096	1.107
2020 I	7.696	7.490	25.631	7.472	339.137	120.097	4.324	0.862	4.7973	10.669	1.067	1.103
II	7.808	7.578	27.058	7.458	351.582	118.410	4.503	0.887	4.8378	10.651	1.061	1.101
III	8.086	7.527	26.479	7.445	353.600	124.049	4.441	0.905	4.8454	10.364	1.075	1.169
2020 jūn.	7.973	7.568	26.681	7.455	347.686	121.120	4.445	0.899	4.8392	10.487	1.071	1.125
jūl.	8.035	7.530	26.514	7.447	351.163	122.380	4.449	0.905	4.8383	10.354	1.071	1.146
aug.	8.195	7.508	26.167	7.446	348.928	125.404	4.400	0.901	4.8376	10.309	1.077	1.183
sept.	8.033	7.542	26.741	7.442	360.605	124.501	4.473	0.909	4.8602	10.428	1.079	1.179
okt.	7.923	7.575	27.213	7.442	362.529	123.889	4.541	0.907	4.8747	10.397	1.074	1.178
nov.	7.815	7.562	26.466	7.446	359.842	123.610	4.495	0.896	4.8704	10.231	1.079	1.184
	<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (%)</i>											
2020 nov.	-1.4	-0.2	-2.7	0.0	-0.7	-0.2	-1.0	-1.3	-0.1	-1.6	0.4	0.5
	<i>Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>											
2020 nov.	0.7	1.6	3.7	-0.3	7.9	2.7	4.9	4.5	2.1	-3.9	-1.8	7.1

Avots: ECB.

2. Finanšu norises

2.10. Euro zonas maksājumu bilance. Finanšu konts

(mljrd. euro, ja nav norādīts citādi; atlikumi perioda beigās; darījumi periodā)

	Kopā ¹⁾			Tiešās investīcijas		Portfeļieguldījumi		Trie atvasinātie finanšu instrumenti	Citi ieguldījumi		Rezerves aktīvi	Papildpostenis: bruto ārējais parāds
	Aktīvi	Pasīvi	Saldo	Aktīvi	Pasīvi	Aktīvi	Pasīvi		Aktīvi	Pasīvi		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Atlikumi (starptautisko investīciju bilance)												
2019 III	28 093.7	28 285.0	-191.3	11 636.3	9 441.5	9 639.0	12 022.3	-123.7	6 115.1	6 821.2	827.0	15 398.7
IV	27 826.3	27 882.0	-55.7	11 517.1	9 375.3	9 888.0	12 094.7	-85.3	5 693.0	6 412.0	813.6	14 759.2
2020 I	27 459.7	27 552.2	-92.5	11 263.3	9 320.5	8 884.3	11 128.6	-99.0	6 544.8	7 103.1	866.3	15 530.2
II	27 985.8	28 057.9	-72.0	11 182.0	9 373.8	9 839.8	11 894.7	-68.0	6 127.1	6 789.3	905.0	15 207.1
<i>Atlikumi (% no IKP)</i>												
2020 II	242.9	243.5	-0.6	97.1	81.4	85.4	103.2	-0.6	53.2	58.9	7.9	132.0
Darījumi												
2019 IV	-363.4	-427.3	63.9	-166.0	-66.3	155.0	11.4	-5.3	-344.7	-372.4	-2.5	-
2020 I	609.3	597.7	11.6	-33.4	-60.5	-127.4	59.1	12.2	754.5	599.1	3.4	-
II	93.1	87.1	6.0	22.9	155.8	383.3	188.8	37.5	-353.8	-257.6	3.3	-
III	274.7	199.1	75.6	65.6	68.1	50.9	124.3	32.0	122.8	6.7	3.4	-
2020 apr.	92.2	118.9	-26.7	-6.8	24.8	165.1	1.7	10.6	-78.3	92.4	1.7	-
maijs	95.0	103.7	-8.7	81.8	139.7	104.0	58.5	9.3	-101.7	-94.4	1.7	-
jūn.	-94.1	-135.6	41.4	-52.1	-8.6	114.2	128.6	17.6	-173.7	-255.6	-0.1	-
jūl.	175.5	190.5	-15.0	33.7	15.0	25.4	58.7	6.5	110.6	116.9	-0.5	-
aug.	97.5	60.6	36.9	60.0	37.9	41.6	41.7	0.3	-5.7	-18.9	1.3	-
sept.	1.6	-52.0	53.6	-28.0	15.3	-16.2	23.9	25.3	18.0	-91.2	2.6	-
<i>12 mēnešu kumulētie darījumi</i>												
2020 sept.	613.7	456.7	157.0	-110.9	97.1	461.8	383.7	76.5	178.8	-24.1	7.6	-
<i>12 mēnešu kumulētie darījumi (% no IKP)</i>												
2020 sept.	5.4	4.0	1.4	-1.0	0.9	4.0	3.4	0.7	1.6	-0.2	0.1	-

Avots: ECB.

1) Kopējos aktīvos iekļauti trije atvasinātie finanšu instrumenti.

3. Saimnieciskā darbība

3.1. IKP un izdevumu posteņi

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	IKP											
	Kopā	Iekšzemes pieprasījums							Ārējā bilance ¹⁾			
		Kopā	Privātais patēriņš	Valdības patēriņš	Kopējā pamatkapitāla veidošana			Krājumu pārmaiņas ²⁾	Kopā	Eksports ¹⁾	Imports ¹⁾	
					Kopā būvniecība	Kopā iekārtu ražošana	Intelektuālā īpašuma produkti					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Faktiskajās cenās (mljrd. euro)												
2017	11 216.7	10 731.3	6 041.3	2 301.2	2 312.1	1 099.7	714.7	491.2	76.8	485.4	5 305.5	4 820.2
2018	11 587.7	11 119.5	6 222.7	2 368.7	2 431.3	1 178.5	745.7	500.6	96.8	468.1	5 576.2	5 108.1
2019	11 935.5	11 492.0	6 377.9	2 454.0	2 624.3	1 258.9	771.9	586.7	35.9	443.5	5 755.7	5 312.2
2019 IV	3 015.3	2 907.5	1 606.3	621.7	679.5	317.4	192.8	167.6	0.1	107.7	1 449.6	1 341.8
2020 I	2 918.2	2 825.1	1 539.2	625.7	648.2	311.8	175.1	159.7	12.0	93.1	1 388.7	1 295.6
II	2 598.7	2 518.2	1 346.6	627.2	544.1	273.1	143.4	125.8	0.2	80.5	1 106.8	1 026.3
III	2 897.4	2 760.1	1 530.3	639.7	616.2	307.9	179.9	126.6	-26.2	137.4	1 299.9	1 162.5
% no IKP												
2019	100.0	96.3	53.4	20.6	22.0	10.5	6.5	4.9	0.3	3.7	-	-
Kēdes indeksu veidā agregētie apjomi (iepriekšējā gada cenās)												
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni (%)</i>												
2019 IV	0.1	1.2	0.1	0.3	6.2	-0.4	-0.5	32.6	-	-	0.0	2.2
2020 I	-3.7	-3.3	-4.5	-0.6	-5.7	-2.5	-9.6	-7.2	-	-	-3.8	-3.0
II	-11.7	-11.2	-12.4	-2.2	-16.0	-12.5	-18.2	-20.7	-	-	-18.9	-18.2
III	12.5	10.3	14.0	4.8	13.4	13.2	24.9	0.8	-	-	17.1	12.3
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>												
2017	2.6	2.3	1.8	1.1	3.8	3.4	5.3	2.8	-	-	5.5	5.2
2018	1.9	1.9	1.5	1.2	3.2	3.8	3.7	1.2	-	-	3.6	3.7
2019	1.3	1.9	1.3	1.9	5.8	3.5	2.3	16.4	-	-	2.5	3.9
2019 IV	1.0	1.3	1.2	2.0	5.0	1.9	0.6	17.3	-	-	1.8	2.5
2020 I	-3.2	-1.7	-3.9	0.7	1.1	-2.5	-9.9	27.1	-	-	-3.1	0.2
II	-14.7	-14.1	-16.0	-1.9	-20.5	-14.3	-26.7	-24.9	-	-	-21.5	-20.7
III	-4.3	-4.2	-4.6	2.1	-4.7	-3.9	-8.1	-1.6	-	-	-8.7	-8.9
<i>devums IKP ceturkšņa procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)</i>												
2019 IV	0.1	1.1	0.0	0.1	1.3	0.0	0.0	1.4	-0.3	-1.0	-	-
2020 I	-3.7	-3.2	-2.4	-0.1	-1.3	-0.3	-0.6	-0.4	0.6	-0.5	-	-
II	-11.7	-10.8	-6.6	-0.5	-3.6	-1.3	-1.1	-1.1	-0.2	-0.9	-	-
III	12.5	10.1	7.3	1.1	2.8	1.4	1.4	0.0	-1.2	2.4	-	-
<i>devums IKP gada procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)</i>												
2017	2.6	2.2	1.0	0.2	0.8	0.3	0.3	0.1	0.2	0.4	-	-
2018	1.9	1.8	0.8	0.2	0.6	0.4	0.2	0.0	0.1	0.1	-	-
2019	1.3	1.8	0.7	0.4	1.2	0.4	0.1	0.7	-0.5	-0.5	-	-
2019 IV	1.0	1.3	0.7	0.4	1.1	0.2	0.0	0.8	-0.9	-0.3	-	-
2020 I	-3.2	-1.6	-2.1	0.1	0.2	-0.3	-0.6	1.1	0.1	-1.6	-	-
II	-14.7	-13.7	-8.5	-0.4	-4.6	-1.5	-1.7	-1.4	-0.1	-1.0	-	-
III	-4.3	-4.0	-2.4	0.4	-1.0	-0.4	-0.5	-0.1	-1.0	-0.3	-	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Eksports un imports aptver preces un pakalpojumus un ietver pārrobežu tirdzniecību euro zonas teritorijā.

2) Ietverot vērtislietu iegādi un neietverot to pārdošanu.

3. Saimnieciskā darbība

3.2. Pievienotā vērtība saimnieciskās darbības veidu dalījumā

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopējā pievienotā vērtība (bāzes cenās)											Produktu nodokļi mīnus produktu subsīdijas
	Kopā	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būvniecība	Tirdzniecība, transports, izmīnāšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	Finanses un apdrošināšana	Nekustamais īpašums	Profesionālie, komercdarbības un atbalsta dienestu pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe	Māksla, izklaide un citi pakalpojumi	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Faktiskajās cenās (mljrd. euro)												
2017	10 055.8	176.2	2 001.8	498.9	1 909.3	469.5	468.2	1 134.6	1 146.7	1 900.0	350.7	1 160.9
2018	10 383.7	174.5	2 052.2	528.2	1 963.8	500.3	476.8	1 167.3	1 206.6	1 957.9	356.1	1 203.9
2019	10 693.1	178.5	2 064.5	570.1	2 026.8	530.6	481.3	1 204.8	1 251.4	2 020.4	364.7	1 242.4
2019 IV	2 701.5	45.2	520.6	145.6	512.2	134.9	119.8	304.4	316.5	510.9	91.4	313.8
2020 I	2 624.4	45.0	500.2	141.9	480.2	133.2	120.8	302.6	306.3	507.9	86.3	293.7
II	2 339.2	45.4	427.6	125.8	379.8	127.5	114.6	297.3	259.7	491.7	69.8	259.5
III	2 604.8	44.3	494.8	143.8	470.0	136.5	118.7	305.2	290.7	518.5	82.2	292.6
% no pievienotās vērtības												
2019	100.0	1.7	19.3	5.3	19.0	5.0	4.5	11.3	11.7	18.9	3.4	-
Ķēdes indeksu veidā agregētie apjomi (iepriekšējā gada cenās)												
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni (%)</i>												
2019 IV	0.1	1.1	-0.7	0.2	0.2	0.9	-0.2	0.6	0.2	0.4	0.0	0.1
2020 I	-3.4	-1.6	-3.9	-3.2	-6.2	-1.3	-0.9	-0.8	-3.3	-2.1	-6.8	-6.9
II	-12.0	-0.1	-15.0	-12.6	-21.2	-4.4	-2.4	-2.3	-15.8	-6.9	-22.9	-9.4
III	12.3	0.7	16.0	13.9	23.1	6.9	3.4	2.3	12.0	9.5	21.6	14.3
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>												
2017	2.6	0.5	3.4	1.9	2.8	6.5	1.6	0.9	5.0	1.2	2.1	2.3
2018	1.9	-0.2	1.7	2.4	1.8	6.4	0.9	1.3	3.7	1.0	0.9	1.6
2019	1.3	0.8	-0.9	3.0	1.9	4.7	1.3	1.5	1.6	1.1	1.3	1.6
2019 IV	0.9	0.8	-1.4	1.8	1.8	4.4	0.9	1.7	0.7	1.1	1.1	1.7
2020 I	-2.9	-1.0	-4.9	-2.7	-5.7	1.9	-0.4	0.3	-2.7	-1.3	-6.4	-6.1
II	-14.7	-0.8	-19.0	-14.7	-25.7	-4.8	-3.4	-2.3	-18.3	-8.3	-28.1	-15.0
III	-4.4	0.0	-5.9	-3.4	-8.8	1.8	-0.3	-0.4	-8.6	0.2	-12.6	-3.5
<i>devums pievienotās vērtības ceturkšņa procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)</i>												
2019 IV	0.1	0.0	-0.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.1	0.0	-
2020 I	-3.4	0.0	-0.8	-0.2	-1.2	-0.1	0.0	-0.1	-0.4	-0.4	-0.2	-
II	-12.0	0.0	-2.9	-0.7	-3.9	-0.2	-0.1	-0.3	-1.9	-1.3	-0.7	-
III	12.3	0.0	3.0	0.7	3.8	0.4	0.2	0.3	1.3	1.9	0.6	-
<i>devums pievienotās vērtības gada procentuālajās pārmaiņās (procentu punktos)</i>												
2017	2.6	0.0	0.7	0.1	0.5	0.3	0.1	0.1	0.6	0.2	0.1	-
2018	1.9	0.0	0.3	0.1	0.3	0.3	0.0	0.1	0.4	0.2	0.0	-
2019	1.3	0.0	-0.2	0.2	0.4	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2	0.0	-
2019 IV	0.9	0.0	-0.3	0.1	0.3	0.2	0.0	0.2	0.1	0.2	0.0	-
2020 I	-2.9	0.0	-1.0	-0.1	-1.1	0.1	0.0	0.0	-0.3	-0.3	-0.2	-
II	-14.7	0.0	-3.7	-0.8	-4.9	-0.2	-0.2	-0.3	-2.1	-1.6	-1.0	-
III	-4.4	0.0	-1.1	-0.2	-1.7	0.1	0.0	0.0	-1.0	0.0	-0.4	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

3. Saimnieciskā darbība

3.3. Nodarbinātība¹⁾

(sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopā		Saimnieciskās darbības veidu dalījumā										
	Nodarbinātības statusu dalījumā		Darba ņēmēji	Pašnodarbinātie	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būvniecība	Tirdzniecība, transports, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi	Finances un apdrošināšana	Nekustamais īpašums	Profesionālie, komercdarbības un atbalsta dienestu pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Nodarbinātās personas													
<i>Īpatsvars nodarbināto kopskaitā (%)</i>													
2017	100.0	85.6	14.4	3.2	14.6	5.9	25.0	2.8	2.5	1.0	13.8	24.3	6.9
2018	100.0	85.8	14.2	3.1	14.6	6.0	25.0	2.9	2.4	1.0	14.0	24.2	6.8
2019	100.0	86.0	14.0	3.0	14.5	6.0	25.0	2.9	2.4	1.0	14.0	24.3	6.7
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>													
2017	1.6	2.0	-0.7	-0.5	0.9	1.2	1.8	3.2	-1.6	2.5	3.6	1.2	1.1
2018	1.6	1.8	0.1	-0.4	1.5	2.7	1.6	3.9	-1.1	2.0	2.8	1.2	0.2
2019	1.2	1.4	0.0	-1.9	0.8	2.0	1.3	3.6	-0.4	1.5	1.3	1.5	0.6
2019 IV	1.0	1.3	-0.3	-1.6	0.2	1.2	1.2	2.7	0.2	-0.1	1.1	1.5	0.9
2020 I	0.4	0.6	-1.4	-3.2	-0.4	1.1	0.3	2.3	0.1	-1.1	0.3	1.2	-0.1
II	-3.0	-3.1	-2.6	-3.8	-2.2	-1.0	-5.7	0.5	-1.0	-2.0	-4.8	0.2	-5.9
III	-2.1	-2.0	-2.3	-3.0	-2.7	0.8	-4.2	0.9	-0.9	0.1	-3.6	0.6	-3.7
Nostrādātās stundas													
<i>Īpatsvars nostrādāto stundu kopskaitā (%)</i>													
2017	100.0	80.7	19.3	4.3	15.0	6.7	25.9	3.0	2.5	1.0	13.6	21.8	6.2
2018	100.0	81.1	18.9	4.3	15.0	6.8	25.8	3.0	2.5	1.0	13.8	21.7	6.1
2019	100.0	81.3	18.7	4.1	14.9	6.8	25.8	3.1	2.4	1.0	13.9	21.8	6.1
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>													
2017	1.1	1.6	-1.1	-0.8	0.6	1.1	1.1	3.1	-2.3	2.4	3.4	0.5	0.6
2018	1.7	2.1	0.0	0.1	1.4	3.3	1.5	4.1	-0.9	2.7	3.2	1.3	0.5
2019	0.9	1.2	-0.4	-2.6	0.3	1.8	0.9	3.6	-0.2	1.4	1.1	1.3	0.4
2019 IV	0.5	0.9	-0.9	-1.9	-0.6	0.4	0.8	2.8	0.1	1.3	0.7	1.2	0.1
2020 I	-3.8	-2.9	-7.3	-3.8	-4.2	-4.4	-5.7	0.8	-2.5	-5.3	-2.6	-1.2	-8.1
II	-16.8	-15.4	-22.9	-6.9	-15.8	-17.9	-27.7	-5.9	-6.0	-16.9	-16.6	-5.8	-28.6
III	-4.7	-4.4	-5.9	-2.0	-5.6	-0.8	-8.6	-1.5	-2.4	-3.3	-6.4	0.0	-7.3
Nostrādāto stundu skaits uz vienu nodarbināto													
<i>pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)</i>													
2017	-0.5	-0.3	-0.4	-0.3	-0.3	-0.1	-0.7	-0.1	-0.6	-0.1	-0.2	-0.7	-0.4
2018	0.1	0.3	-0.1	0.6	-0.1	0.6	-0.1	0.2	0.2	0.7	0.4	0.1	0.3
2019	-0.3	-0.2	-0.4	-0.7	-0.5	-0.2	-0.4	0.0	0.2	-0.1	-0.2	-0.2	-0.2
2019 IV	-0.5	-0.4	-0.6	-0.3	-0.8	-0.8	-0.4	0.0	-0.1	1.4	-0.4	-0.3	-0.7
2020 I	-4.1	-3.6	-6.0	-0.6	-3.8	-5.4	-6.0	-1.5	-2.6	-4.3	-2.9	-2.4	-8.0
II	-14.3	-12.8	-20.9	-3.2	-13.9	-17.0	-23.3	-6.4	-5.0	-15.3	-12.4	-6.0	-24.1
III	-2.6	-2.4	-3.7	1.0	-3.0	-1.6	-4.6	-2.4	-1.5	-3.4	-3.0	-0.5	-3.8

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Nodarbinātības dati balstīti uz EKS 2010.

3. Saimnieciskā darbība

3.4. Darbaspēks, bezdarbs un brīvās darbvietas

(sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi)

	Darbaspēks (milj.)	Nepietiekama nodarbinātība (% no darbaspēka)	Bezdarbs ¹⁾										Brīvo darbvietu īpatsvars ³⁾	
			Kopā		Ilgtermiņa bezdarbs (% no darbaspēka) ²⁾	Pēc vecuma				Pēc dzimuma				
			Milj.	% no darbaspēka		Pieaugušie		Jaunieši		Vīrieši		Sievietes		
						Milj.	% no darbaspēka	Milj.	% no darbaspēka	Milj.	% no darbaspēka	Milj.		% no darbaspēka
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
% no 2019. gada kopapjoma			100.0		81.9		18.3		51.3		48.7			
2017	161.860	4.1	14.585	9.0	4.4	11.946	8.1	2.640	18.6	7.556	8.7	7.029	9.4	1.9
2018	162.485	3.7	13.211	8.1	3.8	10.823	7.3	2.388	16.8	6.809	7.8	6.402	8.5	2.1
2019	163.302	3.5	12.268	7.5	3.3	10.030	6.7	2.238	15.6	6.290	7.2	5.978	7.9	2.3
2019 IV	163.376	3.4	11.979	7.3	3.2	9.756	6.5	2.223	15.6	6.110	7.0	5.869	7.7	2.2
2020 I	162.278	3.4	11.737	7.2	3.1	9.521	6.4	2.217	15.7	5.970	6.9	5.768	7.6	1.9
II	159.646	3.5	11.671	7.3	2.5	9.416	6.4	2.256	16.5	6.145	7.2	5.526	7.5	1.6
III	.	.	14.027	8.6	.	11.444	7.6	2.582	18.5	7.117	8.1	6.909	9.1	.
2020 maijs	-	-	12.321	7.7	-	10.033	6.8	2.289	17.2	6.373	7.4	5.948	8.0	-
jūn.	-	-	12.747	7.9	-	10.378	7.0	2.369	17.6	6.580	7.6	6.167	8.3	-
jūl.	-	-	14.140	8.7	-	11.519	7.7	2.621	18.9	7.179	8.2	6.960	9.2	-
aug.	-	-	14.029	8.6	-	11.425	7.6	2.603	18.6	7.130	8.1	6.899	9.1	-
sept.	-	-	13.911	8.5	-	11.389	7.6	2.522	17.9	7.042	8.0	6.869	9.0	-
okt.	-	-	13.825	8.4	-	11.274	7.5	2.551	18.0	7.032	8.0	6.793	8.9	-

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Ja Darbaspēka apsekojuma gada un ceturkšņa dati vēl nav publicēti, tos aprēķina no mēneša datiem kā vienkāršus vidējos rādītājus. Saistībā ar Vācijas jaunās integrētās mājāsaimniecību apsekojumu (t.sk. Darbaspēka apsekojuma) sistēmas ieviešanas tehniskiem aspektiem skaitļi par euro zonu, sākot ar 2020. gada 1. ceturksni, ietver Vācijas datus, kas nav tiešas aplēses no Darbaspēka apsekojuma mikrodatiem, bet balstās uz lielāku izlasi, ietverot datus no citiem integrētiem mājāsaimniecību apsekojumiem.

2) Dati nav sezonāli izlīdzināti.

3) Brīvo darbvietu īpatsvars ir brīvo darbvietu skaits, dalīts ar aizņemto darbvietu un brīvo darbvietu summu (%). Dati nav sezonāli izlīdzināti un aptver rūpniecību, būvniecību un pakalpojumus (neietverot mājāsaimniecības kā darba devējus un ārusteritoriālas organizācijas un iestādes).

3.5. Uzņēmējdarbības īstermiņa statistika

	Rūpnieciskā ražošana						Būvniecības produkcija	Jauno rūpniecības pasūtījumu ECB rādītājs	Mazumtirdzniecība				Reģistrētie jaunie viegie automobiļi
	Kopā (izņemot būvniecību)		Galvenās rūpniecības grupas						Kopā	Pārtika, dzērieni, tabaka	Nepārtikas preces	Degviela	
	Apstrādes rūpniecība	Starp-patēriņa preces	Kapitālpreces	Patēriņa preces	Enerģētika								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
% no 2015. gada kopapjoma	100.0	88.7	32.1	34.5	21.8	11.6	100.0	100.0	100.0	40.4	52.5	7.1	100.0
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)													
2017	3.0	3.2	3.4	3.9	1.4	1.2	3.0	7.9	2.5	1.6	3.4	0.8	5.7
2018	0.7	0.9	0.6	1.1	1.4	-1.5	1.7	2.8	1.6	1.4	1.9	0.6	0.9
2019	-1.3	-1.3	-2.4	-1.8	1.5	-1.9	2.0	-4.3	2.4	0.9	3.6	0.7	1.8
2019 IV	-2.0	-2.1	-3.8	-2.8	1.9	-2.4	0.0	-5.9	2.1	0.6	3.5	-0.8	12.5
2020 I	-6.1	-6.1	-5.3	-10.2	-0.7	-5.6	-3.8	-6.5	-1.4	4.8	-4.7	-10.1	-27.4
II	-20.1	-21.2	-19.5	-28.0	-13.3	-10.6	-15.4	-26.4	-6.8	3.0	-11.1	-29.3	-50.8
III	-6.8	-7.1	-5.8	-11.6	-1.7	-4.9	-2.9	-8.0	2.3	2.6	3.2	-5.1	-6.9
2020 maijs	-20.3	-21.5	-19.4	-27.9	-14.6	-10.6	-10.4	-28.3	-2.7	5.8	-5.9	-26.9	-48.5
jūn.	-11.8	-12.3	-12.6	-15.4	-7.2	-7.5	-4.5	-13.4	1.5	1.0	4.0	-14.0	-28.1
jūl.	-6.8	-7.1	-8.6	-9.1	-1.4	-5.7	-3.3	-10.4	0.0	1.2	0.0	-6.0	-3.8
aug.	-6.7	-7.2	-5.0	-12.5	-2.2	-4.6	0.4	-7.1	4.4	3.6	6.2	-3.7	-15.7
sept.	-6.8	-7.2	-3.7	-13.3	-1.5	-4.5	-2.5	-6.5	2.5	2.9	3.2	-5.6	-1.8
okt.	4.3	5.1	5.4	-9.6	-4.8
pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi (s.i. dati: %)													
2020 maijs	12.5	13.6	10.1	25.7	5.9	2.9	29.1	11.8	20.2	2.5	38.9	38.5	138.7
jūn.	9.5	10.3	7.1	14.5	6.2	2.9	5.7	20.9	5.7	-3.2	12.0	19.6	39.9
jūl.	5.3	5.9	5.1	6.9	5.0	1.6	0.0	2.2	-1.6	0.0	-4.3	9.1	29.3
aug.	0.6	0.4	3.1	-1.7	-0.5	1.2	3.9	4.0	4.2	2.3	5.5	2.2	-0.2
sept.	-0.4	-0.3	0.5	0.6	1.2	-1.0	-2.9	0.4	-1.7	-1.4	-1.9	-1.5	1.7
okt.	1.5	2.0	2.0	-3.7	2.9

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini, ECB eksperimentālie statistiskie dati (8. aile) un Eiropas Automobiļu ražotāju asociācija (13. aile).

3. Saimnieciskā darbība

3.6. Viedokļu apsekojumi

(sezonāli izlīdzināti dati)

	Eiropas Komisijas uzņēmumu un patērētāju apsekojumi (procentu starpības, ja nav norādīts citādi)						Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi)					
	Ekonomiskā noskaņojuma rādītājs (ilgtermiņa vidējais rādītājs = 100)	Apstrādes rūpniecība		Patērētāju konfidences rādītājs	Būvniecības konfidences rādītājs	Mazumtirdzniecības konfidences rādītājs	Pakalpojumu nozares		Apstrādes rūpniecības iepirkumu vadītāju indekss (IVI)	Apstrādes rūpniecības produkcijas izlaide	Uzņēmējdarbības aktivitāte pakalpojumu nozarē	Apvienotā produkcijas izlaide
		Ražotāju konfidences rādītājs	Jaudu izmantošana (%)				Pakalpojumu nozares konfidences rādītājs	Jaudu izmantošana (%)				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1999–2015	98.7	-5.2	80.6	-11.7	-15.4	-8.6	7.3	-	51.2	52.5	53.0	52.8
2017	110.4	5.7	83.1	-5.4	-3.0	2.3	14.7	89.9	57.4	58.5	55.6	56.4
2018	111.5	6.7	83.7	-4.9	7.0	1.3	15.2	90.4	54.9	54.7	54.5	54.6
2019	103.1	-5.1	81.9	-7.1	6.4	-0.4	10.7	90.5	47.4	47.8	52.7	51.3
2019 IV	100.6	-9.2	80.9	-7.7	4.9	-0.1	9.8	90.2	46.4	46.7	52.3	50.7
2020 I	100.0	-8.1	74.6	-8.8	3.4	-3.0	6.6	88.0	47.2	45.1	43.9	44.2
II	69.4	-27.2	70.2	-18.5	-14.9	-26.4	-39.2	85.6	40.1	34.2	30.3	31.3
III	86.9	-13.5	74.2	-14.5	-10.9	-11.4	-18.2	85.9	52.4	56.0	51.1	52.4
2020 jūn.	75.8	-21.6	-	-14.7	-11.3	-19.4	-35.5	-	47.4	48.9	48.3	48.5
jūl.	82.4	-16.2	72.1	-15.0	-11.4	-15.1	-26.2	85.5	51.8	55.3	54.7	54.9
aug.	87.5	-12.8	-	-14.7	-11.8	-10.5	-17.2	-	51.7	55.6	50.5	51.9
sept.	90.9	-11.4	-	-13.9	-9.5	-8.6	-11.2	-	53.7	57.1	48.0	50.4
okt.	91.1	-9.2	76.3	-15.5	-8.3	-6.9	-12.1	86.2	54.8	58.4	46.9	50.0
nov.	87.6	-10.1	-	-17.6	-9.3	-12.7	-17.3	-	53.8	55.3	41.7	45.3

Avoti: Eiropas Komisija (Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts; 1.–8. aile) un *Markit* (9.–12. aile).

3.7. Mājsaimniecību un nefinanšu sabiedrību kontu kopsavilkums

(faktiskajās cenās, ja nav norādīts citādi; sezonāli neizlīdzināti dati)

	Mājsaimniecības							Nefinanšu sabiedrības					
	Uzkrājumu rādītājs (bruto)	Parāda rādītājs	Reālie bruto rīcībā esošie ienākumi	Finanšu ieguldījumi	Nefinanšu ieguldījumi (bruto)	Tīrā vērtība ²⁾	Nekustamie aktīvi	Peļņas daļa ³⁾	Uzkrājumu rādītājs (neto)	Parāda rādītājs ⁴⁾	Finanšu ieguldījumi	Nefinanšu ieguldījumi (bruto)	Finanšējums
	Bruto rīcībā esošie ienākumi (izlīdzināti dati; %) ¹⁾	Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)						% no neto pievienotās vērtības	% no IKP	Pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2017	12.2	93.7	1.7	2.3	5.4	4.6	4.6	35.1	6.9	77.2	4.1	9.6	2.7
2018	12.4	93.4	1.8	2.0	6.4	2.6	4.6	35.5	5.9	77.8	1.9	7.0	1.4
2019	12.9	93.8	1.8	2.6	4.8	5.7	3.8	34.7	5.7	77.6	2.4	3.5	1.9
2019 III	12.9	93.5	2.2	2.5	4.3	4.7	3.8	34.9	5.7	79.2	1.8	0.6	1.6
IV	12.9	93.8	1.0	2.6	2.7	5.7	3.8	34.7	5.7	77.6	2.4	-8.1	1.9
2020 I	13.8	93.6	0.8	2.6	-0.2	3.0	4.2	33.7	4.6	78.9	2.5	0.0	2.1
II	16.5	94.9	-3.6	3.3	-14.2	4.0	4.3	31.0	4.1	83.3	2.6	-28.5	1.8

Avoti: ECB un *Eurostat*.

1) Pamatojoties uz četrpārīgu uzkrājumu, parāda un bruto rīcībā esošo ienākumu kumulētajām summām (korekcija sakarā ar mājsaimniecību neto kapitāla pārmaiņām pensiju fondu rezervēs).

2) Finanšu aktīvi (neietverot finanšu saistības) un nefinanšu aktīvi. Nefinanšu aktīvus veido galvenokārt nekustamie aktīvi (dzīvojamās ēkas un zeme). Tie ietver arī tādu uzņēmumu nefinanšu aktīvus, kuri nav juridiskās personas un kuri klasificēti mājsaimniecību sektorā.

3) Peļņas daļu nosaka saskaņā ar tirajiem komercdarbības ienākumiem, kas kopumā atbilst grāmatvedībā aprēķinātajai peļņai.

4) Definēts kā konsolidētie aizdevumi un parāda vērtspapīru saistības.

3. Saimnieciskā darbība

3.8. Euro zonas maksājumu bilance. Tekošais konts un kapitāla konts

(mljrd. euro; sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi; darījumi)

	Tekošais konts											Kapitāla konts ¹⁾	
	Kopā			Preces		Pakalpojumi		Sākotnējie ienākumi		Otrreizējie ienākumi		Kredīts	Debets
	Kredīts	Debets	Saldo	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets	Kredīts	Debets		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
2019 IV	1 099.3	1 034.8	64.4	610.2	519.7	254.0	247.4	205.9	205.5	29.2	62.3	16.4	19.0
2020 I	1 058.4	1 007.1	51.3	587.0	497.2	241.4	251.7	200.7	192.4	29.4	65.8	10.8	10.8
II	859.8	816.5	43.3	466.9	413.1	190.4	182.1	176.4	152.6	26.1	68.7	10.5	15.3
III	945.8	883.0	62.8	553.5	460.3	198.4	183.3	165.6	176.4	28.3	63.0	10.5	8.0
2020 apr.	273.1	263.9	9.3	141.8	130.6	61.4	60.5	61.0	50.4	8.9	22.4	3.8	5.8
maijs	285.2	270.2	15.0	155.8	137.3	63.4	59.9	58.1	47.2	7.9	25.8	3.5	4.5
jūn.	301.5	282.4	19.1	169.3	145.2	65.6	61.7	57.3	55.0	9.2	20.5	3.3	5.0
jūl.	310.8	294.0	16.8	179.9	150.5	65.9	60.9	55.5	61.0	9.5	21.6	3.3	3.1
aug.	312.3	291.4	20.9	183.2	152.1	64.2	60.6	55.6	58.8	9.3	20.0	4.1	1.8
sept.	322.8	297.6	25.2	190.4	157.7	68.4	61.8	54.5	56.7	9.5	21.4	3.1	3.0
<i>12 mēnešu kumulētie darījumi</i>													
2020 sept.	3 963.3	3 741.5	221.8	2 217.6	1 890.3	884.2	864.5	748.6	726.8	113.0	259.9	48.3	53.1
<i>12 mēnešu kumulētie darījumi (% no IKP)</i>													
2020 sept.	34.7	32.7	1.9	19.4	16.5	7.7	7.6	6.5	6.4	1.0	2.3	0.4	0.5

1) Kapitāla konta dati nav sezonāli izlīdzināti.

3.9. Euro zonas preču ārējā tirdzniecība¹⁾, vērtības un apjomi preču grupu dalījumā²⁾

(sezonāli izlīdzināti dati, ja nav norādīts citādi)

	Kopā (s.n. dati)		Eksports (FOB)					Imports (CIF)					
	Eksports	Imports	Kopā			Papildpostenis: apstrādes rūpniecība	Kopā			Papildposteni			
			Starp-patēriņa preces	Kapitālpreces	Patēriņa preces		Starp-patēriņa preces	Kapitālpreces	Patēriņa preces	Apstrādes rūpniecība	Nafta		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
<i>Vērtības (mljrd. euro; 1. un 2. ailei – pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)</i>													
2019 IV	2.2	-1.9	592.5	276.0	125.5	179.5	496.9	526.0	291.4	86.6	139.0	385.9	61.0
2020 I	-1.6	-4.0	578.4	275.3	115.7	176.1	480.5	507.6	284.0	82.8	133.9	370.6	56.4
II	-23.6	-21.5	446.8	218.1	87.2	132.8	369.0	422.9	220.2	77.2	118.7	319.4	26.3
III	-8.6	-11.6	531.7	.	.	.	447.9	468.1	.	.	.	357.2	.
2020 apr.	-29.9	-25.3	135.5	69.7	26.4	37.6	109.6	135.5	72.8	24.8	36.2	99.6	7.9
maijs	-29.8	-26.6	147.7	71.9	28.8	44.2	123.3	139.5	71.6	25.4	39.9	106.9	7.8
jūn.	-10.5	-12.1	163.5	76.6	32.0	51.0	136.1	147.9	75.8	27.0	42.5	112.8	10.5
jūl.	-10.4	-14.3	173.0	80.0	34.9	54.5	145.5	154.3	79.8	27.9	43.6	116.8	11.4
aug.	-12.6	-13.6	175.8	81.6	35.7	54.2	147.5	154.8	79.5	27.6	44.4	119.4	11.9
sept.	-3.1	-7.1	182.9	.	.	.	154.9	159.0	.	.	.	121.0	.
<i>Apjoma indeksi (2000. g. = 100; 1. un 2. ailei – pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)</i>													
2019 IV	0.0	-1.8	107.3	108.1	108.7	106.1	107.1	107.2	105.2	105.8	113.3	110.1	96.7
2020 I	-4.0	-4.7	103.7	106.7	100.1	102.6	102.2	103.9	103.7	100.4	108.6	105.0	98.3
II	-23.6	-16.4	81.6	86.6	75.7	78.9	79.1	92.1	89.8	94.3	96.7	91.1	81.5
III
2020 marts	-7.8	-8.8	98.7	104.1	91.6	95.0	95.2	97.5	98.3	94.4	100.6	95.8	92.4
apr.	-29.9	-20.0	74.2	82.7	67.9	67.4	70.3	88.7	89.6	89.1	89.0	84.7	83.0
maijs	-29.7	-20.9	81.0	85.5	75.7	78.6	79.2	91.9	89.0	93.3	97.4	91.6	80.2
jūn.	-10.6	-7.7	89.7	91.5	83.5	90.7	87.7	95.7	90.8	100.6	103.7	96.9	81.4
jūl.	-9.7	-10.3	95.5	95.6	92.0	98.1	94.6	100.0	95.1	103.9	107.7	101.3	79.6
aug.	-10.9	-9.8	97.9	98.7	94.5	98.0	96.9	100.5	95.2	102.6	109.8	103.5	81.5

Avoti: ECB un Eurostat.

1) Atšķirība starp ECB maksājumu bilances posteņa "Preces" (3.8. tabula) un Eurostat preču tirdzniecības (3.9. tabula) datiem veidojas galvenokārt to atšķirīgo definīciju dēļ.

2) Preču grupas atbilstoši plašo ekonomisko kategoriju (Broad Economic Categories) klasifikācijai.

4. Cenas un izmaksas

4.1. Saskaņotais patēriņa cenu indekss¹⁾

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Kopā					Kopā (s.i. dati; pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu; %) ²⁾						Administratīvi regulējamās cenas	
	Indekss: 2015. g. = 100	Kopā		Preces	Pakalpojumi	Kopā	Apstrādātā pārtika	Neapstrādātā pārtika	Neenerģijas rūpniecības preces	Enerģija (s.n. dati)	Pakalpojumi	Kopējais SPCI (neietverot administratīvi regulējamās cenas)	Administratīvi regulējamās cenas
		Kopā (neietverot pārtikas un enerģijas cenas)											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
% no 2020. gada kopapjoma	100.0	100.0	71.1	55.1	44.9	100.0	14.6	4.4	26.2	9.8	44.9	87.6	12.4
2017	101.8	1.5	1.0	1.6	1.4	-	-	-	-	-	-	1.6	1.0
2018	103.6	1.8	1.0	2.0	1.5	-	-	-	-	-	-	1.7	2.1
2019	104.8	1.2	1.0	1.0	1.5	-	-	-	-	-	-	1.1	1.9
2019 IV	105.3	1.0	1.2	0.4	1.7	0.3	0.4	-0.1	0.1	0.2	0.4	1.0	1.2
2020 I	104.7	1.1	1.1	0.8	1.5	0.1	0.6	1.3	0.1	-1.3	0.1	1.2	0.8
II	105.5	0.2	0.9	-0.6	1.2	-0.4	0.7	3.7	-0.1	-7.9	0.3	0.2	0.5
III	105.1	0.0	0.6	-0.7	0.7	0.0	-0.2	-1.9	0.4	0.9	-0.2	-0.1	0.4
2020 jūn.	105.7	0.3	0.8	-0.5	1.2	0.2	0.1	-0.1	0.0	1.7	0.1	0.2	0.4
jūl.	105.3	0.4	1.2	-0.1	0.9	0.2	-0.3	-1.9	1.6	0.5	-0.2	0.4	0.4
aug.	104.9	-0.2	0.4	-0.9	0.7	-0.5	0.0	0.1	-1.7	0.0	0.0	-0.2	0.3
sept.	105.0	-0.3	0.2	-1.0	0.5	0.0	0.0	0.3	-0.1	-0.4	0.0	-0.4	0.4
okt.	105.2	-0.3	0.2	-0.8	0.4	0.1	0.1	0.5	0.1	0.4	0.1	-0.4	0.6
nov. ³⁾	104.8	-0.3	0.2	.	0.6	0.1	0.2	0.5	-0.1	-0.2	0.2	.	.

	Preces						Pakalpojumi					
	Pārtika (ietverot alkoholiskos dzērienus un tabaku)			Rūpniecības preces			Mājoklis		Transports	Sakarī	Atpūta un individuālie pakalpojumi	Dažādi
	Kopā	Apstrādātā pārtika	Neapstrādātā pārtika	Kopā	Neenerģijas rūpniecības preces	Enerģija	Īres maksa					
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
% no 2020. gada kopapjoma	19.1	14.6	4.4	36.1	26.2	9.8	10.9	6.6	7.4	2.6	15.4	8.5
2017	1.8	1.5	2.4	1.5	0.3	4.9	1.3	1.2	2.1	-1.1	2.1	0.8
2018	2.2	2.1	2.3	1.9	0.3	6.4	1.2	1.2	1.5	-0.1	2.0	1.4
2019	1.8	1.9	1.4	0.5	0.3	1.1	1.4	1.3	2.0	-0.7	1.7	1.5
2019 IV	1.8	1.9	1.6	-0.3	0.4	-2.1	1.5	1.5	2.4	-0.2	2.0	1.5
2020 I	2.2	2.0	2.8	0.0	0.5	-1.0	1.6	1.4	1.7	0.0	1.6	1.5
II	3.4	2.3	6.7	-2.7	0.2	-10.3	1.4	1.3	1.1	0.1	1.2	1.5
III	1.8	1.5	2.8	-2.0	0.4	-8.1	1.3	1.2	-0.4	-0.7	0.6	1.4
2020 jūn.	3.2	2.3	6.0	-2.4	0.2	-9.3	1.4	1.3	1.1	0.3	1.2	1.5
jūl.	2.0	1.6	3.1	-1.2	1.6	-8.4	1.3	1.2	0.2	-0.6	0.9	1.5
aug.	1.7	1.5	2.3	-2.3	-0.1	-7.8	1.3	1.2	-0.8	-0.8	0.7	1.4
sept.	1.8	1.4	3.1	-2.5	-0.3	-8.2	1.3	1.2	-0.6	-0.8	0.3	1.3
okt.	2.0	1.3	4.3	-2.3	-0.1	-8.2	1.2	1.2	-0.9	-1.8	0.4	1.3
nov. ³⁾	1.9	1.3	4.2	.	-0.3	-8.4

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) 2016. gada maijā ECB sāka publicēt uzlabotās sezonāli izlīdzinātās euro zonas SPCI datu laikrindas saskaņā ar pārskatīto sezonālās izlīdzināšanas pieeju, kas aprakstīta ECB 2016. gada "Tautsaimniecības Biljetena" Nr. 3 1. ielikumā (<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/ecbu/eb201603.en.pdf>).

3) Aplēse, pamatojoties uz provizoriskiem valstu datiem, kā arī uz jaunāko informāciju par enerģijas cenām.

4. Cenas un izmaksas

4.2. Rūpniecības, būvniecības un ģeogrāfijas cenas

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Ražotāju cenas rūpniecībā, neietverot būvniecību ¹⁾										Būvniecība ²⁾	Mājokļu cenas ³⁾	Komerģeogrāfijas cenu eksperimentālais rādītājs ³⁾
	Kopā (indekss: 2015. g. = 100)	Kopā		Rūpniecība (neietverot būvniecību un enerģētiku)						Enerģētika			
		Apstrādes rūpniecība	Kopā	Starppatēriņa preces	Kapitālpreces	Patēriņa preces							
						Kopā	Pārtika, alkoholiskie dzērieni un tabaka	Nepārtikas preces					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
% no 2015. gada kopējuma	100.0	100.0	77.3	72.1	28.9	20.7	22.5	16.5	5.9	27.9			
2017	100.8	3.0	3.0	2.1	3.1	0.9	1.9	2.8	0.2	5.7	2.0	4.4	4.7
2018	104.1	3.3	2.4	1.5	2.7	1.0	0.4	0.1	0.6	8.4	2.4	4.8	4.1
2019	104.7	0.6	0.6	0.8	0.1	1.5	1.0	1.1	0.9	-0.1	2.0	4.2	4.6
2019 IV	104.4	-1.4	0.0	0.4	-1.2	1.4	1.7	2.4	0.7	-6.0	1.9	4.3	4.2
2020 I	103.7	-1.7	0.0	0.4	-1.4	1.1	2.3	3.3	0.6	-7.4	1.5	5.0	3.9
II	100.2	-4.5	-3.0	-0.5	-2.7	1.0	1.1	1.5	0.6	-15.5	1.0	5.1	5.8
III	101.4	-2.7	-2.0	-0.3	-1.8	0.8	0.5	0.3	0.6	-9.3	.	.	.
2020 maijs	99.7	-5.0	-3.5	-0.7	-2.9	0.9	1.0	1.3	0.5	-17.3	-	-	-
jūn.	100.5	-3.7	-2.3	-0.6	-2.5	1.1	0.7	0.8	0.5	-12.8	-	-	-
jūl.	101.2	-3.2	-2.0	-0.4	-2.0	0.9	0.6	0.5	0.6	-10.9	-	-	-
aug.	101.3	-2.6	-1.8	-0.3	-1.8	0.8	0.5	0.3	0.6	-8.7	-	-	-
sept.	101.7	-2.3	-2.2	-0.3	-1.6	0.8	0.4	0.1	0.7	-8.3	-	-	-
okt.	102.1	-2.0	-1.9	-0.2	-1.3	0.8	0.3	0.0	0.7	-7.6	-	-	-

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini un ECB aprēķini, kuru pamatā ir MSCI dati un valstu avoti (13. aile).

1) Tikai iekšzemes tirdzniecība.

2) Dzīvojamā ēku ražošanas izmaksas.

3) Uz nesaskaņotiem avotiem balstīti eksperimentāli dati (sīkāku informāciju sk.

www.ecb.europa.eu/stats/ecb_statistics/governance_and_quality_framework/html/experimental-data.en.html).

4.3. Izejvielu cenas un IKP deflatori

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	IKP deflatori								Naftas cenas (euro par barelu)	Neenerģijas izejvielu cenas (euro)					
	Kopā (s.i. dati; indekss: 2015. g. = 100)	Kopā	Iekšzemes pieprasījums				Eksports ¹⁾	Imports ¹⁾		Svērums atbilstoši importam ²⁾			Svērums atbilstoši izmantošanai ²⁾		
			Kopā	Privātais patēriņš	Valdības patēriņš	Kopējā pamatkapitāla veidošana				Kopā	Pārtikas izejvielas	Nepārtikas izejvielas	Kopā	Pārtikas izejvielas	Nepārtikas izejvielas
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
% no kopējuma									100.0	45.4	54.6	100.0	50.4	49.6	
2017	102.0	1.1	1.4	1.3	1.6	1.6	1.9	2.8	48.1	5.8	-3.5	16.6	6.6	-1.7	17.8
2018	103.4	1.4	1.7	1.5	1.7	1.9	1.5	2.2	60.4	-0.7	-5.9	4.3	-0.3	-5.7	5.7
2019	105.2	1.7	1.4	1.1	1.7	2.1	0.7	0.1	57.2	1.6	3.7	-0.1	2.6	7.4	-2.3
2019 IV	105.9	1.7	1.2	1.0	1.7	1.4	0.3	-0.9	56.5	3.7	8.7	-0.6	5.0	13.4	-3.6
2020 I	106.5	1.9	1.4	1.2	2.6	1.9	-0.1	-1.2	45.9	1.8	7.4	-3.1	1.2	7.1	-4.9
II	107.4	2.4	1.4	0.7	4.8	1.4	-2.0	-4.4	28.5	-2.4	4.0	-8.1	-4.3	0.1	-9.2
III	106.5	1.0	0.7	0.2	1.6	0.8	-1.7	-2.9	36.5	2.1	1.9	2.4	-0.4	-1.6	1.0
2020 jūn.	-	-	-	-	-	-	-	-	35.5	-1.6	1.8	-4.6	-3.0	-0.6	-5.7
jūl.	-	-	-	-	-	-	-	-	37.3	-1.9	-0.5	-3.2	-3.9	-3.7	-4.2
aug.	-	-	-	-	-	-	-	-	37.4	4.9	2.2	7.3	1.9	-1.4	5.6
sept.	-	-	-	-	-	-	-	-	34.9	3.6	4.0	3.2	1.0	0.2	1.9
okt.	-	-	-	-	-	-	-	-	34.4	2.8	2.8	2.9	0.0	-1.2	1.4
nov.	-	-	-	-	-	-	-	-	36.5	3.6	0.5	6.6	-1.7	-7.1	5.0

Avoti: Eurostat, ECB aprēķini un Bloomberg (9. aile).

1) Eksporta un importa deflatori attiecas uz precēm un pakalpojumiem un ietver pārrobežu tirdzniecību euro zonā.

2) Svērums atbilstoši importam: svērums noteikts saskaņā ar 2009.–2011. gada vidējo importa struktūru; svērums atbilstoši izmantošanai: svērums noteikts saskaņā ar 2009.–2011. gada vidējo iekšzemes pieprasījuma struktūru.

4. Cenas un izmaksas

4.4. Ar cenām saistīto viedokļu apsekojumi

(sezonāli izlīdzināti dati)

	Eiropas Komisijas uzņēmumu un patērētāju apsekojumi (procentu starpības)					Iepirkumu vadītāju apsekojumi (difūzijas indeksi)			
	Pārdošanas cenu gaidas (nākamajiem trim mēnešiem)				Patēriņa cenu tendences pēdējos 12 mēnešos	Ražošanas izmaksas		Noteiktās cenas	
	Apstrādes rūpniecība	Mazumtirdzniecība	Pakalpojumi	Būvniecība		Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi	Apstrādes rūpniecība	Pakalpojumi
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1999–2015	4.3	-	-	-4.5	32.3	56.7	56.3	-	49.7
2017	9.3	5.2	7.1	2.8	12.9	64.6	56.3	55.1	51.6
2018	11.6	7.5	9.5	12.5	20.6	65.4	57.9	56.1	52.7
2019	4.3	7.2	9.0	7.4	18.3	48.8	57.1	50.4	52.4
2019 IV	1.4	6.9	7.9	5.9	14.7	44.2	56.9	48.6	52.0
2020 I	2.0	6.6	7.4	3.9	13.3	45.6	54.7	48.0	49.7
II	-6.8	-3.7	-7.5	-11.7	11.0	44.2	48.1	46.1	43.3
III	-1.5	0.9	-0.7	-7.8	12.5	49.4	52.9	49.3	47.7
2020 jūn.	-4.4	0.1	-3.9	-10.8	14.5	45.1	52.2	46.6	46.3
jūl.	-1.1	-0.6	-0.1	-9.9	12.7	47.5	52.5	49.0	47.8
aug.	-2.1	0.7	-1.1	-7.5	13.9	50.1	53.4	49.4	48.2
sept.	-1.3	2.6	-1.0	-6.0	11.0	50.6	53.0	49.6	47.1
okt.	0.7	3.1	-2.3	-7.0	9.3	52.9	53.1	50.5	48.7
nov.	0.2	1.2	-4.2	-8.3	7.0	55.9	51.5	51.6	47.7

Avoti: Eiropas Komisija (Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts) un *Markit*.

4.5. Darbaspēka izmaksu indeksi

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi)

	Kopā (indekss: 2016. g. = 100)	Kopā	Komponentu dalījumā		Atsevišķu saimnieciskās darbības veidu dalījumā		Papildpostenis: vienošanās ceļā noteiktās darba algas rādītājs ¹⁾
			Darba samaksa	Darba devēju sociālās iemaksas	Uzņēmējdarbības nozares	Galvenokārt ar uzņēmējdarbību nesaistītas nozares	
	1	2	3	4	5	6	7
% no 2018. gada kopapjoma	100.0	100.0	75.3	24.7	69.0	31.0	
2017	101.8	1.8	1.8	1.9	1.9	1.7	1.5
2018	104.2	2.4	2.3	2.7	2.5	2.1	2.0
2019	106.8	2.5	2.6	1.9	2.4	2.8	2.2
2019 IV	113.2	2.4	2.4	1.9	2.2	2.8	2.0
2020 I	103.3	3.7	3.9	3.1	3.3	4.6	1.9
II	115.7	4.2	5.2	0.9	4.1	4.3	1.7
III	1.6

Avoti: *Eurostat* un ECB aprēķini.

1) Uz nesaskaņotiem avotiem balstīti eksperimentāli dati (sīkāku informāciju sk. www.ecb.europa.eu/stats/ecb_statistics/governance_and_quality_framework/html/experimental-data.en.html).

4. Cenas un izmaksas

4.6. Vienības darbaspēka izmaksas, atlīdzība vienam nodarbinātajam un darba ražīgums

(pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %, ja nav norādīts citādi; sezonāli izlīdzināti ceturkšņa dati; neizlīdzināti gada dati)

	Kopā (indekss: 2015. g. = 100)	Kopā	Saimnieciskās darbības veidu dalījumā									
			Lauksaim- niecība, mežsaim- niecība un zvejniecība	Apstrādes rūpniecība, enerģētika un komunālie pakalpojumi	Būv- niecība	Tirdzniecība, transporta, izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	Informācijas un komuni- kācijas pakalpojumi	Finanses un apdroši- nāšana	Nekusta- mais īpašums	Profesionālie, komerc- darbības un atbalsta pakalpojumi	Valsts pārvalde, izglītība, veselība un sociālā aprūpe	Māksla, izklaide un citi pakal- pojumi
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Vienības darbaspēka izmaksas												
2017	106.3	0.7	0.8	-0.7	1.3	0.4	-0.8	-2.0	4.2	1.3	1.8	1.0
2018	108.4	1.9	1.0	1.7	2.2	1.8	-0.1	0.3	4.4	1.9	2.3	2.5
2019	110.4	1.9	-1.0	3.3	0.9	1.4	0.8	0.4	2.6	1.1	2.6	2.0
2019 IV	110.9	1.7	-0.1	2.6	0.9	1.1	0.0	0.9	-0.5	1.7	2.7	2.4
2020 I	114.0	4.3	-1.3	4.3	2.3	5.1	2.5	-0.3	1.1	4.4	4.9	7.1
II	119.3	8.4	-2.5	11.5	7.2	11.9	3.1	1.1	-5.0	9.4	10.8	21.6
III	113.9	2.9	-0.6	1.8	5.7	4.0	-0.5	-0.6	3.1	6.2	2.4	12.5
Atlīdzība vienam nodarbinātajam												
2017	111.2	1.7	1.7	1.8	2.0	1.4	2.3	1.2	2.5	2.6	1.8	2.0
2018	113.6	2.2	1.2	1.9	1.9	2.1	2.3	2.4	3.7	2.8	2.1	3.2
2019	115.9	1.9	1.8	1.5	2.0	2.1	1.9	2.1	2.6	1.4	2.1	2.7
2019 IV	116.7	1.7	2.4	1.0	1.4	1.6	1.6	1.6	1.4	1.3	2.3	2.6
2020 I	115.7	0.6	0.9	-0.4	-1.5	-1.1	2.2	-0.8	2.5	1.3	2.2	0.4
II	110.2	-4.7	0.6	-7.6	-7.6	-11.8	-2.4	-1.4	-5.3	-6.0	1.4	-7.1
III	117.1	0.6	2.4	-1.5	1.3	-1.1	0.4	0.0	2.6	0.6	2.0	2.1
Darba ražīgums uz vienu nodarbināto												
2017	104.5	1.0	0.9	2.5	0.7	1.0	3.2	3.3	-1.6	1.3	0.0	1.0
2018	104.9	0.3	0.2	0.2	-0.3	0.3	2.4	2.1	-0.7	0.8	-0.2	0.7
2019	105.0	0.1	2.8	-1.7	1.0	0.7	1.0	1.7	0.0	0.3	-0.4	0.7
2019 IV	105.2	0.0	2.4	-1.6	0.5	0.5	1.6	0.7	1.9	-0.4	-0.4	0.2
2020 I	101.5	-3.5	2.3	-4.5	-3.7	-5.9	-0.3	-0.4	1.4	-3.0	-2.5	-6.3
II	92.4	-12.1	3.1	-17.2	-13.8	-21.2	-5.3	-2.4	-0.3	-14.1	-8.5	-23.6
III	102.9	-2.2	3.0	-3.3	-4.2	-4.9	0.9	0.6	-0.5	-5.2	-0.3	-9.3
Atlīdzība par vienu nostrādāto stundu												
2017	113.0	2.1	2.1	2.0	2.0	1.8	2.3	1.9	2.3	2.5	2.5	2.4
2018	115.2	1.9	0.8	2.0	0.9	1.9	2.0	2.3	2.8	2.1	2.1	2.7
2019	117.7	2.2	2.0	2.1	2.2	2.3	1.8	1.7	2.9	1.6	2.3	3.1
2019 IV	118.3	2.0	2.3	1.7	2.0	1.8	2.0	1.5	1.1	1.6	2.6	3.5
2020 I	121.2	4.3	3.7	3.3	3.4	4.0	3.4	1.5	6.0	3.7	4.7	8.3
II	128.1	9.3	4.7	6.5	8.4	12.6	3.9	3.1	6.2	5.9	7.0	16.6
III	121.5	3.0	2.0	1.4	2.0	3.7	2.8	1.1	5.3	3.5	2.3	5.5
Darba ražīgums stundā												
2017	106.8	1.5	1.2	2.8	0.8	1.7	3.3	3.9	-1.5	1.5	0.6	1.4
2018	107.0	0.2	-0.4	0.3	-0.9	0.3	2.2	1.9	-1.3	0.5	-0.3	0.4
2019	107.5	0.4	3.4	-1.1	1.2	1.0	1.0	1.5	0.1	0.5	-0.2	0.9
2019 IV	107.6	0.5	2.7	-0.8	1.4	1.0	1.6	0.8	0.5	0.0	-0.1	1.0
2020 I	107.7	0.6	2.9	-0.7	1.8	0.1	1.1	2.2	6.0	-0.1	-0.1	1.9
II	110.1	2.6	6.6	-3.8	3.9	2.8	1.1	2.7	17.6	-1.9	-2.6	0.6
III	107.8	0.4	2.0	-0.3	-2.7	-0.3	3.3	2.2	3.0	-2.3	0.2	-5.7

Avoti: Eurostat un ECB aprēķini.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.1. Monetārie rādītāji¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %, sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	M3											12
	M2						M3 – M2					
	M1		M2 – M1				Repo darījumi	Naudas tirgus fondu akcijas	Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem			
	Skaidrā nauda apgrozībā	Noguldījumi uz nakti	Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		
	Atlikumi											
2017	1 112.6	6 636.4	7 749.0	1 198.7	2 261.3	3 460.0	11 209.0	74.6	509.6	80.7	664.8	11 873.9
2018	1 164.2	7 114.7	8 278.9	1 128.3	2 298.9	3 427.2	11 706.1	74.4	521.8	82.0	678.2	12 384.3
2019	1 221.5	7 726.9	8 948.4	1 073.2	2 362.5	3 435.7	12 384.1	78.7	529.1	19.4	627.2	13 011.3
2019 IV	1 221.5	7 726.9	8 948.4	1 073.2	2 362.5	3 435.7	12 384.1	78.7	529.1	19.4	627.2	13 011.3
2020 I	1 265.3	8 079.2	9 344.5	1 075.3	2 368.6	3 443.9	12 788.3	109.9	537.3	50.3	697.5	13 485.8
II	1 302.8	8 425.1	9 727.9	1 075.5	2 400.9	3 476.4	13 204.3	95.2	582.3	17.1	694.6	13 898.9
III	1 330.5	8 617.1	9 947.6	1 077.0	2 423.4	3 500.4	13 448.0	100.3	612.8	1.6	714.8	14 162.8
2020 maijs	1 293.4	8 339.3	9 632.8	1 095.6	2 389.4	3 485.0	13 117.8	95.7	560.0	23.9	679.6	13 797.4
jūn.	1 302.8	8 425.1	9 727.9	1 075.5	2 400.9	3 476.4	13 204.3	95.2	582.3	17.1	694.6	13 898.9
jūl.	1 310.7	8 464.9	9 775.6	1 080.2	2 406.9	3 487.1	13 262.7	106.2	595.8	6.0	707.9	13 970.6
aug.	1 321.7	8 528.8	9 850.5	1 047.6	2 414.7	3 462.4	13 312.8	91.7	593.7	5.5	690.9	14 003.7
sept.	1 330.5	8 617.1	9 947.6	1 077.0	2 423.4	3 500.4	13 448.0	100.3	612.8	1.6	714.8	14 162.8
okt. ^(p)	1 338.2	8 681.8	10 020.0	1 060.3	2 431.7	3 492.0	13 512.0	96.3	613.9	15.3	725.5	14 237.5
	Darījumi											
2017	36.5	592.2	628.7	-108.7	34.2	-74.5	554.3	6.5	-11.3	-15.8	-20.6	533.7
2018	50.6	468.0	518.6	-73.2	44.8	-28.5	490.1	-0.9	12.6	-0.9	10.8	500.9
2019	57.3	605.8	663.2	-59.7	61.5	1.8	665.0	4.1	-2.1	-56.6	-54.6	610.4
2019 IV	17.8	130.5	148.3	-31.4	9.6	-21.8	126.5	4.6	-14.5	-1.0	-10.9	115.6
2020 I	43.8	347.7	391.5	0.0	6.1	6.0	397.5	30.9	8.3	28.9	68.1	465.6
II	37.5	342.9	380.4	2.1	32.7	34.8	415.3	-14.1	45.1	-34.0	-3.0	412.3
III	27.7	269.1	296.8	5.7	22.9	28.5	325.4	5.9	29.8	-14.1	21.6	347.0
2020 maijs	16.2	109.4	125.6	26.7	10.3	37.1	162.6	2.4	9.8	-9.5	2.7	165.4
jūn.	9.4	87.4	96.8	-19.5	11.5	-8.0	88.8	-0.2	22.3	-7.2	14.9	103.7
jūl.	7.9	118.8	126.8	9.4	6.2	15.6	142.3	12.0	13.5	-9.2	16.3	158.6
aug.	11.0	65.9	76.8	-31.7	8.0	-23.7	53.1	-14.3	-2.8	-0.4	-17.6	35.5
sept.	8.9	84.4	93.2	28.0	8.7	36.7	129.9	8.3	19.1	-4.5	22.9	152.8
okt. ^(p)	7.6	63.7	71.3	-18.1	8.4	-9.7	61.6	-4.1	1.1	14.0	11.0	72.7
	Pieauguma temps											
2017	3.4	9.8	8.8	-8.2	1.5	-2.1	5.2	9.5	-2.2	-17.3	-3.0	4.7
2018	4.5	7.0	6.7	-6.1	2.0	-0.8	4.4	-1.3	2.5	-1.6	1.6	4.2
2019	4.9	8.5	8.0	-5.3	2.7	0.1	5.7	5.4	-0.4	-71.4	-8.0	4.9
2019 IV	4.9	8.5	8.0	-5.3	2.7	0.1	5.7	5.4	-0.4	-71.4	-8.0	4.9
2020 I	7.1	11.0	10.4	-3.8	1.8	0.0	7.4	47.4	2.1	59.0	10.0	7.5
II	9.7	13.2	12.7	-3.3	2.6	0.7	9.3	28.2	11.0	-53.9	9.0	9.3
III	10.5	14.4	13.8	-2.1	3.0	1.4	10.3	36.7	12.6	-95.9	11.9	10.4
2020 maijs	9.2	13.1	12.5	-2.6	2.2	0.7	9.1	35.7	5.9	-37.9	6.2	9.0
jūn.	9.7	13.2	12.7	-3.3	2.6	0.7	9.3	28.2	11.0	-53.9	9.0	9.3
jūl.	9.8	14.1	13.5	-1.5	2.6	1.3	10.0	42.8	12.1	-77.4	10.9	10.1
aug.	10.4	13.7	13.3	-5.1	2.9	0.3	9.6	28.3	8.5	-70.6	7.8	9.5
sept.	10.5	14.4	13.8	-2.1	3.0	1.4	10.3	36.7	12.6	-95.9	11.9	10.4
okt. ^(p)	10.7	14.3	13.8	-2.7	3.2	1.4	10.3	23.4	15.2	-67.0	14.0	10.5

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.2. M3 ietilpstošie noguldījumi¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Nefinanšu sabiedrības ²⁾					Mājsaimniecības ³⁾					Finanšu sabiedrības (neietverot MFI un ASPF) ²⁾	Apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondi	Pārējā valdība ⁴⁾
	Kopā	Uz nakti	Ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Repo darījumi	Kopā	Uz nakti	Ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	Ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	Repo darījumi			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Atlikumi													
2017	2 241.5	1 798.6	285.0	149.1	8.8	6 317.9	3 703.1	561.9	2 052.2	0.8	987.7	208.2	415.8
2018	2 334.2	1 901.4	277.3	147.9	7.6	6 645.3	4 035.6	517.8	2 090.6	1.3	996.0	204.8	436.2
2019	2 482.3	2 068.7	256.9	150.2	6.5	7 041.2	4 397.1	492.3	2 151.0	0.8	1 032.7	217.1	468.0
2019 IV	2 482.3	2 068.7	256.9	150.2	6.5	7 041.2	4 397.1	492.3	2 151.0	0.8	1 032.7	217.1	468.0
2020 I	2 610.8	2 191.4	264.0	147.9	7.6	7 173.7	4 535.9	472.2	2 165.0	0.6	1 151.5	224.3	472.6
II	2 869.9	2 396.7	318.6	148.4	6.2	7 349.4	4 683.7	462.7	2 202.1	0.9	1 084.9	226.5	466.0
III	2 958.3	2 481.2	323.3	146.9	6.9	7 491.0	4 816.7	446.5	2 226.9	1.0	1 058.4	240.4	469.6
2020 maijs	2 821.4	2 352.1	317.0	147.5	4.9	7 301.0	4 644.2	465.0	2 190.9	0.9	1 104.2	232.2	461.2
jūn.	2 869.9	2 396.7	318.6	148.4	6.2	7 349.4	4 683.7	462.7	2 202.1	0.9	1 084.9	226.5	466.0
jūl.	2 918.6	2 434.2	331.8	147.2	5.3	7 395.6	4 728.0	456.2	2 210.3	1.1	1 028.2	241.4	474.4
aug.	2 937.5	2 462.5	323.7	146.9	4.3	7 437.8	4 768.3	450.7	2 217.7	1.1	1 005.9	233.7	467.9
sept.	2 958.3	2 481.2	323.3	146.9	6.9	7 491.0	4 816.7	446.5	2 226.9	1.0	1 058.4	240.4	469.6
okt. ^(p)	2 968.9	2 488.0	328.8	147.0	5.1	7 534.1	4 856.4	443.3	2 233.4	1.1	1 051.6	237.2	478.4
Darījumi													
2017	182.3	184.0	-1.8	-0.8	1.0	255.0	305.2	-82.1	33.4	-1.5	51.6	8.0	27.3
2018	94.6	106.8	-9.7	-1.0	-1.4	326.6	325.4	-45.0	45.6	0.5	1.7	-3.6	19.2
2019	149.6	167.1	-18.9	1.7	-0.4	394.6	360.2	-26.2	61.0	-0.5	26.9	11.0	29.7
2019 IV	34.4	38.7	-3.2	-1.9	0.8	85.7	84.2	-11.9	13.5	-0.2	-6.7	-2.4	2.5
2020 I	125.9	120.8	6.4	-2.2	1.0	131.3	138.1	-20.6	14.0	-0.2	116.1	6.8	4.5
II	261.2	206.7	55.4	0.5	-1.3	177.6	149.0	-9.2	37.4	0.3	-71.4	2.7	-6.5
III	94.7	88.6	6.6	-1.3	0.9	144.3	134.8	-15.6	25.0	0.1	46.1	14.6	3.9
2020 maijs	106.9	75.5	32.5	0.3	-1.4	52.9	43.1	-2.0	11.8	0.0	-10.2	4.4	-5.1
jūn.	48.8	44.6	2.0	0.9	1.3	49.5	40.4	-2.2	11.2	0.0	-18.2	-5.6	4.8
jūl.	56.3	42.7	15.4	-1.1	-0.7	48.9	46.0	-5.7	8.3	0.2	17.1	15.7	8.5
aug.	18.5	27.5	-7.8	-0.3	-1.0	44.4	42.3	-5.4	7.5	-0.1	-21.0	-7.6	-6.5
sept.	20.0	18.5	-1.0	0.1	2.5	51.0	46.4	-4.5	9.1	-0.1	50.0	6.6	1.8
okt. ^(p)	9.2	6.6	4.2	0.1	-1.8	42.9	39.5	-3.3	6.6	0.1	-7.6	-3.2	8.7
Pieauguma temps													
2017	8.7	11.3	-0.7	-0.5	12.3	4.2	9.0	-12.7	1.7	-65.3	5.4	4.0	7.1
2018	4.2	5.9	-3.4	-0.7	-16.2	5.2	8.8	-8.0	2.2	66.7	0.2	-1.7	4.6
2019	6.4	8.8	-6.8	1.2	-6.8	5.9	8.9	-5.1	2.9	-36.8	2.7	5.3	6.8
2019 IV	6.4	8.8	-6.8	1.2	-6.8	5.9	8.9	-5.1	2.9	-36.8	2.7	5.3	6.8
2020 I	9.7	12.1	-2.2	-1.0	24.5	6.1	9.8	-8.5	2.4	-56.9	16.9	5.7	2.7
II	19.2	20.7	21.1	-1.8	-13.8	7.4	11.3	-9.4	3.6	-48.0	5.0	3.7	0.6
III	21.1	22.4	24.9	-3.3	23.4	7.7	11.7	-11.3	4.2	-0.2	8.2	9.9	0.9
2020 maijs	17.6	19.1	18.3	-2.0	-31.5	7.0	10.9	-9.3	3.2	-38.4	9.7	7.3	-0.1
jūn.	19.2	20.7	21.1	-1.8	-13.8	7.4	11.3	-9.4	3.6	-48.0	5.0	3.7	0.6
jūl.	20.5	21.5	27.2	-2.8	-15.6	7.4	11.3	-10.2	3.8	-39.9	8.7	10.2	3.5
aug.	19.9	21.3	24.6	-3.4	-31.4	7.5	11.5	-11.0	4.0	-40.8	4.8	0.8	1.1
sept.	21.1	22.4	24.9	-3.3	23.4	7.7	11.7	-11.3	4.2	-0.2	8.2	9.9	0.9
okt. ^(p)	20.5	21.6	27.0	-3.0	-28.5	7.9	11.9	-11.4	4.3	-34.0	7.3	7.1	2.4

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

3) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

4) Attiecas uz valdības sektoru, neietverot centrālo valdību.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.3. Euro zonas rezidentiem izsniegtie kredīti¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Kredīts valdībai			Kredīts pārējiem euro zonas rezidentiem								Parāda vērtspapīri	Kapitāla vērtspapīri un ieguldījumu fondu (neietverot tirgus fondus) akcijas
	Kopā	Aizdevumi	Parāda vērtspapīri	Kopā	Aizdevumi					Parāda vērtspapīri			
					Kopā	Nefinanšu sabiedrībām ³⁾	Mājsaimniecībām ⁴⁾	Finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un ASPF) ³⁾	Apdrošināšanas sabiedrībām un pensiju fondiem				
1	2	3	4	5	Koriģētie aizdevumi ²⁾	6	7	8	9	10	11	12	
Atlikumi													
2017	4 623.3	1 034.2	3 575.2	13 114.4	10 870.9	11 166.3	4 325.7	5 600.3	836.5	108.5	1 442.0	801.5	
2018	4 684.1	1 008.4	3 664.3	13 416.5	11 123.0	11 483.4	4 405.0	5 741.9	849.8	126.4	1 519.9	773.6	
2019	4 660.6	986.8	3 662.1	13 865.7	11 452.5	11 839.8	4 475.8	5 931.2	893.5	152.0	1 562.7	850.4	
2019 IV	4 660.6	986.8	3 662.1	13 865.7	11 452.5	11 839.8	4 475.8	5 931.2	893.5	152.0	1 562.7	850.4	
2020 I	4 794.5	1 007.2	3 775.6	14 056.3	11 692.1	12 068.0	4 604.9	5 965.5	960.8	160.9	1 565.2	799.0	
II	5 279.0	1 005.9	4 261.4	14 242.1	11 780.6	12 163.1	4 718.2	5 995.6	912.6	154.2	1 644.9	816.5	
III	5 737.1	1 003.0	4 722.3	14 200.3	11 867.0	12 224.9	4 731.7	6 066.1	912.2	156.9	1 519.1	814.3	
2020 maijs	5 118.5	1 012.2	4 094.6	14 227.9	11 805.6	12 179.9	4 716.4	5 981.9	953.0	154.4	1 625.8	796.6	
jūn.	5 279.0	1 005.9	4 261.4	14 242.1	11 780.6	12 163.1	4 718.2	5 995.6	912.6	154.2	1 644.9	816.5	
jūl.	5 563.8	1 004.6	4 547.4	14 117.4	11 808.6	12 179.6	4 727.6	6 016.4	910.0	154.5	1 491.9	816.9	
aug.	5 622.7	1 000.7	4 610.2	14 173.2	11 841.5	12 205.3	4 750.4	6 031.4	904.3	155.4	1 514.8	816.9	
sept.	5 737.1	1 003.0	4 722.3	14 200.3	11 867.0	12 224.9	4 731.7	6 066.1	912.2	156.9	1 519.1	814.3	
okt. ^(p)	5 804.1	1 003.8	4 788.5	14 229.4	11 898.2	12 257.8	4 738.7	6 091.4	909.3	158.8	1 527.0	804.2	
Darījumi													
2017	289.1	-43.6	332.0	363.1	274.4	316.6	85.4	173.3	19.3	-3.6	63.8	24.9	
2018	91.5	-28.2	119.7	375.0	307.5	382.2	124.1	166.1	-0.3	17.7	88.5	-21.1	
2019	-87.3	-23.3	-64.4	452.6	378.4	422.4	115.7	200.5	41.3	21.1	30.8	43.4	
2019 IV	12.9	-14.6	27.4	94.3	78.9	103.3	6.3	59.0	7.7	5.9	-0.4	15.8	
2020 I	145.5	19.7	125.8	237.8	249.3	242.7	135.5	40.5	64.5	8.8	19.8	-31.3	
II	465.2	-1.8	467.0	182.3	96.5	103.6	120.7	35.8	-53.4	-6.7	74.7	11.2	
III	258.9	-2.8	261.7	154.1	104.6	86.9	29.1	71.9	0.6	3.0	44.4	5.0	
2020 maijs	143.4	-1.6	145.0	101.3	78.1	76.0	50.1	22.1	7.5	-1.5	18.1	5.1	
jūn.	144.4	-6.1	150.5	16.6	-17.5	-7.7	3.6	17.9	-38.8	-0.2	16.9	17.1	
jūl.	97.1	-1.4	98.4	63.8	43.3	37.0	19.0	23.4	0.4	0.5	18.0	2.4	
aug.	65.7	-3.7	69.4	60.5	36.0	28.7	21.8	18.7	-5.5	0.9	21.1	3.4	
sept.	96.1	2.3	93.9	29.8	25.3	21.1	-11.7	29.8	5.6	1.6	5.3	-0.8	
okt. ^(p)	55.3	1.1	54.1	36.2	31.6	35.4	7.5	26.1	-3.8	1.8	11.8	-7.2	
Pieauguma temps													
2017	6.6	-4.0	10.2	2.8	2.6	2.9	2.0	3.2	2.3	-3.2	4.6	3.2	
2018	2.0	-2.7	3.4	2.9	2.8	3.4	2.9	3.0	0.0	16.3	6.1	-2.6	
2019	-1.9	-2.3	-1.8	3.4	3.4	3.7	2.6	3.5	4.8	16.1	2.0	5.5	
2019 IV	-1.9	-2.3	-1.8	3.4	3.4	3.7	2.6	3.5	4.8	16.1	2.0	5.5	
2020 I	1.6	0.4	2.0	4.2	4.8	5.0	5.0	3.3	11.4	20.7	3.0	-0.7	
II	13.5	0.4	17.2	4.7	4.7	4.8	6.5	3.2	3.9	16.3	7.1	0.6	
III	18.9	0.0	24.1	4.9	4.7	4.6	6.5	3.5	2.6	7.5	9.1	0.1	
2020 maijs	9.7	1.1	12.1	4.9	5.2	5.3	6.7	3.3	8.6	20.9	6.8	-2.3	
jūn.	13.5	0.4	17.2	4.7	4.7	4.8	6.5	3.2	3.9	16.3	7.1	0.6	
jūl.	15.5	0.2	19.8	4.9	4.7	4.7	6.5	3.3	3.5	14.8	9.2	0.4	
aug.	16.6	-0.7	21.4	5.0	4.5	4.6	6.5	3.3	2.2	10.7	10.7	1.0	
sept.	18.9	0.0	24.1	4.9	4.7	4.6	6.5	3.5	2.6	7.5	9.1	0.1	
okt. ^(p)	20.3	0.0	25.9	4.9	4.6	4.6	6.3	3.6	1.6	14.1	10.3	-1.3	

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei (kas nosaka aizdevumu izslēgšanu no MFI statistikas bilancēm), kā arī MFI sniegto naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā pakalpojumu rezultātā izveidotajām pozīcijām.

3) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

4) T.sk. mājsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.4. MFI aizdevumi euro zonas nefinanšu sabiedrībām un mājāsaimniecībām¹⁾

(mljrd. euro un gada pieauguma temps; %, sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	Nefinanšu sabiedrības ²⁾					Mājāsaimniecības ³⁾				
	Kopā		Līdz 1 gadam	1–5 gadi	Ilgāk par 5 gadiem	Kopā		Patēriņa kredīts	Kredīti mājokļa iegādei	Citi aizdevumi
	1	Koriģētie aizdevumi ⁴⁾				6	Koriģētie aizdevumi ⁴⁾			
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Atlikumi										
2017	4 325.7	4 360.0	985.1	821.6	2 518.9	5 600.3	5 867.2	655.0	4 216.1	729.2
2018	4 405.0	4 489.1	991.4	844.2	2 569.4	5 741.9	6 024.9	682.6	4 356.4	702.9
2019	4 475.8	4 578.4	968.3	877.7	2 629.8	5 931.2	6 223.7	720.2	4 523.7	687.4
2019 IV	4 475.8	4 578.4	968.3	877.7	2 629.8	5 931.2	6 223.7	720.2	4 523.7	687.4
2020 I	4 604.9	4 706.4	1 003.6	917.2	2 684.1	5 965.5	6 254.1	715.2	4 565.1	685.3
II	4 718.2	4 830.2	958.5	993.0	2 766.7	5 995.6	6 276.7	701.1	4 603.9	690.6
III	4 731.7	4 845.2	930.5	1 014.5	2 786.7	6 066.1	6 334.1	702.6	4 667.6	695.9
2020 maijs	4 716.4	4 819.0	964.1	998.8	2 753.4	5 981.9	6 264.8	698.9	4 593.3	689.6
jūn.	4 718.2	4 830.2	958.5	993.0	2 766.7	5 995.6	6 276.7	701.1	4 603.9	690.6
jūl.	4 727.6	4 835.3	950.1	997.4	2 780.2	6 016.4	6 291.3	704.4	4 621.6	690.4
aug.	4 750.4	4 858.8	943.3	1 015.5	2 791.6	6 031.4	6 307.2	702.6	4 632.8	696.0
sept.	4 731.7	4 845.2	930.5	1 014.5	2 786.7	6 066.1	6 334.1	702.6	4 667.6	695.9
okt. ^(p)	4 738.7	4 845.7	917.3	1 010.3	2 811.1	6 091.4	6 358.2	704.6	4 690.1	696.7
Darījumi										
2017	85.4	135.2	0.2	39.2	46.1	173.3	165.5	45.2	133.9	-5.8
2018	124.1	175.9	18.0	32.8	73.3	166.1	188.4	41.2	134.2	-9.3
2019	115.7	143.3	-12.4	43.3	84.8	200.5	215.5	41.0	168.6	-9.2
2019 IV	6.3	21.6	-8.5	8.6	6.2	59.0	61.6	9.5	51.7	-2.2
2020 I	135.5	136.4	32.9	44.1	58.4	40.5	38.1	-3.7	45.0	-0.9
II	120.7	131.0	-38.8	81.0	78.6	35.8	29.1	-12.3	39.2	8.9
III	29.1	34.1	-22.6	16.0	35.7	71.9	59.9	5.8	65.0	1.1
2020 maijs	50.1	47.6	-22.1	38.7	33.5	22.1	16.8	-1.1	18.4	4.8
jūn.	3.6	14.2	-1.5	-4.7	9.8	17.9	16.6	3.4	11.7	2.9
jūl.	19.0	16.8	-7.1	7.0	19.2	23.4	18.3	3.8	18.9	0.7
aug.	21.8	22.8	-2.6	8.3	16.2	18.7	19.3	2.5	16.0	0.2
sept.	-11.7	-5.5	-12.9	0.8	0.4	29.8	22.3	-0.5	30.1	0.2
okt. ^(p)	7.5	1.7	-12.9	-3.8	24.1	26.1	25.2	2.3	22.4	1.4
Pieauguma temps										
2017	2.0	3.2	0.0	5.0	1.8	3.2	2.9	7.4	3.3	-0.8
2018	2.9	4.1	1.8	4.0	2.9	3.0	3.2	6.3	3.2	-1.3
2019	2.6	3.2	-1.3	5.1	3.3	3.5	3.6	6.0	3.9	-1.3
2019 IV	2.6	3.2	-1.3	5.1	3.3	3.5	3.6	6.0	3.9	-1.3
2020 I	5.0	5.5	2.9	9.1	4.4	3.3	3.4	3.8	4.0	-1.2
II	6.5	7.1	-1.1	16.1	6.2	3.2	3.0	0.3	4.1	0.4
III	6.5	7.1	-3.8	17.3	6.8	3.5	3.1	-0.1	4.5	1.0
2020 maijs	6.7	7.3	-1.5	17.5	6.2	3.3	3.0	0.3	4.2	0.1
jūn.	6.5	7.1	-1.1	16.1	6.2	3.2	3.0	0.3	4.1	0.4
jūl.	6.5	7.1	-2.2	16.3	6.5	3.3	3.0	0.4	4.2	0.7
aug.	6.5	7.1	-3.3	17.0	6.8	3.3	3.0	0.3	4.1	0.8
sept.	6.5	7.1	-3.8	17.3	6.8	3.5	3.1	-0.1	4.5	1.0
okt. ^(p)	6.3	6.8	-5.1	16.3	7.2	3.6	3.1	-0.1	4.5	1.5

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Saskaņā ar EKS 2010 nefinanšu grupu pārvaldītājsabiedrības 2014. gada decembrī tika pārklasificētas no nefinanšu sabiedrību sektora uz finanšu sabiedrību sektoru. Šīs institūcijas iekļautas MFI bilances statistikā kopā ar finanšu sabiedrībām (neietverot MFI un apdrošināšanas sabiedrības un pensiju fondus (ASPF)).

3) T.sk. mājāsaimniecības apkalpojošās bezpeļņas organizācijas.

4) Koriģēti atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei (kas nosaka aizdevumu izslēgšanu no MFI statistikas bilancēm), kā arī MFI sniegto naudas līdzekļu apvienošanas virtuālā grupas kontā pakalpojumu rezultātā izveidotajām pozīcijām.

5. Nauda un kredītu atlikumi

5.5. M3 neietilpstošie bilances posteņi (neietverot euro zonas rezidentiem izsniegtos kredītus)¹⁾ (mljrd. euro un gada pieauguma temps; %; sezonāli izlīdzināti dati; atlikumi un pieauguma temps perioda beigās; darījumi periodā)

	MFI saistības						MFI aktīvi			
	Centrālās valdības turējumi ²⁾	Ilgāka termiņa finanšu saistības pret pārējiem euro zonas rezidentiem					Tīrie ārējie aktīvi	Citi		
		Kopā	Noguldījumi ar noteikto termiņu ilgāku par 2 gadiem	Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu ilgāku par 3 mēnešiem	Parāda vērtspapīri ar termiņu ilgāku par 2 gadiem	Kapitāls un rezerves		Kopā		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
	Atlikumi									
2017	347.6	6 769.9	1 966.9	59.8	2 017.9	2 725.3	930.7	323.0	143.5	92.5
2018	389.2	6 817.4	1 940.0	56.1	2 099.7	2 721.6	1 030.0	460.2	187.0	194.9
2019	364.1	7 060.0	1 945.9	50.1	2 156.7	2 907.3	1 455.7	453.4	178.9	187.2
2019 IV	364.1	7 060.0	1 945.9	50.1	2 156.7	2 907.3	1 455.7	453.4	178.9	187.2
2020 I	409.5	7 036.4	1 936.8	47.2	2 120.0	2 932.4	1 563.2	517.7	183.7	196.5
II	673.3	7 041.1	1 932.7	44.1	2 080.0	2 984.4	1 559.6	532.7	159.2	174.3
III	806.2	7 040.9	1 935.5	43.0	2 059.2	3 003.2	1 568.8	503.6	139.9	147.3
2020 maijs	600.3	7 047.2	1 934.3	45.2	2 101.4	2 966.3	1 552.8	545.6	196.5	211.4
jūn.	673.3	7 041.1	1 932.7	44.1	2 080.0	2 984.4	1 559.6	532.7	159.2	174.3
jūl.	756.1	7 046.5	1 936.5	43.6	2 047.0	3 019.5	1 536.6	555.5	162.3	174.1
aug.	819.5	7 028.7	1 940.2	43.1	2 033.6	3 011.8	1 552.2	503.7	170.4	177.6
sept.	806.2	7 040.9	1 935.5	43.0	2 059.2	3 003.2	1 568.8	503.6	139.9	147.3
okt. ⁽³⁾	864.3	7 037.5	1 931.7	42.7	2 037.4	3 025.6	1 574.0	531.9	148.7	154.4
	Darījumi									
2017	41.8	-73.6	-83.5	-6.6	-71.1	87.5	-96.7	-53.5	-61.2	-28.5
2018	45.5	51.0	-37.8	-4.9	16.1	77.6	88.4	42.6	16.2	23.6
2019	-24.4	106.1	-5.3	-3.3	27.6	87.1	309.4	17.3	-2.7	-2.5
2019 IV	-21.1	4.2	-1.5	-3.4	-11.6	20.7	-3.9	-4.6	-5.3	-10.9
2020 I	45.7	-46.4	-6.7	-2.9	-47.6	10.8	68.3	13.3	4.7	9.3
II	264.0	-1.8	-2.4	-3.1	-14.4	18.0	-33.2	60.1	-24.5	-22.2
III	69.2	8.0	-0.3	-1.1	0.6	8.8	28.2	-17.0	-19.3	-27.1
2020 maijs	79.6	14.6	4.1	-1.0	-7.4	18.9	2.3	12.6	8.9	8.1
jūn.	73.0	0.0	-0.9	-1.1	-6.5	8.5	8.2	7.5	-37.3	-37.0
jūl.	19.3	-6.2	1.5	-0.5	-8.1	1.0	-26.8	37.7	3.2	-0.2
aug.	63.3	4.0	4.2	-0.5	-10.5	10.8	33.2	-56.6	8.1	3.5
sept.	-13.5	10.2	-6.0	-0.1	19.2	-2.9	21.8	1.9	-30.5	-30.3
okt. ⁽³⁾	58.2	-13.4	-2.8	-0.3	-23.0	12.7	2.0	24.0	8.8	7.2
	Pieauguma temps									
2017	13.4	-1.1	-4.0	-9.6	-3.4	3.4	-	-	-29.8	-23.5
2018	13.0	0.8	-1.9	-8.0	0.8	2.9	-	-	8.1	7.7
2019	-6.3	1.5	-0.3	-5.9	1.3	3.1	-	-	-1.5	-1.5
2019 IV	-6.3	1.5	-0.3	-5.9	1.3	3.1	-	-	-1.5	-1.5
2020 I	11.7	0.2	-0.1	-11.1	-2.6	2.8	-	-	-0.3	0.6
II	81.0	-0.5	-1.3	-19.5	-3.3	2.5	-	-	-10.5	-8.8
III	91.8	-0.5	-0.6	-19.4	-3.4	2.0	-	-	-24.1	-25.6
2020 maijs	63.3	0.1	0.0	-15.9	-2.6	2.5	-	-	-0.3	0.2
jūn.	81.0	-0.5	-1.3	-19.5	-3.3	2.5	-	-	-10.5	-8.8
jūl.	85.5	-0.5	0.0	-20.3	-4.1	2.1	-	-	-15.3	-15.6
aug.	89.8	-0.1	1.3	-20.6	-4.3	2.4	-	-	-13.6	-16.6
sept.	91.8	-0.5	-0.6	-19.4	-3.4	2.0	-	-	-24.1	-25.6
okt. ⁽³⁾	108.5	-0.6	-0.8	-17.5	-3.8	2.1	-	-	-32.8	-34.6

Avots: ECB.

1) Dati ietverti atbilstoši euro zonas sastāva pārmaiņām.

2) Ietver centrālās valdības MFI sektorā veikto noguldījumu un MFI sektora emitēto vērtspapīru turējumus.

3) Nav veikta datu korekcija, ņemot vērā sezonālo ietekmi.

6. Fiskālās norises

6.1. Deficīts/pārpalikums

(% no IKP; gada plūsmas)

	Deficīts (-)/pārpalikums (+)					Papildpostenis: sākotnējais deficīts (-)/ pārpalikums (+)
	Kopā	Centrālā valdība	Pavalsts valdība	Vietējā valdība	Sociālā nodrošinājuma fondi	
	1	2	3	4	5	6
2016	-1.5	-1.7	0.0	0.2	0.1	0.6
2017	-0.9	-1.4	0.1	0.2	0.1	1.0
2018	-0.5	-1.0	0.1	0.2	0.3	1.4
2019	-0.6	-1.0	0.1	0.0	0.2	1.0
2019 III	-0.8	0.9
IV	-0.6	1.0
2020 I	-1.1	0.5
II	-3.7	-2.1

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

6.2. Ieņēmumi un izdevumi

(% no IKP; gada plūsmas)

	Ieņēmumi						Izdevumi						
	Kopā	Kārtējie ieņēmumi			Kapitāla ieņēmumi	Kopā	Kārtējie izdevumi				Kapitāla izdevumi		
		Tiešie nodokļi	Netiešie nodokļi	Neto sociālās iemaksas			Attīdība nodarbinā- tajiem	Starppatēriņš	Procentu maksājumi	Sociālie maksājumi			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
2016	46.3	45.8	12.6	13.0	15.3	0.5	47.7	44.2	10.0	5.4	2.1	22.7	3.6
2017	46.2	45.8	12.8	13.0	15.2	0.4	47.2	43.3	9.9	5.3	1.9	22.4	3.8
2018	46.5	46.0	13.0	13.0	15.2	0.5	46.9	43.2	9.9	5.3	1.8	22.3	3.7
2019	46.4	46.0	12.9	13.1	15.1	0.5	47.1	43.3	9.9	5.3	1.6	22.5	3.8
2019 III	46.4	45.9	12.8	13.1	15.1	0.5	47.1	43.3	9.9	5.3	1.7	22.4	3.8
IV	46.4	46.0	12.9	13.1	15.1	0.5	47.1	43.3	9.9	5.3	1.6	22.5	3.8
2020 I	46.5	46.1	13.0	13.0	15.1	0.5	47.6	43.8	10.0	5.4	1.6	22.8	3.8
II	46.7	46.2	13.0	12.9	15.4	0.5	50.4	46.5	10.4	5.7	1.6	24.0	3.9

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

6.3. Valdības parāda attiecība pret IKP

(% no IKP; atlikumi perioda beigās)

	Kopā	Finanšu instruments			Turētājs		Sākotnējais termiņš		Atlikušais termiņš			Valūta		
		Nauda un noguldī- jumi	Aizde- vumi	Parāda vērtis- papīri	Kreditori (rezidenti)	Kreditori (nerezidi- denti)	Līdz 1 gadam	Ilgāk par 1 gadu	Līdz 1 gadam	1–5 gadi	Ilgāk par 5 gadiem	Euro vai dalībvalsts valūta	Citas valūtas	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
2016	90.1	3.3	15.7	71.0	47.5	30.8	42.6	9.4	80.7	17.9	29.9	42.3	87.9	2.2
2017	87.7	3.2	14.6	70.0	48.2	32.1	39.5	8.6	79.0	16.5	29.0	42.3	85.8	1.9
2018	85.8	3.1	13.8	68.8	48.0	32.4	37.8	8.1	77.7	16.1	28.4	41.3	84.2	1.6
2019	84.0	3.0	13.1	67.9	45.4	30.6	38.6	7.7	76.3	15.7	27.9	40.4	82.6	1.4
2019 III	85.8	3.2	13.3	69.2
IV	84.0	3.0	13.1	67.9
2020 I	86.3	3.1	13.4	69.8
II	95.1	3.2	14.4	77.6

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

6. Fiskālās norises

6.4. Valdības parāda attiecības pret IKP un pamatfaktoru gada pārmaiņas¹⁾

(% no IKP; gada plūsmas)

	Parāda attiecības pret IKP pārmaiņas ²⁾	Sākotnējais deficīts (+)/ pārpalikums (-)	Deficīta-parāda korekcija								Cita	Procentu likmes un izaugsmes tempa starpība	Papildpostenis: aizņemšanās nepieciešamība
			Kopā	Darījumi ar galvenajiem finanšu aktīviem					Pārvērtēšanas ietekme un citas apjoma pārmaiņas				
				Kopā	Nauda un noguldījumi	Aizdevumi	Parāda vērtspapīri	Kapitāla vērtspapīri un ieguldījumu fondu akcijas					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
2016	-0.8	-0.6	0.2	0.3	0.3	-0.1	0.0	0.1	0.0	-0.1	-0.4	1.6	
2017	-2.4	-1.0	-0.1	0.4	0.5	0.0	-0.2	0.1	-0.1	-0.4	-1.3	0.9	
2018	-1.9	-1.4	0.4	0.5	0.4	-0.1	0.0	0.2	0.0	-0.1	-1.0	0.8	
2019	-1.7	-1.0	0.1	0.3	0.0	0.0	0.1	0.2	-0.2	0.0	-0.9	0.9	
2019 III	-1.2	-0.9	0.6	0.3	0.2	-0.1	0.0	0.2	-0.1	0.3	-0.9	1.4	
IV	-1.7	-1.0	0.1	0.3	0.0	0.0	0.1	0.2	-0.2	0.0	-0.9	0.9	
2020 I	-0.1	-0.5	0.5	0.7	0.5	0.0	0.0	0.1	-0.2	0.0	0.0	1.8	
II	8.9	2.1	3.5	3.0	2.8	0.2	-0.1	0.2	-0.2	0.7	3.4	7.4	

Avoti: gada datiem – ECB, ceturkšņa datiem – Eurostat.

1) Finanšu krīzes kontekstā veikto starpvaldību aizdevumu dati, neietverot deficīta-parāda korekcijas ceturkšņa datus, ir konsolidēti.

2) Aprēķināts kā starpība starp valdības parāda attiecību pret IKP atsaucēs perioda beigās un iepriekšējā gada atbilstošā perioda beigās.

6.5. Valdības parāda vērtspapīri¹⁾

(parāda apkalpošana; % no IKP; plūsmas parāda apkalpošanas periodā; vidējās nominālās peļņas likmes; % gadā)

	Parāda apkalpošana 1 gada ietvaros ²⁾					Vidējais atlikušais termiņš gados ³⁾	Vidējās nominālās peļņas likmes ⁴⁾						
	Kopā	Pamatsumma		Procenti			Aproģzībā esošais apjoms					Darījumi	
		Termiņš līdz 3 mēnešiem	Termiņš līdz 3 mēnešiem	Termiņš līdz 3 mēnešiem	Termiņš līdz 3 mēnešiem		Kopā	Mainīgā procentu likme	Nulles procentu likmes kupons	Fiksētā procentu likme	Termiņš līdz 1 gadam	Emisija	Dzēšana
	1												
2017	12.9	11.2	4.2	1.7	0.4	7.1	2.4	1.1	-0.2	2.8	2.3	0.3	1.1
2018	12.6	11.1	3.7	1.5	0.4	7.3	2.3	1.1	-0.1	2.7	2.5	0.4	0.9
2019	12.2	10.8	3.6	1.4	0.3	7.5	2.1	1.3	-0.1	2.4	2.1	0.3	1.1
2019 III	12.7	11.2	3.8	1.4	0.4	7.4	2.2	1.3	-0.1	2.6	2.3	0.3	1.0
IV	12.2	10.8	3.6	1.4	0.3	7.5	2.1	1.3	-0.1	2.4	2.1	0.3	1.1
2020 I	12.3	10.9	4.1	1.3	0.3	7.5	2.0	1.2	-0.2	2.4	1.9	0.1	1.0
II	14.7	13.3	4.7	1.4	0.4	7.5	2.0	1.1	-0.2	2.3	2.0	0.1	0.9
2020 maijs	14.1	12.7	4.2	1.4	0.4	7.4	2.0	1.2	-0.2	2.4	2.1	0.1	1.1
jūn.	14.7	13.3	4.7	1.4	0.4	7.5	2.0	1.1	-0.2	2.3	2.0	0.1	0.9
jūl.	14.5	13.1	4.6	1.4	0.4	7.5	1.9	1.1	-0.2	2.3	2.1	0.1	1.0
aug.	14.8	13.4	5.1	1.4	0.3	7.4	1.9	1.1	-0.2	2.3	2.2	0.1	0.9
sept.	15.2	13.8	4.4	1.4	0.3	7.5	1.9	1.1	-0.1	2.3	2.1	0.1	0.8
okt.	14.9	13.5	3.9	1.4	0.3	7.6	1.8	1.1	-0.2	2.2	2.1	0.1	0.8

Avots: ECB.

1) Dati uzrādīti nominālvērtībā un nav konsolidēti valdības sektora datus.

2) Nav ietverti nākotnes maksājumi par parāda vērtspapīriem, kuriem vēl nav pienācis termiņš, un pirmstermiņa dzēšana.

3) Atlikušais termiņš perioda beigās.

4) Atlikumi perioda beigās; darījumiem – 12 mēnešu vidējie rādītāji.

6. Fiskālās norises

6.6. Fiskālās norises euro zonas valstīs

(% no IKP; gada plūsmas un atlikumi perioda beigās)

	Beļģija	Vācija	Igaunija	Īrija	Grieķija	Spānija	Francija	Itālija	Kipra	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Valdības budžeta deficīts (-)/pārpalikums (+)										
2016	-2.4	1.2	-0.4	-0.7	0.5	-4.3	-3.6	-2.4	0.3	
2017	-0.7	1.4	-0.7	-0.3	0.7	-3.0	-3.0	-2.4	1.9	
2018	-0.8	1.8	-0.5	0.1	1.0	-2.5	-2.3	-2.2	-3.5	
2019	-1.9	1.5	0.1	0.5	1.5	-2.9	-3.0	-1.6	1.5	
2019 III	-1.8	1.5	-0.7	0.6	0.6	-2.7	-3.2	-2.0	2.0	
IV	-2.0	1.5	0.1	0.5	1.5	-2.9	-3.0	-1.6	1.5	
2020 I	-2.6	1.2	-0.9	0.0	1.1	-3.4	-3.6	-2.3	2.0	
II	-5.7	-1.4	-2.9	-2.1	-1.7	-6.9	-5.8	-4.7	-2.3	
Valdības parāds										
2016	105.0	69.3	9.9	74.1	180.8	99.2	98.0	134.8	103.1	
2017	102.0	65.1	9.1	67.0	179.2	98.6	98.3	134.1	93.5	
2018	99.8	61.8	8.2	63.0	186.2	97.4	98.1	134.4	99.2	
2019	98.1	59.6	8.4	57.4	180.5	95.5	98.1	134.7	94.0	
2019 III	102.2	61.0	9.0	61.3	178.1	97.5	100.1	136.8	96.5	
IV	98.7	59.6	8.4	57.4	176.6	95.5	98.1	134.7	94.0	
2020 I	104.3	61.1	8.9	59.0	176.9	99.0	101.3	137.6	96.1	
II	115.3	67.4	18.5	62.7	187.4	110.1	114.1	149.4	113.2	
	Latvija	Lietuva	Luksemburga	Malta	Nīderlande	Austrija	Portugāle	Slovēnija	Slovākija	Somija
	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Valdības budžeta deficīts (-)/pārpalikums (+)										
2016	0.2	0.2	1.9	0.9	0.0	-1.5	-1.9	-1.9	-2.6	-1.7
2017	-0.8	0.5	1.3	3.2	1.3	-0.8	-3.0	-0.1	-0.9	-0.7
2018	-0.8	0.6	3.1	2.0	1.4	0.2	-0.3	0.7	-1.0	-0.9
2019	-0.6	0.3	2.4	0.5	1.7	0.7	0.1	0.5	-1.4	-1.0
2019 III	-1.4	-0.3	3.8	0.5	1.3	0.2	-0.2	0.7	-1.1	-1.9
IV	-0.6	0.3	2.4	0.5	1.7	0.7	0.1	0.5	-1.3	-1.0
2020 I	-0.7	-0.2	1.4	-1.7	1.5	0.4	-0.1	-0.8	-1.9	-1.1
II	-1.7	-2.4	-1.8	-5.1	-1.5	-3.8	-1.9	-4.7	-3.6	-3.4
Valdības parāds										
2016	40.4	39.7	20.1	54.5	61.9	82.8	131.5	78.5	52.4	63.2
2017	39.0	39.1	22.3	48.8	56.9	78.5	126.1	74.1	51.7	61.3
2018	37.1	33.7	21.0	45.2	52.4	74.0	121.5	70.3	49.9	59.6
2019	36.9	35.9	22.0	42.6	48.7	70.5	117.2	65.6	48.5	59.3
2019 III	37.1	35.4	20.0	42.9	49.3	71.1	119.6	67.7	48.8	60.1
IV	36.9	35.9	22.0	42.6	48.7	70.5	117.2	65.6	48.3	59.3
2020 I	37.1	33.0	22.2	44.0	49.5	73.1	119.5	69.0	49.6	64.3
II	42.9	41.4	23.8	51.1	55.2	82.6	126.1	78.2	60.2	68.7

Avots: Eurostat.

© Eiropas Centrālā banka, 2020

Pasta adrese 60640 Frankfurt am Main, Germany
Tālrunis +49 69 1344 0
Interneta vietne www.ecb.europa.eu

Visas tiesības rezervētas. Atļauta pārpublicēšana izglītības un nekomerciālos nolūkos, norādot avotu.

ECB Valde ir atbildīga par šā biļetena sagatavošanu. Tulkojumus sagatavo un publicē nacionālās centrālās bankas.

Šajā numurā iekļautie statistiskie dati atbilst stāvoklim 2020. gada 9. decembrī.

ISSN 2363-3506

ES kataloga numurs QB-BP-20-008-LV-N